

SYMBOLINEN YHTEISÖLLISYYS SOSIAALISEN TOIMINNAN TUKENA

Etnografinen tutkimus Soka Gakkai International Suomen keskusteluilloista

Hanne-Miia Ollikainen

Pro gradu -tutkielma

Sosiaalianthropologia

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden

yksikkö

Tampereen yliopisto

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

HANNE-MIIA OLLIKAINEN: SYMBOLINEN YHTEISÖLLISYYS SOSIAALISEN TOIMINNAN TUKENA – Etnografinen tutkimus Soka Gakkai International Suomen keskusteluilloista

Pro gradu -tutkielma, 129 s., 5 lähdes., 2 liites.

Sosiaalianthropologia

kevät 2015

Tämä tutkimus käsittelee liikettä nimeltä Soka Gakkai International Suomi. Soka Gakkai International, SGI, on maallikkobuddhalainen maailmanlaajuinen liike ja SGI-Suomi on liikkeen Suomessa toimiva uskonnollinen yhdyskunta. SGI on yksi Suomessa toimivista aktiivisista buddhalaisista liikkeistä, jolla on noin 170 kannattajaa ympäri Suomen.

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää etnografisen tutkimusotteen kautta SGI-Suomen ja sitä myötä SGI:n yhteisörakennetta, sitä millainen SGI yhteisönä on ja miten yhteisökuvaa rakennetaan ja ylläpidetään. Näin pyrin avaamaan myös tämän päivän suomalaista uskontokenttää ja lisäämään ymmärrystä ja tietoa uusista uskonnoista. Keskityn tutkimuksessani tarkastelemaan SGI:n keskusteluiltoja ja niistä nousseita teemoja yhteisön rakentumisen ja yhteisöllisyyden kannalta.

Tutkimukseni sijoittuu yhteisö- ja uskontoantropologian välimaastoon, jotka myös muodostavat työni keskeiset teoreettiset viitekehykset. Avaan Anthony Cohenin (1985) ja Clifford Geertzin (1993) ajatuksia yhteisön symbolisesta ja sosiaalisesta rakentumisesta ja nämä käsitteet toimivat myös analyysini keskeisinä määrittäjinä. Lisäksi nojaan tiukemmin uskontoantropologiseen otteeseen, erityisesti Emile Durkheimin (1980) ajatuksiin, SGI:n keskeisiä uskonnollisia rakenteita pohiessani.

Tutkimusaineistoni on kerätty etnografisen kenttätutkimuksen avulla vuosina 2011–2013. Kenttätutkimuksessa keskeisimpänä metodina olen käyttänyt osallistuvaa havainnointia. Olen täydentänyt havaintojani muutamilla haastatteluilla. Keskeisin tutkimuskenttäni muodostuu SGI-Suomen keskusteluiltoihin ja muihin tapaamisiin osallistumisesta.

Tutkimukseni keskeinen johtopäätös on se, että SGI-Suomen yhteisökuva rakentuu merkittävästi yhteisesti jaettujen uskomusten ja käytäntöjen varaan. Jäsenten keskinäiset tapaamiset keskusteluiltojen muodossa, buddhalaisuuden harjoittaminen ja opiskelu yksin ja yhdessä sekä SGI:n jäsenyys ovat tärkeitä yhteisön elinvoimaisuuden kannalta. Kuvaa maailmanlaajuisesta SGI-yhteisöstä vahvistetaan näiden tekijöiden kautta. Keskeiset uskonnolliset rituaalit ja niihin liitetyt merkitykset lisäksi vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja saavat aikaan tunteen siitä, että on olemassa yksi, yhtenäinen maailmanlaajuinen yhteisö. Yhteisö nähdään tärkeänä ja elinvoimaisena, mutta uuden uskonnon haasteena tulee olemaan uusien jäsenten mukaan saaminen ja näin myös paikallisyhteisön jatkuvuuden turvaaminen tulevaisuudessa.

Avainsanat: sosiaalianthropologia, etnografia, yhteisöt, uskonnot, uudet uskonnot, buddhalaisuus, Soka Gakkai International, symbolit, rituaalit, sosiaalinen toiminta

Sisältö

1 JOHDANTO JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	5
1.1 Tutkimusaiheen valinta	7
1.2 Aiempaa tutkimusta	8
1.3 Tutkimuskysymykset	10
1.4 Tutkimuksen rakenne	12
2 TUTKIMUKSEN YHTEISKUNNALLINEN JA KULTTUURINEN KONTEKSTI.....	14
2.1 Suomalainen uskontoelämä ennen ja nyt	14
2.2 Buddhalaisuus pähkinäkuoressa	15
2.3 Buddhalaisuus Suomessa	17
2.4 Soka Gakkai International ja Nichiren buddhalaisuus	19
2.5 Uudet uskonnot	23
2.5.1 Uuden uskonnon määritelmästä	24
2.5.2 Roy Wallisin yhteisötypologiajaottelu uusiin uskontoihin	27
2.5.3 James A. Beckfordin näkökulma uusiin uskontoihin.....	30
2.5.4 Uudet uskonnot ja globalisaation konteksti	31
2.5.5 Uusien uskontojen aalto Suomeen	35
3 TUTKIMUKSEN TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA	37
3.1 Yhteisön määritelmä	37
3.2 Yhteisön symbolinen ja sosiaalinen rakentuminen	40
3.3 Uskontoantropologia	43
3.4 Transnationaalisuus yhtenä yhteisön määrittäjänä.....	47
4 TUTKIMUSAINESTON KERÄÄMINEN JA KENTTÄTYÖ	50
4.1 Etnografia tutkimusmenetelmänä	50
4.2 Ensiaskeleet kentälle	55
4.3 Kenttätyö ja osallistuva havainnointi	59
4.4 Haastattelujen teko ja haastatteluaineisto	64

4.5 Ajatuksia kentältä – tutkimuseettisiä kysymyksiä	66
5 JOHDATUS AINEISTON ANALYYSIIN	73
6 KESKUSTELUILLAT YHTEISÖÄ YLLÄPITÄVINÄ TOIMINNAN MUOTOINA	77
6.1 Kodit konkreettisina tapaamispaikkoina	78
6.2 Keskusteluiltojen yhteiset rituaalit	81
6.3 Keskusteluillat ja buddhalaisuuden opiskelu	83
6.4 Yhteenvetoa – keskusteluillat yhteisön sosiaalisena voimana	88
7 KESKEISET RITUAALIT JA USKON HARJOITTAMINEN	90
7.1 Rukousseremonia Gongyo uskonharjoituksen rituaalisena alkuna	91
7.2 Nam-myoho-renge-kyo -mantra SGI:n keskeisimpänä uskonharjoitteena	95
7.3 Gohonzon uskonharjoituksen keskeisenä symbolina	101
7.4 Yhteenvetoa – uskomukset ja rituaaliset käytännöt yhteisön tukena	104
8 JÄSENYYS YHTEISÖÖN KUULUMISEN MERKKINÄ	106
8.1 Uskonharjoittajasta jäseneksi	107
8.2 Gohonzon jäseneksi tulemisen ja liikkeeseen sitoutumisen symbolina	109
8.3 Jäsenyys yhteenkuuluvuuden tunteen määrittäjänä	110
8.4 Yhteenvetoa – jäsenyys yhteisöä kannattelevana voimana	115
9 SGI-SUOMI USKONNOLLISENA YHDYSKUNTANA JA MAAILMANLAAJUINEN SGI YHTEISÖÄ RAKENTAVINA TEKIJÖINÄ	117
9.1 SGI-Suomi uskonnollisena yhdyskuntana	117
9.2 Mielikuva maailmanlaajuisesta yhteisöstä – ”Olemme yhtä suurta perhettä”	119
10 LOPPUPOHDINTAA	125
Lähteet:	130
Liite 1: Haastattelurunko 1	135

1 JOHDANTO JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

”SGI on kuin suuri perhe, ystäviä ja perheenjäseniä joka puolella maailmaa. Erilaisia, yksilöllisiä ihmisiä, joilla on suuri yhteinen päämäärä, maailmanrauha.”

Ajatus yhdestä suuresta perheestä, yhteisöstä, johon kuulua, on mielenkiintoinen lähtökohta tutkimukselleni. Tarve kuulua johonkin kuvastaa hyvin nyky-yhteiskuntaa ja myös ihmisyyttä kokonaisuudessaan. Pro gradu -tutkielmani käsittelee Suomen Soka Gakkai Internationalia kuvaten etnografisesti liikkeen synnyttämää yhteisöllisyyttä ja yhteisörakennetta Suomessa. Soka Gakkai International (SGI) on maailmanlaajuinen Nichiren buddhalaisuuteen perustuva maallikkobuddhalainen liike, joka rantautui Suomeen 1970-luvun jälkipuoliskolla. Työni tarkoituksena on tutustuttaa lukija liikkeeseen ja sen toimintaan Suomessa ja samalla syventyä tarkastelemaan erityisesti sen toiminnalle keskeisiä keskusteluiltoja. Olen osallistunut SGI-Suomen toimintaan ja tapaamisiin vuosina 2011–2013, välillä aktiivisemmin ja välillä passiivisemmin, yrittäen tutustua SGI:n toimintaan, ideologiaan sekä liikkeen kannattajiin. Perusolettamukseni on ollut koko tutkimukseni ajan, että Soka Gakkai International on yhteisönä monikerroksinen ja yhteisöllisyyttä rakennetaan ja ylläpidetään monilla eri tavoilla. Lähempi tarkastelu on osoittanut yhteisön rakentuvan monien symbolisten ajatusrakennelmien kautta, mutta myös konkreettisella sosiaalisella toiminnalla on tärkeä rooli yhteisön elinvoimaisuudelle.

Kiinnostuin yhteisötutkimuksesta osaltaan sen vuoksi, että nykyään kuulee puhuttavan suhteellisen paljon sekularisaatiosta, uskonnollisuuden ja uskontojen merkittävyyden sekä sen myötä yhteisöllisyyden mahdollisesta vähenemisestä tai heikkenemisestä post-modernissa yhteiskunnassa. Tutkimukseni ottaakin omalta osaltaan osaa tähän keskusteluun, sillä Soka Gakkai International on yksi esimerkki elinvoimaisesta yhteisöllisyyttä luovasta ja ylläpitävästä uudesta uskonnollisesta ryhmästä maassamme. Yhteisöllisyyden voidaan katsoa muuttavan muotoaan yhteiskunnallisten muutosten myötä ja oman tutkimukseni kontekstissa se pikemminkin näyttäytyy suhteellisen vahvana kuin heikkona voimana. Tutkimukseni tarjoaa yhden uuden näkökulman Suomen uskonnolliseen kenttään kuvaamalla läheisesti yhtä maassamme toimivaa buddhalaista liikettä. Nykypäivän Suomen uskonnollisen kentän moninaisuus voidaan myös nähdä yhtenä heijastuksena maamme ja aikamme yhteiskunnallisista muutoksista ja globalisaation vaikutuksista. Siksi näenkin tärkeänä ja ajankohtaisena tämän kentän lähemmän tarkastelun ja samalla voin omalla työlläni lisätä tietämystä maamme laajasta uskonnollisesta ja maailmankatsomuksellisesta kirjosta.

Länsimaiden uskonnollinen kenttä on muuttunut suuresti viimeisen sadan vuoden aikana ja etenkin toisen maailmansodan jälkeen uskontojen määrä on kasvanut räjähdysmäisesti. Myös Suomi on tänä päivänä monikulttuurinen satoine uskontoineen. Uskontojen moninaisuus on kasvanut vuosi vuodelta. Nykyaikaiset matkustustavat, kulttuurikontaktien lisääntyminen sekä Internet, radio ja televisio ovat edesauttaneet ja edesauttavat uusien uskonnollisten vaikutteiden saapumista Suomeen. Tahti on kiihtyvää ja saman kehityksen oletetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa. (Ketola 2008, 11; Partridge 2006, 358.) Yhteiskunta on jatkuvassa muutoksessa ja tulevaisuudessa myös uskontojen moninaisuus lisääntyy. Uskonnot ja henkisyyskeskittävät filosofiat tarjoavat nykyajan kiireiselle ihmiselle turvapaikan, jossa on hyvä pysähtyä ja olla ja kuulua johonkin. Ne toimivat yhteisöä rakentavina tekijöinä, joista voi edelleen löytää yhteenkuuluvuuden tunteen keskellä yhä moninaisempaa ja yksilökeskeisempää elinympäristöä.

Aloittaessani tutkimustani SGI:sta yllätyin siitä, että tietoni Suomessa toimivista uskonnollisista ryhmittymistä olivat suhteellisen vähäiset. Ympäriämme on suuri määrä erilaisia uskonnollisia yhteisöjä, mutta monet näistä yhteisöistä jäävät helposti syystä tai toisesta suurelle yleisölle tuntemattomiksi. Uusien uskontojen tutkimuksen tarve nouseekin jo tässä esille. Empiirisen tutkimuksen kautta voidaan saada tietoa ja lisätä ymmärrystä uskonnoista ja uskonnollisista ryhmittymistä, joiden keskellä elämme arkeamme. Näin myös mahdollisuudet parempaan uskontodialogiin ja ymmärrykseen lisääntyvät ihan arkipäivän tasolla. Uusien uskontojen tarkastelun kautta voidaan myös tarkastella heijastuksia ympäröivän yhteiskunnan muutoksista sekä ihmisten ideoista ja maailmankatsomuksista. Monet uudet uskonnot painottavat suurta elämään ja yhteiskuntaan kohdistuvaa muutosta, jonka keskellä on ajatus onnellisemmasta elämästä ja maailmasta, maailman pelastamisesta tai maailmanrauhan saavuttamisesta. Tarkastelemalla uskonnollisen liikkeen jäsenten ajatuksia ympäröivästä maailmasta ja syitä uskonnolliseen liikkeeseen liittymisestä voidaan saada hyvinkin mielenkiintoisia katsontakantoja nyky-yhteiskunnan luonteeseen ja ihmisen rooliin siinä. Liikkeen tai yhteisön toiminnan lähempi tarkastelu taas antaa tarkempaa kuvaa itse yhteisön rakenteesta.

Kiinnostukseni juuri Soka Gakkai Internationalia kohtaan on monen tekijän yhteissumma. Nykyään buddhalaisuus ja sen vaikutteet näkyvät monella tavalla länsimaisissa yhteiskunnissa ja ihmisten kiinnostus buddhalaisuuteen näyttää olevan noususuhdanteista. Buddhalaisuuteen suhtautuminen ei kuitenkaan aina ole ollut pelkästään positiivista, sillä se on saanut myös kritiikkiä osakseen ja sen suosiota onkin verrattu jossain määrin esimerkiksi Hollywood hypetykseen tai New Ager viehätykseen. Uusia buddhalaisia keskuksia kuitenkin syntyy ja kirjallisia julkaisuja ilmestyy jatkuvasti. On myös totta, että buddhalaisia vaikutteita voi nykyään nähdä niin vaate- ja elämäntrendeissä,

sisustuksessa, mainosmaailmassa ja videopeleissäkin. Buddhalaisuus on noussut yhdeksi merkittäväksi populaarimedian aiheeksi ja siten muotoutunut varsin yleiseksi ja arkipäiväiseksi keskustelun aiheeksi. (Karma Lekshe 2004, 61-62.) Populaarikulttuuri onkin muokannut buddhalaisuudesta aivan omanlaisensa ilmiön ja buddhalaisuuden suosio näkyy myös täällä Suomessa. Ihmisten kiinnostuksen buddhalaisuuteen ja muihin itämaisiin filosofioihin ja uskontoihin voi havaita jo pelkästään katselemalla kirjakauppojen henkisen kirjallisuuden runsaita valikoimia tai vierailemalla trendejä seuraavissa sisustusliikkeessä. Itämaiset filosofiat ovat saaneet yleisesti hyvin jalansijaa länsimaissa. Tämän voi havaita esimerkiksi joogan suosion kasvuna sekä ihmisten kiinnostuksena erilaisiin vaihtoehtoisiiin henkistymis- ja itsehoitomenetelmiin.

1.1 Tutkimusaiheen valinta

Kuulin SGI:sta ensimmäisen kerran ollessani vaihto-opiskelijana Japanissa keväällä 2011. Liike herätti mielenkiintoni, sillä se näyttäytyi varsin erilaisena ja aktiivisena buddhalaisuuden muotona verrattuna perinteiseen luostari- tai pappiskeskeiseen kuvaan buddhalaisuudesta. Huomasin myös varsin pian, että se on japanilaisista uusista uskonnoista ainoa, joka on saavuttanut suhteelliseen vakaan aseman myös emämaansa Japanin ulkopuolella.

Se, että lopulta päädyin tutkimaan uskonnollista liikettä, ei yllätä minua kovinkaan suuresti. Olen aina ollut kiinnostunut uskonnollisuudesta ja henkisyystä. Hengellisyys oli vahvasti läsnä myös lapsuuskodissani, sillä perheeni oli helluntailainen varhaislapsuuteni ajan. Sitten perheeni on eronnut helluntaiseurakunnasta, mutta uskon tämän ajanjakson vaikuttaneen sisäiseen tarpeeseeni pohtia elämää ja hengellisyyttä ja niiden merkityksiä ihmiselossa.

Nuoruusvuosinani aloin laaja-alaisemmin pohtia elämänfilosofisia kysymyksiä elämästä, kuolemasta ja kuolemanjälkeisestä ajasta. Näiden kysymysten ja pohdintojen parissa vietin joskus useita tunteja ja tutustuin samalla eri uskontojen näkemyksiin näistä asioista. Minua on aina askarruttanut elämän perimmäinen tarkoitus ja ihmisyyys itsessään elämänmuotona ja voikin sanoa, että olen myös tietoisesti pyrkinyt löytämään näihin kysymyksiin vastauksia. Osin näiden seikkojen myötä ajauduinkin lopulta opiskelemaan juuri antropologiaa ja kulttuurintutkimusta. Kiinnostus ihmisyyteen ja elämänmuotoihin tai elämäntapoihin veivät mukanaan. Onkin mielenkiintoista ja jopa yllättävää löytää itsensä tänä päivänä tilanteesta, jossa olen palannut pohtimaan uskonnolliseen elämäntutkimukseen liittyviä teemoja. Kiinnostus juuri buddhalaisiin ajatuksiin syntyi jo varhain, mutta vahvistui oikeastaan vasta Japanissa asumisen myötä, jossa buddhalaisuus oli käsin kosketeltavissa jokaisena päivänä.

Japanissa ollessani kiinnostus Soka Gakkai Internationalia kohtaan kasvoi ja tutustuin liikkeeseen hieman paremmin. Kansai Gaidain yliopiston kirjastosta löytämäni kirja 'A Time to Chant – The Soka Gakkai Buddhists in Britain'¹, käsitteli Soka Gakkai Internationalin roolia ja Nichiren buddhalaisuutta Iso-Britanniassa ja päätin selvittää, onko liikkeellä aktiivisia kannattajia myös Suomessa. Suomen Soka Gakkai Internationalin Internet-sivut tarjosivat melko kattavasti perustietoa liikkeestä ja sen toiminnasta myös Suomessa².

Tutkimuskohteekseni olisi voinut valikoitua myös mikä tahansa muu buddhalainen tai uususkonnollinen liike, sillä tutkielmani aihetta pohtiessani päätin vain, että lähdän syventymään johonkin suhteellisen tuntemattomaan uususkontoon maassamme. Tutkimusnäkökulmakseni alkoi vähitellen muotoutua yhteisöllisyyden tarkastelu, sillä sen roolista nyky-yhteiskunnassa käydään jatkuvaa keskustelua mediassa ja arjen keskusteluissa. Valitsin lopulta Soka Gakkai Internationalin, koska huomasin, että liikkeellä on suhteellisen aktiivista toimintaa ja kannattajia Suomessa, eikä liikettä ole suuremmin tutkittu Suomessa³. Koin myös merkitykselliseksi sen, että ensikosketukseni liikkeeseen syntyi sen syntysijoilla Japanissa.

Soka Gakkai Internationalin jäsenet harjoittavat Nichiren buddhalaisuutta, joka käytännössä tarkoittaa buddhalaisten, etenkin Lotus Sutkan, tekstien opiskelua, aktiivista uskonnollista harjoittamista mantran lausumisen muodossa ja arkielämän rakentamista buddhalaisten arvojen perustalle. Kyse on maallikkobuddhalaisuudesta, joten mielikuvat buddhalaismunkeista oransseine kaapuineen vie nopeasti harhaan. SGI-jäsenyys on elämäntapa, jota rytmittävät Nichiren buddhalaisuuden harjoittaminen kaikilla elämän osa-alueille.

Tämän osan lopuksi lienee hyvä todeta, että itse en tällä hetkellä kuulu mihinkään uskonnolliseen liikkeeseen tai uskonnolliseen ryhmään, enkä siis ole SGI:n jäsen. Olen tutustunut SGI-Suomen toimintaan vierailijan tai liikkeeseen tutustujan roolissa.

1.2 Aiempaa tutkimusta

Uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden tutkimuksella on Suomessa suhteellisen pitkä historia, mutta tutkimuksia on tehty usein ensisijaisesti teologisista lähtökohdista käsin. Valtauskonnon kentän tutkimuksessa kirkkososiologit ovat pitäneet monopoliasemaa (Martikainen 2004, 17), ja muun muassa Harri Heino on kartoittanut Suomen uskonnollista kenttää kokonaisvaltaisesti teoksissaan *Mihin Suomi uskoo* (1984) ja *Mihin Suomi tänään uskoo* (1997). Antropologiassa ja

---

¹ Bryan Wilson ja Karen Dobbelaere, Oxford University Press 1994

² SGI-Suomen Internet-sivut löytävät osoitteesta: <http://www.sgi.fi/>

³ Muutamia liikkeestä tehtyjä tutkimuksia löytyy täältä: <http://www.sgi.fi/index.php/sgi/tutkimuksia-sgistae>

uskonnon tutkimuksessa katse on usein käännetty marginaalisiin tai vaihtoehtoisiiin ilmiöihin, jolloin uudet uskonnolliset liikkeet, vaihtoehtoinen hengellisyys ja maahanmuuttajaryhmät ovat nousseet tutkijoiden mielenkiinnon kohteiksi (esim. Junnonaho, 1996; Martikainen, 2004; Ketola, 2008&2008b). Tutkimusintressit näitä teemoja kohtaan heräsivät etenkin 1980-luvulla ja kiinnostus korostui jälleen 1990-luvun lopulla. Tutkimusmielessä maahanmuuttajaryhmistä kiinnostusta on eniten herättänyt muslimit ja sen myötä islam uskontona, muiden uskontojen jäädessä vähemmälle huomiolle. (Martikainen 2004, 18.) Uusien uskontojen tutkimus on ollut Suomessa suhteellisen vähäistä ja se on usein jäänyt juuri luterilaisen kirkkohistorian ja perinteisen kansanuskon tutkimuksen varjoon. Uudet uskonnot on nähty suhteellisen marginaaleina ilmiöinä, mikä osaltaan voi selittää tutkimusten vähyyttä. (Martikainen 2000, 207.) 2000-luvulla tutkimukset uskonnon ja globalisaation kytköksistä sekä uskonnon transnationaalisista lähtökohdista ovat kuitenkin lisääntyneet (Martikainen 2004, 65) ja olettaa voi, että tulevaisuudessa näiden sekä yleisesti uusien uskontojen tutkimus tulee lisääntymään. Itsekin sain tutkimusprosessini aikana yhteydenoton eräältä toiselta opiskelijalta, joka teki kandidaatin tutkielmaansa SGI-Suomen jäsenistä. Hän oli kuullut tutkimusta tehdessään SGI-Suomen jäseniltä, että kirjoitan parhaillaan pro gradu-tutkielmaani SGI-Suomesta ja halusi tämän vuoksi ottaa minuun yhteyttä ajatusten vaihdon merkeissä.

Soka Gakkai Internationalia ei ole kuitenkaan laajemmin tutkittu Suomessa. Kirkon tutkimuskeskus on kerännyt yhdessä Uusien uskontojen liikkeiden tutkijaverkoston (USVA ry) kanssa tietoja Suomessa toimivista uskonnollisista yhteisöistä (Uskonnot Suomessa -hanke), joiden joukosta löytyy myös lyhyt kuvaus Suomen Soka Gakkai Internationalista⁴. Hankkeen tutkijat painottavat uskontojen tutkimuksen yhteiskunnallista merkittävyyttä nyky-yhteiskunnassamme, sillä tiedot eri uskontokunnista ja niiden kannattajista auttavat hälventämään monia ennakkoluuloja ja stereotypioita uusia uskonnollisia ryhmittymiä kohtaan. Uusista uskonnoista kiinnostunut voi myös löytää kattavia teoksia, joissa esitellään uskonnollisuutta ja uusia uskonnollisia liikkeitä yleisellä tasolla (ks. esim. Ketola 2008; Partridge 2006; Heino 1997). Globalisaation käsitteenä esiintyy lähes kaikista viime aikojen nykyuskontoja käsittelevistä tutkimuksista. Käsitettä käytetään kuitenkin usein enemmän kuvaavana työkaluna kuin itse teoreettisena lähtökohtana. (Martikainen 2004, 65.) Avaan käsitettä hieman myös omassa tutkimuksessani uskontojen leviämistä ja uusia uskontoja koskevassa taustaosuudessa.

Pro gradu -tutkielmani pyrkii tarjoamaan kokemuseräisen kuvauksen yhdestä Suomessa toimivasta aktiivisesta buddhalaisesta liikkeestä, Soka Gakkai Internationalista. Tutkimukseni liittyy osaksi

---

⁴Kuvaukseen voi tutustua osoitteessa: <http://www.uskonnot.fi/yhteisot/view.php?orgId=735>

yhteisöjen tutkimusta, sillä tarkastelussa on nimenomaan SGI-Suomi yhteisönä. Yhteisötutkimukselle on tarvetta, sillä nykyään monet ihmiset näyttäisivät haluavan elää yhteisöissä tai yhteisöllisemmin, mutta monille tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Syynä tähän voi olla se, että ihmisten toimintaa ohjaavat ja rajoittavat yhteiskuntarakenteelliset tekijät, jolloin ei toimita niinkään omien halujen ja toiveiden mukaan, vaan toiminta ohjautuu ikään kuin ulkopuolelta pakkona. (Lehtonen 1990, 14-15.) Tutkimukseni sivuaa myös yhteisöön kuulumisen syitä, vaikken suoranaisesti tarkastelekaan, mitkä syyt ovat yhteisöön kuulumisen taustalla.

1.3 Tutkimuskysymykset

Tutkielmassani tutustutan lukijan liikkeeseen nimeltä Soka Gakkai International. Liikkeen virallisena lyhenteenä toimii SGI ja käytän sitä tekstin sujuvuuden kannalta. Suomessa toimivasta liikkeestä käytän lyhennettä SGI-Suomi.

SGI on Nichiren buddhalaisuuteen perustuva Japanista lähtöisin oleva maailmanlaajuinen liike ja SGI-Suomi viittaa liikkeen Suomessa toimivaan uskonnolliseen yhdyskuntaan sekä SGI:n kannattajiin, jäseniin ja heidän toimintaansa Suomessa. Tutkielmassani kuvailen SGI-Suomen jäsenten ajatuksia ja mielteitä SGI:sta sekä heidän konkreettista toimintaa ja arkielämää uskontoon pohjautuvan liikkeen jäseninä. SGI:n toiminnassa keskeisellä sijalla ovat jäsenten yhteiset keskusteluillat, mantran eli daimokun ja gongyon lausuminen yksin ja yhdessä, buddhalaisuuden opiskelu sekä ylipäätään eläminen liikkeen filosofian mukaisesti.

Tutkimusaineistoni koostuu suurelta osin kenttämuistiinpanoistani SGI-Suomen keskusteluilloista sekä heidän opiskelumateriaaleistaan ja Internet-foorumista. Tutustuessani ryhmään aloin pohtimaan sitä, millaisena yhteisönä se näyttäytyy itse liikkeen jäsenille. Minua kiinnostaa eritoten se, miten jäsenet kokevat maailmanlaajuisen SGI:n omaksi yhteisökseen, vaikka kyse on konkreettisesti yksilöistä ympäri maailmaa. Olen kiinnostunut myös siitä, miten yhteisö tulee näkyväksi paikallistasolla muun muassa juuri yhteisten keskusteluiltojen kautta. SGI koetaan yhdeksi yhteiseksi yhteisöksi, maailmanlaajuiseksi perheeksi, ja paikallistason yhteisön voi nähdä sen näkyvänä ilmenemismuotona. Tavoitteenani on kuvailla SGI-Suomen jäsenten toimintaa, kannattajien maailmankatsomusta ja elämäntapaa keskusteluilloissa nousseiden teemojen pohjalta pyrkien löytämään vastauksia keskeisimpiin tutkimuskysymyksiini, *millainen SGI-Suomi yhteisönä on ja miten yhteisökuvaa rakennetaan ja ylläpidetään paikallistasolla?*

Päätin keskittyä tarkastelemaan SGI-Suomen keskusteluiltoja, sillä niillä näyttää olevan keskeinen rooli yhteisön elinvoimaisuuden kannalta. Olen tutustunut liikkeen keskusteluiltoihin vuosina 2011–2013, välillä aktiivisemmin ja välillä passiivisemmin. Suomessa toimii useita aktiivisia SGI-

ryhmiä eri paikkakunnilla, vaikka suurin osa toiminnasta keskittyykin selvästi eteläiseen Suomeen. Aktiivisuudella tarkoitan tässä sitä, että ryhmällä ja ryhmäläisillä on SGI:lle ominaista toimintaa säännöllisesti omalla paikkakunnallaan. Olen osallistunut ja havainnoinut SGI-Suomen toimintaa yhdessä keskisuudessa kaupungissa Suomessa sekä osallistunut joihinkin kansallisiin kokoontumisiin. Osallistumiseni on keskittynyt pääsääntöisesti liikkeen keskusteluihin. Keskeisenä tutkimusmetodinani on ollut osallistuva havainnointi eli olen ottanut osaa keskusteluiltojen kulkuun jäsenten tavoin ja tämän lisäksi olen käynyt monia keskusteluja liikkeen jäsenten kanssa itse liikkeestä, Nichiren buddhalaisuudesta ja liikkeen maailmankatsomuksesta. Osallistuvan havainnoinnin lisäksi haastattelin kirjallisesti muutamia SGI-Suomen jäseniä saadakseni tarkennuksia mieltäni askarruttaneisiin kysymyksiin liikkeestä. Uskon saaneeni näiden metodien kautta relevanttia kuvaa SGI-Suomesta yhteisönä sekä jäsenten ajatuksista liikkeen ympäriltä.

Tarkastelun ensisijaisena kohteena ovat siis SGI-Suomen keskusteluillat. Niihin kokoonnutaan säännöllisesti ja niihin osallistumalla olen myös helpoiten tavoittanut liikkeen jäseniä. Illat pitävät sisällään yhteisen rukousseremonian rituaaleineen, omien uskonharjoittamiseen liittyvien kokemusten jakamista sekä buddhalaisten opinkappaleiden yhteistä opiskelua. Buddhalaisuuden roolia pohditaan omassa elämässä ja arjessa. Keskusteluiltojen siivittämänä olen lähtenyt pohtimaan keskeisten rituaalien, jäsenyyden, uskonnollisen yhdyskunnan sekä maailmanlaajuisen SGI:n roolia yhteisöä rakentavina tekijöinä.

Tutkimukseni teoreettiset lähtökohdat kiinnittyvät sosiaaliantropologiseen yhteisötutkimukseen ja uskontojen tutkimukseen. Tukeudun yhteisön rakentumista koskeviin teorioihin ja uskontoantropologiaan, ja eritoten esittelen symbolisen antropologian pioneerina tunnetun Anthony Cohenin sekä merkittävän aseman saavuttaneen antropologin Clifford Geertzin ajatuksia yhteisöjen rakentumiseen johtavista tekijöistä. Tutkimusmetodinani ja työni kehikkona toimii etnografinen tutkimusote osallistuvan havainnoinnin, kenttätöön ja haastattelujen kautta.

Löytääkseni vastauksia päätutkimuskysymyksiini olen pohtinut ja käyttänyt matkani varrella monia apukysymyksiä, kuten: Mistä keskusteluilloissa puhutaan ja mikä on niiden rakenne? Millainen funktio illoilla ja tapaamisilla on? Miten omaa kannattajan roolia kuvaillaan? Mitä siihen sisältyy? Miten keskeisiä rituaaleja kuvaillaan ja miten niistä puhutaan? Olen myös pohtinut ja kysynyt: Millaista toimintaa SGI -Suomen puitteissa järjestetään? Onko liikkeellä toimintaa uskonnollisen aktiviteetin ulkopuolella? Entä miten SGI-Suomi ja sen jäsenet ja kannattajat ovat kytköksissä ympäröivään yhteiskuntaan ja muiden maiden SGI-liikkeisiin? Eli millainen rooli liikkeelle ja sen

ideologialle annetaan suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan ja laajemmin yli kansallisten rajojen? Ja ovatko ne olennaisia paikallisyhteisön elinvoimaisuuden kannalta?

SGI:ia voidaan kuvata transnationaaliseksi maailmanlaajuiseksi liikkeeksi, sillä se ulottaa verkostonsa ympäri maailman luoden monitasoisia ei-valtiollisia suhteita yksilöiden välille. Kansainvälisyys, liikkuvuus ja yhteinen päämäärä ja ideologia paremman ja rauhanomaisen maailman rakentamisen puolesta ovat liikkeen kannattelevia toimintamalleja. Nämä seikat ja ajatukset ovat tulleet esille myös SGI-Suomen jäsenten elämäntavoissa ja maailmankatsomuksellisissa pohdinnoissa.

Tutkimukseni perimmäisenä ajatuksenani on tuottaa ajankohtaista tietoa itse SGI:sta ja sen toiminnasta Suomessa. Näin toivon antavani jotain uutta antropologiseen keskusteluun, ainakin aiheensa puolesta. SGI on suurelle yleisölle suhteellisen tuntematon buddhalainen liike Suomessa ja tällä tutkielmalla haluan myös lisätä tietoa sen ideologiasta ja toiminnasta Suomessa.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimukseni lähtee liikkeelle johdannosta, joka nimensä mukaisesti johdattelee lukijan tutkimusaiheeseeni ja tutkimuskysymyksiini. Siirryn tästä esittelemään tutkimukseni taustoitusta ja kontekstia, jossa esittelen yleisesti Suomen uskonnollista kenttää, uusien uskontojen saapumista ja asettumista Suomeen sekä globalisaation ja uusien uskontojen välisiä kytköksiä. Esittelen myös buddhalaisuutta varsin yleisellä tasolla sekä teen katsauksen Soka Gakkai Internationalin historiaan ja nykypäivään.

Taustoituksen jälkeen avaan tutkimukseni teoreettista kenttää, joka toimii osaltaan myös analyysini pohjana. Teen yleiskatsauksen yhteisön käsitteeseen ja siihen, miten sen omassa tutkimuksessa määritän. Olen lähestynyt tutkimuskohdettani kahden yhteisötutkimuksen parissa tunnetun antropologin kautta, Anthony Cohenin yhteisön symbolista rakentumista koskevan teorian sekä Clifford Geertzin yhteisön rakentumista koskevien ajatusten kautta. Esittelen myös uskontoantropologiaa yleisesti, sillä vaikkei tutkimukseni olekaan puhtaasti uskontoantropologinen, niin tutkimuskohteeni on kuitenkin uskonnollinen liike. Näiden lisäksi esittelen lyhyesti transnationalismin käsitteen, sillä se selventää SGI:ia liikkeenä ja sen jäsenten roolia liikkeen jäsenenä.

Teoriaosuuden jälkeen avaan etnografista lähestymistapaa oman tutkimukseni kehikkona ja kerron tutkimusaineistoni keräämisprosessista ja kokemuksistani tutkimuskentältä. Pohdin lopuksi myös kenttätöön aikana esille tulleita tutkimuseettisiä kysymyksiä.

Näiden lukujen kautta siirryn aineistoni analyysiin. Analyysissäni tarkastelen keskusteluilloissa esille tulleita yhteisöä keskeisesti rakentavia tekijöitä. Keskusteluillat, keskeiset rituaalit ja uskon harjoittaminen, jäsenyyteen liitetyt merkitykset, uskonnollisen yhteiskunnan merkitys ja maailmanlaajuinen SGI muokkaavat kaikki SGI-Suomen yhteisökuva. Näiden teemojen kautta nousee esille se, että yhteisö rakentuu monilta osin symbolisten tekijöiden varaan, joiden kautta yhteisö rajautuu selvemmäksi jäsenille itselleen. Toisaalta totean analyysissäni myös sen, että vaikka yhteisö rakentuu symbolisesti jäsenten mielissä, Anthony Cohenin ajatusten mukaisesti, se saa kantavan voimansa myös sosiaalisesta toiminnasta ja vuorovaikutuksesta, jota Clifford Geertz painottaa symbolisten rakennelmien lisäksi.

Lopuksi tulen tutkimukseni johtopäätöksiin sekä pohdin tutkimuksen teon aikana esille nousseita muita mahdollisia tutkimusnäkökulmia. SGI-Suomen yhteisökuva rakentuu monien symbolisten rakenteiden kautta ja paikallistason sosiaalinen toiminta tukee ja ylläpitää näitä symbolisia rakenteita. Keskityn tutkimuksessani yhteisönäkökulmaan ja yhteisön rakentumista ylläpitäviin tekijöihin, mutta SGI:ia ja myös muita uskonnollisia liikkeitä voi yhtä hyvin lähteä lähestymään monista eri painotusalueista ja näkökulmista käsin. Yhteisönäkökulma jättää tutkimuksen ulkopuolelle monia kiinnostavia ja varteenotettavia tutkimusseikkoja, kuten liikkeeseen liittymisen syyt tai tarkemman rituaalisen tarkastelun. Yhteisönäkökulma on kuitenkin hyvä tutustumisväylä itse liikkeeseen ja sen jäseniin ja heidän ajattelumaailmaansa.

2 TUTKIMUKSEN YHTEISKUNNALLINEN JA KULTTUURINEN KONTEKSTI

Tarkasteltaessa mitä tahansa asiaa tai ilmiötä on tärkeää tietää, minkälaisessa ympäristössä ja kontekstissa sitä tarkastellaan. Tässä luvussa perehdyn hieman Suomen uskonnolliseen kenttään, jotta kuva suomalaisesta uskontomaisemasta tulisi tutummaksi. Teen myös yleisluontoisen katsauksen buddhalaisuuden pääpiirteisiin ja avaan SGI:n historiaa, maailmankatsomusta sekä toimintaa yleisellä tasolla. Lopuksi käsittelen uusia uskontoja globalisaation kontekstissa.

2.1 Suomalainen uskontoelämä ennen ja nyt

Suomen uskontokenttä on kristillisperäinen. Kristinuskko on aaltoillut Suomeen sekä lännestä että idästä, mutta länsimainen kristillisyys (katolilaisuus) oli pitkään hallitsevana uskontomuotona (Junnonaho 2000,191). Ortodoksisella uskonnolla oli vankempi rooli itäisessä Suomessa, kun taas lännessä jalansijaa otti roomalaiskatolinen kirkko. 1520-luvulla luterilainen uskonpuhdistus ulotti kätensä myös Suomeen ja sen myötä luterilaisuudesta tuli valtionuskonto. Kirkon ja valtion välille syntyi liitto, jonka mukaan jokaisen suomalaisen oli kuuluttava luterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkoon. Vuonna 1889 voimaan tuli eriuskolaki, joka virallisti myös muut protestanttiset kirkkokunnat. Lakiin nojaten esimerkiksi baptistit ja metodistit järjestäytyivät virallisiksi yhdyskunniksi. Vuonna 1919 Suomesta tuli uskonnollisesti sitoutumaton. Uskonnonvapauslaki⁵ tuli voimaan vuonna 1922, minkä mukaan vähintään 20 Suomen kansalaista voi halutessaan perustaa uskonnollisen yhdyskunnan, kunhan sen toiminta ei loukkaa lakia eikä hyviä tapoja. (Heino 1997, 15-16.) Nykyään Suomessa elää rinnakkain satoja uskontokuntia.

Suurin osa Suomen kansalaisista kuuluu edelleen evankelisluterilaiseen kirkkoon⁶ ja Suomea pidetäänkin helposti suhteellisen homogeenisena luterilaisena kansana (Junnonaho 2000, 192), vaikka uskontojen moninaisuus kasvaa maassamme jatkuvasti. Syitä uskontokentän muutoksiin voi hakea muun muassa sitä kohtaan kumpuavista muutospaineista, sillä myös koko yhteiskunta ja kulttuuri ovat jatkuvien muutospaineiden alla. Uskonnollista kehitystä voikin hyvin kuvailla termeillä monimuotoistuminen, kansainvälistyminen ja privatisoituminen ja tämä näkyy käytännössä juuri uskonnollisten yhteisöjen määrän kasvuna. Uskonnon rooli on myös muuttunut ja se nähdään usein enemmän henkilökohtaiseksi vakaumukseksi ja hengelliseksi kokemukseksi kuin yhteisön asiaksi. (Heino 1997, 22-24.) Vaikka uskonnon rooli itsessään on muuttunut, on selvää, että sen ympärille rakentuu kuitenkin lähes aina jonkintasoista yhteisöllisyyttä.

---

⁵Uskonnonvapauslaki: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030453>

⁶ Seurakuntien jäsenistö 2013: sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3D45B8

Uskontojen nykytila ja muutokset ihmisten uskonnollisuudessa on nähty myös sekularisaatioprosessin yhtenä seurauksena tai muotona. Toisen maailmansodan jälkeen Pohjoismaissa on selvästi etäännytty perinteisistä kristillisistä käsityksistä ja uskonnon asema yhteiskunnan arvomaailman keskuksena on heikentynyt. Konkreettinen esimerkki tästä aseman heikentymisestä on kirkosta eroamisen yleistyminen. (Heino 1997, 22.) Itse sekularisaatio on moninainen ilmiö ja sillä voidaan viitata juuri esimerkiksi eri instituutioiden eriytymiseen uskonnon vaikutuspiiristä ja uskonnollisuuden heikkenemiseen sekä sen yksityistymiseen. (Helander 2003, 23.) Sekularisoitumisen on katsottu muuttaneen merkittävästi suomalaista uskonnollista kenttää ja on ajateltu, ettei uskonnolla näin ollen ole enää yhtä tärkeää ja keskeistä osaa ihmisten elämässä kuten ennen (Junnonaho 2000, 192). Maallistumisprosessia ei kuitenkaan voida nähdä yksiselitteisesti uskonnollisuuden heikkenemisenä, sillä kiinnostus uskonnollisuuteen tai henkisyyteen on näkyvissä esimerkiksi herätysliikkeiden aseman vahvistumisessa sekä uusien uskonnollisten ryhmien määrän kasvussa. Uskonnollinen kenttä on eriytynyt ja moninaistunut ja etenkin 1960-luvun lopulta lähtien uskonnollisten yhteisöjen määrä on kasvanut nopeasti niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. (Heino 1997, 23-25.) Professori Eila Helander (2003, 23) on tiivistänyt tämän kehityssuunnan ajatukseen, että uskonnollisuus ei ole katoamassa, se vain saa uusia muotoja.

2.2 Buddhalaisuus pähkinänkuoressa

Buddhalaisuus on yksi suurista maailmanuskonnoistamme. Sana buddha itsessään viittaa heränneeseen tai valaistuneeseen yleisesti ja erisnimenä Buddhalla viitataan buddhalaisuuden oppiisään ja perustajaan, Siddharta Gautamaan, Shakyamuniin. Shakyamunin elämänsä ajoitetaan noin 600 eaa. Intian niemimaalle ja kertomusten mukaan hänen nuoruutensa oli materiaalisesti rikasta ylhäisön elämää. Hän ei kuitenkaan ollut tyytyväinen omaan elämäänsä, vaan lopulta jätti hovielämän ja sen turvallisuuden, perheensä sekä maalliset pyrkimyksensä taakseen. Shakyamuni päätyi pohtimaan olemassaolon tarkoitusta vetäytyen silloisten intialaisten perinteiden mukaisesti vaeltavaksi askeetiksi. Hän kierteli ympäri maata, tapasi monia opettajia ja aatteita, kokeillen myös äärimmäistä askeesia, mutta silti hän ei kokenut tyydytystä eikä valaistumista elämässään. Monet tuntevat kuvauksen siitä, kuinka Shakyamuni, Buddha, istahti puun alle (bodhi eli valaistumisen puu) ja pitkän mietiskelyn tuloksena saavutti korkeimman valaistumisen tilan. Tästä kokemuksesta vakuuttuneena Shakyamuni uskoi vapautuneensa jälleensyntymisen kierrosta. Kokemuksensa jälkeen hän vietti elämänsä opettaen löytämänsä totuuden sanomaa olemassaolosta, dharmasta, saaden paljon seuraajia ja oppilaita ympärilleen. Pian Shakyamunin kuoleman jälkeen hänen seuraajansa asettuivat asumaan luostariyhteisöihin, kehittäen näin hengellisen elämän ja

oppineisuuden sekä kulttuurielämän keskuksia. Tällainen elämäntapa jäi buddhalaisuuden yleiseksi tunnuspiirteeksi ja luostarisäännöt eriyttivät luostariyhteisöt ja maallikot toisistaan. (Ketola 2008, 280-281; Partridge 2006, 162.)

Buddhalaisuuden juuret ovat intialaisissa askeettisissa vaeltajajoukoissa, joissa keskeisellä sijalla olivat almujen varassa eläminen, sukupuolielämän karttaminen ja hyvän moraalin mukainen käyttäytyminen. Shakyamunin mukaan hengelliset ansiot pohjautuivat juuri hyvään moraaliseen käytökseen. Buddhalaisuus jakaa yleisintialaisen käsityksen uskonnosta tienä vapahdukseen sekä opin karman laista ja jälleensyntymisen kiertokulusta, mutta vähitellen se erkaantui itsenäiseksi uskonnolliseksi järjestelmäksi. Shakyamunin opetusten keskeisenä ajatuksena on, että ihmisen on ponnisteltava valaistumiseen itsenäisesti, ilman jumalten apua. Kaiken lähtökohtana on havahtuminen siihen, että elämä on itsessään epätydyttävää. Tähän ajatukseen pohjautuvat myös buddhalaisuuden keskeiset peruspilarit eli neljä jaloa totuutta:

- 1) Olemassa oloon kuuluu kärsimys, dukkha.
- 2) Kärsimys aiheutuu itsekkästä haluamisesta.
- 3) Kärsimys lakkaa, kun itsekäs haluaminen lakkaa.
- 4) Kärsimys lakkaa seuraamalla kahdeksanosaista polkua: 1) täydellinen näkemys, 2) täydellinen pyrkimys, 3) täydellinen puhe, 4) täydellinen toiminta, 5) täydellinen elinkeino, 6) täydellinen ponnistelu, 7) täydellinen tarkkaavaisuus ja 8) täydellinen keskittyminen.

Kahdeksanosaisesta polusta kaksi ensimmäistä osaa pitää sisällään viisauden, kolme seuraavaa moraalin ja viimeiset kolme viittaavat meditaatioon. Nämä ovat buddhalaisuuden tukijalkoja, joilla päästään kohti valaistumista. Valaistumisen tiellä nähdään kuitenkin monia esteitä, kuten esimerkiksi usko pysyvään yksilöllisyyteen, epäily, kiintymys rituaaleihin, pahantahtoisuus, aistillisuus, ylpeys ja tietämättömyys. Buddhalaisuudessa uskotaan, että valaistumisen polun voi löytää tai tavoittaa vasta sitten, kun kolme ensimmäisenä mainittua estettä on voitettu. Tässä on kuitenkin eroavaisuuksia luostaribuddhalaisuuden ja maallikkobuddhalaisuuden (populaarimpi kansanomainen buddhalaisuus) välillä, sillä jälkimmäisessä rituaalit ovat usein saaneet tärkeän sijan valaistumisen tavoittelussa. (Ketola 2008, 281-287.)

Buddhan kuoleman jälkeen syntyi monia erilaisia buddhalaisuuden muotoja, joista voidaan nähdä selvästi kaksi pääsuuntausta: konservatiivinen suuntaus theravada tai hinayana ('vanhimpien oppi')

ja liberaalimpi suuntaus mahayana. Ensimmäinen on perinne, joka pyrkii säilyttämään Buddhan alkuperäisen opetuksen ja suuntaus vaikuttaa eniten Sri Lankassa, Myanmarissa, Thaimaassa, Kambodžassa ja Laosissa. Jälkimmäinen taas syntyi myöhemmin Pohjois-Intiassa ja se on yleisempi Kiinassa, Tiibetissä, Mongoliassa, Nepalissa, Koreassa ja Japanissa. (Partridge 2006, 166.)

Oman tutkimukseni kannalta keskeisempi buddhalaisuuden haara on mahayana-buddhalaisuus, sillä SGI:n harjoittama Nichiren buddhalaisuus pohjautuu mahayana-perinteeseen. Mahayanassa ajatellaan, että toisten ihmisten kärsimyksen vuoksi tulee tavoitella valaistumista. Tässä keskeiselle sijalle nostetaan bodhisattva-ihanne, jolla viitataan ihmiseen, joka lykkää omaa vapautustaan elämän kiertokulusta ja sen sijaan omistautuu kaikkien olentojen vapautukselle. Toisin sanoen hän on jo löytänyt valaistumisen, mutta ei valitse nirvanaa⁷, kiertokulun loppumista, vaan päättää jäädä maailmaan auttamaan muita ihmisiä valaistumisen tiellä. Mahayanassa korostetaan myötätunnon hyvettä ja bodhisattvana eläminen on suuri osoitus myötätunnosta muita ihmisiä kohtaan. Bodhisattvana olemisen keskiössä on ajatus siitä, että kaikista voi tulla buddhia ja bodhisattvan tehtävä on auttaa heitä pääsemään tähän päämäärään. Bodhisattvoilla sanotaan olevan kuusi täydellisyyttä eli hyvää ominaisuutta: anteliaisuus, moraali, kärsivällisyys, energisyys, meditaatio ja viisaus. Näitä ominaisuuksia pidetään myös yleistasoisina hyveinä elämässä. (Partridge 2006, 166; Ketola 2008, 282;286.)

Buddhalaisuus levisi varsin varhain synnyinmaansa Intian ulkopuolelle. Toisen maailmansodan jälkeen buddhalaisuus löysi tiensä myös länsimaihin, jonne buddhalaiset perustivat toimintakeskuksia, järjestivät toimintaa ja opetusta sekä julkaisivat lehtiä ja kirjoja. (Ketola 2008, 281-282; Heino 1997, 271.) Länsimaissa buddhalaisuus on saanut hyvän vastaanoton ja sillä on yli 350 miljoonaa kannattajaa (Partridge 2006, 162).

2.3 Buddhalaisuus Suomessa

Buddhalaiset vaikutteet ylsivät Suomeen 1800–1900-lukujen taitteessa pääasiassa ihmisten henkilökohtaisten kontaktien ja painetun sanan muodossa. Monilla suomalaisilla oli kontakteja merkittäviin buddhalaisiin vaikuttajiin ja esimerkiksi tutkimusmatkailija G.J. Ramstedt ja C.G.E. Mannerheim tekivät matkoja Kaukoitään, jossa tapasivat muun muassa silloisen Dalai Laman sekä muita buddhalaisia merkkimiehiä. Buddhalaiset opettajat tekivät myös vastavierailuita Suomeen. (Junnonaho 1996, 30.)

---

⁷ Buddhalaisuuden päämäärä on valaistuminen eli nirvana, ja terminä se viittaa sammumiseen tai tyyntymiseen. Ks. Ketola 2008, 284. Vapautuminen jälleen syntymisen kierteestä, hengellisen etsinnän päämäärä on ilman himoa olemisen tila. Ks. Partridge 2006, 163.

Buddhalaisuus sai kiinnostusta Suomessa eritoten toisen maailman sodan jälkeen ja nykyään buddhalaisten yhdistysten ja yhteisöjen kirjo on suhteellisen laaja. Ensimmäisiä buddhalaisia keskustelupiirejä muotoutui Helsingissä vuosina 1934–1944. Aluksi buddhalaisuudesta kiinnostuneet kokoontuivat toistensa kodeissa ja myöhemmin myös seurojen tiloissa. 1947 perustettiin yhdistys nimeltä Buddhismin ystävät – Buddhismens vänner ry, joka kokosi buddhalaisuudesta kiinnostuneet yhteen. Myöhemmin yhdistyksen toiminta alkoi keskittyä zen-buddhalaisuuden ympärille, minkä seurauksena yhdistyksen nimi muuttui Bodhidharma ry:ksi. Toinen melko varhainen buddhalainen yhteisö perustettiin 1973 nimellä Länsimaisen buddhalaisen veljeskunnan ystävät, joka on myös osa kansainvälistä buddhalaista yhteisöä (Friends of the Western Buddhist Order, FWBO). Liike yhdistelee monia eri buddhalaisuuden suuntauksia ja sen tarkoituksena onkin ollut löytää erityisesti nykyajan länsimaalaiselle ihmisellä sopiva buddhalaisuuden muoto. 1990-luvulla syntyi lisää buddhalaisia yhteisöjä ja silloin perustettiin myös Helsinki Zen Center, joka pohjaa opetuksensa zen-buddhalaisuuteen. Samoihin aikoihin myös tiibetinbuddhalaisuus sai kannattajia Suomessa ja sen pohjalta syntyikin useita tiibetinbuddhalaisia yhteisöjä, kuten Songtsen ry, Nyingmapa-yhteisö ja Palpung Yeshe Gatsal Finland. Myös timanttapolku-buddhalaisuus järjesti pientä meditaatiotoimintaa jo 1970-luvulla, mutta sen toiminta lähti varsinaisesti käyntiin vasta 1990-luvulla. Ryhmä järjestää viikoittain ryhmämeditaatiohetkiä, opetusta kannattajilleen, meditaatioleirejä ja se myös julkaisee lehteä nimeltä Buddhalaisuus tänään. Näiden lisäksi Suomessa on perustettu maahanmuuttajalähtöisiä buddhalaisia liikkeitä kuten Suomi-Thai Buddhist Seura sekä Suomen vietnamilaisten buddhalaisten yhdyskunta. Ensimmäinen kokoaa yhteen thaimaalaisia buddhalaisia ja jälkimmäinen palvelee lähinnä Suomessa asuvia vietnamilaisia. (Ketola 2008, 288-291.)

SGI löysi tiensä Suomeen Ruotsin kautta 1970-luvun lopulla, jolloin myös Suomessa alettiin järjestää keskusteluiltoja SGI:n puitteissa. Liikkeen suomalaiset kannattajat kävivät aluksi kokoontumisissa myös Ruotsissa. Monet uudet uskonnot ovatkin kulkeutuneet Suomeen Ruotsin kautta. Esimerkiksi Transsendenttisen mietiskelyn (TM) ensimmäiset suomalaiset kannattajat olivat mukana Ruotsin toiminnassa jo vuonna 1960, jonka jälkeen liike vähitellen rantautui Suomeen ja perusti paikallisyhdistyksen Helsinkiin vuonna 1971. Samanlainen kehityskaari on nähtävissä myös Hare Krishna liikkeen kohdalla, jonka ensimmäiset suomalaiset kannattajat liittyivät liikkeeseen 1970-luvulla aluksi Ruotsin keskuksien kautta, kunnes Suomeen perustettiin ensimmäinen Hare Krishna -keskus vuonna 1982. (Junnonaho 1996, 34.) SGI-Suomen toiminta alkoi aktiivisesti 1980-

luvulla ja nykyään liikkeellä on Suomessa noin 170 kannattajaa⁸ ja se on myös rekisteröitynyt virallisesti uskonnolliseksi yhdyskunnaksi vuonna 2009. Suurin osa liikkeen aktiivisista kannattajista vaikuttaa pääkaupunkiseudulla. Uudet uskonnolliset liikkeet saavatkin usein ensin jalansijaa Helsingistä ja muista yliopistokaupungeista (Heino 1997, 33), minkä jälkeen toiminta leviää myös pienempiin keskuksiin. SGI-Suomen suurimmat kannattajakeskittymät ovat selvästi suurten kaupunkien ympärillä Helsingissä, Tampereella ja Turussa, mutta kannattajia ja aktiivista toimintaa löytyy ympäri Suomen.

Nykyään Suomessa on monia buddhalaisia yhteisöjä ja valtaosalla näistä on juuret 1990-luvulla. Suosituimmat suuntaukset ovat olleet zen-buddhalaisuus ja tiibetinbuddhalaisuus. Yhteensä Suomessa lasketaan olevan joitakin tuhansia buddhalaisia, joista valtaosa lienee maahanmuuttajataustaisia. (Ketola 2008, 288-293.)

2.4 Soka Gakkai International ja Nichiren buddhalaisuus

Soka Gakkai International (SGI) on maallikkobuddhalaisten maailmanlaajuinen verkosto. Sen jäsenten yhteiseksi päämääräksi on nimetty parempi maailma yksilön itsensä voimaannuttamisen ja rauhan, kulttuurin ja kasvatuksen edistämisen kautta. Käytännössä yksilön itsensä voimaannuttaminen viittaa Nichiren buddhalaisuuden oppien mukaiseen elämäntapaan. Rauhan, kulttuurin ja kasvatuksen edistämistä toteutetaan niin omassa elämässä kuin yhteiskunnallisellakin tasolla, jokaisessa maassa hieman eri tavoin. Esittelen tässä liikettä yleisesti suurimmaksi osaksi SGI:n ja SGI-Suomen Internet-sivujen pohjalta.

Nykyään SGI:lla katsotaan olevan 94 rekisteröitynyttä jäsenjärjestöä ja noin 10 miljoonaa jäsentä 192 eri maassa. Suurin jäsenkeskittymä on liikkeen syntymaassa Japanissa.⁹ SGI on levinnyt emämaansa Japanin ulkopuolelle suhteellisen nopeasti ja maailman sotien jälkeen liike onkin ollut yksi maailman nopeimmin kasvavista uskonnollisista yhteisöistä (Heino 1997, 276). SGI itsessään on melko nuori liike, sillä se perustettiin 26.1.1975. Liikkeen juuret ovat kuitenkin 1930-luvun Japanissa.¹⁰ SGI perustaa oppinsa 1200-luvulla eläneen buddhalaisen munkin Nichiren Daishoninin (1222–1282) oppeihin ja ajatuksiin buddhalaisuudesta, joissa Shakyamunin opetuksiin perustuvalla Lootus-sutralla on keskeinen asema.¹¹ Lootus-sutraa pidetään SGI:ssa keskeisenä uskonnollisena opinkappaleena ja se on myös tärkeä osa liikkeen uskonnollista rituaalista puolta. Nichiren

---

⁸ Lähde: <http://www.sgi.fi/index.php/sgi/sgi-suomessa>; Huom. kaikki eivät ole liittyneet itse yhdyskunnan jäseniksi, vaan ovat maailmanlaajuisen SGI:n jäseniä.

⁹ SGI:n arvio jäsenmääristä 2011. Lisää tietoa voit lukea täältä: <http://www.sgi.org/about-us/sgi-facts.html>

¹⁰ Lähde: <http://www.sgi.fi/sgi/historia>

¹¹ Lähde: <http://www.sgi.fi/sgi/yleistae>

buddhalaisuus pohjautuu mahayana-buddhalaisuuteen sekä liikkeen perustajan Makiguchi Tsunesaburon kasvatusoppiajatuksiin.

Soka Gakkai perustettiin alkujaan Japanissa Nichiren Shoshu koulukunnan maallikkojärjestöksi. Nichiren Shoshu pohjaa opetuksensa myös Nichiren Daishoninin opetuksiin ja ne ovat edelleen keskeinen osa myös Soka Gakkain ja maailmanlaajuisen SGI:n perustaa. Nichiren Shoshun opetuksen ydin on Lootus-sutrassa. Shakyamunia eli Buddhaa pidetään ikuisen Buddhan ilmentymänä, mutta Nichiren Shoshussa ja muissa Nichiren -ryhmissä myös Nichireniä itseään pidetään ikuisena Buddhana. Nichiren Daishoninin kirjoitukset ovat Nichiren-buddhalaisuudessa opin päälähde. Toiminnan keskiössä on kolme pääelementtiä: *kaidan* eli Taisekijissä Japanissa sijaitseva hartaudenharjoituspaikka, joka toimii myös pyhiinvaelluskeskuksena, *gohonzon* eli konkreettinen pyhän palvonnan kohde ja *daimoku* eli Lootus-sutran nimi. (Partridge 2006, 221-222; 238.) Nämä ovat keskeisellä sijalla myös SGI:n toiminnassa.

Maailmanlaajuinen SGI rakentuu Japanissa toimivan Soka Gakkai liikkeen pohjalle. Soka Kyoiku Gakkai (suomeksi: arvoa luova kasvattajien yhdistys)¹² sai alkunsa Japanissa vuonna 1930 uudismielisten opettajien opiskeluryhmänä. Sen perustaja ja ensimmäinen puheenjohtaja oli mies nimeltä Tsunesaburo Makiguchi (1871–1944). Hän oli kirjailija ja opettaja, jonka päämääränä oli tiukan japanilaisen koulutusjärjestelmän uudistaminen Nichiren buddhalaisuuden kautta. Makiguchi kehitti arvoa luovan kasvatuksen teorian, jonka mukaan yksilön potentiaali on rajaton. Hänen mukaansa kasvatuksen ja koulutuksen tarkoitus on edistää itsetuntemusta, viisautta sekä henkistä kasvua läpi elämän. Makiguchi teki tiivistä yhteistyötä työtoverinsa ja läheisimmän oppilaansa Josei Todan kanssa. He halusivat muuttaa sen aikaista japanilaista koulutuksellista linjaa, jossa kaikista kansalaisista haluttiin luoda toistensa kaltaisia nöyriä kansalaisia. Soka Kyoiku Gakkain ensivuodet olivat vaikeat, sillä toisen maailman sodan aikana Japanissa vallinnut militaristinen nationalismi salli valtionuskonnoksi ainoastaan shintolaisuuden, muiden uskontojen joutuessa kiellettyjen listalle.¹³ Soka Kyoiku Gakkai kiellettiin muun muassa liikkeen kannattaman ehdottoman pasifismin takia (Heino 1997, 276). Makiguchi ja Toda kieltäytyivät kuitenkin luopumasta buddhalaisesta uskostaan, jonka vuoksi heidät lopulta pidätettiin ja vangittiin ajatusrikollisina vuonna 1943. Makiguchi menehtyi myöhemmin vankilassa vuonna 1944.¹⁴

---

¹²Lähde: <http://www.sgi.fi/index.php/sgi/daisaku-iked/daisaku-ikedan-elaemaenvaiheet>

¹³ Lähde: <http://www.sgi.fi/sgi/historia>

¹⁴ Lähde: <http://www.sgi.fi/sgi/historia>

Sodan jälkeen Josei Toda nousi liikkeen uudeksi puheenjohtajaksi ja liike sai samalla uuden nimen, Soka Gakkai (suomeksi: arvoa luova yhteisö), vuonna 1947¹⁵. Todan pyrkimyksenä oli Lootus-sutran sanoman levittäminen mahdollisimman laajalle. Hän oli vankeutensa aikana opiskellut Lootus-sutraa ja lausunut sen myötä ääneen mantraa nam-myoho-renge-kyo, joka viittaa hänen omaan omistautumiseensa tämän opin mukaiseen elämään ja sanoman levittämiseen. Mantran lausumisen myötä Todan sanotaan oivaltaneen, että buddha tarkoittaa elämää itsessään ja näin hän päätti keskittää oman elämänsä Lootus-sutran sanoman levittämiseksi.¹⁶

Liikkeen keskeiseksi tunnusmerkiksi nousi mantran eli daimokun nam-myoho-renge-kyo'n lausuminen. Nam-myoho-renge-kyo viittaa Lootus-sutraan, sillä sutran japaninkielinen nimi on Myoho-renge-kyo, ”ihmeellisen lain Lootus-sutra”. Soka Gakkai opetti, että nam-myoho-renge-kyo'n säännöllinen toistaminen voi tuoda vaurautta, terveyttä ja onnea (Partridge 2006, 238). Lootus-sutran mukaan buddhatila, eli absoluuttisen onnellisuuden ja kaikista peloista ja harhaluuloista vapaa olotila, on olemassa sisäsyntyisenä kaikissa elämänmuodoissa ja täten myös kaikissa ihmisissä. Tämän buddhatilan kehittämisen uskotaan edesauttavan ihmisiä elämään aktiivista, sosiaalista ja täyttä elämää toistensa kanssa. Lootus-sutran opetusten mukaan jokaisella ihmisellä on mahdollisuus valaistua tässä elämässä riippumatta sukupuolesta, etnisestä alkuperästä, yhteiskunnallisesta asemasta tai koulutuksesta.¹⁷ Daimokun lausumisen katsotaan yleisesti herättelevän ja kehittävän tätä sisäsyntyistä buddhatilaa.

Todan puheenjohtajuuden aikana Soka Gakkain toiminta laajeni ja se alkoi keskittyä myös yhteiskunnan hyvinvointikysymyksiin laajemmin Japanissa. Liike muun muassa kiinnitti huomionsa rauhanedistämistoimintaan vastustamalla ydinaseita. Toda alkoi myös puhua inhimillisestä vallankumouksesta Nichiren buddhalaisuuden keskeisenä ideana, sillä sen mukaan ihmiset voivat parantaa elämäänsä ja saavuttaa valaistumisen jo tämän elämän aikana. Todan jälkeen liikkeen puheenjohtajaksi nousi yksi hänen oppilaistaan Daisaku Ikeda. Ennen kuolemaansa Toda toivoi, että Ikeda ja muut nuoret levittäisivät liikkeen sanomaa kaikkialle maailmaan.¹⁸

Liikkeen johdossa on siis vuodesta 1960 alkaen ollut Daisaku Ikeda¹⁹. Japanissa Soka Gakkailla on edelleen kytköksiä politiikkaan, mutta myöhemmin syntynyt maailmanlaajuinen SGI on muissa maissa irtisanoutunut politiikasta, mikä on helpottanut liikkeen hyväksyntää yhteiskunnissa (Seager 2006, 144).

---

¹⁵ Lähde: <http://www.sgi.fi/index.php/sgi/daisaku-ikeda/daisaku-ikedan-elaemaenvaiheet> ; ks.myös Ketola 2008, 290

¹⁶ Lähde: <http://www.sgi.fi/sgi/historia>

¹⁷ Lähde: <http://www.sgi.fi/buddhalaisuus/lootus-sutra>

¹⁸ Lähde: <http://www.sgi.fi/sgi/historia>

¹⁹ Lähde: <http://www.sgi.fi/sgi/historia>

Maailmanlaajuinen Soka Gakkai International perustettiin vuonna 1975 Ikedan johdolla. Daisaku Ikedan tavoitteena on alusta asti ollut liikkeen kansainvälinen laajentuminen. Todan toiveiden mukaisesti ja hän on toiminut aktiivisesti tavoitteensa puolesta matkustamalla Japanin ulkopuolelle ja perustamalla myös muita järjestöjä rauhantyön, koulutuksen ja kasvatuksen sekä taiteen alueilla. Kansainvälinen SGI on esittänyt tavoitteekseen myös aktiivisen toiminnan ruohonjuuritasolla ydinaseiden vastustamisen, kestävän kehityksen, ihmisoikeuskasvatuksen sekä kulttuurivaihdon parissa.²⁰ Ikedan voikin nähdä liikkeen globalisoijana, vaikka tavoite maailmanlaajuisuudesta alkoi jo Makiguchin ja Todan ajatuksista (Seager 2006, 204). Kaikilla näillä toiminnoilla pyritään kohti parempaa ja rauhanomaisempaa maailmaa.

Käytännön tasolla SGI:n Nichiren-buddhalaisuus näkyy arjessa buddhalaisina harjoituksina sekä buddhalaisuuden opiskeluna sekä oppien soveltamisessa jokapäiväisessä elämässä. Buddhalaisuus nähdään käytännönläheisenä filosofiana²¹ ja toimintaan kuvataan kuuluvaksi pyrkimys parempaan elämään ihmisen sisäisen muutoksen myötä. Tähän sisäiseen muutokseen tähdätään harjoittamalla Nichiren buddhalaisuuden oppeja kolmen perusidean kautta: usko, harjoitus ja opiskelu. Näitä pidetään oman henkilökohtaisen valaistuksen eli niin sanotun buddhatilan löytämisen peruslähtökohtina. Usko tarkoittaa luottamista Nichiren Daishoninin opetukseen keskeisenä ajatuksenaan se, että jokaisella ihmisellä on rajaton sisäsyntyinen potentiaali, buddhatila sisällään. Harjoituksella viitataan mantran *nam-myoho-renge-kyo*'n säännölliseen lausumiseen sekä Nichiren Daishoninin opetusten levittämiseen.²² Mantran lausumisen sanotaan perustuvan Nichirenin oivallukseen siitä, että itse Lootus-sutra sisältää buddhalaisuuden perimmäisen totuuden, jonka mukaan buddhatila on jokaisessa ihmisessä sisäsyntyisenä ja sen voi tuoda esille elämän aikana. Myoho-renge-kyo Lootus-sutran otsikkona viittaa siis koko sutran eli opetuksen sisältöön. Se nähdään elämän lakina, johon kaikki buddhalaiset opetukset jollain tapaa viittaavat tai palautuvat. Lootus-sutrassa korostuu myös bodhisattvan rooli muiden ihmisten auttamisessa kohti valaistusta.²³

Nichiren Daishoninin opetuksista uskolla katsotaan olevan keskeisin tehtävä itse buddhatilan saavuttamisessa, sillä uskon ajatellaan olevan avoimuutta myönteisille vaihtoehtoilta ja johtavan siten itse harjoitukseen ja opiskeluun.

Uskonharjoituksen keskeinen perusta on rukousseremonia. Rukousseremonian, eli *gongyo*'n, muodostavat Lootus-sutran oleellisten lukujen ääneen lukeminen sekä mantran *nam-myoho-renge-*

---

²⁰ Lähde: <http://www.sgi.fi/sgi/historia>

²¹ Lähde: <http://www.sgi.fi/index.php/buddhalaisuus/johdanto>

²² Lähde: <http://www.sgi.fi/toimintamme/-sisaeinen-muutos>.

²³ Lähde: <http://www.sgi.fi/index.php/buddhalaisuus/sgin-buddhalainen-harjoitus>;
<http://www.sgi.fi/index.php/buddhalaisuus>

kyo'n eli *daimokun* lausuminen. Päivittäin tulisi tehdä aamu- ja iltarituaali, eli aamu- ja iltagongyo, jonka aikana luetaan ääneen kaksi Lootus-sutran osaa ja lausutaan nam-myoho-renge-kyo'ta. Rukousseremonia on olennainen osa myös liikkeen järjestämissä keskusteluilloissa. Keskusteluilloissa kokoonnutaan yhteen lausumaan mantraa, opiskelemaan buddhalaisuutta sekä jakamaan kokemuksia uskonharjoituksesta.²⁴ Toiminnassa korostuu toisaalta yksilöllinen uskonharjoitus sekä toisaalta myös yhteiset keskusteluillat muiden jäsenten ja kannattajien kanssa (Ketola 2008, 291). Henkilökohtainen harjoitus nähdään tärkeänä kokonaisvaltaisesti. Olen keskustelut asiasta useiden liikkeen Suomen jäsenten kanssa ja näissä keskusteluissa on korostunut selkeästi, että yksi tärkeimmistä ja ensimmäisistä jäsenen tai kannattajan tehtävistä on lausua daimokua edes hetki jokaisena päivänä. Daimokun nähdään olevan oman henkilökohtaisen uskonharjoittamisen keskeinen perusta. Daimoku ja gongyo voidaan nähdä SGI:n toiminnan rituaalisena ytimenä, jonka ympärille muu toiminta rakentuu.

2.5 Uudet uskonnot

Suomalainen yhteiskunta on tänä päivänä monikulttuurinen ja uskonnollisesti moninainen. Onkin todettu, että länsimaissa vallitsee tällä hetkellä äärimmäinen uskonnollinen monimuotoisuus. Vaikka suurin osa ihmisistä kuuluu edelleen perinteisiin kirkkoihin, niin kirkkojen yksinvaltiuden rooli uskonnollisessa tarjonnassa katsotaan olevan ohi. (Partridge 2006, 10.)

Suomessa on ollut näkyvissä vastaavanlaatuinen kehitys ja uskonnollista valta-asemaa jo pitkään hallinnut evankelisluterilainen kirkko on menettänyt kannattajiaan²⁵. Suomessa toimii tällä hetkellä useita satoja uskonnollisia yhteisöjä, liikkeitä ja järjestöjä. Uskonnollisten yhteisöjen lisääntymiseen on monia syitä. Matkailun ja kulttuurikontaktien helpottuminen, kielitaidon kohentuminen sekä Internetin tulo ja sen yleistyminen ovat huomattavasti edesauttaneet uusien uskonnollisten vaikutteiden rantautumista myös Suomeen. Tietotekniikka ylipäätään on helpottanut yhteydenpitoa pitkistäkin välimatkoista huolimatta. Kulttuurienvälinen vuorovaikutus on kasvanut ja kasvaa edelleen ja kansainväliset muuttoliikkeet ovat voimistuneet. (Ketola 2008, 11; Heino 1997, 12.) Näiden muutosten myötä uskonnollisella monimuotoisuudella on ollut hyvä kasvualusta myös täällä Suomessa. Sama kehityssuunta jatkuu edelleen ja uskonnollinen monimuotoisuus tulee kasvamaan entisestään tulevaisuudessa (Ketola 2008, 11). Uskontoelämän muutosten ja uusien uskontojen suosion kasvun voidaan katsoa olevan yksi näkyvä seuraus maailman globalisoitumisesta.

---

²⁴Lähde: <http://www.sgi.fi/toimintamme>

²⁵Seurakuntien jäsenistö 2013: <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3D45B8> ;

Tiedote: https://www.eroakirkosta.fi/dynamic/index.php/media/none/tiedote_02_2012.html?year=2012 ;

Tiedote: https://www.eroakirkosta.fi/dynamic/index.php/media/none/tiedote_03_2012.html?year=2012

2.5.1 Uuden uskonnon määritelmästä

Mitä sitten tarkoittaa, että jotakin uskontoa kutsutaan uudeksi? Yleensä ei ole kyse siitä, että uusi viittäisi täysin uuteen uskonnolliseen ajatteluun tai ilmiöön, vaan sanalla viitataan pikemminkin etsijään kuin itse uskontoon. Vanhaa uskontoa tarjotaan uudella alustalla, uudessa ympäristössä ja uudelle vastaanottajakunnalle. Uskonnot ovat aina olleet ja ovat jonkinasteisessa muutoksessa ja kaikissa kulttuureissa onkin kautta aikojen esiintynyt uudistusliikkeitä ja uusia ilmiöitä. Suurin osa länteen levinneistä uusista uskonnoista ovat idän tai Lähi-idän uskontoja. Lännessä on myös vaikuttanut ja säilynyt vaihtoehtoinen uskonnollinen perinne jo 1500-luvulta lähtien kristinuskon vallasta huolimatta, kun esimerkiksi ruusuristiläisyys, vapaamuurariliike ja teosofia²⁶ ovat saaneet kannatusta ja kiinnostusta osakseen. Uskonnollinen pluralismi ei siis ole uusi ilmiö, vaan maailmassa on aina ollut uskonnollista monimuotoisuutta. Uskontojen uutuus on seurausta ajallisesta kehityksestä, sillä uskonnot pyrkivät aina säilyttämään relevanssinsa omana aikanaan. Länsimainen kulttuuri on jatkuvassa muutosvirrassa, eikä näin ollen ole yllättävää, että vanhojen uskonnollisten yhteisöjen laitamilla syntyy uusia uskontoja nopeasti vastaamaan ihmisten muuttuviin tarpeisiin. Uudet uskonnot rinnastuvat yhteiskunnallisiin muutoksiin ja ne tarjoavat tarvittaessa uuden näkökulman yhteiskuntaan ja ympäröivään maailmaan. (Partridge 2006, 10-15.) Monesti suuriin yhteiskunnallisiin muutoksiin reagoidaankin juuri uskonnollisesti (Junnonaho 1996, 45). Suosion keskelle nousevat yksilölliset uskonnot, joilla on kuitenkin samalla tärkeä funktio verkostojen hankkijana ja ryhmien ylläpitäjänä nopeasti muuttuvassa, kaupungistuvassa ja liikkuvassa maailmassa. (Ellwood 2000, 40.)

Uudeksi voidaan katsoa uskonto, lahko tai vaihtoehtoisen henkisyyden muoto, joka on noussut merkittäväksi 1900-luvulla ja näihin uskontoihin myös Soka Gakkai kuuluu (Partridge 2006, 20). Japanissa uudet uskonnolliset liikkeet ovatkin levinneet ja saaneet kannatusta suhteellisen nopeasti kuten myös länsimaissa ja monet uusista liikkeistä nojaavat toimintansa juuri buddhalaiseen traditioon (Hubbard 1998, 62).

Uusilla uskonnoilla on monesti varsin paljon yhteisiä piirteitä tai tyypillisiä elementtejä. Näitä ovat esimerkiksi karismaattinen perustajahahmo(t), keskittyminen parantamiseen, uskon voiman yhdessä vahvistaminen, vauraus ja hyvinvointi ja muut maalliset edut sekä julkiset palvelut. Myös aktiivinen käännyttäminen tähdäten liikkeen nopeaan jäsenmäärän kasvuun ja harjoitukset, joihin kuuluu kommunikointi henkimaailman kanssa, ovat yleisiä piirteitä uusille uskonnoille. (Hubbard 1998, 63.)

---

²⁶ Ks. esim. Partridge 2006, sivut 304-317.

Filosofian tohtori Martti Junnonaho (1996) esittelee väitöskirjassaan²⁷ James A. Beckfordin ja Martine Levasseurin näkemyksiä uusista uskonnoista sekä myös Bryan Wilsonin määritelmän uusille uskonnoille. Beckford ja Levasseur tarkastelevat kahdeksaa eri liikettä, joiden katsovat olevan uusia uskonnollisia liikkeitä: Yhdistymiskirkko, Kansainvälinen Krishna-tietoisuusyhdistys, Skientologiakirkko, Divine Light Mission, Transsendenttinen mietiskely, Jumalan lapset, Nichiren Shoshun ja Rajneesh-liike. Kaikissa näissä on nähtävissä piirteitä, jotka Wilson määrittää kuuluvaksi uusille uskonnollisille liikkeille:

”eksoottinen alkuperä; uusi kulttuurinen elämäntyyli; selvästi suurempi sitoutumisen aste kuin perinteisessä kirkkokristillisyydessä; karismaattinen johto; houkuttelee etupäässä nuoria, hyvin koulutettuja ja keskiluokkaisia yhteiskunnan ryhmiä; sosiaalisesti huomiota herättävä ja selvästi erottuva; kansainvälinen toiminta; syntynyt viimeisten vuosikymmenten aikana.”

Tämän määritelmän alle voidaan sijoittaa myös SGI. SGI tarjoaa uudenlaisen buddhalaisen näkökulman elämään ja sitä myötä liike toimii elämänohjenuorana. Liikkeellä on aina ollut ja on edelleen karismaattinen ja vahva johtohahmo, jolla on hyvin keskeinen sija harjoittajien suhteessa itse liikkeeseen että myös Nichiren buddhalaisuuteen. Nykyinen puheenjohtaja Daisaku Ikeda on liikkeen jäsenille roolimalli ja esikuva siitä, miten Nichiren buddhalaisuus voi parhaimmillaan toimia hyvän elämän lähtökohtana, ja näin myös hänen elämäntapaansa pyritään selkeästi jäljittelemään. Toisaalta buddhalaisuuteen kuuluu jokaisen henkilökohtainen tie kohti valaistumista ja buddhatilaa, eikä stereotyyppinen henkilöpalvonta kuulu liikkeen toimintaperiaatteisiin. Puhutaan pikemminkin kiitollisuudesta, kunnioituksesta ja arvostuksesta Ikeda kohtaan. Ulkopuolisin silmin henkilöpalvonnan raja on hämärä, vaikka sanallisesti monet jäsenet ovat korostaneet, ettei liikkeen ideologia pohjaa henkilöpalvontaan. Ikeda on kenties kuitenkin tärkein henkilö liikkeen yhtenäisyyden kannalta, sillä häneen on henkilöitynyt vahvasti liikkeen ideologia, uskon harjoituksen toimivuus ja buddhatilan mahdollisuus tässä elämässä.

Perinteinen tapa tyypitellä uskonnollisia yhteisöjä on kirkko-lahko-akseli. Tällöin kirkkoa pidetään universaalina instituutiona, joka kattaa koko inhimillisen ja yhteiskunnallisen elämän ja lahkoja syntyy, kun tällainen ajattelu ei tyydytä kaikkia kirkon jäseniä. Lahkot usein vastustavat valtiota ja yhteiskuntaa sekä maailmaa ja sen sosiaalisia laitoksia, mutta eivät kuitenkaan aistielämää eikä tavallista inhimillistä elämää. Lahkojen jäsenyys perustuu vapaaehtoisuuteen, eikä niihin siis synnytä, vaan sen jäsenyys valitaan. Niissä on kyse todellisesta henkilökohtaisesta palvelusta ja

---

²⁷ Junnonaho, Martti 1996: Uudet uskonnot: vastakulttuuria ja vaihtoehtoja. Tutkimus TM-, DLM- ja Hare Krishna – liikkeistä suomalaisessa uskonmaisemassa.

yhteistyöstä ja näin jokaisella jäsenellä on oma osansa ryhmässä. Lahkossa hengellinen edistyminen tapahtuu kilvoittelun kautta. Tämän vuoksi lahko ei kasvata jäseniään loputtomasti, vaan kerää pienen joukon ja saattaa sen oppositioon maailman kanssa. Uudet uskonnot poikkeavat lahkoista siinä, että ne eivät ole syntyneet protestiksi kirkkojen harjoittamalle uskonnollisuudelle, vaan ne ovat pikemminkin protesteja koko yhteiskuntaa ja kulttuuria kohtaan. Tähän sisältyy kuitenkin myös protestointia perinteistä uskonnollisuutta (kirkkoa) vastaan, sillä kulttuuri- ja yhteiskuntarakenteen pohjautuu hyvin pitkälti juutalais-kristilliselle perinteelle. (Junnonaho 1996, 130-131.)

Uusilla uskonnollisilla liikkeillä on usein kielteinen kuva yhteiskunnasta, joka nähdään materialistisena ja tuhon omana. Nykyinen yhteiskunnan tila nähdään siirtymävaiheena kohti uutta aikaa. Monet uskonnolliset liikkeet odottavat yhteiskunnallista muutosta, jossa rauhan ja onnen aika alkaa. Liikkeet saattavat myös vetäytyä syrjään yhteiskunnasta, sillä se nähdään korruptoituneena ja epäoikeudenmukaisena. Selvitysten mukaan esimerkiksi juuri idän uskonnollisten liikkeiden jäsenet ovat eniten vieraantuneet amerikkalaisesta yhteiskunnasta. Uusia uskontoja onkin, kenties juuri yhteiskunnasta vetäytymisen vuoksi ja etenkin populaarikulttuurin parissa, kutsuttu myös kulteiksi, sillä niitä on pidetty vähämerkityksisinä, sisäänpäin suuntautuneina, epäortodoksisina, omituisina ja mahdollisesti uhkaavina ryhmittyminä. Termillä viitataan myös liikkeiden ei-kristilliseen alkuperään ja siihen, että verrattuna kirkkoihin ja vakiintuneisiin lahkoihin, niiden toiminta näyttäytyy vakiintumattomalta. (Junnonaho 1996, 47-48.) Myös SGI on saanut osakseen tietynlaisen kulttimaineen etenkin emomaassaan Japanissa. Kun kyselin japanilaisilta tuttaviltani, miten he suhtautuvat Soka Gakkaihin, vastaus oli usein kiertelevä ja epäluuloinen. Liikkeestä ei juurikaan tiedetty konkreettisesti paljoa, mutta sitä pidettiin sisäänpäin kääntyneenä ryhmänä, johon suhtauduttiin epäluuloisesti. Japanin osalta tätä suhtautumista voi selittää maan historia toisen maailman sodan jälkeen, jolloin valtion uskonnoksi määrättiin shintolaisuus ja muut uskonnot joutuivat kiellettyjen listalle. Valtion propaganda sai aikaan sen, etteivät japanilaiset vielä tänäkään päivänä oikeastaan sano tai koe, että he harjoittaisivat mitään uskontoa, vaikka shintolaisuus ja buddhalaisuus uskonnon perinteisen määritelmän mukaan ovat läsnä lähes jokaisessa kodissa.

Uusiin uskonnollisiin liikkeisiin suhtautuminen on ollut varauksellista lähes kaikissa länsimaissa. Hämmennystä on herättänyt muun muassa se, miksi länsimaiden hyvin toimeentulevat ja pitkälle koulutetut nuoret ihmiset lähtevät mukaan uusiin ja vieraiksi katsottuihin liikkeisiin. Usein on oletettu ja helposti oletetaan, että liikkeisiin mukaan lähtemisen taustalla on äärimmäinen käännytystyö ja jopa aivopesu. Nykyään syitä etsitään kuitenkin yhä enemmän länsimaisen yhteiskunnan perusteista ja sen muutoksista ja ihmisten reagoinnista näihin muutoksiin. Suurin osa

uusiin uskontoihin kääntyvistä on nuoria aikuisia, jolloin kääntymisprosessi voi liittyä aikuistumiskehitykseen, johon kuuluu vanhemmista, ja ehkä myös heidän arvomaailmastaan, irtautuminen, ja oman elämän ja oman itsen etsiminen ja rakentaminen. (Junnonaho 1996, 102.)

Monet uudet uskonnot tarjoavat pelastusta jo tämän elämän aikana. Pelastus saavutetaan noudattamalla liikkeen uskonnollisia oppeja ja ohjeita. Jäsenille asetetaan tavoitteita, joilla tämä pelastus voidaan saavuttaa. Esimerkiksi TM-liikkeen ideana on se, että transsendenttisen mietiskelyn harjoittamisen kautta voidaan vaikuttaa myönteisesti elinympäristöön. (Junnonaho 1996, 97.) Samalla tavoin SGI:ssa uskotaan, että daimokun lausuminen ja gongyon eli rukousseremonian tekeminen päivittäin vaikuttavat myönteisesti ensin itseen ja omaan mieleen ja sitä myötä myös muihin ihmisiin ja ympäröivään yhteiskuntaan.

Suomessa suhtautuminen uusiin uskontoihin ei vaikuta olevan kovin kielteistä, mutta olen törmännyt keskusteluissa tietäntyyppiseen epäluuloisuuteen uusia uskontoja kohtaan ja juuri tähän kulttiajatukseseen. Yleisin luulo näyttää olevan se, että pienet ja uudet uskonnolliset ryhmät ovat kaikki kulttimaisia, radikaaleja ja sisäänpäin kääntyneitä ryhmiä. Tätä selittänee osaltaan se, että Suomessa on edelleen voimakas luterilainen katsontakanta elämään, vaikka perinteinen uskonnollisuus on tuntuvasti vähentynyt viime vuosikymmeninä. Itselle vieras on perinteisesti nähty epäilyttävänä ja tällainen ajattelutapa näyttää värittävän myös suhtautumista uusiin uskontoihin. Lisäksi tietoa uusista uskonnoista on suhteellisen vähän, mikä lisää stereotyyppisten mielikuvien syntymistä. Suomessa uskonto on usein nähty luterilaisuusajatuksen mukaisesti varsin yksityisenä ja henkilökohtaisena asiana, minkä vuoksi uskonnollisuudesta ei välttämättä keskustella kovin avoimesti muille ihmisille.

2.5.2 Roy Wallisin yhteisötypologiajaottelu uusiin uskontoihin

Junnonaho (1996) esittelee väitöskirjassaan myös Roy Wallisin uusista uskonnoista tekemän yhteisötypologiajaottelun, joka havainnollistaa mielestäni suhteellisen hyvin uusia uskontoja. Wallis laati liikkeiden ominaisuuksia kuvaavan kolmiokaavion, jonka kärkinä ovat 1) maailman hylkääminen (rejection of the world), 2) maailman hyväksyminen (affirmation of the world) ja 3) maailmaan mukautuminen (accommodation to the world). Tämän jaottelun mukaisesti Wallis luokitteli uudet uskonnot kolmeen ideaalityyppiin. Maailman hylkäävä uusi uskonto pitää sisällään selkeän jumalakäsityksen, jossa jumala on persoonallinen olento, mutta hän eroaa kuitenkin suuresti ihmisestä, ja edustaa selvää moraalivaatimusten järjestelmää suhteessa häneen. Wallis nostaa tällaisesta esimerkiksi Hare Krishnan, jossa Krishna ei ole idea tai abstrakti periaate, vaan henkilö, joka ei poikkea tavallisesta ihmisestä, mutta on kuitenkin suurempi, mahtavampi, kaikkalainen ja

kaikkivaltias verrattuna ihmisiin. Maailman hylkäävässä uskonnossa on keskeistä gurun tai profeetan antaumuksellinen palvelu. Palvelu ja palveleminen tukevat liikettä rahallisesti ja auttaa liikkeen ylläpitämistä sekä kasvamista, ja palvelun ajatellaan tapahtuvan rakkaudesta johtajaan tai jumaluuteen. Hare Krishna liikkeessä palvelu kohdistuu Krishnaan, hänen persoonansa edustajaan Prabhupadaan sekä hänen seuraajiinsa guruihin. Maailman hylkäävälle liikkeelle on ominaista myös tuhatvuotisen valtakunnan odottaminen tai uskomus siitä, että liike voi valloittaa koko maailman. Uskotaan, että kun enemmistö maailman ihmisistä on liikkeen jäseniä, tai kun he ovat tulleet oppaiksi ja neuvonantajiksi kuninkaille ja presidenteille, alkaa uusi maailmanjärjestys. Tämä uusi maailmanjärjestys nähdään yksinkertaisempänä, humanimpana, rakastavampana ja henkisempänä kuin aiempi. Tällaisissa liikkeissä uskonnollisten ja poliittisten tavoitteiden on oltava lähellä toisiaan ja ne ovat totaalisia instituutioita, jotka huolehtivat kannattajiensa kaikesta toiminnasta ja ohjelmoivat heidän elämänsä kokonaisvaltaisesti. Näissä liikkeissä taloudellinen toiminta ja käännästyminen kulkevat usein käsi kädessä. Esimerkiksi juuri Hare Krishna liikkeen vaihtoehtoinen maanviljelys ja kirjallisuuden kääntäminen, painaminen ja levittäminen katsotaan osaksi uskonnollista palvelua. Maailman hylkääville liikkeille on usein ominaista myös oman persoonallisuuden hävittäminen, jolloin tilalle tulee kollektiivinen identiteetti deindividualisaation ja uudelleen syntymisen myötä. Uuteen identiteettiin liittyy uusi nimi, uudet elämäntavat, arvot ja asenteet. Monissa tapauksissa tämä myös edellyttää vanhan elämän ja vanhojen ihmissuhteiden hylkäämistä. Hare Krishnan lisäksi tällaisiksi liikkeiksi lukeutuvat muun muassa Children of God, People's Temple, Unification Church ja Manson Family. (Junnonaho 1996, 132-133.)

Maailman hyväksyvä uskonto on taas täysin edellisen vastakohta ja siitä puuttuvatkin useimmat perinteisesti uskontoon liitettävät piirteet, kuten kirkko tai kollektiivinen palvontarituaali. Wallisin mukaan esimerkiksi juuri Soka Gakkai kuuluu maailman hyväksyviin uskontoihin. Edelliseen verrattuna maailman hyväksyvä liike pitää vallitsevaa sosiaalista järjestelmää vähemmän pahana ja voi myös nähdä siinä toivottavia piirteitä. Liikkeet uskovat, että he omaavat keinot, joilla ihminen voi turvata fyysisen, psyykkisen ja hengellisen potentiaalinsa ilman tarvetta vetäytyä maailmasta. Samoin jumaluuteen suhtautuminen on edelliseen verrattuna sekulaarimpi ja yksilöllisempi. Tiukka kuri ja jyrkkä opillinen sitoutuminen eivät kuulu näihin liikkeisiin, eikä mukana olijoilta vaadita edes uskoa liikkeen harjoittamaan teoriaan tai oppiin, vaan harjoitetun tekniikan sanotaan tepsivän joka tapauksessa. Oleellisena pidetään sitä, että mukaan ei tulla maailmanpakoajatuksen siivittämänä vaan, jotta saadaan keinot pärjätä paremmin ja voidaan nauttia maailmasta täydellisemmin. Liikkeiden uskomukset ovat yksilöllisiä, jolloin uskotaan, että kärsimyksen, kyvyttömyyden tai onnellisuuden syyt ovat ihmisessä itsessään eikä ulkopuolisessa sosiaalisessa

rakenteessa. Yksilön tulee siis ottaa vastuu ympäröivistä olosuhteista ja pyrkiä myös parantamaan niitä. Ihminen on myös itse vastuussa itsestään ja omista teoistaan. Tästä johtuen kollektiivisilla toiminnoilla nähdään olevan usein vähän tai ei lainkaan pyhää ominaisuutta, eikä niillä katsota olevan suurta merkitystä, elleivät ne keskity ryhmäpohjaiseen tai interpersonaaliseen tekniikkaan. Maailman hyväksyvät liikkeet antavat vain vähän painoarvoa Jumalalle tai tuonpuoleisille henkiolennoille, eivätkä välttämättä suorita palvontaa. Liikkeet samastuvatkin paremmin spirituaalisiksi kuin uskonnollisiksi liikkeiksi. Wallis listaa tällaisiksi liikkeiksi Soka Gakkain lisäksi muun muassa TM:n, skientologian ja Human Potential Movementin. (Junnonaho 1996, 133-134.)

SGI sopii hyvin maailman hyväksyvän uskonto-kategorian alle, sillä se tarjoaa kannattajilleen keinot parempaan elämään Nichiren buddhalaisuuden oppien ja daimokun harjoittamisen kautta. Tarkoituksena ei ole vetäytyä maailmasta, vaan olla osa sitä ja tehdä siitä parempi paikka elää oman toiminnan kautta. SGI:n keskeisenä ajatuksena on juuri se, että muutosta haetaan ihmisestä itsestään eikä oman itsen ulkopuolisesta yhteiskunnasta. Jokaisella ihmisellä katsotaan olevan rajaton sisäsyntyinen potentiaali, niin kutsuttu buddhatila, jota tavoitellaan opiskelun ja buddhalaisuuden harjoittamisen kautta. Omat valinnat ja elämäntavat vaikuttavat suurimmaksi osaksi siihen, millaisena elämä koetaan.

Maailmaan mukautuvassa uskonnossa taas ajatellaan, että uskonto ei ole ensisijassa sosiaalinen asia, vaan se edellyttää halua tai ärsykettä persoonalliseen ja sisäiseen elämään. Liikkeissä korostuu voimakkaat henkilökohtaiset uskonnolliset kokemukset ja aktiivinen Jumalan voiman vaikutus seurakuntalaisissa, seurakunnissa ja kirkkoissa. Liikkeille on tyypillistä myös Pyhän hengen kokemiseen hakeutuminen kielillä puhumisen tai muiden armolahjojen kautta. Henkilökohtaisista lähtökohdista huolimatta palvonta ja rituaalit ovat usein kollektiivisia. Usein liikkeisiin liitytään, koska halutaan protestoida vallitsevia uskonnollisia instituutioita tai niiden elinvoimaisuuden puutetta vastaan. Usein maailmaan mukautuvat liikkeet ovat kristillisiä, kuten esimerkiksi uushelluntailaisuus tai karismaattinen liike, mutta se ei ole välttämättömyys, ja esimerkiksi tästä Wallis nostaa muslimiyhteisö Subudin. (Junnonaho 1996, 134.)

Junnonaho (1996, 134) toteaa Wallisin ajattelua esitellessään, että Wallis ei ota näillä luokitteluilla huomioon liikkeiden todellista asemaa yhteiskunnassa ja toteaa myös, että niillä voi myös olla erilainen merkitys ja asema eri yhteiskunnissa riippuen maan uskonnollisesta tilanteesta ja kentästä. Wallisin jaottelu selkiyttää kuitenkin uusien uskontojen luonteenpiirteitä ja myös SGI:ia uutena uskontona.

2.5.3 James A. Beckfordin näkökulma uusiin uskontoihin

Junnonaho (1996) esittelee lisäksi hieman toisenlaisen näkökulman uusiin uskontoihin James A. Beckfordin näkemysten kautta. Beckford näkee uusien uskonnollisten liikkeiden aseman suhteessa yhteiskuntaan kolmella tavalla: turva- tai pakopaikkana (refuge), uudistusliikkeenä (revitalization) tai vapautumisena (release). Turvapaikkaliikkeet pyrkivät välttämään maailman pahuuden ja harhat maan päällä. Ne ovat usein sisäänpäin kääntyneitä itseriittoisia kommuuneja, eikä niillä ei ole juurikaan siteitä ei-jäseniin. Uudistusliikkeet yrittävät muuttaa tai uudistaa sekulaaria maailmaa erityisarvojen ja -oppiensa avulla. Ne eivät ole niin sulkeutuneita yhteisöjä kuin turvapaikkaliikkeet, vaan kontakteja ulkopuoliseen maailmaan syntyy jonkin verran. Vapautumiseen pyrkivillä liikkeillä on helpoin suhde ympäröivään yhteiskuntaan. Liikkeet pyrkivät vapauttamaan ihmiset sellaisista olosuhteista, jotka estävät heitä toteuttamasta koko potentiaaliaan. Ne opastavat ihmisiä sellaisiin tiedon, taidon ja tekniikkojen pariin, joiden avulla he voivat lisätä kapasiteettiaan toteuttaa täysipainoista elämäänsä. (Junnonaho 1996, 136-137.)

Beckfordin jaottelu selkiyttää lisää uusien uskontojen luonnetta ja auttaa avaamaan lisää myös SGI:ia. SGI:n voi nähdä vapautumiseen pyrkivänä liikkeenä, sillä lopullisena tarkoituksena on herättää kaikki ihmiset näkemään ja tiedostamaan itsessä ja jokaisessa ihmisessä oleva rajaton potentiaali parempaan elämään. SGI:ssa uskotaan yleisesti, että Nichiren buddhalaisuuden harjoittaminen on väline ja tekniikka kohti parempaa ja täysipainoisempaa elämää. Tämä selittää myös osaltaan yhden SGI:n tärkeistä tehtävistä eli sanoman levittämisen, shakubukun. Shakubuku on olennainen osa koko SGI:ia ja sen kannattajien tehtäviä. Liikkeestä ja Nichiren buddhalaisuudesta kertominen ja tiedon jakaminen liikkeen ulkopuolisille ihmisille nähdään tärkeäksi osaksi buddhalaisuuden kokonaisvaltaista harjoitusta. Shakubukulla on useita funktioita, mutta tärkeimpänä lienee juuri sanoman levittäminen mahdollisimman laajalle sekä sen myötä uusien jäsenten ja kannattajien saaminen. Buddhalaisuudesta kertomisen ja siitä puhumisen ajatellaan myös auttavan muita ihmisiä havahtumaan oman buddhatilan olemassaoloon heissä itsessään. Tarkoituksena ei niinkään siis ole haastaa ihmisillä jo olemassa olevia uskomuksia, vaan pikemminkin avata ihmisille uudenlainen näkökulma elämään buddhalaisuuden kautta.²⁸ Uskonnollisten liikkeiden perinteinen ja tehokkain tapa saada uusia jäseniä on kuitenkin käännytystyö eli ihmisten jonkinasteinen käännäyttäminen uskomaan omaan uskontoon (Junnonaho 1996, 96). SGI ei suoranaisesti näytä harrastavan käännytystyötä, ainakaan Suomessa, vaan pikemminkin se on pysynyt varsin hiljaisena uskonnollisena ryhmittymänä. Olen huomannut keskusteluissani SGI-Suomen jäsenten kanssa, että käännäyttämistermiä tunnutaan vierastavan ja itse

---

²⁸ Shakubukusta: www.sgi.org/buddhism/buddhist-concepts/shakubuku-reveal-true-potential.html

termiin liitetään helposti pikemminkin negatiivisia kuin positiivisia mielikuvia. Tämän vuoksi moni jäsenistä on halunnut korostaa, että kyse on sanoman levittämisestä sekä harjoituksesta kertomisesta ja jokainen ihminen voi itse päättää, löytääkö siitä jotain omaan elämäänsä. Usko harjoituksen toimivuuteen täysipainoisemman elämän saavuttamisesta toimii kimmokkeena sanoman levittämiseksi ja tietoa tästä halutaan levittää ja jakaa myös muille ihmisille.

2.5.4 Uudet uskonnot ja globalisaation konteksti

Uusien uskontojen maailmanlaajuisesta leviämisestä ja lisääntymisestä puhuttaessa on selvää, että globalisaation käsite on yksi keskustelun avain käsite. Yleisesti globalisaatio nähdään usein taloudellisena kehityksenä, jolla on vahvat poliittiset osatekijät. Globalisaatio vaikuttaa kuitenkin myös yhteiskunnan sosiaalisiin ja kulttuurisiin rakenteisiin, luoden samalla myös uusia globaaleja kulttuureja ja sosiaalisia rakenteita. Tällöin globalisaatio ymmärretään sosiaalisena ja kulttuurisena kehityksenä, jolloin käsitteellä viitataan esimerkiksi ihmisten ja ajatusten jatkuvasti nopeutuvaan liikkeeseen ja näiden virtojen tehostumiseen. Ihmisten ja ajatusten liikkuvuuden kasvun taustalla heijastelee teknologian ja telekommunikaation kehittyminen. Globaali media, Internet virtuaaliyhteisöineen kuten myös satelliittiyhteydet helpottavat suoraa yhteyden pitoa kaikkialla maailmassa ja kaikkialle maailmaan. Pitkistä välimatkoista huolimatta nykyään on helppoa pitää yhteyttä perheeseen, ystäviin ja sukulaisiin. (Martikainen 2000, 201-203.)

Globalisaatio ja kansainvälistyminen vaikuttavat kaiken muun ohella myös yhteiskunnan uskonnolliseen kenttään. Uskonnon ja globalisaation suhdetta onkin tarkasteltu muun muassa uskontojen leviämisteorioiden kautta, vaikka uskonto on globalisaatiokeskusteluissa jäänyt monesti poliittisten, kulttuuristen tai taloudellisten seikkojen varjoon (Beckford 2004, 253). Sosiologian ja antropologian tutkimusten keskiössä ovat ihmisyhteisöt ja kulttuurit ovat nousseet keskeiselle paikalle myös nykyisissä globalisaatiokeskusteluissa. (Martikainen 2004, 41.) Maailma muuttuu vauhdilla, uusia yhteisöjä ja kulttuureita syntyy ja muodostuu kaikkialle ja tässä muutoksessa halutaan olla mukana.

Uskontososiologi James A. Beckford (2004, 254) listaa globalisaation käsitteeseen kuuluvaksi seuraavat seikat:

1) kasvava yleistyminen, volyyymi ja yhteyksissä oleminen; ideoiden, materiaalin, tavaroiden ja hyödykkeiden, tiedon, saastumisen, rahan ja ihmisten liikkuminen yli kansallisten rajojen sekä alueiden välillä

- 2) kasvava informaatiotekniikan kapasiteetti; välimatkojen lyheneminen tai katoaminen tapahtumien ja paikkojen välillä maailmassa
- 3) standardoitujen käytäntöjen ja tapojen sekä protokollien diffuusio (leviäminen); kun prosessoidaan globaaleja tiedon, tavaroiden, rahan sekä ihmisten virtoja
- 4) organisaatioiden, instituutioiden ja sosiaalisten liikkeiden ilmaantuminen tai kehittyminen; edistämään, valvomaan ja tarkkailemaan tai ehkäisemään globaaleja voimia, joko kansallisvaltion tuella tai ilman
- 5) tiettyjen maiden tai alueiden kohdalla kehittyä ominaislaatuksia tai paikallisia tapoja muuttamaan globaalisten voimien vaikutuksia

Yleisesti ottaen ajatellaan, että nämä piirteet ovat ominaisia myöhäismodernille ajalle, jossa uudella tietoinformatiikalla on suuri rooli. Sinällään väittämät ovat päteviä, mutta suhteessa uskontoon globalisaationäkökulma on nähty suhteellisen monimutkaisena tienä. Esimerkiksi jo varhaiset kampanjat protestantismin, katolilaisuuden ja islamin uskon levittämiseksi loivat omana aikanaan verkostoja, joiden pohjalle monet globalisoitumisen ilmiöt rakentuivat (kolonialismi, imperialismi, kansainväliset hyödyke- ja palveluvaihdot, mannertenväliset orjakaupat). Globalisaation juuret ulottuvatkin tässä suhteessa jo Euroopan ja Lähi-idän varhaismoderniin kauteen. (Beckford 2004, 254.) Beckfordin globalisaatiomäärittely on kuitenkin hyvä pohja-ajatus siitä, mistä globalisaatiossa on yleisesti kokonaisvaltaisena prosessina kyse.

Uskontotieteilijä Tuomas Martikainen (2004, 42-43) nojautuu globalisaation käsitteen määrittelyssä Roland Robertsonin ajatuksiin, jolle globalisaatio käsitteenä viittaa sekä maailman puristuksissa olemiseen että maailmantietoisuuden tehostumiseen kokonaisuutena. Hän myös määrittelee globaalin, globaalisuuden, globalismin ja globalisaation käsitteet erottaen ne toisistaan. Globaali viittaa planeetta maahan tai maapalloon itsessään: esimerkkinä hän käyttää, että joku on globaalisti tunnettu henkilö. Globaalisuus viittaa tilaan, globalismi on ideologia ja globalisaatio taas viittaa sanana itse prosessiin. Esimerkiksi uskontojen leviäminen voidaan siis nähdä tällaisena prosessina, jossa aiemmin kuvaillut globalisaatiolle tyypilliset piirteet esiintyvät. Näiden käsitteiden ohella Martikainen määrittelee globalisaatiokeskustelussa kaikupohjaa saaneet termit kansallinen, kansainvälinen, monikansallinen ja transnationaali. Kansallinen viittaa valtion sisäisiin itsenäisiin

prosesseihin. Kansainvälinen taas viittaa valtioiden välisiin prosesseihin ja toimiin. Monikansallinen viittaa toimijoihin, jotka on sijoitettu kahteen tai useampaan valtioon, mutta jotka ovat riippuvaisia toisistaan: esimerkiksi monikansalliset yhtiöt. Transnationaalilla viitataan niihin prosesseihin, joilla on vielä jonkin verran kansallisia kytköksiä, mutta jotka ovat myös niistä itsenäisiä: esimerkiksi ei-valtiolliset organisaatiot ja uudet sosiaaliset liikkeet, joihin myös uusien uskontojen voidaan katsoa lukeutuvan. Näiden käsitteiden kautta voidaan todeta, että SGI näyttäytyy tässä valossa transnationaalisenä liikkeenä. SGI -Suomi on osa Soka Gakkai Internationalia, kattojärjestöä, jonka alkujuuret ovat edelleen liikkeen emo-organisaatiossa Japanin Soka Gakkaissa. Tässä kontekstissa käsitteillä globalisaatio, kansainvälinen ja transnationaali on omat paikkansa pureuduttaessa liikkeen luonteeseen sekä myös kannattajien jokapäiväiseen elämään. Palaan näihin teemoihin vielä hieman lähemmin seuraavassa luvussa.

Uudet uskonnolliset liikkeet ovat 1950-luvulta lähtien pyrkineet sinnikkäästi niin sanotusti kirkastamaan globaalin tietoisuuden muotoja. Esimerkiksi juuri SGI:lla sekä myös Skientologialla ja Transsendentaalisella meditaatiolla on pääpaino inhimillisen toiminnan ja sosiaalisten instituutioiden globaalilla tasolla. Toisin sanoen ne pyrkivät suhteellisen harkitusti voittamaan kansalliset ideologian, uskonnon, etnisyyden ja kansalaisuuden rajat tavoitellessaan yhteisillä arvoilla lepäävää rauhanomaista ja harmonista maailmaa. Monesti näihin yhteisiin arvoihin viittaamalla liikkeet myös samalla ajavat omia ideologioitaan eteenpäin ja tuovat niitä esille nojaamalla ajatukseen universaalista yhteisestä arvopohjasta. Silti se, mihin viitataan yhteisellä arvopohjalla, voi poiketa paljonkin liikkeestä riippuen. Monesti esille nousevat ajatukset yksilöllisestä vapaudesta, sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja uskonnon vapaudesta. Uudet uskonnolliset liikkeet uskovat monesti olevansa uuden universaalisen uskonnollisen järjestelmän asialla, jossa vanhojen uskomusten on siirryttävä syrjään. Näin uskotaan, että maailmanlaajuinen rauhan aikakausi on käsillä tai lähellä. (Beckford 2004, 255-256.) Myös SGI:n tavoitteena on saavuttaa maailmanlaajuinen rauha ja tämän uskotaan onnistuvan juuri SGI:n sanoman ja periaatteiden levittämällä ja näiden mukaisesti elämällä. Mitä useampi ihminen harjoittaa Nichiren buddhalaisuutta, elää sen filosofian mukaisesti ja kunnioittaa omaa ja muiden sisäistä buddhatilaa, sitä lähempänä maailmanlaajuinen rauha näyttäytyy. Keskiössä on siis uskomus siitä, että Nichiren buddhalaisuuden kautta voidaan myös lopulta saavuttaa rauhan ja harmonian tila maailmaan.

Monet uudet uskonnolliset liikkeet lähtevätkin liikkeelle juuri uuden maailmanjärjestyksen ajatuksesta. Vaikka liikkeet eroavat toisistaan monellakin tapaa, niin ne jakavat perusajatuksen siitä, että ihmiset ovat saavuttaneet tietoisuuden tason (tai ovat sen riivaamia), jossa keskeisellä sijalla on

vaatimus perinteisten ajatusrakenteiden ja toimintatapojen murtamisesta. Halutaan siis vapautua traditionaalisista yhteiskunnassa vallitsevista ajatusmalleista ja sen myötä niiden synnyttämistä toimintatavoista. (Beckford 2004, 256.)

Beckford (2004, 257–261) painottaa, että on syytä erottaa toisistaan joidenkin uusien uskonnollisten liikkeiden globaalit pyrkimykset ja niiden transnationaaliset toimintakäytännöt. Käytännössä monilla liikkeillä on ollut tapana keskittää liikkeen johto ja hallinta johonkin tiettyyn maahan (yleensä liikkeen lähtömaa, uskonnon alkuperä), vaikka heidän toimintansa levittäytyy ja ulottuu käytännöllisesti katsoen ympäri maailman. Monet uudet uskonnot siis kehittelevät globaaleja ideoita ja pyrkimyksiä, toimintakäytäntöjen pysyessä ”vain transnationaaleina”. Beckford nostaa tässä kohtaa esimerkeiksi juuri SGI:n. SGI:n osalta sen hallinto ja johto ovat kiinnittyneet emo-organisaatio Soka Gakkaihin sekä sen myötä Japaniin. Sieltä määritellään toiminnan lähtölinjat ja -ajatukset ja tähän myös esimerkiksi SGI -Suomi perustaa toimintansa ja ideologiansa. Antropologiassa transnationaaliset uskonnollis-poliittiset liikkeet nähdään yhtenä tapana, joilla kannattajat vastaavat globalisaation aspekteihin sekä vastustavat ja haastavat niitä (Tamsin 2009, 265). Voidaan siis ajatella, että SGI tarjoaa kannattajilleen keinoja ja lähtökohtia toimia ja selviytyä globalisaation tuomista yhteiskunnallisista muutoksista ja haasteista.

Globalisaatio prosessina tuo uusille uskonnollisille liikkeille niin hyötyjä kuin haittojakin. Se tarjoaa positiivisia mahdollisuuksia tehostaa ja parantaa liikkeiden työtä, mutta sen myötä tulee myös haasteellisia esteitä, koska toimitaan maailmanlaajuistuvissa olosuhteissa. Hyödyistä suurimpia on teknologian kehitys, sillä se on luonut uusia edistymismahdollisuuksia. Uudet uskonnolliset liikkeet ovatkin olleet pioneereja uuden teknologian käyttöönoton suhteen, alkaen jo varhaiselta 1700-luvulta protestanttien painotuoteteknologia kokeiluista. Samaten SGI ja myös muut japanilaiset uudet uskonnot ovat käyttäneet tehokkaasti hyödykseen massamediaa. Internet on tehostanut tiedonkulkua huomattavasti ja mahdollistanut niin henkisten ajatusten kuin sosiaalisten suhteidenkin saatavuuden lähes kaikkialle. Se on luonut hyvät edellytykset myös julkisuudelle ja käännytystyölle. (Beckford 2004, 259-260.)

Toisaalta uuden teknologian käytön myötä myös riskit, kulut ja haittapuolet voivat lisääntyä. Esimerkiksi ei ole näyttöä siitä, että Internet-sivujen avulla saataisiin rekrytoitua uusia jäseniä tehokkaasti. Uusien jäsenten saaminen Internetin välityksellä on hankalaa, sillä tutkimukset osoittavat, että tärkeän sijan siinä saavat pikemminkin sosiaaliset suhteet ja verkostot. Toisekseen liikkeet, jotka kertovat uskomuksistaan ja käytännöistään julkisesti Internetissä, joutuvat

kohtaamaan sen riskin, että vastustajat ja kilpailijat saattavat varastaa tai parodioida heidän materiaalejaan. On sinällään mahdotonta estää tai tyrehdyttää tällaista toimintaa. Lisäksi Internetiin on syntynyt myös uusia uskonnollisia liikkeitä vastustavia, niin sanottuja antikultti-sivustoja. Nämä sivustot vastustavat uusia uskonnollisia liikkeitä ja he voivat esimerkiksi kerätä yhteen negatiivisia kommentteja monista uusista uskonnollisista liikkeistä monista maista, luoden näin vaikutelman, että kaikki ”kultit” ovat samanlaisia. Näillä pyritään aikaansaamaan tietynlaista kuvaa uusista uskonnoista. (Beckford 2004, 260-261.) Globalisaatio tarjoaa siis hyvät mahdollisuudet tiedon ja tietoisuuden levittämiseksi, mutta sen vastaparina on otettava huomioon myös sen kääntöpuolet. Globalisaation on kuitenkin katsottu olevan transnationaalisten uskonnollis-poliittisten liikkeiden ja organisaatioiden kasvun mahdollistaja (Tamsin 2009, 268). Myös SGI:lle ja SGI-Suomelle virtuaalinen yhteydenpito, sosiaalinen media ja Internet yleisesti ovat merkittäviä tiedon levittämisen ja kokemusten jakamisen väyliä.

2.5.5 Uusien uskontojen aalto Suomeen

Yleisesti kuvataan, että Suomeen on kohdistunut kaksi uusien uskontojen suurta aaltoa. Ensimmäinen aalto limittyi osaksi teollistumista ja urbanisaatiota Suomessa ja toinen aalto tuon samaisen prosessin toista periodia. Molemmat kytkeytyvät tiiviisti suomalaisen yhteiskuntarakenteen suuriin rakenteellisiin muutoksiin. (Martikainen 2000, 207.) 1800–1900-lukujen vaihteessa Suomeen saapui lukuisia kristillisperäisiä uusia uskontoja, jotka värittivät ja samalla rikkoivat suhteellisen homogeenistä luterilaista uskontokenttää. Näiden joukossa tulivat muun muassa baptismi, metodismi, adventismi, pelastusarmeija, helluntailaisuus, Jehovan todistajat ja mormonit. Kulttuuristen ja yhteiskunnallisten muutosten myötä myös Suomen oman väestön keskuudessa syntyi uudenlaista kristillisyyttä. Toisen maailmansodan jälkeinen vuosikymmen oli jälleenrakentamisen ja aineellisen hyvinvoinnin hankkimisen aikaa, eivätkä hengelliset asiat olleet päällimmäisenä ihmisten mielissä. 1960-luvun puolivälin jälkeen Suomessa, kuten myös muualla maailmassa, alkoi vaikuttaa uusi nuorisoliikehdintä, johon kuului myös uusi uskonnollisuus. Tähän liikehdintään ajoittuu myös uusien uskontojen toinen aalto Suomeen. Suurimmaksi tulokkaaksi nousivat Intia-peräiset liikkeet, mutta mukaan mahtui myös muualta tulleita uusia uskontoja. (Junnaho 1996, 32-33.)

Martikainen (2000, 208-211) laajentaa uusien uskontojen saapumisen Suomeen kolmeen pääaaltoon. Hänen mukaansa ensimmäinen aalto alkoi juuri 1880-luvulta lähtien, jolloin uskonnollinen kenttä alkoi muuttua, kun mukaan tulivat ei-luterilaiset protestanttiset kirkot, kristilliset liikkeet, teosofia ja maahanmuuttajien mukana tulleet uskonnot. Toisen aallon hän katsoo

alkaneen 1970-luvulta, jolloin Suomessa tapahtui nopea kaupungistumisen vaihe ja suuri osa ihmisistä muutti kaupunkikeskuksiin. 1970-luvun aallossa saapui kristillisperäisiä uskontoja, Intiasta inspiraationsa hakevia uusia uskontoja ja monia New Age -tyyppisiä ryhmiä, kuten esimerkiksi jooga ja muita henkiseen kasvuun keskittyviä ryhmiä. Eniten kiinnostusta herättivät kuitenkin kristillisperäiset liikkeet. 1980-luvulla uusien uskontojen kehityskaari jatkoi nousuaan, mutta ei niin suuressa määrin kuin vuosikymmen aiemmin. Kolmannen aallon Martikainen katsoo alkaneen 1990-luvulta, jolloin monet uskonnolliset, usein Intia-inspiroituneet ja pseudo-uskonnolliset ryhmät, kuten UFO -intoilijat ja vaihtoehtoiset terapialiikkeet, saivat suurta kiinnostusta osakseen. Samaan aikaan myös maahanmuuttoperäiset uskonnot kasvoivat nopeaan tahtiin. Nämä muutokset liitettiin globalisaation vaikutuksiin ja nähtiin Neuvostoliiton hajoamisen sekä Euroopan unionin taloudellisen integraation osaseurauksina.

3 TUTKIMUKSEN TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA

Tutkimukseni teoreettiset lähtökohdat toimivat myös analyysini työkaluina. Pyrin tässä luvussa esiteltujen teoreettisten lähtökohtien avulla löytämään analyysissäni vastauksen siihen, millainen SGI-Suomi on yhteisönä ja miten yhteisöä rakennetaan Suomessa. Käyn aluksi läpi hieman yhteisökäsitettä itsessään. Tämän jälkeen esittelen tutkimukseni keskeiset teoreettiset linjaukset. Antropologi Anthony Cohenin yhteisön symbolisen rakentumisen pääpiirteet ovat johtajuudenani yhteisön rakentumisesta, joita täydennän antropologi Clifford Geertzin yhteisön rakentumista ja uskonnon roolia koskevilla ajatuksilla. Teen myös katsauksen uskontoantropologiaan ja sen keskeisiin linjauksiin. Buddhalaisuudella on keskeinen rooli SGI:n yhteisökuvassa. Mielikuva ja idea yhdestä yhteisestä maailmanlaajuisesta yhteisöstä rakentuvat juuri buddhalaisuuden tematiikan ympärille. Tämän kaiken keskellä on myös ajatus liikkeen jäsenestä maailmankansalaisena omassa paikallisyhteisössään. Tähän ajatukseen nojaten esittelen lopuksi myös transnationaalisen yhteisön, joka auttaa kenties ymmärtämään paremmin SGI:ia ja sen jäsenten maailmankatsomusta.

3.1 Yhteisön määritelmä

Yhteisöjen tutkimus on yksi keskeisistä yhteiskuntatieteen ja antropologian tutkimusaiheista ja sitä on tutkittu paljon monista eri näkökulmista käsin. Tutkimus oli pitkään kytköksissä etnografiseen tutkimukseen, sillä sen kautta sai parhaiten empiiristä tietoa ihmisten suhteista ja toiminnoista. Näin pyrittiin ymmärtämään sosiaalista todellisuutta. Antropologian ja sosiologian saralla yhteisöjen tutkimusta on yhdistänyt yhteisön sitominen johonkin tiettyyn paikkaan tai paikallisuuteen. Paikkasidonnaisuus nähtiin tärkeänä, sillä uskottiin, että ihmisten käyttäytymistä ja ihmisten välistä vuorovaikutusta voidaan parhaiten tutkia todellisessa ja alkuperäisessä luonnollisessa ympäristössä. Nykyään paikkasidonnaisuus ei ole yhteisön määritelmän kannalta välttämätön, vaikkakin se voi olla tärkeä osa yhteisön rakentamista. Yhteisömuodot ja yhteisön määritelmä ovat jatkuvassa muutoksessa ja modernit yhteisöt ovat usein vaikeammin havaittavissa kuin ennen. Nykyään, monien eri yhteiskunnallisten muutosten myötä, yhteisön voidaan katsoa perustuvan enemminkin symbolisiin tekijöihin tai asenteisiin kuin konkreettisiin kyliin tai urbaanisiin naapurustoihin eli konkreettisiin paikkoihin. Yhteisöt nähdään monesti sosiaalisina tuotteina ja ajatellaan, että symboleiden sisältö ja merkitykset rakentuvat ihmisten välisen vuorovaikutuksen kautta. Paikka voi edelleen olla yksi yhteisön rakennuselementti, mutta samaan aikaan yhteisöjen on katsottu olevan osin keksittyjä tai kuviteltuja (ks. esim. Anderson 1991), sillä vain harvat yhteisöt perustuvat enää pelkästään kasvotusten tapahtuvaan viestintään. (Brunt 2001, 80-83, 89.)

Yhteisö voidaan määritellä monella tapaa. Yksi määritelmä kuuluu näin: ”yhteisö ja yhteisöllisyys viittaavat tiettyihin yhteiskuntatieteen tutkimuskohteena keskeisiin ryhmämuodostuksen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tapoihin”. Yleisimmillään siis puhutaan ihmisten välisistä vuorovaikutustavoista, yhteisyydestä, ihmisten välisistä suhteista tai siitä, mikä on tietylle ihmisryhmälle yhteistä. Yhteisyys voi perustua taloudellisiin, poliittisiin tai alueellisiin seikkoihin, mutta samaten myös sukulaisuuteen, intresseihin, uskomuksiin, yhteisiin toimiin, vuorovaikutukseen, seurusteluun, harrastuksiin, maailmankatsomuksiin, mieltymyksiin ja tunteisiin. (Lehtonen 1990, 14-15.) Yhteisö ja yhteisöllisyys voivat perustua myös etnisyyteen, uskontoon, luokkaan tai politiikkaan. Yhteisöt voivat olla pieniä tai suuria, taantumuksellisia tai edistyksellisiä ryhmittymiä ja ne voivat olla luonteeltaan traditionaalisia, moderneja tai postmoderneja. Yhteisöt voivat rakentua paikallisesti, mutta ne voivat silti olla globaalisti organisoituja. Yhteisöön käsitteenä liitetään usein idea johonkin kuulumisesta. Yhteisön käsite voi tarkoittaa myös tiettyjä sosiaalisia ilmiöitä, kuten kaipuuta yhteisöön tai yhteisöllisyyteen, merkityksen ja solidaarisuuden etsintää sekä kollektiivisia identiteettejä. (Delanty 2003, 2-3.)

Yhteisötutkimuksen tunnetuimpia klassikkoja on Ferdinand Tönniesin teos ’Yhteisö ja yhteiskunta’, *Gemeinschaft und Gesellschaft*. Käsite *Gemeinschaft* viittaa yhteisöön pitäen sisällään intiimin ja yksityisen perhe-elämän, kansantapaisen maaseutuelämän ja uskonnollisen pikkukaupunkielämän. *Gesellschaft* taas viittaa yhteiskuntaan, joka nähdään julkisena elämänä, maailmana itsessään. Siihen sisältyy sopimuksellinen kaupunkielämä valtiollisine lainsäädöksineen ja kosmopoliittisine näkökantoineen. (Delanty 2003, 33-34; Tönnies 1988, 33-34.) Nykyään yhteisökäsite on laajentunut huomattavasti tästä jaottelusta yhteiskunnallisten ja teknologisten muutosten myötä, mutta yhteisömääritelmän pohjana Tönniesin jako voi toimia edelleen. Yhteisö ymmärretään edelleen yleisesti joksikin hieman yksityisemmäksi ryhmäksi, johon kuulutaan tai johon halutaan kuulua. Yhteisöllä viitataan käsitteenä myös huomattavasti pienempään yksikköön kuin mitä yhteiskunta edustaa. Yhteisön luonnehdintaan on kuitenkin tullut mukaan paljon uusia määritelmiä.

Antropologian ja sosiologian tutkimuksissa yhteisöjä on lähestytty muun muassa uskontojen tutkimuksen kautta. Antropologian historiaa esittelevässä teoksessaan Eriksen (2001, 31) osoittaa, että esimerkiksi juuri uskonnolliset ryhmittymät ovat hyviä konkreettisia esimerkkejä yhteisön monitasoisesta rakentumisesta. Yleisesti yhteisöjen yhteisyys voi perustua toiminnalliseen tai symboliseen yhteisyyteen. Toiminnallisessa yhteisössä yhteisyys perustuu vuorovaikutukseen, jolloin yhteisöstä puhuttaessa oletetaan, että on olemassa ihmisryhmä, joka toimii toimijana vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutuksessa muotoutuvat jäsenten väliset vuorovaikutussuhteet

(jäsenten keskinäiset käyttäytymissäännöt, moraaliset sitoumukset, normit, sanktiot, sisäinen hierarkia), yksittäisen jäsenen yksilöllisen käyttäytymisen vapausasteet ja valintavaihtoehdot yhteisössä (poikkeavan käyttäytymisen sietäminen) ja jäsenten ja ei-jäsenten välisen vuorovaikutuksen säännöt (jäseniä ja ”muukalaisia” koskevien käyttäytymisnormien ero). Tässä yhteisöllisyys viittaa siis sosiaalisen vuorovaikutuksen ominaisuuteen, tapaan tai toimintaperiaatteeseen. Symbolisesta yhteisyydestä puhuttaessa yhteisyyttä luo yleisesti ilmaistuna aate, ja yhteisöllisyys ilmenee symbolisena tietoisuusmuotona eli tavoitteena, ideana, uskomuksena, tunteena tai subjektiivisena kokemuksena. Sen sisältönä voivat olla esimerkiksi maailmankatsomus tai uskonnollinen näkemys. Symbolinen yhteisyys määrittää suhtautumisen tiettyihin asiatiiloihin ja näin myös vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen, ajankäyttörakenteisiin ja vuorovaikutusmuotoihin. (Lehtonen 1990, 23-27.)

Yhteisöä on suhteellisen hankalaa määritellä yksiselitteisesti, mutta varmaa on kuitenkin se, että yhteisön jäsenillä on oltava jotain yhteistä (Lehtonen 1990, 23). Lähtökohtaisesti voidaan olettaa, että yhteisöt ovat tavalla tai toisella vuorovaikutusta rakentavia toimintajärjestelmiä, joissa kielellä ja yhteisillä, kokemuksellisilla, merkityksillä on keskeinen sija. Tällöin yhteisö voisi siis olla ”jotakin, joka säännönmukaistaa vuorovaikutusta ja vuorovaikutustilanteita ja tuottaa niihin kokemuksellisia merkityksiä”. (Lehtonen 1990, 30-31.)

Yhteisön määritelmään saadaan lisää väriä kuvitteellisen yhteisön ideasta (Anderson 2007), joka sopii suhteellisen hyvin kuvaamaan globaalin maailman yhteisöjä. Kuvitelma siitä, että kuuluu johonkin yhteisöön, saa aikaan tunteen siitä, että samalla paikantuu kuuluvaksi johonkin alati muuttuvassa maailmassa. Nykyään sosiaalista läheisyyttä voidaan tuntea ihmisiin, jotka asuvat maailman toisella puolen. Yhteisöjä ei voida kuitenkaan nähdä täysin kuvitteellisina, sillä ne perustuvat oikeaan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja heidän konkreettisiin toimintoihin ja suhteisiin. Tällaiset yhteisömuodot ovat muuttaneet yhteisöihin kuulumisen tunnetta eivätkä ihmiset välttämättä tunne itseään juurettomaksi ja kodittomaksi, vaikka yhteisöt, joihin hän kuuluu ja kiinnittyy, eivät ole enää sidoksissa joihinkin tiettyihin paikkoihin. (Korpela 2009, 43-44.)

Yhteisön voisi siis laveasti määritellä niin, että yhteisö käsitteenä pitää sisällään ryhmän ihmisiä, jotka jakavat toistensa kanssa jonkin intressin, uskomusjärjestelmän tai maailmankatsomuksen. Olennaista on, että yhteisen jäsenet kokevat jakavansa jotain keskenään, jota muut, yhteisön ulkopuoliset ihmiset eivät jaa. Yhteisö sitoutuu jollain tapaa johonkin, oli se sitten konkreettinen paikka jossakin maassa tai sivusto virtuaalisessa maailmassa. Joka tapauksessa yhteisöllä on jokin

muoto, johon se voidaan ikään kuin jäljittää, ja jonka ympärille yhteisön idea rakentuu. Yhteisön idean tuntu taas luo yhteenkuuluvuuden tunteen muiden yhteisön jäsenien kanssa, olivat he sitten missä päin maailmaa tahansa.

3.2 Yhteisön symbolinen ja sosiaalinen rakentuminen

Antropologi Anthony Cohen (1985) on tarkastellut teoksessaan *The Symbolic Construction of Community* yhteisön rakentumista symbolisten merkitysrakenteiden ja rajojen kautta, jotka hän näkee keskeisinä yhteisöön kuulumisen ja sen määrittämisen kannalta. Myös antropologi Clifford Geertz on tutkinut yhteisön rakentumista uskonnollisten yhteisöjen ja niiden rakentumisen kautta. Geertz (1993, 91-92) näkee yhteisön rakentumisen samankaltaisena prosessina kuin Cohen, mutta liittää siihen lisäksi olennaisena osana yhteisön sosiaalisen ulottuvuuden.

Yleisesti ottaen symboliikka toimii ja sitä käytetään usein vertauskuvallisesti. Esimerkiksi tummat pilvet voivat symboloida tulevaa sadetta tai punainen lippu vaaraa, kun taas valkoinen lippu antautumista. Samoin esimerkiksi risti puhuttuna, visualisoituna tai ilmaan piirrettynä on symboli tai symbolinen elementti. Risti voidaan nähdä uskomuksen mielikuvana tai sen muotoiluna ja se ilmentää konkreettisesti tietynlaista ideaa, asennetta, halua tai uskomusta. (Geertz 1993, 91-92.) Jokin konkreettinen asia tai esine saa siten vertauskuvallisen merkityksen ja se symboloi jotain tiettyä, ennalta määriteltyä asiaa.

Cohenin mukaan yhteisö on ryhmä, jonka jäsenillä on oltava jotain sellaista yhteistä toistensa kanssa, joka samalla erottaa heidät muista ryhmistä. Yhteisö sanana viittaa näin yhtä aikaa samankaltaisuuteen kuin erilaisuuteen. Yhteisö on jokin kokonaisuus, johon yksilö kuuluu ja sen voidaan katsoa olevan sukulaisuuden ja yhteiskunnan välimaastossa. Yhteisöt ovat sosiaalisia yksiköitä, joissa opitaan kulttuurin keskeiset piirteet, kuten sosiaalisen kanssakäymisen kannalta keskeiset symbolit. (Cohen 1985, 15-16.) Myös SGI on yhteisö, johon sen jäsenet kuuluvat. SGI määrittää toimintaohjeissaan ne tavat ja käytännöt, joiden pohjalta yksilö orientoituu toimimaan omassa elämässään liittyessään osaksi SGI:ia. Näiden ohjeiden kautta omaksutaan siten myös liikkeen keskeiset symboliset rakenteet, joilla on merkittävä rooli yhteisön olemassaolon kannalta ympäri maailmaa.

Cohenin mukaan yhteisön luonne eli se, millainen yhteisö on ja miten se näyttäytyy ulospäin, kytkeytyy sen rajoihin. Näiden rajojen sisälle syntyy tällöin yhteisön kollektiivinen identiteetti. Yhteisön rajat voivat olla esimerkiksi sosiaalisia, kielellisiä tai uskonnollisia ja ne muodostuvat

usein vuorovaikutuksen kautta. Yhteisön rajat voivat olla näkyviä, kuten esimerkiksi konkreettinen temppeli tai toimintakeskus, tai näkymättömissä, ihmisten mielissä, olevia. Yhteisön rajat eivät kuitenkaan näyttäydy kaikille samalla tavoin ja niistä voidaan puhua eri termeillä. Symbolinen näkökulma yhteisön rajoihin tarkastelee, millaisia merkityksiä ihmiset itse antavat näille rajoille ja mitä ne heille merkitsevät. Yhteisön tietoisuus itsestä kiteytyy siten siis sen rajoihin. (Cohen 1985, 12-13.) Rajojen symbolinen ilmaisu ja vahvistaminen voimistavat ihmisten tietoisuutta omasta yhteisöstään ja auttavat näin ymmärtämään sitä paremmin (Cohen 1985, 50). Cohen selventää tätä toteamalla, että esimerkiksi oma kulttuuri nähdään, kun kohdataan muita kulttuureita. Omaan kulttuuriin suhtautuminen ja sille annettavat merkitykset tulevat siten näkyviksi sen rajoilla. (Cohen 1985, 70.) Tämä ajatus on rinnastettavissa yhteisön rajoihin. Oma yhteisö nähdään, kun kohdataan muita yhteisöjä ja sitä verrataan muihin ympärillä oleviin yhteisöihin tai oletettuihin yhteisöihin. Näin oman yhteisön rajoja vahvistetaan ja ylläpidetään symbolisilla käyttäytymiskooodeilla ja yhteisön todellisuus on osin kiinni sen jäsenten kyvyissä havainnoida omaa kulttuuriaan (Cohen 1985, 118).

Yhteisön rajat eivät kuitenkaan ole stabiileja. Sosiaalinen vaihto voi heikentää ja horjuttaa sen rakenteellisia rajoja, jolloin ihmiset turvautuvat kasvavasti symboliseen käyttäytymiseen muodostaakseen uudelleen yhteisönsä rajat. Yhteisön symbolinen ilmaisu ja sen rajat kasvavat siis samalla, kun yhteisön todellisia geo-sosiaalisia rajoja horjutetaan, hämärretään tai muutoin heikennetään (Cohen 1985, 50). Yhteisön ja sen rajojen pysyvyyden kannalta symbolismi on tehokasta, sillä se luo ja kasvattaa yhteenkuuluvuuden tunnetta, identiteettiä sekä myös tekee eroa muihin. Juuri symbolien avulla yhteisöt erottautuvat toisista yhteisöistä. Jäsenille yhteisön todellisuus on symbolista. Yhteisöllä itsellään ja kaikella siihen sisältyvällä on symbolinen ulottuvuus, jonka avulla ihmiset muodostavat ajatuksiaan. (Cohen 1985, 19.)

Yhteisö voi olla ryhmän symbolinen ja ideologinen ohjenuora, jonka kautta tai avulla yksilö orientoituu sosiaalisesti (Cohen 1985, 58). Yhteisö siis kuvastaa tietynlaista elämäntapaa, jonka mukaisesti, sen normeja ja käyttäytymistapoja säännellen, jäsenet pyrkivät elämään. Geertzin mukaan ihmiset tarvitsevat symboleita toimiakseen maailmassa. Hän vertaa esimerkiksi ihmisen ja majavan padon rakennustoimia keskenään. Siinä missä majava sisäsyntyisesti osaa rakentaa padon, ihmisen täytyy ensin saada jonkinlainen kuva, visio tai symboli siitä, jotta hän pystyy hahmottamaan sen, mikä pato on ja miten niitä rakennetaan. (Geertz 1993, 93.) On siis olennaista, että ihminen tuntee kulttuurinsa symbolit kyetäkseen toimimaan siinä kitkattomasti. Symbolit ilmaisevat maailman ilmapiiriä ja muokkaavat sitä eli toisin sanoen niillä rakennetaan kuvaa

ympäröivästä maailmasta ja samalla kompetenssia toimia siinä (Geertz 1993, 95). Symboliikan kautta luodaan siis myös kyvykkyyttä toimia itse yhteisön sisällä.

Symbolien merkitykset muokkautuvat kuitenkin yksilön omien kokemusten kautta. Esimerkiksi kategoriat ikä, elämä, hyvyys, rakkaus ja rauha ovat kaikki jaettuina ja yhteisesti ymmärrettyjä symboleja niille, jotka jakavat saman kielen tai symbolisen käyttäytymisen, joilla näitä kategorioita ilmaistaan ja merkitään. Mutta kaikki eivät kuitenkaan välttämättä jaa niiden merkityksiä samalla tavoin. Kategorioita ja niiden merkityksiä voidaan kuvata yhteisesti hyväksytyillä symbolilla, koska se antaa symbolien jakajien kiinnittää siihen omat henkilökohtaiset merkityksensä. Eli tällöin he jakavat symbolin, mutta eivät välttämättä sen merkityksiä. Yhteisö on esimerkiksi rajoja ilmaiseva symboli; sen jäsenet pitävät sitä symbolina yhteisenä (meidän yhteisö), mutta yhteisön merkitykset voivat silti vaihdella yksilöittäin eli mitä yhteisö merkitsee minulle voi poiketa paljonkin siitä, mitä se merkitsee sinulle, vaikka koemme kuuluvamme samaan yhteisöön. (Cohen 1985, 14-15.) Voidaan myös ajatella, että sydän symboloi piirrettynä muotona rakkautta, mutta jokainen ihminen liittyy siihen silti omat käsityksensä rakkaudesta omien henkilökohtaisten kokemustensa pohjalta. Symboleilla ei siis ole valmiita kivenvarmoja merkityksiä, vaan ihminen voi itse liittää niihin omat merkityksensä omien kokemustensa kautta (Cohen 1985, 71). Tämän vuoksi ne toimivatkin hyvin yhteisöä kannattelevana pohjana ja rakennusaineena. Yhteisesti sovittuna jokin tietty symboli symboloi jotain tiettyä ideaa tai ajatusta, mutta yksilötasonmerkitykset rakentuvat silti kokemuseräisesti.

Symbolit eivät silti ole sisällöttömiä, vaikka osa niiden merkityksestä on subjektiivista. Siksi ne ovat yhteisölle ideaaleja viestikanavia, joiden kautta ihmiset voivat puhua niin sanottua yhteistä kieltä, käyttäytyä ”samalla” tavoin, osallistua ”samoihin” rituaaleihin, rukoilla ”samoja” jumalia ja pukeutua ”samankaltaisesti”, mutta silti yhteisön sisällä yksilöllisyys on edelleen tunnistettavaa. Jotta yhteisö olisi toimiva kokonaisuus, yksilöiden erilaisuudesta rakentuva todellisuus muutetaan samankaltaisuuden vaikutelmaksi niin tehokkaasti symbolien kautta, että ihmiset voivat edelleen sijoittaa itsensä yhteisön ideologiseen eheyteen. Yhteisö antaa siis yksilölle mahdollisuuden olla erillinen yksilö luoden kuitenkin vaikutelman samankaltaisista yksilöistä. Cohenin mukaan yhteisö tulisikin nähdä ihmisiä yhteen kokoavana voimana. Yhteisön jäsenet tiedostavat, että heidän välillään voi olla merkittäviäkin eroja, mutta samalla he olettavat olevansa toistensa kaltaisia, ainakin verrattuna muiden yhteisöjen jäseniin ja tästä syntyy yhteisön ideologinen eheys. Yhteisön jäsenten yhteenkuuluvuus syntyy osin juuri siitä, että he jakavat samat symbolit, vaikka antaisivatkin niille eriäviä merkityksiä. Symbolien yhteinen omistajuussuhde voi johtaa myös

siihen, etteivät yhteisön jäsenet välttämättä edes ole tietoisia niille antamiensa merkitysten eroavuudesta muihin jäseniin nähden. (Cohen 1985, 20-21.) Yhteisöön tiivistyy symbolisesti kantajiensa sosiaaliset teoriat samanlaisuudesta ja erilaisuudesta, jolloin siitä kehkeytyy yhteinen symboli myös sosiaaliselle itselle (Cohen 1985, 115).

Yhteisön rakentumista tarkasteltaessa on tärkeää perehtyä myös yhteisön käytäntöihin ja toimintatapoihin, joissa keskeisellä sijalla on juuri jäsenten välinen vuorovaikutus. Voidaan ajatella, että yhteisö rakentuu ja rajautuu symbolisesti ihmisten mielessä, mutta tätä ideaa yhteisöstä voidaan konkreettisesti rakentaa, ylläpitää ja uusintaa tiettyjen toimintatapojen, käytäntöjen ja jäsenten keskinäisen vuorovaikutuksen kautta. Geertz (1993, 17) esittää, että kulttuuria tulisi lähestyä sekä symbolisten järjestelmien että tapahtumien, sosiaalisen toiminnan ja käyttäytymisen kautta, sillä ne kaikki ovat kulttuuristen muotojen osoituksia. Geertzin mukaan kulttuurin rakentumista tarkasteltaessa tulisi symbolisten konstruktioiden lisäksi ottaa huomioon myös sen sosiaalinen ja toiminnallinen ulottuvuus. Geertz puhuu tässä kulttuurista, mutta sama pätee yhteisöihin. Yhteisön rakentumista tarkasteltaessa on olennaista tarkastella sekä yhteisön symbolista rakentumista että olemassa olevien sosiaalisten käytäntöjen suhdetta siihen. Näin voidaan saada kokonaisvaltaisempaa kuvaa yhteisöstä, sen rakennuspilareista sekä sitä ylläpitävistä voimista.

3.3 Uskontoantropologia

Uskonnolliset yhteisöt ovat olleet yksi antropologisen tutkimuksen kiinnostuksen kohteista jo pitkään. Uskonnon nähdään vaikuttavan ihmisten välisiin suhteisiin, politiikkaan, talouteen sekä myös kulttuuriseen identiteettiin. Antropologiassa uskontoa lähestytään usein kokemuksellisuuden kautta. (Tamsin 2009, 270-271.) Uskontoa voidaan ajatella symbolisena rakennelmana, jonka tehtävänä on toimia maailmaa järjeistävänä välineenä, jolloin ihmisen on helpompi toimia ympäristössään.

Durkheimin (1980, 32) mukaan uskonto on aina jotakin sosiaalista: ”Uskonnolliset representaatiot ovat yhteisiä ja ne ilmentävät yhteistä todellisuutta; riitit ovat toimintatapoja, jotka syntyvät kokoonkerääntyneiden ryhmien keskuudessa ja joiden on määrä kiihottaa, ylläpitää tai luoda uudestaan tiettyjä mentaalisia tiloja näissä ryhmissä”. Nämä seikat määrittävät uskonnollisia kategorioita, kuten esimerkiksi uskonnollista yhteisöä. Uskonto saa siis elinvoimansa yhteisöstä ja sen jäsenistä. Usko on hartautta, elämää, innostusta, mielen täyttävää haltioituneisuutta ja yksilön kohoamista itsensä yläpuolelle. Ihminen voi uudistaa itseään juuri yhteisön kautta. Uskova ihminen kokee myös tarvetta levittää omaa uskoaan, sillä hän kokee sen oikeaksi ja toimivaksi ja tähän uskon sanoman levittäminen perustuu. Uskova ihminen hakeutuu muiden ihmisten pariin ja koettaa

vakuuttaa muut oman uskontonsa ja uskonsa toimivuudesta. Mahdollista vastakaikua kohdatessaan hänen oma vakaumuksensa vahvistuu. Ilman tällaista kanssakäymistä muiden ihmisten kanssa, se heikkenisi nopeasti. (Durkheim 1980, 377.) Tällä tavoin myös vahvistetaan uuden uskonnon asemaa, saadaan uusia jäseniä ja tuetaan omaa uskonnollista harjoittamista.

Durkheim (1980) jakaa uskonnolliset ilmiöt kahteen kategoriaan, uskomuksiin ja riitteihin. Uskomukset ovat mielipiteitä ja muodostuvat representaatioista ja riitit taas ovat määrättyjä toimintamuotoja. Toinen siis toimii ajatuksen tasolla ja toinen konkreettisen teon tasolla. Moraalisäännöt säätelevät ihmisten perustoimintatapoja ja samalla tavoin riitit säätelevät joitakin tiettyjä toimintatapoja. Erottaaksemme riitit muusta inhimillisestä toiminnasta, meidän täytyy olla perillä riitin kohteesta, sillä sen kautta voimme kuvailla itse riittiä. Riitin kohteen luonne on uskomuksissa, joten uskomuksen määrittämisen kautta voimme määritellä myös riitin. (Durkheim 1980, 55.) Riitti on myös maailmaa selittävien ideoiden järjestelmä (Durkheim 1980, 380). Ymmärrän riitin tässä rituaali käsitteen kaltaiseksi käsitteeksi, jolloin niillä molemmilla siis viitataan samaan konkreettiseen, toistuvaan käyttäytymiseen tai toimintaan.

Kulttuurin tutkimuksessa, kuten myös uskontojen tutkimuksessa, tulisi huomioida myös sosiaalisen toiminnan ja käyttäytymisen vaikutus. Näitä tutkimalla ja tarkastelemalla päästään käsiksi meneillä oleviin elämäntapoihin, jolloin keskeiset symboliset järjestelmät tulevat vähitellen näkyviksi. Geertz painottaa, että symbolisten järjestelmien tarkastelemisen ohella tulee tarkastella ja tulkita myös itse tapahtumia, sosiaalista toimintaa ja ihmisten käyttäytymistä, sillä niiden kautta ilmaistaan kulttuurisia muotoja. (Geertz 1993, 17.) SGI-Suomen keskusteluiltoja tarkasteltaessa yhteisön kokemus ja sen tuntu rakentuu monien symbolisten seikkojen kautta, mutta olen huomannut, että sosiaalisella yhteistoiminnalla on merkittävä rooli yhteisön, eritoten paikallisyhteisön, olemassaolon kannalta. Yhdessä tehtävät asiat, tapahtumat ja tapaamiset ylläpitävät symbolisiin rakennelmiin perustuvaa ajatusta yhtenäisestä yhteisöstä. Näillä sosiaalisilla toiminnoilla ja käytännöillä vahvistetaan ihmisten mielissä olevaa kuvaa yhteisöstä ja samalla myös yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuu.

Geertz (1993, 123) toteaa, että antropologeille uskonnon merkitys tulee todeksi sen kyvyssä palvella yksilöä ja ryhmää. Uskonto on maailmasta ja itsestä olemassa olevien käsitysten ja mielikuvien lähde ja samalla myös niiden yhdistäjä. Uskonnolliset mielikuvat ja käsitykset antavat kehyksen, joiden kautta yksilö voi antaa kokemuksilleen merkityksellisen muodon. Symbolinen puoli liittyy sosiaaliseen toimintaan ja uskonnolliseen käyttäytymiseen ja päinvastoin. Näiden tarkasteleminen

yhdessä tuottaa kattavaa kuvausta yhteisöstä ja sen ominaisista luonteenpiirteistä. Uskonto on yksi yhteisöä määrittävä tekijä, mutta ei kuitenkaan sen ainoa määre.

Uskonnolla on yleisesti sosiaalisia ja psykologisia vaikutuksia yhteiskunnissa. Usko ja rituaalit vahvistavat yksilöiden perinteisiä sosiaalisia siteitä, jolloin ryhmän sosiaalinen rakenne vahvistuu. Esimerkiksi sosiaalipsykologisen lähestymistavan kautta tarkastellaan, mitä uskonto tekee sitä harjoittavalle yksilölle. Tarkastelun kohteena on, miten uskonnon kautta haetaan ymmärrystä ja sisäistä turvallisuuden tunnetta maailmaan. Tällaisen tutkimuksen kautta voidaan kasvattaa ymmärrystä uskonnon sosiaalisista ja psykologisista funktioista yhteiskunnissa. (Geertz 1993, 142-143.)

Uskontoa voidaan tarkastella myös identiteetin lähteenä. Tutkimuksissa on havaittu, että rituaalit ovat työkaluja, joilla kannattajat ilmaisevat ulossulkemisen tunteita ja järkeilevät ympäröivää maailmaa. Rituaalien kautta tai avulla kannattajat myös usein päättävät, miten reagoivat ja toimivat ympäröivässä maailmassa. Antropologiassa uskonto itsessään nähdään ihmisten elämässä syvälle juurtuneena asiana. Etnografisen tutkimuksen kategoriana uskonto ymmärretään niinä tapoina, joilla uskontoa eletään ja koetaan päivittäin. (Tamsin 2009, 265-266.) Symbolinen uskonnollinen käyttäytyminen onkin esimerkki uskonnon rituaalisesta puolesta. Rituaalissa vahvistetaan uskonnollisia mielikuvia ja luodaan tai kehitetään uskonnollisia ohjeita. Rituaalien ja niissä käytettyjen symbolisten muotojen kautta eletty ja kuviteltu maailma ikään kuin kohtaavat ja tulevat yhdeksi ja samaksi (Geertz 1993, 112). Riiteillä ja myyteillä ilmaistaan jotain inhimillistä, yksilöllistä tai sosiaalista tarvetta (Durkheim 1980, 25), joiden voidaan siis katsoa kiteytyvän osaksi uskonnollisen yhteisön rakentumista. Monet antropologit määrittelevätkin uskonnon uskomusten lähteeksi ja jokapäiväisten arvojen perustaksi. Lähdetään siitä perusolettamuksesta, että uskonto on enemmän kuin vain uskoa jumalaan. Uskonto nähdään pikemminkin tilana, jota kohti ihmiset kääntyvät ja johon he turvautuvat etsiessään ymmärrystä ympäröivään maailmaan. Tätä vasten etsitään myös omaa paikkaa tässä maailmassa. Antropologiassa voidaankin tarkastella juuri sitä, miten uskonnolliset uskomukset informoivat ja määrittelevät jokapäiväisen elämän raameja. Uskonnolla katsotaan olevan merkittävä rooli maailmankuvan ja uskomusten muokkaamisessa. Se tuottaa hengellisiä ja yliluonnollisia uskomuksia, joiden katsotaan kumpuavan pyhän käsitteestä. Tässä pyhä määritellään uskojan kokemaksi asiaksi, ja sitä kuvaillaan usein suhteena jumalalliseen olentoon tai henkeen. (Tamsin 2009, 270.)

Uskonnolliset uskomukset ovat yhdistäviä tekijöitä sille ryhmälle, joka kokee ja tunnustaa ne omikseen sekä harjoittaa niihin liittyviä riittejä. Uskomukset ovat koko ryhmälle kuuluva

ominaisuus, johon nojaten ykseyden tunne muodostuu. Yhteinen usko yhdistää yksilöt ryhmäksi eli yhteisöksi. He jakavat saman idean pyhästä maailmasta suhteessa profaaniin maailmaan ja muuttavat nämä ajatukset toiminnaksi. Ryhmä on siis aina perustana uskonnolliselle elämälle. (Durkheim 1980, 62.) Yhteisön on katsottu vaikuttavan yksilön uskonnollisiin uskomuksiin, sillä sieltä hän saa ja omaksuu tietyt uskonnolliset ajattelutavat ja käytännöt (Lehtonen 2005, 77). Uskonto on siis ennen muuta yhteinen, yhteisön, asia. Durkheim (1980, 64) toteaa että, ”uskonto on pyhiä, toisin sanoen erityisiä ja kiellettyjä, asioita koskevien uskomusten ja tapojen solidaarinen järjestelmä – uskomusten ja tapojen, jotka yhdistävät kaikki niihin uskovat yhdeksi moraaliseksi yhdyskunnaksi, jota kutsutaan kirkoksi²⁹”.

Antropologiassa uskonnon ajatellaan olevan ihmisten elämään syvälle juurtunut asia ja etnografian keinoin on pyritty ymmärtämään muun muassa sitä, miten uskonto eletään ja koetaan päivittäin ihmisten arjessa. Uskonnon nähdään perustavanlaatuisesti muokkaavan sitä, miten ihmiset kertovat, kuvailevat ja ymmärtävät ympäröivää maailmaa. Usko ja käyttäytyminen kulkevat siis ikään kuin käsi kädessä. Etnografisen tutkimuksen kautta voidaan tarkastella, miten ihmiset kuvailevat maailmaansa, ja miten he reagoivat sisäisiin ja ulkoisiin muutoksiin. Juuri uskonnon kautta ihmiset monesti etsivät vastauksia ongelmiinsa ja huoliinsa. (Tamsin 2009, 266–267.) SGI-Suomen jäsenille esimerkiksi usko Nichiren buddhalaisuuteen on työkalu, jonka avulla toimitaan ympäröivässä maailmassa. Uskonto myös tarjoaa toimintaohjeita jokapäiväisiin elämäntilanteisiin ja siihen, miten ympäröiviin haasteisiin ja mahdollisuuksiin suhtaudutaan. Uskonto määrittää arkea ja on läsnä sen kaikissa osissa, välillä näkyvämmiin ja välillä häilyvämmiin, mutta sen voi nähdä arkea rytmittävänä elämän ankkurina. SGI:n jäsenille Nichiren buddhalaisuus ja liikkeen ylläpitämä filosofinen ajattelu ovat ideologinen uskonnollinen pohja, jonka myötä jäsenten maailmankuva myös rakentuu ja muotoutuu.

Uskontoantropologien tekemät etnografiset tutkimukset voivatkin tuottaa menestyksekkäästi vastauksia niihin globaaleihin kysymyksiin, joilla pyritään kuvaamaan ihmiselämän mikro-osa-alueita. Uskonnolla nähdään olevan merkittävä rooli siinä, miten ihmiset samastuvat maailmaan ja ymmärtävät sitä. Tutkimuskohteiksi nousevat tällöin juuri uskomukset ja ihmisten uskonnollinen käyttäytyminen. Etnografisten tutkimusten kautta voidaan tarkastella sitä, miten ihmiset samastuvat ympäröivään maailmaan, ja miten he vastaavat ulkoisiin ja sisäisiin muutoksiin. Ihmiset hakevat usein vastauksia huoliin ja murheisiin juuri rituaalien tai rituaalisten tilojen kautta. (Tamsin 2009,

---

²⁹ Kirkko viittaa tässä mihin tahansa ryhmään, joka on perustana uskonnolliselle elämälle.

267.) Esimerkiksi tarkastelemalla SGI-Suomen jäsenten uskomuksia, toimintaa ja uskonnollista käyttäytymistä voidaan ymmärtää paremmin sitä, millaisesta yhteisöstä on kyse. Yhteisöä ylläpidetään osaltaan juuri uskomusten, toiminnan ja uskonnollisen käyttäytymisen kautta jokapäiväisissä toiminnoissa ja ajatuksen tasolla symbolisesti. Geertz (1993, 123) toteaa, että antropologeille uskonnon merkitys tulee todeksi sen kyvyssä palvella yksilöä ja ryhmää. Uskonto on maailmasta ja itsestä olemassa olevien käsitysten ja mielikuvien lähde ja samalla myös niiden yhdistäjä. Uskonnolliset mielikuvat ja käsitykset antavat kehyksen, joiden kautta yksilö voi antaa kokemuksilleen merkityksellisen muodon.

Uskonnolla näyttäisi myös olevan merkittävä rooli transnationaalisten uskonnollisten liikkeiden rakentumisessa ja muotoutumisessa. Ihmisten uskonnollinen identiteetti ja elämäkokemukset ovat usein motivaationa uskonnollisiin liikkeisiin liittymisessä tai jäseneksi tulemisessa. Uskonnollisten liikkeiden kasvu on linkitetty juuri uskonnollisen identiteetin rakentamiseen, joilla taas heijastellaan suoraan jäsenten omia kokemuksia maailmasta ja uskonnosta. Uskonnollisten liikkeet rakentavat siis vahvaa kuvaa uskonnollisesta identiteetistä, johon on helppo samaistua. Ne myös tarjoavat tietynlaista maailmankuvaa, jossa uskonnolla on merkittävä rooli. Transnationaalit uskonnolliset liikkeet perustetaan usein juuri narratiiveille siitä, millainen maailma on ja millainen sen tulisi olla. Uskonto tarjoaa yhteisen alustan niille, jotka kokevat tämän narratiivin omakseen ja pois sulkee samalla ulos ne, jotka eivät sitä jaa. (Tamsin 2009, 267.)

3.4 Transnationaalisuus yhtenä yhteisön määrittäjänä

SGI-Suomi voidaan nähdä myös transnationaalisena liikkeenä. Sen juuret ovat Japanin Soka Gakkaissa ja maailmanlaajuisessa Soka Gakkai Internationalissa. SGI on sosiaalinen uususkonnollinen liike, jolla on edelleen kansallisia kytköksiä emo-organisaatioonsa Soka Gakkaihin. Japanista käsin määritellään SGI:n toimintakäytännöt- ja ajatukset eli liikkeen ideologinen pohja toimintalinjauksineen.³⁰ Transnationaalisuus voi siis toimia osin myös yhteisön ja sen jäsenten toimintojen määrittäjänä. SGI rakentuu monien yllirajaisten verkostojen varaan, luoden samalla kuvan yhtenäisestä yhteisöstä, johon kaikki sen jäsenet voivat tuntea kuuluvansa.

Nykyään kansainvälinen liikkuvuus ja muuttoliikkeet ovat arkipäivää miltei kaikkialla maailmassa. Globalisaatiotutkimuksessa on tarkasteltu paljon globaalin ja lokaalin välistä suhdetta. Tässä yhteydessä on nostettu esille transnationaalisuuden käsite vastineena kansainvälisyydelle. Sillä viitataan yllirajaisiin aktiviteetteihin ja verkostoihin, jotka eivät ole riippuvaisia valtiollisista

---

³⁰ Ks. luku uusista uskonnoista, sivut 33 ja 35: Tuomas Martikaisen (2004, 42-43) globalisaation käsitteen määrittely sekä James A. Beckfordin (2004, 257-261) sosiaalisten liikkeiden transnationaaliset toimintakäytännöt.

toimijoista ja poikkeaa näin kansainvälisyyden käsitteestä. Esimerkiksi ihmisoikeusjärjestö Amnesty voidaan nähdä transnationaalisenä toimijana, kun taas YK on kansainvälinen valtioiden välinen instituutio. (Martikainen et al. 2006, 23-24.) Toisin sanoen kansainvälisyys-termillä kuvataan valtioiden välistä vuorovaikutusta (muodolliset/viralliset sopimukset, konfliktit, diplomaattiset suhteet) tai asioiden edestakaista liikettä toisesta valtiosta toiseen (ihmiset/matkustus ja tavarat/vaihto). Transnationaalisista toiminnoista ja ryhmistä voidaan puhua, kun viitataan yli kansallisten rajojen ylläpidettyihin yhteyksiin ja meneillään olevaan vaihtoon ei-valtiollisten tekijöiden välillä. Tässä keskiöön nousee esimerkiksi bisnes-suhteet, ei-valtiolliset organisaatiot ja samoja intressejä jakavat ihmisryhmät kuten juuri esimerkiksi uskonnolliset uskomukset. Näiden yhteyksien yhteisiä ominaispiirteitä, niiden muotoutumista ja ylläpitämistä ja niiden laajempia seuraamuksia kutsutaan yleisesti transnationalismiksi. (Vertovec 2009, 3.)

Transnationaalisuuden voi jakaa kolmeen eri osa-alueeseen: makro-, meso- ja mikrotasoon. Makrotason transnationaalisuus asettaa rajoja ja mahdollisuuksia yhteisöjen ja yksilöiden väliseen toimintaan kansainvälisten sopimusten avulla. Meso- eli väli- tai yhteisöllinen taso puolestaan käsittää alleen organisoitujen yhteisöjen yllärajojen toiminnan (yritykset, yhdistykset, seurakunnat). Mikro- eli yksilöllisen tai perheen tason yllärajojen tarkoitetaan yksittäisten ihmisten ja perheiden ei-institutionaalisia suhteita muihin valtioihin. (Martikainen et al. 2006, 24.) SGI-Suomi paikantuu eniten yhteisölliseen tasoon. SGI:n toiminta on organisoitua ja sen tavoitteena on saavuttaa yhä suurempi maailmanlaajuinen verkosto. Kyse on loppupelistä organisoidusta toiminnasta eri maiden välillä, jossa keskeisellä sijalla ovat yksilöt eli liikkeen kannattajat viestinviejinä ja uskonharjoittajina. Toisaalta aktiivinen mesotason toiminta synnyttää myös tietyn tyyppistä mikrotason transnationaalisuutta, kun henkilökohtaiset verkostot ja suhteet kasvavat ja muotoutuvat ajan saatossa.

Sosiaalisten ryhmien välisten transnationaalisten yhteyksien kasvu on yksi globalisaation keskeinen ilmenemismuoto nykymaailmassa. Transnationaalisissa yhteyksissä, eli niin sanotuissa pitkän matkan verkostoissa, uudet teknologiat ja erityisesti telekommunikaatio, ovat merkittävässä asemassa. Transnationalismilla kuvataan myös tilannetta, jossa suurista maantieteellisistä etäisyyksistä ja kansallisista rajoista huolimatta, tietynlaiset suhteet ovat maailmanlaajuisesti voimistuneet ja kasvaneet kuten virtuaaliset toiminnan areenat. (Vertovec 2009, 2-3.)

2000-luvulla tutkimukset uskonnon ja globalisaation kytköksistä sekä uskonnon transnationaalisista lähtökohdista ovat lisääntyneet (Martikainen 2004, 65). Globalisaatioteorioiden mukaan maailmasta

on nyt tullut niin sanotusti ”yksi paikka” ja suurin osa uusista uskonnoista Euroopassa ja Yhdysvalloissa ovat osa tätä globalisaation prosessia. Esimerkiksi Tanskassa uudet uskonnolliset liikkeet ovat lähes poikkeuksetta osa kansainvälisiä organisaatioita tai niillä on transnationaalisia verkostoja. Uusien uskonnollisten liikkeiden jäsenet voivat kommunikoida suoraan ja kehittää kansainvälisiä miljöitä muun muassa juuri uusien teknologioiden kautta. Uusien uskontojen kannattajat näkevät itsensä usein valiojoukkona, jolla on jokin erityinen tehtävä ja liikkeitä pidetään usein itsenäisinä organisaatioina, joiden päämääränä on olla olemassa mahdollisimman monessa yhteiskunnassa. Uudet uskonnot voidaan nähdä kulttuureja tuottavina sosiaalisina järjestelminä. Niiden jäsenet voivat olla eri maiden kansalaisia, mutta heidän jakamansa uskonnollinen maailma yhdistää heidät yhteisöön, joka ylittää kaikki rajat. Esimerkiksi Tanskassa, jossa suurin osa uusista uskonnoista on suhteellisen pieniä ryhmittymiä, jäsenten tarve linkittyä muihin kanssa uskoviin on melko ilmeistä. (Rothstein 2000, 93-102.)

SGI:n jäsenten jakama uskonnollinen maailma ja filosofia yhdistävät heidät yhteisöön, jossa ei ole kansallisia rajoja. NykYTEknologia mahdollistaa yhteydenpidon, sosiaalisten suhteiden rakentamisen ja tiedon jakamisen yli kansallisten rajojen helposti ja nopeasti. SGI-Suomen jäsenet pitävät usein yhteyttä toisiinsa niin Suomessa kuin myös ulkomaille Internetin välityksellä, joko sähköpostitse, sosiaalisen median tai Skype-palvelun kautta. Näillä toimilla vahvistetaan niin yhteisön tuntua, sanoman levittämistä kuin myös itse jäsenyyttä.

4 TUTKIMUSAINEISTON KERÄÄMINEN JA KENTTÄTYÖ

Tutkimusaineiston kerääminen etnografisen kenttätömetodin avulla on ollut mielenkiintoinen ja jännittävä, mutta osin myös melko haastava prosessi tutkielman teossa. Aloitin SGI-Suomeen tutustumisen syksyllä 2011 ottamalla yhteyttä silloisella paikkakunnallani toimivaan paikallisryhmään. Ryhmästä muotoutui ajan kuluessa itselleni melko läheinen ja monet ryhmän jäsenistä tuntuvat pikemminkin kavereilta ja tuttavilta kuin muodollisilta informanteilta. Pitkän kenttätöajan aikana tämä onkin luonnollinen kehityskaari, sillä siitähän ihmissuhteissa on kyse. Mutta myös tämän vuoksi olen välistä kokenut kirjoittamisprosessin haasteelliseksi. Koen, että minut on otettu hyvin vastaan SGI-Suomen tapaamisissa, vaikka oma roolini ryhmässä ei välttämättä aina ole ollut selvä muille eikä varsinkaan minulle itselleni. Tällä tarkoitan sitä, että vaikka tutkimusintressini on ollut esillä tutkimukseni alusta saakka, minuun on tapaamisissa suhtauduttu pikemminkin potentiaalisena uutena harjoittajana kuin pelkästään ulkopuolisena tutkijana. Meditaatiotekniikoista yleisesti kiinnostuneena ihmisenä kiinnostus SGI:n harjoittamaan mantran lausumiseen on välistä ollut niin vahva, että jossain vaiheessa melkein hukkanutkin tutkimustarkoitukseni liikkeeseen ja uskonharjoitukseen tutustuessani. Toisaalta, koska oma kiinnostus tätä buddhalaista suuntausta kohtaan on ollut suuri, olen mahdollisesti päässyt paremmin sisälle ryhmän toimintaan kuin, jos olisin pitäytynyt alusta lähtien enemmänkin ulkopuolisena tarkkailijana. En kuitenkaan ole SGI:n enkä SGI-Suomen yhdyskunnan jäsen enkä harjoita SGI:n harjoittamaa Nichiren buddhalaisuutta omassa elämässäni. Kiinnostukseni buddhalaisiin ja itämaisiin ajatuksiin elämästä ja maailmasta on kuitenkin säilynyt läsnä ja uskon tästä olleen yleisesti hyötyä myös tämän tutkimuksen loppuun saattamisessa.

4.1 Etnografia tutkimusmenetelmänä

Etnografia on antropologian keskeinen tiedonkeruumenetelmä. Siihen on määritelty kuuluvaksi muun muassa suhteiden luominen tutkimuskenttään, informanttien valitseminen, tekstien litterointi, sukututkimuksen teko, tutkimuskentän kartoitus ja kenttäpäiväkirjan pitäminen. Etnografisen tutkimuksen punaisena lankana on siis yksityiskohtainen tutustuminen tutkimuskohteeseen ja sen ympäristöön. Antropologi Clifford Geertz teki kuuluisaksi tässä tiheän kuvauksen käsitteen, jonka hän lainasi Gilbert Rylelta. Etnografian tulisi olla tiheää kuvausta tutkimuskohteesta. Etnografian tehtävänä on tutustua tutkimuskohteena olevaan kulttuuriin, hänen on koetettava saada siitä jonkinlainen ote ja sen jälkeen vielä kyettävä kuvailemaan sitä mahdollisimman ymmärrettävästi. Kentältä kerätty data on tutkijan oma tulkinta muiden ihmisten tulkinnoista siitä, mitä he ja heidän maanmiehensä tekevät. Tässä prosessissa tutkija voi havainnoida ja haastatella informantteja, selvittää olennaisia sukulaisuus- ja taloussuhteita, kartoittaa tutkittavan kohteen keskeisiä osia ja

lopulta kirjata kaiken olennaisen ylös kenttäpäiväkirjaansa. Kulttuurin kuvauksessa keskeistä on juuri tutkittavaan ympäristöön, eli kontekstiin, tutustuminen, jolloin se tulee selkeämmäksi ja ymmärrettävämmäksi. (Geertz 1993, 5-12.) Etnografiaa voidaan määritellä monellakin tapaa, mutta olennaista on ymmärtää, että se on enemmän kuin pelkän kenttätöön tekemistä ja kirjoittamista. Voidaan puhua pikemminkin tutkimusotteesta tai tutkimustyylistä, joka muotoutuu tutkijan ja tutkittavien vuorovaikutussuhteessa. Näin ollen tutkimusote määrittyy jatkuvasti uudelleen tutkijan ja tutkittavien kautta koko tutkimusprosessin ajan. Etnografia voi siis olla parhaimmillaan yhteisymmärrystä, joka on saavutettu neuvottelemalla ja yhdessä kokemalla. (Rantala 2007, 134.)

Etnografia menetelmänä on havainnoinnin muoto, jossa opitaan ennen kaikkea oppimalla. Tutkija usein elää tutkimassaan yhteisössä, jolloin tavoitteena on oppia yhteisön kulttuuri ja sen ajattelu- ja toimintatavat. Tavoitellaan yhteisöön sisälle pääsyä, jotta kokemalla oppiminen tulisi ylipäättään mahdolliseksi. Kokemalla oppiminen tarkoittaa, että tutkija kuuntelee, kysyy, katselee ja elää tutkimansa yhteisön arkipäivää. Tällä tavoin voidaan tuottaa kuvausta erilaisista toiminnallisista käytännöistä ja juuri tähän Geertz (1973) viittaa puhuessaan tiheästä kuvauksesta. (Eskola&Suoranta 1998, 105-106.)

Etnografinen tutkimusote on keskeinen osa tutkimustani, sillä kenttätömetodeina olen käyttänyt pääosin osallistuvaa havainnointia, keskusteluja ja täydentäviä haastatteluja. Voin hyvin myös samaistua edellä kuvattuun kokemalla oppimiseen, sillä olen avoimin mielin kokeillut ja tunnustellut SGI:n keskeisiä toimintamuotoja. Etnografia koostuukin useimmiten aidossa ympäristössä tehtävästä kenttätöystä, jossa näillä menetelmillä ja mahdollisilla muilla tiedonkeruutavoilla on keskeinen rooli. Itse etnografian teossa olennaista on aineiston kuvailu ja analyysi. Etnografia tähtää ihmisten toiminnan ymmärtämiseen ja sosiaalisten merkitysten löytämiseen ihmisten toiminnassa. Tässä juuri kenttätö nousee tärkeään asemaan, sillä sen avulla koetetaan päästä sisälle tutkimuskentälle tutkimuskohteeseen tutustumisen, havainnoinnin ja sen myötä juuri oppimisen kautta. Pyrkimyksenä on saada selvyyttä siihen, mitä ihmiset tekevät ja tutkijan tehtäväksi jää sitten tulosten analysointi ja tulkinta. (Vuorinen 2005, 63.)

Mielenkiintoinen ajatus tähän tulee Clifford Geertziltä (1993), että kulttuureja voidaan lukea ikään kuin teksteinä, jolloin antropologi yrittää lukea kulttuurin eri elementtejä parhaan kykynsä mukaan. Kulttuuri on moninainen kompleks, eikä yksi kulttuurin osa ole avain koko kulttuurin ymmärtämiseen, vaan vasta kulttuurin kaikki elementit tai rakennusosat yhdessä muodostavat tarkasteltavan kokonaiskuvan. Geertz viittaa tässä tutkimansa balilaiseen kukkotappeluun ja toteaa,

ettei se ole pääavain itse balilaiseen elämään sen enempää kuin härkätappelu on espanjalaiseen elämään. Kukkotappelu symboloi, avaa ja kuvaa joitakin kulttuurisia sidoselementtejä balilaiseen kulttuuriin, kuten miesten identiteettiä, roolia ja asemaa yhteiskunnassa, mutta se ei ole kuvaus kulttuurista kokonaisuutena. Yhtä elementtiä tarkastelemalla voidaan kuitenkin saada syvää kuvausta kulttuurin keskeisistä sosiaalisista rakenteista ja niiden merkityksellisyydestä. (Geertz 1993, 412-453.) Geertz puhuu kulttuureista, mutta ymmärrän tässä kulttuurin käsitteenä viittaavan myös yhteisöön. SGI-Suomea tarkasteltaessa voidaan kuvailla tarkasti esimerkiksi daimokun, keskeisen mantran, lausumista ja sen merkittävyttä liikkeen jäsenten elämässä. Daimokulla on merkittävä rooli SGI:n jäsenen elämää jäsentävänä rituaalina, sillä se osaltaan symboloi jäsenen suhdetta liikkeeseen, buddhalaisuuteen, muihin jäseniin ja ihmisiin sekä ympäröivään yhteiskuntaan ja maailmaan. Mutta pelkästään sitä tarkkailemalla ei saada kokonaista kuvaa liikkeestä tai sen ympärille rakentuvasta yhteisöstä. Näin ollen on olennaista saada tietoa myös muista keskeisistä SGI:n osista ja toiminnoista, jotta voidaan rakentaa kokonaiskuvaa yhteisöstä ja sen jäsenistä.

Etnografista tutkimusta pohtiessani tutustuin myös Taina Rantalan käyttämään kokemuksen etnografian käsitteeseen. Rantala on tutkinut väitöskirjassaan kouluympäristöä tarkastellen oppilaiden tunteita ja omia tunteitaan etnografian keinoin. Työssään hän on kehittänyt kokemuksen etnografian käsitteen kuvaamaan tutkimustapaansa. Kokemuksen etnografiassa tutkija kirjoittaa itsensä tutkimansa maailman sisään, sillä hän on mukana kentällä kokemassa asioita tutkimiansa ihmisten keskellä. Rantala yhdistää tämän ajatuksen juuri Geertzin (1973) keskeiseen ajatukseen antropologisen kenttätönnä luonteesta tiheänä kuvauksena. Tutkijan on tunnettava tutkimusympäristönsä ominaispiirteet, jotta voisi ymmärtää myös ihmisten kokemuksia osana sitä ympäristöä, jossa ne esiintyvät. (Rantala 2007, 126-128.)

Rantala keskittyy tutkimuksessaan kokemuksen käsitteeseen ja kokemuksen kautta ymmärtämiseen ja oppimiseen. Hän määrittää kokemuksen etnografian tutkimusotteeksi, jossa teoria, kokemuksen tutkimiseen liittyvät kysymyksen asettelut, tutkimusongelmat ja metodologia yhdistyvät. Näiden kautta kokemusta pyritään ymmärtämään ja selittämään omassa kontekstissaan. Kokemuksen etnografia kuvaa, ymmärtää ja selittää elämis- ja kokemusmaailmoja. Kokemusten kautta kuvaamiseen ja selittämiseen liittyy oma problematiikkansa, sillä kyse on aina tulkinnasta, joka kielellisesti selitetään auki. Näin ollen tutkija ei tietenkään pysty selittämään kokemuksen kaikkia alueita ja on myös pohdittu, ettei kokemusta voi selittää vaan se tulee elää, jotta sen pystyisi selittämään. (Rantala 2007, 135.) Tutkimus on aina tutkijan tulkintaa tutkittavasta asiasta ja kuvaus ja kerrontatapa väriytyvät aina tutkijan omista lähtökohdista käsin. Tulkintoja voi siis olla yhtä

monta kuin on tulkitsijoita. Myös Rantala tarttuu tähän kirjoittaessaan, että ”totuus etnografisessa tutkimuksessa on aina osittaista, sitoutunutta ja tulkinnassaan epätäydellistä”. On totta, että tutkija tuo mukanaan jonkin viitekehyksen, johon hän tutkimuksensa kirjoittaa. Tutkimusta lähestytään jostakin tietyistä teoreettisista näkökulmista, joka liittyy tutkimuksen oman alansa tutkimustraditioon. Myös tutkijan oma persoona vaikuttaa siihen, millä tapaa hän havainnoi ja tulkitsee näkemäänsä ja kokemaansa. Tutkimuksen päämääränä ei ole tarjota jotain yhtä totuutta asiasta, vaan pikemminkin koetetaan rakentaa tulkintaa ja ymmärrystä tutkittavaan asiaan. (Rantala 2007, 135-136.)

Tutkimustani SGI-Suomen keskusteluilloista ei voida asettaa kokemuksen etnografian määritelmän alle sinällään. En keskity tutkimaan SGI:n jäsenten tai omia kokemuksiani liikkeestä tai sen harjoittamasta buddhalaisuudesta. Kokemuksen etnografian määritelmä avaa kuitenkin etnografisen tutkimuksen moninaisuuden ymmärtämistä ja monissa etnografisissa tutkimuksissa tämä kokemuksellisuus on läsnä joko informanttien kokemusten tai tutkijan kokemusten ja reflektointien kautta. Myös omassa tutkimuksessani omat ja informanttien kokemukset ovat jatkuvasti esillä kenttämuistiinpanojeni kautta ja ne ovat kantava pohja koko kirjoitusprosessilleni.

Etnografiselle tutkimukselle on ominaista juurikin se, että tutkija on ”ollut siellä”. Lähtökohtana on, että tutkija voi kuvata tutkimuskohdettaan ikään kuin sisältä päin ja tähän kiteytyy myös tutkijan tekemä kenttätö tutkimuskohteensa parissa. Tutkimuskohteen kuvaaminen sisältä käsin ei välttämättä ole suoranaisesti mahdollista, sillä tutkija ei aina yrityksistään huolimatta pääse täysin sisälle tutkimaansa yhteisöä. (Opas 2004, 154-155.) Toisaalta tarkoituksena lieenee ennemminkin juuri saada sitä sisäpiirin informaatiota, mitä kentällä olo ja osallistuva havainnointi voivat parhaimmillaan tutkijalle antaa.

Etnografia sanana tarkoittaa karkeasti kansasta tai heimosta kirjoittamista eli niiden kirjallista kuvausta. Yksinkertaisesti ajateltuna etnografiasta puhuttaessa puhutaan kenttätöystä ja etnografisesta kirjoittamisesta. Kenttätö on viitannut perinteisesti pitkäaikaiseen työskentelyyn tutkittavan yhteisön parissa, vaikkakin nykyään se voi olla myös lyhytkestoisia visiittejä tutkimuskohteen luona. Itse etnografinen kirjoittaminen syntyy kenttämuistiinpanoista ja kenttätöön jälkeisestä tutkimusaineiston tulkitsevasta kirjoittamisesta. Etnografinen kirjoittaminen rakentaa ja kuvaa jo itsessään tiettyä sosiaalista maailmaa. Etnografiaa määritellään monesti joko kenttätöön tai etnografisen kirjoittamisen prosessin kautta, mutta ne eivät ole kuitenkaan toisiaan poissulkevia. (Opas 2004, 155-156.)

Kenttätöystä puhuttaessa etnografialla voidaan viitata tietynlaiseen metodologiseen suhtautumistapaan ja tyyliin, jotka jakautuvat useisiin eri tutkimusmenetelmiin kuten haastatteluihin, havainnointiin, osallistuvaan havainnointiin sekä tutkimuskohteen ja tutkijan väliseen vuorovaikutukseen. Etnografialla voidaan laajemmin ottaen viitata ”tutkimukselliseen suhtautumistapaan, jonka tarkoituksena on toisten elämismaailmojen kuvailu, ymmärtäminen ja selittäminen”. (Opas 2004, 156.) Kenttätö ei kuitenkaan rajoitu pelkästään haastatteluihin ja osallistuvaan havainnointiin, vaan kenttätöä voi olla myös esimerkiksi tekstien tutkiminen (Opas 2004, 160).

Etnografisen tutkimusotteen kautta voidaan rakentaa kuvaa ihmisistä ja heidän kulttuureistaan. Kulttuurien kuvailun kautta niitä voidaan paremmin ymmärtää ja selittää, mutta huomioitavaa on se, että kuvaaminen on jo itsessään aina myös tulkintaa. Tutkija ei pysty kuvaamaan kohdettaan täysin objektiivisesti, vaan hän kuvaa ja tulkitsee näkemäänsä ja kokemaansa omasta persoonastaan käsin. Etnografian tehtävänä voikin olla toisen kuvaaminen niin, että se tulee lukijalle tutuksi ja ymmärrettäväksi, vaikka se säilyttää toiseutensa. Se, voidaanko toisten elämismaailmoja kuitenkaan lopulta ymmärtää toden teolla, on yksi etnografian postmodernin kritiikin yhteydessä esitetyistä kysymyksistä. (Opas 2004, 156-158.) Niin tai näin, etnografisten tutkimusotteiden avulla voidaan saada uutta tietoa ja kirjallisen kuvailun kautta tutkimuskohdetta voidaan avata ja selittää ja pyrkiä myös ymmärtämään. Tämä oletamus on myös oman tutkimukseni ja metodologisten valintojeni taustalla. Etnografian on myös sanottu tekevän näkyväksi tavallisten ihmisten tarinoita. Etnografi siis asettuu kuuntelemaan tutkimukseensa osallistuvia ihmisiä, heidän tietämystään ja merkityksenantojaan kunnioittaen. Etnografisen tutkimuksen ominaisina piirteinä pidetään kenttätöä sekä aineistojen, menetelmien ja analyttisten näkökulmien monipuolisuutta. Usein puhutaankin etnografisen työn tasojen limittyneisyydestä, jolloin aineiston tuotanto, analyysi, tulkinta ja teoretisointi kulkevat rinnakkain. Alustavan analyysin tekeminen alkaa jo kentällä ja se suuntaa tutkijan katsetta ja tutkimuksen kulkua sen alusta loppuun saakka. (Lappalainen 2007, 10-13.)

Etnografiassa on kuitenkin myös omat kompastuskivensä ja ongelmansa, jolloin tutkimus voi olla esimerkiksi liian subjektiivista. Tutkimuskohteen tiheällä kuvauksella tätä pyritään minimoimaan, jolloin tutkimuksen lukijalle pyritään tarjoamaan tarkkoja kuvauksia tutkittavasta kohteesta. Etnografinen tutkimus tutkii usein ihmisten toimintaa jokapäiväisissä tilanteissa. Tutkimusaineistoja kerätään monista eri lähteistä, vaikkakin pääpaino on havainnoinnilla ja haastatteluilla. Tietojenkeräys on suhteellisen strukturoimatonta, mutta tutkimusta tietenkin ohjaavat tutkijan ennakkokäsitykset kohteesta. Tutkimuskohteeksi valikoituu usein yksi tilanne tai jonkin ryhmän

toiminta ja aineiston analyysi pyrkii tarkastelemaan sen sisältämiä merkityksiä ja ihmisten toiminnan mieltä tai tavoitteita. (Eskola&Suoranta 1998, 106-107.) Oman työni pääasialliseksi tutkimuskohteeksi muotoutui SGI:n keskusteluillat ja pyrin analyysissani tarkastelemaan keskusteluiltojen keskeisiä elementtejä ja niistä esille nousseita teemoja. Tutkimukseni selkeä pääpaino on osallistuvassa havainnoinnissa, vaikkakin olen hyödyntänyt tiedonkeruussa myös haastattelujaa ja tausta-aineistoja, kuten liikkeen Internet-sivuja ja jäsenille tarkoitettua Internet-foorumia. Koetan analyysissani päästä käsiksi SGI:n jäsenten näkemyksiin ja merkityksenantoihin SGI:n keskeisistä piirteistä ja toiminnoista ja näiden kautta saada lopulta kuvaa itse yhteisöstä.

4.2 Ensiaskleet kentälle

Tutustuin ensimmäisen kerran SGI-liikkeeseen Japanissa keväällä 2011 ollessani vaihto-opiskelijana Kansai Gaidain yliopistossa. Jo silloin pohdin, olisiko tästä pro gradu-tutkielmani aiheeksi. Palattuani Suomeen ajatus tutkielman teosta kypsyi ja lopulta päädyin aloittamaan tutkimusta SGI-Suomen toiminnasta Suomessa. Varsin pian tutkimuskysymyksen kehkeytyi SGI-Suomi yhteisönä, vaikkakin tutkimuskysymykseni ovat kehittyneet ja muokkautuneet lopulliseen muotoonsa tutkimuksen teon varrella. Otin yhteyttä paikkakunnallani toimivaan SGI-ryhmään SGI-Suomen Internet-sivuilla olevan yhteydenottoaavakkeen kautta. Sainkin pian sähköpostia liikkeen jäseneltä ja sovimme, että voin soittaa hänelle lisäkysymyksissä. Puhelimitse sovimme lopulta ensimmäisestä tapaamisestani SGI-ryhmän kanssa. Sain heti kutsun tulla tutustumaan SGI-Suomen keskusteluiltaan paikkakunnalleni ja sovimme samalla, että tässä ensimmäisessä tapaamisessa voisin kysellä lisää itse liikkeestä ja sen toiminnasta Suomessa.

Ensiyhteydenoton aikana kävin mielessäni ensimmäisen tutkimuseettisen pohdintani. Ennen yhteydenottoa SGI-Suomeen pohdin paljon, millä tavoin ja missä vaiheessa minun olisi hyvä kertoa tutkimusintressistäni liikettä kohtaan. Minua jännitti suuresti se, että mitä jos liikkeen jäsenet eivät olisi halukkaita tutkimuksen tekoon ja jäisin ilman tutkimusaihetta. Päädyin kuitenkin kertomaan tutkimusintressistäni ja gradun tekemisestäni jo ensimmäisen puhelinkeskustelun aikana. Melko nopeasti sainkin huomata, että olin jännittänyt turhaan. Yhteyshenkilöni liikkeeseen totesi, että *”eipä siinä kai mitään ongelmaa ole, sillä onhan noita muitakin uskontoja tutkittu”*.

Sain ensimmäisen yhteydenoton aikana jo perustietoa paikkakunnallani ja Suomessa toimivista ryhmistä. Keskustelun aikana kävi ilmi, että selkeästi suurin aktiivisten harjoittajien ryhmä keskittyy pääkaupunkiseudulle, mutta SGI-Suomella on jäseniä ja harjoittajia ympäri Suomen.

Osallistuin ensimmäiseen SGI-Suomen keskusteluiltaan syksyllä 2011. Muistan jännittäneeni ensitapaamista ryhmän jäsenten kanssa, sillä en oikein tiennyt, mitä odottaa. Päässäni pyöri

ajatuksia ennakkoluuloisesti pienestä sisäänpäin kääntyneestä ryhmästä ja jännitin, että mitä jos minulla ei olisi mitään yhteistä näiden ihmisten kanssa. Pääsin keskusteluiltaani muutaman liikkeen jäsenen kyydissä ja kaikeksi onnekseni alkujännitykseni kaikkosi yhtä nopeasti kuin oli tullutkin leppoisan automatkan ja jutustelun lomassa. Huomasin heti, että he olivat aivan normaalin näköisiä mukavia ihmisiä ja mielessäni minua naurattikin suuret ennakko-oletukseni ryhmän jäsenistä. Mutta omien ennakko-oletusteni havainnointi auttoi myös ymmärtämään paremmin uusiin uskontoihin mahdollisesti kohdistuvia ennakkoluuloja. Olin myös itse muodostanut mielessäni melko stereotyyppisen kuvan liikkeestä, mutta onnekseni tämä kuva mureni nopeasti ensi tapaamisen seurauksena.

”Automatkalla jutusteltiin yleisesti vähän niitä näitä. Molemmiin puolin on pientä jännitystä havaittavissa. He kyselivät minusta, että mitä teen ja tunnenko SGI:ta. Kyselivät mistä olen kotoisin ja puhuttiin myös vaihtoajastani Japanissa. Sanoin, etten tiedä paljoakaan SGI:sta, mitä nyt Internetistä olen lukenut ja Japanissa kuullut. Puhe kääntyi elokuvaan jossain vaiheessa matkaa, kysyin, ovatko he nähneet Tina Turnerin elämäkertaelokuvan, kun siinä Turner kääntyy buddhalaisuuteen ja lausuu Nam-myoho-renge-kyota. Olivat nähneet, juteltiin elokuvasta tovi, oli hyvää keskustelun ylläpitoa. Kysyin SGI:n toiminnasta jo automatkalla, eritoten kyselin SGI:n Suomen ajasta. Minulle kerrottiin, että SGI ollut 1970-luvun loppupuolelta Suomessa. Alussa toiminta ollut hyvinkin aktiivista --, sitten on tullut hiljaisempi kausi ja sitten taas pikkuhiljaa alkanut tulla porukkaa enemmän mukaan.” -kenttäpäiväkirja 17.10.2011

Automatkalla tunnelma oli välillä jännittynyt, välillä vapaampi. Mietin, josko heilläkin mahtoi olla ennakko-olettamuksia minusta ja siitä, miksi olen kiinnostunut SGI:sta. Jutustelun myötä tilanne kuitenkin rentoutui huomattavasti. He olivat kiinnostuneita siitä, miten olin kuullut liikkeestä ja mitä tiesin siitä jo etukäteen. Vastailin heidän kysymyksiinsä avoimesti ja kerroin kiinnostuneeni buddhalaisuudesta ja SGI:sta ollessani Japanissa. Jäin pohtimaan, että uskonnollisiin ryhmiin tutustuttaessa tällainen alun epävarmuus puolin ja toisin on varmasti hyvin tavallista. Tutkimusta tekevä tutkija herättää helposti pientä epäilyä esimerkiksi tutkimuksensa tarkoituksiperistä. Olen itse tullut matkani varrella monta kertaa siihen tulokseen, että avoimuudella ja kysymällä pysytään suhteellisen hyvin oikeassa kurssissa puolin ja toisin. Eettiset kysymykset ja pohdinnat ovat kuitenkin väistämättä tärkeä osa tarkasteltaessa mitä tahansa ryhmää näin läheltä osallistuvan havainnoinnin kautta ja palaankin tähän vielä vähän syvemmin jäljempänä.

Automatka ensimmäiseen keskusteluiltaan oli sopivan mittainen siinä mielessä, että ehdin siinä hyvin tunnustelemaan, miltä minun mukaan tuloni tuntui muista autossa olleista. Koin, että

osallistumistani kohtaan oltiin hyvin kiinnostuneita. Keskusteluilta pidettiin yhden jäsenen kodissa. Kotiin meneminen tuntui aluksi melko intiimiltä, sillä koti on usein ihmisten henkilökohtaisin paikka. Asunto oli ihan tavallisen näköinen eikä buddhalaisuus näkynyt siellä niin paljoa kuin, mitä olin odottanut. Odotin kenties jotain todella erilaista ja yllätyin siitä, että kaikki olikin niin tavallista. Oikeastaan ainoa asia, joka selkeästi viittasi buddhalaisuuteen oli kotialttari olohuoneessa. Kotialttari sijaitsi olohuoneessa keskeisellä paikalla niin, että sen näki hyvin kaikkialta olohuoneesta. Kotialttari terminä kuulostaa ehkä hieman harhaanjohtavalta. Kyseessä on piirongin tapainen taso tai pöytä, jonka yläpuolella tai päällä pidetään uskon ja harjoituksen merkinä olevaa paperikääröä, gohonzonia. Gohonzon on usein asetettu pieneen ovelliseen kaappiin piirongin tai muun tason päälle ja keskusteluilla ja harjoituksen aikana kaapin ovet avataan, jolloin gohonzon on nähtävissä.

Hämmennys, ihmettely ja innostus kuvaavat hyvin keskusteluilla tuntemuksiani. Kaikki oli niin uutta ja jännittävää. Alkukeskustelun jälkeen ilta jatkui yhteisellä mantran lausumisella, jota seurasi itse keskusteluilta. Sain seurata vierestä keskeisten rituaalien, daimokun ja gongyon eli mantran ja rukousseremonian, läpivientiä ja myös minua kannustettiin kokeilemaan lausumista muiden jäsenten mukana.

”Minulle annetaan pieni kirja nimeltä: The Liturgy of Nichiren Buddhism. Kaikki alkavat lausua nam-myoho-renge-kyota, daimokua. Häkellyn hieman, sillä en oikein tiedä, mitä tehdä. Selailen kirjaa. Huomaan, että muilla on rukousnauhat käsissään. Minulle sanotaan, että heillä ei ole nyt ylimääräistä. Odottelen hiljaa, muut lausuvat mantraa. Tutkailen kirjaa. Siinä on ohjeistettu liturgian läpiviemiseen, ja selitetty hieman perusasioita Nichiren buddhalaisuudesta. Pian minulle ojennetaan rukousnauha. En tiedä mitä tehdä sille, yritän katsoa, miten muut pitävät nauhaa käsissään. Yksi jäsenistä näyttää minulle kuinka nauhaa pidetään. Hetken kuluttua saan nauhan oikein käsieni väliin, niin, että nauhan toinen pää kietoutuu oikean käteni keskisormen ympäri ja toinen vasemman. Mantra jatkuu. Jäsen, jonka luona olemme, istuu butsudanin³¹ eteen tyynylle ja alkaa lausua mantraa. Huomaan, että butsudanin oikealla puolella on kuparinvärinen laakea astia, joka näyttää hieman ruukulta, ja sen vieressä jonkinlainen ”kapula”. Kaikki lausuvat daimokua edelleen, ja päätän kokeilla sitä. Lausun muutaman kerran muiden kanssa. Vieressäni istuva jäsen osoittaa minulle liturgiakirjasta, mitä lausutaan. Sanon, että tiedän mantran, kiitän kuitenkin. Hän hymyilee, jatkaa lausumista. Itsekin jatkan. Pidän rukousnauhaa käsissäni, käteni ovat yhdessä edessäni, kuten muillakin ja katson kohti kotialttari, kuten muut. Ovikello soi ja yksi

---

³¹ Butsudan on japanin kielinen nimitys kotialttarille.

jäsenistä nousee avaamaan oven. Hän jatkaa silti mantran lausumista, muut jatkavat myös, ja itsekin päätän jatkaa. Mukaan tulee vielä yksi jäsen, hymyllemme toisillemme, hän istuutuu edessäni olevalle penkille, ottaa rukousnauhansa esiin, ja alkaa lausua mantraa. Yhtäkkiä kuparinväristä astiaa paukautetaan kapulalla, ja tajuan astian olevan buddhalaistemppeleissäkin näkemäni ”kello” tai kulho, jota lyödään meditaatiota tehdessä osoittamaan meditaation kulkua. Daimokun tahti hidastuu, ja se lausutaan vielä kolme kertaa. Jotkut kaivavat liturgiavihkon esiin tässä vaiheessa. Kaikki alkavat lausua nopeassa tahdissa jotain, mitä en ymmärrä, ja putoan kärryiltä. Lopulta tajuan, että lausutaan liturgiavihkossa olevaa Lotus-sutran pätkää, mutta tahti on niin nopea, etten tahdo pysyä perässä. Vieressäni istuva jäsen koettaa näyttää minulle, missä kohtaa mennään ja kehottaa lausumaan perässä. Pystyn seuraamaan tekstiä vihkosta, mutten osaa lausua sitä niin nopealla tahdilla. Kuuntelen ja seuraan, mitä tapahtuu. Tämän jälkeen kulhoon jälleen kumautetaan merkiksi sutran lausumisen loppumisesta, ja kaikki alkavat lausua jälleen daimokua. Lausuminen jatkuu ehkä kymmenisen minuuttia, kelloon kumautetaan jälleen, lausutaan daimoku kolme kertaa hitaasti ja sitten gongyo on viety läpi.” -kenttäpäiväkirja 17.10.2011

Vaikutuin keskusteluillan rituaalisesta osuudesta suuresti. En ollut aiemmin osallistunut tämän tapaiseen meditaatiomuotoon tai uskonnonharjoittamisen muotoon ja kokemuksena tämä muistuu mieleeni edelleen voimakkaana. Mantran lausuminen yhteen ääneen saa aikaan voimakkaan äänen resonoinnin, joka saa sen kuulostamaan jollain tapaa maagiselta ja jopa mystiseltä.

Daimokun ja gongyon tekemisen jälkeen keskusteluilta jatkui yleisen keskustelun ja jutustelun parissa muutaman tunnin ajan. Ihmiset kerääntyivät enemmän tai vähemmän ympyrämuotoiseen rinkiin olohuoneessa. Tarjolla oli kahvia, pientä syötävää ja juotavaa. Kahvin juonnin lomassa sain kysellä liikkeestä ja sen toiminnasta Suomessa. Ihmiset olivat myös selvästi kiinnostuneita minusta ja siitä, mitä teen ja miten olin kuullut liikkeestä. Keskusteluiltaan osallistumisen myötä päätin, että keskityn tutkimuksessani keskusteluiltoihin ja niiden rooliin yhteisön rakentumisessa, sillä koin illan voimakkaan yhteisöllisenä tapahtumana ja hetkenä. Keskusteluillat ovat jäsenten pääasiallinen yhteen kokoontumisen muoto, joten ne ovat myös hyvä esimerkki konkreettisesta yhteisöllisestä toiminnasta. Yhteisöä ja sen tuntua rakennetaan kuitenkin moninaisesti ja myös jäsenyydellä ja itse liikkeellä on merkittävä asema näiden muodostumisessa. Ensimmäisen keskusteluiltani kuvaus on hyvä esimerkki liikkeen keskusteluilloista, sillä ne noudattavat yleisesti ottaen samantyyppistä kaavaa jokaisella kerralla. Ilta alkaa rukousseremonialla jota seuraa keskusteluosuus, ja ilta lopulta päättyy myös yhteiseen daimokun lausumiseen. Ensimmäisen keskusteluiltani osallistumiseni kautta ensiaskleet tutkimuskentälle oli otettu ja matkani SGI:n parissa saattoi alkaa.

4.3 Kenttätö ja osallistuva havainnointi

Antropologiassa kenttätö termi tulee vastaan heti opintojen alussa. Kenttätö määritelmiä löytyy varmasti monia, mutta antropologiassa kenttätöstä puhuttaessa puhutaan usein "kentällä olemisesta". Kenttä vaikuttaa siis joltakin paikalta, jonne matkataan, saavutaan ja josta tullaan takaisin. Se on jotain kaukaista ja jotain, jonne pääset. Kenttätö rakennetaan usein tähän etäisyyden käsitteeseen ja paikkaan, jonne mennään ja josta tullaan takaisin. Tällä tavoin ajateltuna kenttätö on itsessään jo fyysinen kokonaisuus. Kenttätö tehdään siis paikassa, joka on määriteltävissä, jossain muualla, kaukana, mutta selvästi siellä jossain. Kenttätö määrittyy usein myös ajallisesti eli kentällä olo rajataan johonkin tiettyyn ajanjaksoon. (Coffey & Atkinson 1996, 93-95.) Kenttätöä voisi määritellä esimerkiksi niin, että tutkija menee kentälleen, osallistuu tutkimansa yhteisön sosiaaliseen elämään niin paljon kuin mahdollista ja havainnoi kaikkea näkemäänsä (Coffey & Atkinson 1996, 97-98). Etnografista tutkimusta tehtäessä tutkimus perustuukin usein tutkijan pitkäaikaiseen fyysiseen läsnäoloon kentällä. Kentälle pääsy ei kuitenkaan aina ole helppoa, sillä monesti alku voi tuntua kaoottiselta tai sitten tutkija voi kokea jäävänsä ikään kuin välitilaan. (Tolonen & Palmu 2007, 89.)

Oman tutkimukseni kenttä rakentuu SGI-Suomen keskusteluilloista ja osaltaan myös muista tapaamisistani SGI-Suomen jäsenten kanssa. Pääasiallinen tutkimuskenttäni rajautuu kuitenkin juuri liikkeen jäsenten keskusteluihin ja niiden rakenteeseen. Ajallisesti voin rajata kentällä oloni suhteellisen helposti, sillä keskusteluillat kestävät aina jonkin tietyn ajan, jonka jälkeen palaan takaisin, pois tutkimuskentältäni. Yhden keskusteluillan pituus on kahdesta kolmeen tuntiin ja keskusteluihin kokoonnutaan useimmiten kahdesti kuukaudessa. Osallistuin keskusteluihin vuosien 2011–2013 aikana, välillä useammin ja välillä harvemmin, mutta pyrin osallistumaan aina, kuin se vain sopi omiin aikatauluihini.

Olen osallistunut SGI-Suomen keskusteluihin osallistuen ja havainnoiden heidän toimintaansa näiden iltojen aikana. Tällä tavoin olen pyrkinyt ymmärtämään yhteisöä itsessään, jäsenten roolia yhteisössä, yhteisön rakentumista sosiaalisen toiminnan ympärille sekä yhteisön tuntua jäsenten mielikuvissa. Osallistuvan havainnoinnin kautta tutkija pyrkiikin usein sisälle uuteen sosiaaliseen maailmaan ja tuottaa siitä sitten jälkikäteen kirjallisia kuvauksia muille (Emerson et al. 2001, 352). Tähän myös oma tutkimukseni pyrkii. Tavoitteenani on tarkastella SGI-Suomen yhteisörakennetta ja samalla tuottaa kirjallista kuvausta tästä buddhalaisesta liikkeestä Suomessa.

Kenttätöön liitetään vahvasti kenttämuistiinpanojen kirjoittaminen. Kenttämuistiinpanot tuotetaan läheisessä kontaktissa tutkimuskenttään eli ne kirjoitetaan joko suoraan kentällä ja tapahtumissa

ollessa tai mahdollisimman pian niiden jälkeen. Päivänsä päätteeksi antropologi siis kuvaa kirjoittamalla näkemäänsä ja kokemaansa. (Emerson et al. 2001, 353.) Aloittaessani tutkimustani ja osallistuessani ensimmäisiä kertoja SGI-Suomen keskusteluiltoihin koetin kirjoittaa kenttämuistiinpanoja keskusteluiltojen aikana, kentällä ollessani. Tämä osoittautui kuitenkin suhteellisen haastavaksi, sillä keskustelujen lomassa kirjoittaminen tuntui etäännyttävän minua liikaa itse keskusteluista. Koin haastavaksi kirjoittaa kuulemaani ja näkemääni samalla, kun yritin olla läsnä ja osallistujana keskusteluilloissa. Näin ollen päädyin lopulta kirjoittamaan kenttämuistiinpanot aina keskusteluiltojen jälkeen. Toisinaan tekstiä syntyi useita sivuja, kun taas toisinaan tuntui, ettei uutta sanottavaa enää ole. Melko pian pystyin huomaamaan, että keskusteluillat noudattavat selkeää kaavaa, joka rytmittää illan kulun. Kenttämuistiinpanot ovat olleet itselleni tärkein tutkimuslähde ja nojaankin niihin analyysissäni. Täydensin kenttämuistiinpanojani muutamilla haastatteluilla, joilla sain lisää tukea havainnoilleni.

Tutkija tuottaa kenttää kirjoittaessaan kenttämuistiinpanojaan näkemästään ja kokemastaan. Data on siis tutkijan luomaa tekstiä kentästä. Kenttä ei ole jokin kokonaisuus jossain ulkona, joka odottaa löytäjänsä vaan kenttä muotoutuu tutkijan toimesta kirjoitettuun asuun. Kenttätöön kenttää voidaan siis pitää erilaisten tapahtumien ja toimintojen tuloksena. (Atkinson 1992, 7-9.) Oma kenttäni muotoutuu luomastani tekstistä, havainnoistani ja tuntemuksistani kentällä. Kenttämuistiinpanot ovat kuitenkin aina valikoivia, sillä etnografi kirjoittaa ylös ne asiat, joita hän itse pitää olennaisina tai tärkeinä ja jättää ulos ne, jotka eivät tunnu niin olennaisilta. Tässä mielessä kenttämuistiinpanot eivät koskaan anna kokonaiskuvaa tutkittavasta. (Emerson et al. 2001, 353.) Tämäkin tutkimus on yhden tutkijan matka kentälleen ja tulkintaa hänen kokemuksistaan ja havainnoistaan tutkimuskentältä.

Kenttätöön tekemiseen liitetään usein olennaisena osana osallistuva havainnointi. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu tavalla tai toisella tutkimansa yhteisön toimintaan. Keskeistä tässä on se, että tutkija toimii itselle vieraassa ympäristössä tai yhteisössä, jossa hän havainnoi ja tallettaa keräämänsä tiedot systemaattisesti. Tutkija voi olla toimiva yksilö tutkimassaan yhteisössä tai sitten ulkopuolinen havaintoja tekevä henkilö. Havainnoinnista voidaan joko kertoa tai olla kertomatta yhteisölle, mutta eettisesti kestävämpi ratkaisu voi olla siitä kertominen. (Eskola&Suoranta 1998, 100-101.) SGI oli järjestönä minulle vieras ennen tutkimukseni aloittamista. Olin kuullut ja lukenut siitä jonkin verran, mutta yhteisönä se oli minulle tuntematon. Lähtiessäni tutustumaan liikkeeseen Suomessa päätin, että käytän tutkimusmetodinani pääasiallisesti havainnointia ja sitä myötä kenttämuistiinpanojen kirjoittamista. Halusin itse kokea, miltä esimerkiksi Nichiren buddhalaisuuden mantran, daimokun, lausuminen tuntuu. Halusin osallistua keskusteluiltoihin

mahdollisimman paljon niin, kuten olisin osallistunut mihin tahansa muuhun itseäni kiinnostavaan toimintaan. Päätin myös kertoa tutkimukseni tekemisestä ryhmälle, vaikka monesti minusta tuntuikin, että tämä seikka unohdettiin tai siitä ei haluttu puhua usein. Palaan tähän vielä myöhempanä pohtiessani tutkimukseni aikana nousseita tutkimuseettisiä kysymyksiä.

Mikä sitten tekee havainnoijan toiminnasta osallistuvaa havainnointia? Voidaan pohtia sitä, onko tutkija vain tutkijan roolissa vai onko hänellä yhteisössä muitakin rooleja. Aina ei ole helppoa päästä osaksi tutkittavaa yhteisöä ja vuorovaikutus saattaa tapahtua pitkälti havainnoitavien ihmisten ehdoilla. Tutkittavaan yhteisöön ja tapahtumien kulkuun tulisi vaikuttaa mahdollisimman vähän, vaikka tutkijalle usein annetaankin jokin tietty rooli yhteisössä. (Eskola&Suoranta 1998, 101-102.) Koin myös itse tässä haastavuutta. Koetin olla vaikuttamatta liikaa keskusteluiltojen kulkuun ja pysytellä hieman taka-alalla, mutta toisinaan keskustelut imaisivat mukaansa ja huomasin hukanneeni havainnoivan itseni joissakin keskustelujen syövereissä. Tässä tulee vastaan osallistuvan havainnoinnin haastavuus. Myös tutkijan täytyy koettaa pitää mielessään oma roolinsa suhteessa tutkimaansa yhteisöön, vaikka hänelle annettaisiinkin yhteisössä myös muita kuin tutkijan rooleja.

Havainnoinnin voikin suunnitella etukäteen tarkasti, jolloin tutkijalla on selkeästi mielessään ne asiat, joihin hän haluaa kiinnittää huomiota. Toisaalta tutkimustilanteen voi myös antaa ohjata omia havaintoja ja kysymyksiä. Useimmiten havainnointi rakentuu näiden kahden välimaastossa. Havainnointi on aina subjektiivista ja havainnoitsija aina valikoi, mitä havainnoi, eikä näin ollen kykene havaitsemaan kaikkea ympärillä tapahtuvaa toimintaa. Kaksi havainnoitsijaa voi siis kiinnittää huomionsa hyvinkin erilaisiin seikkoihin riippuen heidän omista lähtökohdistaan. Havainnointi voi myös olla lyhytaikaista, pieniä käyntejä kentällä tai sitten pitkäaikaista useita vuosia kestävää kenttätöitä. (Eskola&Suoranta 1998, 103-104.) Ennen keskusteluiltoihin osallistumista en suunnittelut kovinkaan tarkasti, mitä tulisin havainnoimaan tai mihin kiinnittäisin tietoisesti huomiota. Koetin vain tutustua liikkeeseen, kysellä kysymyksiä ja havainnoida kaikkea, mitä ympärilläni tapahtui. Huomasin kuitenkin, että tällainen lähestymistapa on melko vaikea ja myös puuduttava. On tosiaan hankalaa ja jopa mahdotonta havainnoida kaikkea ympärillä tapahtuvaa toimintaa. Tämän vuoksi on myös hyväksyttävä se tosiasia, että kenttämuistiinpanoni ovat tässä mielessä rajalliset. Olen tuonut niissä esiin ne asiat, jotka ovat jääneet mieleeni keskusteluilloista tai joihin satuin erityisesti kiinnittämään huomiota keskusteluillan aikana. Jälkikäteen ajateltuna olisi voinut olla kannattavampaa suunnitella havainnointia etukäteen paremmin, jotta olisin osannut keskittyä havainnoimaan tutkimuskysymyksiini liittyviä tekijöitä tarkemmin. Koskaan ei varmasti voi etukäteen suunnitella sitä, mitä tarkalleen ottaen havainnoi,

sillä tilanteet ovat aina eläviä ja muuttuvia. Mutta oman kokemukseni mukaan havainnoinnin etukäteissuunnittelulla voi kenties saada nopeammin vastauksia tutkimuskysymyksiinsä.

Etnografisessa tutkimuksessa ja kenttätössä tutkija on oma tutkimusinstrumenttinsa. Kenttätöä tehtäessä on olennaista pystyä eläytymään tutkimuskohteena olevaan maailmaan, mutta myös siitä etääntymisen kyky on tärkeää. Eläytyminen onkin kenttätutkimuksen perusedellytys, sillä sen avulla päästään sisälle tutkimusaiheeseen ja sen problematiikkaan. Etääntyminen eli etäisyydenotto on taas kriittisen tutkimuksen perusedellytys. Etääntymisessä tutkijan on tavallaan lakattava tuntemasta yhteenkuuluvuutta tutkimuskohteeseensa ja asioita aletaan tarkastella etääntyneestä näkökulmasta käsin. Esimerkiksi antropologisessa uskontotutkimuksessa tässä on apuna päiväkirjan pitäminen, havaintojen ja pohdintojen tekeminen, suullisten lausumien kerääminen sekä tutkimuskohdetta käsittelevän kirjallisuuden lukeminen. Tutkijan ”eläytyvä minä” tekee kenttätöä ja kirjoittaa tutkimuspäiväkirjaansa ja ”etääntynyt minä” tulee mukaan kenttätöön jälkeen raportointi- ja kirjoitusvaiheessa. (Gothóni 1997, 141-143.)

Tutkimuskohteena olevaan maailmaan eläytyminen voi olla mukaansatempaavaa. SGI-Suomen toimintaan tutustuminen on ollut mielenkiintoista ja toimintamuotojen, mantrojen ja rituaalien omakohtainen kokeileminen sekä keskusteluiltoihin osallistuminen ovat vieneet minua selvästi lähemmäksi tutkimuskohdettani. Eläytymisen ja osallistumisen myötä olen päässyt paremmin sisällä SGI-Suomen yhteisöön. Olen tutustunut liikkeen jäseniin, saanut heistä tuttavias, oppinut heistä ja heidän elämästään paljon. Olen myös antanut itsestäni palasia yhteisölle. Olen ottanut osaa keskeisiin rituaaleihin ja myös kertonut omia, henkilökohtaisiakin, kokemuksiani omasta elämästäni ja ollut näin osallistuvana henkilönä keskusteluilloissa. Tutkijana tässä piilee eläytymisen ja etäännyttämisen haastavuus. Jossain vaiheessa tutkimustani huomasin, että minun olisi aika ottaa etäisyyttä tutkimuskohteeseeni, sillä en kyennyt enää tarkastelemaan sen toimintaa kovinkaan objektiivisesti. Mutta huomasin, että etäännyttäminen on suhteellisen hankalaa. Tunsin, että minun on osallistuttava keskusteluiltoihin, koska olin ollut mukana jo niin pitkään. Koin jollain tapaa pettäväni tutkittavieni luottamuksen, jos en ottaisi enää osaa keskusteluiltoihin. Yhteenkuuluvuuden tunne tutkimaani ryhmään oli kasvanut suuremmaksi kuin, mitä olin etukäteen ajatellut. En tiennyt, miten voisin ottaa etäisyyttä, mutta tiesin, että näin on tehtävä, jotta pystyn jonakin päivänä kirjoittamaan tutkielmani loppuun. Lopulta etääntyminen tapahtui melko luonnollisesti, sillä aloin työskentelemään opintojeni loppuvaiheessa, eikä minulla enää ollut samalla tavoin vapaa-aikaa osallistua liikkeen keskusteluiltoihin. Osallistumiseni vähentyi vähitellen, sillä halusin kuitenkin myös osallistua iltoihin aina, jos vain minulla oli vapaata keskusteluiltojen aikaan. Etääntyminen tapahtui oikeastaan asteittain ja vei yllättävän kauan aikaa. Itselleni lopullisen kirjoittamisprosessin

aloittaminen onkin ollut suhteellisen haastavaa. Osaksi koin olevani liian lähellä tutkimuskohdettani, vaikka olinkin jo vähentänyt keskusteluiltoihin osallistumistani. Olin saanut melko paljon kenttämuistiinpanoja kentältä, mutta vei aikansa ennen kuin pystyin tarkastelemaan niitä kauempaa. ”Etääntynyt minäni” pääsi aloittamaan kirjoittamisprojektinsa vasta, kun olin lakannut osallistumasta liikkeen keskusteluiltoihin ja ottanut muutenkin etäisyyttä liikkeen jäseniin. Yllätyksekseni tämä prosessi on ollut kenties vaikein tutkimusta tehdessäni ja olenkin tuntenut olevani kuin joustava vieteri, joka koettaa tasapainotella tutkimuksen teon välimaastossa.

Etäännyttäminen on kuitenkin tärkeää ja olennaista, jotta tutkija voi alkaa analysoimaan tutkimusaineistojansa. Analyysi itsessään on sosiaalisen ilmiön representaatiota tai uudelleen rakentamista. Tutkijat eivät vain raportoi löytämänsä, vaan he luovat sosiaalisen elämän muotoja ja näin ollen rakentavat havainnoiden versioita sosiaalisista maailmoista ja toimijoista. (Coffey & Atkinson 1996, 108.) Tutkimuksessa myös teoretisointi ja teorioiden rakentaminen on osa analyysiprosessia sekä kvalitatiivisen aineiston tulkintaa. Teorian kautta voidaan saada ja käyttää ideoita analyysin apuna ja tukena. (Coffey & Atkinson 1996, 140-141.) Analyysissani käytänkin apunani tutkimukseni teoriapohjaa. Kuvailen SGI-Suomen keskusteluiltojen keskeisiä elementtejä, rakentaen näin kuvaa siitä maailmasta ja niistä toimijoista, joihin sain tutkimusmatkallani tutustua. Teoriavalintojeni kautta koetan järkeistää näkemääni ja kokemaani ymmärrettävämpään muotoon.

Kenttätöni kesto sijoittuu vuosien 2011-2013 väliin. Näiden vuosien aikana osallistuin SGI:n järjestämiin keskusteluiltoihin välillä aktiivisemmin ja välillä passiivisemmin. Osallistuin myös joihinkin liikkeen järjestämiin muihin tapahtumiin. Aineistoa kertyi tältä ajalta suhteellisen hyvin, vaikkakin melko nopeasti pystyi huomamaan, että keskusteluillat noudattavat tiettyä kaavaa. Samaten keskusteluilloista esille nousseet teemat alkoivat melko nopeasti toistua illoista toiseen. Tutkimusta tehtäessä onkin hyvä pohtia aineiston riittävyyttä ja analyysin kattavuutta. Voidaan esimerkiksi tarkastella juuri aineiston saturaatiota. (Eskola & Suoranta 1998, 216.) Kun aineisto alkaa toistaa itseään, voidaan olettaa sitä olevan riittävästi tutkimuksen kannalta. Jälkikäteen ajateltuna olisin itse tutkijana voinut tehdä nopeammin ja rohkeammin päätöksen tutkimusaineiston riittävyydestä oman tutkimukseni kannalta. Päätöstä hidasti myös tutkimuskysymysteni asettelu ja tutkimukseni rajauksen pohdinta. Lopulta kenttätöni luonteen vuoksi, keskusteluiltojen ollessa pääasiallinen aineistonkeruulähteeni, päädyin rajaamaan tutkimuksen koskemaan juuri keskusteluiltoja ja kuvailemaan yhteisön rakentumista suhteessa niihin.

4.4 Haastattelujen teko ja haastatteluaineisto

Sosiaalitieteiden osalta laadullisen tutkimusaineiston keruu haastattelujen kautta lienee tunnetuin ja yleisin tapa Suomessa. Haastattelun avulla pyritään selvittämään, mitä joku toinen ihminen ajattelee jostakin tietyistä asiasta ja nykyään haastattelu voi olla hyvinkin keskustelunomaista. Haastattelu on aina vuorovaikutustilanne, jossa molemmat osapuolet vaikuttavat toisiinsa. Haastattelun voi kuitenkin jakaa viiteen osaan, jotka selventävät ja avaavat itse haastattelun käsitettä ja myös sen kulkua: 1) ennalta suunnittelu, 2) haastattelija panee alulle ja ohjaa, 3) haastattelija motivoi ja pitää keskustelua yllä, 4) haastattelija tuntee roolinsa ja haastateltava oppii sen ja 5) haastateltavan on voitava luottaa siihen, että hänen kertomisiansa käsitellään luottamuksellisesti. Haastattelut voivat olla strukturoituja, puolistrukturoituja, teemahaastatteluja tai avoimia haastatteluja. (Eskola&Suoranta 1998, 97-98.)

Oman kenttätöni ohessa olen hyödyntänyt paljon avoimen haastattelun ideaa, sillä se on tuntunut luontevimmalta tavalta lähestyä aihepiirejä ilman selkeää haastattelutilannetta nauhureineen. Olemme tällöin voineet keskustella tietyistä aihepiiristä jonkun jäsenen kanssa, mutta en silti ole välttämättä käynyt samaa keskustelua uuden haastateltavan kanssa (ks. esim. Eskola&Suoranta 1998, 87). En ole kuitenkaan järjestänyt varsinaisia erillisiä haastattelutilanteita SGI-Suomen jäsenten kanssa, vaan nämä haastattelut tai kysymykset ovat syntyneet keskusteluiltojen keskustelujen ja jutustelujen ohessa tai keskusteluiltojen jälkeen esimerkiksi automaakoilla. Omassa työssäni tukeuduin lisäksi puolistrukturoituun paperilla toteutettuun haastatteluun, jossa kysymykset ovat kaikille suhteellisen samat, mutta jokainen pystyi vastaamaan niihin omin sanoin (Eskola&Suoranta 1998, 87). Paperilla, sähköpostin kautta lähetetyllä, toteutetut haastattelut toimivat täydennyksenä kenttätöni ohessa käydyille keskusteluille ja ne täydensivätkin hyvin kenttätöistä saatuja näkemyksiä ja havaintoja SGI-jäsenten ajatuksista. Tein yhteensä neljä haastattelua.

Haastattelu nauhureineen uupuu siis omasta tutkimuksestani. Pohdin tätä pitkään, mutta totesin lopulta, että en lähde käyttämään tätä metodologiaa tutkimuksessani. Osa haastateltavistani oli suostuvaisempia haastatteluun, mutta osa selvästi vierasti ajatusta suuresti. Päädyin lopulta pitäytymään havainnoinnissani ja kirjallisesti toteutetussa haastattelumuodossa, sillä se tuntui sopivan kaikille paremmin. Haastatteluista sopiminen saattaakin olla haastavaa esimerkiksi kieltäytymisen pelon takia (Eskola&Suoranta 1998, 91). Törmäsin tähän myös itse. Mietin useasti, että mitä jos liikkeen jäsenet eivät haluaisi tulla haastateltavakseni. Kysyessäni nauhurihaastattelusta muutamilta jäseniltä huomasin myös, että sille ei annettu suurta vihreää valoa. Vaikka näin jälkikäteen ajateltuna, muutamat tuntemistani liikkeen jäsenistä olisivat varmasti

suostuneet haastateltavaksi myös nauhurin kanssa. Tutkimuksen kannalta nauhurihaastattelujen hyöty voi olla suuri, sillä niihin voi helposti palata jälkikäteen ja siten palauttaa mieleen käytyjä keskusteluja. Mutta aina tutkimushaastattelujen nauhoitus ei kuitenkaan ole mahdollista ja joissakin tilanteissa yhteisön arkeen voi osallistua helpommin ilman nauhoitusta. (Ruusuvuori&Tiittula 2005, 14.) Haastattelujen kautta tutkija voi kuitenkin myös päästä keskusteluyhteyteen tutkittavien kanssa. Haastattelut myös nostavat esiin toimijoiden omat tulkinnat asioista sen sijaan, että tutkija luottaisi havainnoidessaan ainoastaan omiin huomioihinsa. (Tolonen&Palmu 2007, 90.) Oman tutkimukseni kannalta keskusteluyhteys tutkittavien kanssa syntyi melko luonnollisella tavalla kentällä ollessa. Vaikka haastattelu on usein nauhoitettava keskustelutilanne, voi se myös olla keskustelutilanne kenttätöön yhteydessä, josta tutkija myöhemmin tekee kenttämuistiinpanot. Haastattelukysymykset syntyvät usein kentällä ja kenttätöön vaikutuksen alaisina ja samaten tutkimusteemat alkavat hahmottua kenttätöön edetessä. (Tolonen&Palmu 2007, 92.)

Kaikissa haastattelutilanteissa sosiaalinen konteksti, haastattelutilanne, -aika ja -paikka ovat merkityksellisiä. Etnografisesta haastattelusta puhuttaessa korostetaan usein haastateltavien kanssa vietettyä aikaa sekä tutkimussuhteen laatua: ”Kun tutkijoilla on kunnioittava ja jatkuva suhde haastateltaviinsa tutkimus jättää tilaa myös tutkittavien ja tutkijan näkemysten vaihdolle. Tutkimuksen tulee olla avointa tutkittavien omille näkemyksille ja merkityksenannoille.” (Tolonen&Palmu 2007, 91.) Etnografista haastattelua kuvaa myös se, että haastattelija ja haastateltava jakavat osaltaan tiettyyn ryhmään tai kulttuuriin kuulumisen kokemukset, jolloin haastattelussa voidaan hyödyntää niin sanottuja sisäpiirin termejä. Puhutaan yhteyden eli tietynlaisen samuuden rakentumisesta. Samanaikaisesti haastattelijan ja haastateltavan välistä suhdetta määrittävät myös moninaiset erot, kuten sukupuoli, ikä tai sosiaalinen tausta. (Tolonen&Palmu 2007, 99.) Koin itse, että on huomattavasti helpompaa keskustella ja kysellä SGI:iin liittyvistä asioista juuri sen vuoksi, että osallistuin itse keskusteluiltoihin ja opin näin sen keskeiset seikat. Pystyin myös jakamaan omia kokemuksiani iltoihin osallistumisista ja tutustuin samalla jatkuvasti lisää liikkeen toimintaan. Mitä pidempään olin mukana SGI-Suomen toiminnassa, sitä paremmin sitä ymmärsi.

Etnografista tutkimusta tekevä tutkija viettääkin usein suhteellisen pitkiä aikoja tutkimuskentällään ja sen aikana myös tutustuu kentän toimijoihin. Tästä tuttuudesta voi olla sekä hyötyä että haittaa haastatteluja tehtäessä, sillä yhteinen kokemus ja tuttuus eivät välttämättä ole tae avoimuudella haastattelutilanteessa. Tilanne voi olla hämmentävä, kun odotuksia on puolin ja toisin eivätkä haastateltavat aina välttämättä ole valmiita kertomaan kuulumisiaan tutullekaan haastattelijalle. Osaltaan tutkijan tehtävänä on juuri keskustelun ylläpitäminen haastattelutilanteissa, vaikkakin

myös hiljaisuudelle on hyvä antaa toisinaan tilaa. Tutkijan kannalta katsottuna kaikki tämä voi olla hyvää haastattelua tai kenttäkokemusta, olennaista on se, kuinka tilanteita lähtee purkamaan ja analysoimaan. (Tolonen&Palmu 2007, 101.)

Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että etnografinen haastattelu on tehty etnografisen kenttätöön yhteydessä ja se perustuu tuttuuteen, läsnäoloon ja tutkimussuhteen laatuun. Haastattelu sisältää usein yhteisiä viittauksen kohteita, kuten yhteisesti tunnettuja ihmisiä tai paikkoja, sillä kenttätöön aikana tutkija tutustuu tutkimansa yhteisön sosiaaliseen ja kulttuuriseen ympäristöön. Tutkimusta tehtäessä olennaiseksi seikaksi nousee myös tutkimuksen kontekstin tulkinta, jolloin tutkimusta ja haastattelutilanteita voidaan peilata ulkopuoliseen sosiaaliseen kontekstiin. Etnografisen haastattelun tarkoituksena on saada uutta tai kiinnostavaa tietoa kentän tapahtumista, tutkittavista ja myös kuulla ja havaita tarinoita ja kulttuurisia rajanvetoja, joiden kautta tutkimusta voidaan uudelleen jäsentää ja suunnitella. Kenttätöön aikana ja sen päätyttyä on hyvä myös pohtia niitä seurauksia, joita kentällä olo jättää tutkittaviin ja myös tutkijaan itseensä. (Tolonen&Palmu 2007, 110-111.)

4.5 Ajatuksia kentältä – tutkimuseettisiä kysymyksiä

Oman roolin ja paikan löytäminen suhteessa SGI-Suomeen on ollut yllättävän haastavaa. Olenko tutkija vai potentiaalinen jäsen? Kuinka paljon minun tulee olla tutkijan roolissa ja toisaalta, kuinka paljon voin osallistua toimintaan jäsenten tavoin? Miten itse jäsenet näkevät minut osana yhteisöään? Miten voi päästä mukaan toimintaan suhteellisen luonnollisesti? Aina yhteisöön sisälle pääseminen ei ole kovin helppoa, vaan saattaa vaatia ponnisteluja tai ennakkovalmisteluja, mutta kohteeseen tutustuminen ja avoimuus tutkijan roolista lisäävät luottamusta ja näin osaltaan auttaa tutkijaa kohti päämääräänsä (Vuorinen 2005, 66). Oma tutkimusintressini SGI:ta kohtaan on myös ollut näkyvillä alusta alkaen, mutta olen silti useaan otteeseen pohtinut, kuinka paljon tätä tutkimusintressiä täytyisi tuoda erikseen esille?

Hyvien eettisten käytäntöjen mukaan tutkittaville on hyvä kertoa tutkimuksesta ja aineiston käyttötarkoituksista (Kuula 2006b, 130). Kenttätöni alusta lähtien olenkin kertonut tutkimusintressistäni järjestöä kohtaan, vaikkakin sitä jokaisessa keskusteluillalla ole erikseen esille nostanut. Huomasin kuitenkin melko pian, että tämä seikka jollain tapaa sivuutettiin helposti ja minuun suhtauduttiin selkeästi enemmänkin potentiaalisena jäsenenä kuin tutkijana tai muuten vain ulkopuolisena havainnoijana, ainakin näin itse koin. Pohdin paljon sitä, kuinka paljon minun tulee tuoda esille sitä, että havainnoin keskusteluiltoja vai riittääkö se, että siitä mainitsee. Tutkijan ja potentiaalisen jäsenen raja hämärtyy mielestäni melko helposti, jos tutkija osallistuu muiden

mukana toimintaan siinä, missä muutkin. En usein myöskään itse kokenut olevani pelkästään tutkija, vaan pikemminkin utelias osallistuja ja SGI-jäsenten silmissä varmasti myös potentiaalinen liikkeen jäsen. Toisaalta pidin myös itse mieleni avoimena ja annoin itselleni mahdollisuuden kokeilla, josko tästä buddhalaisuuden harjoittamisesta olisi myös omaksi henkisyyden pohjakseni. Osallistuin muiden mukana keskusteluiltoihin, niin rituaaliseen puoleen kuin myös buddhalaisuuden opiskeluun ja näin sainkin melko kattavaa kuvaa siitä, mitä SGI:n jäsenyyteen ja Nichiren buddhalaisuuden harjoittamiseen SGI:n jäsenenä kuuluu. Tutkimuksen edetessä tutkijan ja tutkimuskentän välille rakentuikin monenlaista vuorovaikutusta, jolloin tutkija itse tulee osaksi sosiaalisia verkostoja. Tällöin voi käydä niin, ettei tutkijaa enää hahmoteta tai ajatella ulkopuolisena toisena. (Lahelma&Gordon 2007, 35.)

Tutkijan roolin ja potentiaalisen jäsenen rajaa hämärtää varmasti myös se, että olen itse ollut jo aiemmin kiinnostunut buddhalaisuudesta elämänfilosofiana ja tuonut tämän myös esille tutkimusta tehdessäni. Tämä on saattanut avata minulle ovia päästä tutustumaan itse liikkeeseen ja sen jäseniin paremmin, mutta saattanut myös hämärtää sitä lähtökohtaa, että olen tekemässä pro gradu -tutkielmaani aiheesta. Tätä ongelmaa pohdittuani, olen päädyin useampaan otteeseen tuomaan esille tutkimusintressini SGI-Suomen jäsenille keskusteluiltojen yhteydessä ja olen myös puhunut avoimesti siitä, että tulen tekemään pro gradu -tutkielmani liittyen SGI:iin yhteisönä. Tämän kautta olen kuulostellut myös sitä, miten jäsenet tämän tutkimuksen tekoon suhtautuvat. Jäsenten suhtautuminen on ollut pääosin myönteistä ja tutkimuksen tekoon on kannustettu, mutta pientä epärointiä ja tutkimusintressien epäilyäkin on ollut havaittavissa. Toisaalta olen myös kokenut, että osa jäsenistä on sivuuttanut sen seikan, että teen tutkimusta aiheesta. Syynä tähän voi olla monia. Esille on noussut muun muassa huoli siitä, millä tavoin ja mitä liikkeestä kirjoitetaan:

”täytyy olla tarkkana mitä kirjoittaa, joku kerran kirjoitti SGI:sta esitelmää ja oli laittanut siihen kuulopuhetta faktana ... on tärkeää kirjoittaa luotettavaa tekstiä eikä huuhaata”

Epärointiä tutkimusta kohtaan syntyi siis siitä, kirjoitanko siitä todenmukaisesti. Näen tämän normaalina reaktiona tilanteeseen. Uskonnollisten liikkeiden tutkimuksessa tällainen epäily noussee usein esille, sillä niissä tarkastellaan ihmisten henkilökohtaisia, itselle tärkeitä, elämänfilosofisia ajatusrakenteita ja uskomusjärjestelmiä, jotka voidaan kokea arkaluontoisiksi keskustelunaiheiksi. Ihmisten yleinen suhtautuminen uusiin uskonnollisiin liikkeisiin on toisinaan ollut epäilevää, sillä monet liikkeet voivat näyttäytyä ulospäin sisäänpäin kääntyneiltä ryhmittymiltä ja siten itselle, suurelle yleisölle, vierailta. Puutteelliset tiedot saavat usein aikaan stereotypioita ja huhupuheita hurjista käännätysmetodeista ja jopa aivopesusta (ks. esim. Junnonaho 1996, 102.)

Tämän vuoksi on ymmärrettävää, että tutkimuksen halutaan olevan eettistä ja hyvällä maulla tehtyä, ja tähän myös pyrin omalla työlläni. Haluan työlläni kunnioittaa SGI-Suomen jäseniä, sillä he ovat päästäneet minut lähelleen ja mukaan toimintaansa avoimesti ja halunneet kertoa omasta elämänkatsomuksestaan avoimesti.

Osallistuvan havainnoinnin kohdalla on kuitenkin aina syytä pohtia eettisiä kysymyksiä ja tutkijan on hyvä pohtia myös tekojensa seurauksia. Periaatteessa havainnointia ei pitäisi tehdä ilman havainnoitavan suostumusta, mutta toisaalta täysin avoin havainnointi voi taas häiritä sekä tutkimusta että tutkittavan yhteisön toimintaa. Hyvä tapa päästä mukaan tutkimuskentän toimintoihin on luottamuksen voittaminen siinä mielessä, että tutkija hyväksytään mukaan ryhmään, jolloin hän voi toimia ryhmässä muiden mukana samalla havainnoiden ja haastatellen. (Eskola&Suoranta 1998, 102.) Uskon, että pääsin hyvin mukaan SGI-Suomen jäsenten keskusteluiltoihin ja koin olevani myös osa ryhmää ja sen toimintaa. Toin tutkimuskiinnostukseni esille jo yhteydenotossani liikkeeseen sekä sen jälkeen useasti keskusteluilloissa tai keskusteluissani jäsenten kanssa. Havainnoinnin suhteen olen jäänyt kuitenkin pohtimaan jälkikäteen sitä, olisiko minun pitänyt enemmän avata etnografisen tutkimuksen tutkimusmenetelmiä ryhmän jäsenille. Se, tuliko kaikille varmasti selväksi, että havainnoin myös keskusteluiltoja, on itselleni edelleen hieman kysymysmerkki. Toivon, että olen onnistunut olemaan avoin ja tuomaan esille tarpeeksi selkeästi sen, että tutkimukseni pohjautuu havaintoihini, haastatteluihini sekä tutkimuskirjallisuuteen ja Internet-materiaaliin liikkeestä. Toisaalta myös uskon, että osaltaan näin on, sillä olen kuullut useasti myös kannustavia kommentteja tutkimustani kohtaan.

Tutkimusaiheen kuvaus tutkittaville on yleensä ollut tutkijoille itsestäänselvyys. Tutkimusaineistoa voidaan kerätä monilla eri tavoilla, esimerkiksi kirjekyselyillä, haastatellen, kirjoituspyyntönä, videoiden, osallistuvalla havainnoinnilla tai Internetin avulla. Käytti sitten mitä tahansa menetelmää, tutkittaville tulee antaa tietoa tutkimuksesta ja tutkimusaineiston käytöstä. Tutkimuksessa tutkittavien informointi tutkimuksesta muodostaakin jo käytännössä tutkimukseen suostumuksen sisällön. Näin ollen tutkimukseen osallistujat antavat tietojaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään tätä tietoa vasten. Lomakehaastatteluiden tai kirjekyselyiden yhteydessä on ollut tapana myös lähettää kirjallinen informaatio tehtävästä tutkimuksesta ja tutkimusaineiston käytöstä. (Kuula 2006, 99-100.) Tarkkaa tutkimusasetelmaa tai hypoteeseja ei välttämättä tarvitse kertoa, mutta on tärkeää, että tutkimuksen pääaiheet ovat tutkittavien tiedossa, jotta he voivat sen perusteella tehdä päätöksensä tutkimukseen osallistumisestaan (Kuula 2006, 105.) Olen itse kertonut keskittyväni tutkimuksessani SGI-Suomen yhteisö rakenteeseen ja siihen, minkä tekijöiden kautta tämä yhteisö muodostuu ja millä tavoin sitä ylläpidetään. Kirjallisen haastattelupyynnön

yhteydessä lähetin haastateltaville myös kirjallisen tiedon tutkimuksestani ja sen keskeisestä sisällöstä sekä tutkimusaineistoni käytöstä.

Haastattelut ovat yleisesti ottaen sosiaalisia vuorovaikutustilanteita ja näin ollen luottamuksen syntyminen haastattelijan ja haastateltavien välille on olennaista. Tähän liittyy myös eettisiä kysymyksiä muun muassa sen suhteen, kuinka läheisiä haastattelija ja haastateltavat ovat. Hyvin myötäelävä haastattelija voi saada haastateltavan avautumaan ja kertomaan asioita, joita hän ei välttämättä monille muille kertoisi. Tässä kohtaa on tällöin hyvä pohtia, onko saatu tieto eettisesti kestävä. (Eskola&Suoranta 1998, 94.) Usein tutkija joutuukin tasapainottelemaan tutkimussuhteeseen liittyvien erilaisten hyväksikäytön, läheisyyden, vierauden ja intiimiyden tunteiden kanssa. Haastateltaviin saattaa muodostua hyvinkin kaverillinen suhde, jossa ystävän ja tutkijan roolien välinen vuorottelu ja yhtä aikainen läsnäolo voivat sekä helpottaa että vaikeuttaa tutkimuksen tekoa ja kulkua. Tutkimuksen aikana suhteet saattavat olla hyvinkin henkilökohtaisia ja myös epävirallisia, sillä sekä tutkija että tutkittava saattavat paljastaa henkilökohtaisia kokemuksiaan ja tunteitaan omasta elämästään. Tästä huolimatta ihmissuhteita määrittävät sekä tutkimuskonteksti sekä tutkijan oma rooli. (Tolonen&Palmu 2007, 101, 108.) Itse olen pyrkinyt ratkaisemaan tämän niin, että jätän tietoisesti tutkimukseni ulkopuolelle ne seikat, jotka eivät mielestäni liity yhteisön rakentumiseen tai ylläpitämiseen. Näin mahdollisesti kuulemani haastateltavieni henkilökohtaiset asiat eivät tule osaksi tutkimustani. Moniin haastattelemiini SGI-Suomen jäseniin on syntynyt ajan saatossa myös kaverillinen suhde, mikä on toisaalta edesauttanut tutkimukseni syntyä, mutta toisaalta taas kenties tuonut siihen lisää haasteellisuutta.

Tutkijan onkin hyvä pohtia omaa suhdettaan haastateltaviin, kuten luottamuksellisuutta ja läheisyyttä sekä tutkimuslupia. Luottamuksellisuus syntyy juuri siitä, että tutkija kertoo haastateltavilleen totuudenmukaisesti haastattelun tarkoituksesta, käsittelee ja säilyttää saamiaan tietoja luottamuksellisina ja varjelee haastateltavien anonymiteettia tutkimusraportin tekovaiheessa. Haastateltaville on hyvä tuoda myös esille, että he voivat ottaa tutkijaan myös jälkikäteen yhteyttä, jolloin he voivat tarkentaa sanomaansa tai vaikka perua osallistumisensa. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 17.)

Tutkittavien kirjallinen informointi ja tutkittavien vapaaehtoinen suostumus tutkimukseen tarvitaan silloin, kun aineisto kerätään suoraan tutkittavilta ja se tallennetaan sellaisenaan (haastattelut, ryhmähaastattelut, keskustelut, lomakekyselyt, kirjoituspyynnöt jne.). Suullinen informointi ja vapaaehtoinen suostumus riittävät taas silloin, kun tallennevälineitä ei käytetä ja muitakaan tunnistetietoja ei kerätä. Tällaisesta käy esimerkiksi havaintomuistiinpanot tai muistiinpanoihin

nojautuvat haastattelut ilman tutkittavien nimitietoja. (Kuula 2006, 119.) Tutkimukseen suostumisesta ei siis välttämättä tarvitse mitään kirjallista lupaa, vaan esimerkiksi Internet- tai kirjekyselyissä lomakkeen täyttäminen ja tutkijalle takaisin lähettäminen ovat sellaisenaan vapaaehtoinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta. (Kuula 2006, 117.) Olen kuitenkin saanut myös kirjalliset suostumukset kirjallisiin haastattelukysymyksiin vastanneilta henkilöiltä. Havainnointimateriaalin keruussa olen olettanut, että koska tutkimusintressini on ollut avoimesti esillä, niin ihmisten osallistuminen keskusteluiltoihin, joissa itse olen läsnä, sinällään on ollut suostumus tutkimukselleni.

Kenttätööhön ja haastattelutilanteisiin liittyy läheisesti kuitenkin valtakurssi. Haastatteluissa pyritään usein vastavuoroiseen kohtaamiseen, mutta silti tutkija on se, jolla on valta kysyä, tulkita ja kirjoittaa toisen elämästä. Tämän vuoksi onkin keskeistä tunnistaa ja tiedostaa tutkijan asema suhteessa tutkittaviin. Samaten on hyvä huomioida ja pohtia eettisesti niitä tapoja, joilla sitoutumiseen ja tutkittavan lähelle pääsemiseen käytetään. Tutkimusprosessi on kuitenkin aina epätasa-arvoinen, sillä tutkija tulkitsee tuloksia ja kirjoittaa niistä tekstejä ja tämän vuoksi myös tutkija on se, joka kantaa vastuun tutkimuksestaan. (Tolonen&Palmu 2007, 109.)

Tutkimusten teon yhteydessä puhutaan usein myös tutkittavien yksityisyyden suojan takaamisesta. Tällä viitataan yksinkertaisimmillaan tutkittavien anonymiteetin turvaamiseen tutkimusjulkaisuissa. Tutkimusta tehtäessä yhtä tärkeäksi nousevat myös tutkittavien itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen sekä hyvien tietosuojakäytäntöjen noudattaminen. (Kuula 2006b, 124.) Yksityisyyden suojaamiseksi tutkijan on pyrittävä estämään tutkittavia koskevien tietojen joutuminen vääriin käsiin. Samaten tutkimusteksti pyritään anonymisoimaan niin, ettei siitä voi tunnistaa yksittäisiä ihmisiä helposti. Näillä toimilla pyritään minimoimaan tutkittaville aiheutuvat haitat. (Kuula 2006b, 127.) Tutkittavia on siis hyvä informoida siitä, miten aineisto anonymisoidaan vai onko tarkoitus anonymisoida lainkaan. Lain mukaan, anonymisointi on riittävä silloin, kun yksittäisiä tutkittavia ei voi aineistosta tunnistaa helposti ja kohtuuttomitta kustannuksilla. (Kuula 2006, 112.) Olen itse päätenyt anonymisoimaan tutkimusaineistoni niin, että olen jättänyt pois henkilö- ja paikkakuntatiedot tutkimuksestani.

Jokainen tutkittava päättää itse osallistumisestaan tutkimukseen. Tutkimukseen osallistumisen taustalla on usein oletus siitä, että tutkimuksella saadaan aikaan uutta ja jollain tavalla merkittävää tietoa tutkittavasta ilmiöstä tai asiasta. Jo tutkimukseen osallistuminen on päätös, jossa astutaan julkisen ja yksityisyyden rajapinnalle ja monet voivatkin haluta myös esiintyä omalla nimellään tutkimuksessa, jos he kokevat sen merkitykselliseksi tai tärkeäksi, esimerkiksi

perinnetutkimuksissa. (Kuula 2006b, 134.) Hyvien eettisten tutkimuskäytäntöjen mukaisesti tutkijan on hyvä pyrkiä edistämään uuden tieteellisen tiedon tuottamista tutkittavien ihmisarvoa kunnioittaen. Tässä olennaista on juuri yksityisyyden kunnioittaminen ja luottamuksen syntyminen ja sen ylläpitäminen. (Kuula 2006b, 137.)

Uskontoetnografisissa tutkimuksissa tutkijaan voi kohdistua monia odotuksia, sillä tutkimuskohteen käsitykset tutkimuksesta kohdistuvat usein tutkijaan persoonana. Tutkijan näkemyksiin, maailmankuvaan ja uskonnollisiin käsityksiin saatetaan pyrkiä vaikuttamaan ja näissä tilanteissa etnografi joutuu monien eettisten pohdintojen eteen. Tutkimus väistämättä muuttaa tutkijaa ja myös tutkimuskohdetta ja tasaisin väliajoin on hyvä pysähtyä miettimään uudelleen suhdettaan tutkimuskohteeseen ja myös tutkijayhteisöön. (Opas 2004, 171.) Uskonnollisia yhteisöjä tutkittaessa tutkija voi kohdata myös käännyttämisyriytyksiä. Tämä voi ilmetä suorina kysymyksinä tutkijan vakaumuksista tai sitten epäsuorempana toimintana, kuten tutkijan saattaminen tilanteisiin, joissa hän voi saada vahvoja uskonnollisia kokemuksia ja saada vahvistusta uskossaan. Näissä tilanteissa oman tutkimusposition tunteminen on tärkeää, sillä refleksiivisyyden kautta tutkija pysyy helpommin omassa positiossaan. (Opas 2004, 168.) Pohdin itsekin näitä teemoja etenkin tutkimukseni alkuvaiheessa, mutta en kuitenkaan kokenut suoranaista käännytystoimintaa SGI:n jäsenten toimesta. Koin kuitenkin, että minun toivottiin löytävän Nichiren buddhalaisuudesta myös oma uskonnollinen tai henkinen tieni ja tähän kannustettiin muun muassa rohkaisemalla kokeilemaan uskonharjoitusta. Tämä on ymmärrettävää, sillä jos usko oman harjoituksen toimivuuteen on suuri, toivotaan myös muiden löytävän siitä sama ilo ja hyöty.

Tutkijan kirjoittama kuvaus kentältä on aina saanut vaikutteita tutkijan valitsemista teorioista ja käsitteistä ja siten rakentunut siihen kontekstiin, johon tutkija sen liittää tutkimuksessaan (Lahelma&Gordon 2007, 36). Näin ollen on tosiaan hyvä muistaa, että vaikka tutkijana olen ollut mukana tutkittavieni arjessa ja toimissa, rakennan tekstini silti vasten tiettyä taustaa ja valoa. Kyseessä on siis aina tutkijan tarina tapahtuneesta ja koetusta (Gordon et.al. 2007, 55). Tutkimuksen teon yhteydessä tutkija voikin reflektoinnin kautta tuoda lukijoille esille omat lähtökohtansa ja muut tutkimukseen vaikuttavat tekijät. Näin voidaan kenties selittää tiettyjä tutkimuksellisia puolia paremmin ja kaventaa matkaa meidän ja muiden välillä. (Opas 2004, 161-162.)

Etnografinen tutkimus on pitkä prosessi ja siinä voi tulla vastaan monenlaisia yllätyksellisiä käännteitä ja tapahtumia. Tutkijana on oleellista pyrkiä analysoimaan kulttuurisia ja sosiaalisia prosesseja sekä toimijoiden niille antamia merkityksiä. (Gordon et.al. 2007, 43.) Yleisesti ottaen

etnografiassa on tärkeää tutkijan oma aktiivisuus, mutta niin on myös tutkittavien positiivinen suhtautuminen tutkimukseen (Eskola&Suoranta 1998, 107).

5 JOHDATUS AINEISTON ANALYYSIIN

Laadullisen aineiston analyysissä koetetaan saada selkeyttä itse aineistoon ja näin tuottaa uutta tietoa tutkittavasta. Aineistoa tiivistetään kadottamatta kuitenkaan sen sisältämää informaatiota. (Eskola&Suoranta 1998, 142.) Tutkielmani analyysi rakentuu SGI-Suomen toiminnan kuvauksesta keskittyen eritoten liikkeen järjestämiin keskusteluiltoihin. Keskusteluilloissa tiivistyy yhteisön kannalta keskeiset tekijät, niissä vahvistetaan yhteenkuuluvuuden tunnetta, kannustetaan jäsenyyteen sekä tutustutaan ja tuetaan uskonnollista puolta rituaalein ja opiskelemalla yhdessä. Keskusteluilloista nousseiden teemojen pohjalta käyn analyysissani läpi keskusteluiltojen funktiota yleisesti, SGI:n rituaalista puolta ja sen merkityksiä, jäsenyyteen liitettyjä merkityksiä, hieman SGI-Suomen yhdyskunnan merkitystä yhteisön tunnun kannalta sekä maailmanlaajuisen SGI:n merkitystä yhteisön ja sen kuvan rakentumisen kannalta.

Laadullisen tutkimuksen analyysia voidaan lähestyä kahdella tapaa. Lähestymistapa voi olla aineistolähtöinen, jolloin tulkintoja rakennetaan tiiviisti aineistosta käsin. Toinen lähestymistapa lähtee siitä, että aineisto on tutkijan teoreettisen ajattelun lähtökohta ja apuväline tai lähtökohta tulkinnoille. (Eskola&Suoranta 1998, 146.) Omassa analyysissani SGI:n toiminnan kuvailun kautta voidaan nähdä, kuinka yhteisö rakentuu osaltaan symbolisten seikkojen varaan, vaikkakin yhteisön aktuaalista olemassa oloa tuetaan sosiaalisin keinoin. Kvalitatiivista tutkimusta voidaankin raportoida muun muassa teorian ja empirian vuoropuhelun kautta. Tällöin empiirisiä havaintoja koetetaan tulkita teoreettisten ideoiden avulla. Käytännössä siis omasta aineistosta nostetaan tekstiin jokin teemaa käsittelevä havainto, jota voidaan tukea teoreettisella käsitteellä tai viittauksella toiseen tutkimukseen. Sama toimii myös toisin päin, jolloin lähdetään liikkeelle jostakin teoreettisesta ideasta tai tulkinnasta käsin, minkä rinnalle tuodaan sitten havainto omasta aineistosta. (Eskola&Suoranta 1998, 243.) Tutkimukseni teoreettinen viitekehys tukee tekemiäni havaintoja yhteisön symbolisesta ja sosiaalisesta rakentumisesta. Koetan siis tulkita empiirisiä havaintojani valitsemieni teoreettisten lähtökohtien avulla.

Olen olettanut SGI-Suomen yhteisönä rakentuvan hyvin pitkälti symbolisten tekijöiden kautta. Cohenin (1985, 42, 53) mukaan yhteisön sisäinen symboliikka tulee näkyväksi vasta yhteisön sisäpuolelta käsin, jäsenten kokemusten kautta, sillä ulkopuolelta katsottuna jollakin yhteisön seikalla tai asialla ei välttämättä näytä olevan mitään erityistä merkitystä. Näin ollen millä tahansa käyttäytymisen muodolla voi olla symbolinen puoli, jos yhteiskunnan, ja tässä tapauksessa yhteisön, jäsenet antavat sille sen merkityksen. Tämän vuoksi juuri osallistuva havainnointi antaa tutkimusotteena paljon. Se tarjoaa toimivan lähestymistavan tutkimukseen, sillä kenttätöön ja osallistuvan havainnoinnin sekä haastattelujen avulla yhteisön tavat, käytännöt ja symboliikka

alkavat avautua myös tutkijalle.

Periaatteessa tutkija antaa tutkittavilta saaduille tulkinnoille tulkintoja. Tutkittavilta saadaan niin sanottuja ensimmäisen asteen tulkintoja arkipäivän ilmiöistä. Tutkijan tehtävänä on ottaa tähän mukaan refleктоiva, teoreettinen ajattelu, jolla tulkinnot erotetaan niiden arkiymmärryksestä. Tutkija koettaa ymmärtää kohdettaan luomalla siitä mielekkäitä teoreettisia tulkintoja. Tässä tutkija tekee siten toisen asteen tulkintaa, jolloin tutkittava ongelma saa osakseen kaksi tulkinta kertaa. Tutkijan tehtävänä on jatkaa ensiasteisten tulkintojen tulkitsemista antaen niille uusia merkityksiä. (Eskola&Suoranta 1998, 149.) Clifford Geertz (1973, 9) nostaakin antropologin tehtäväksi tulkintojen tekemisen muiden ihmisten tulkinnoista ja tähän myös tähtään omassa työssäni. Keskusteluiltojen kautta olen koettanut päästä selville siitä, mitkä tekijät ovat keskeisiä yhteisön olemassa olon kannalta ja millainen merkitys niille annetaan jäsenten toimesta. Tulkinta on kuitenkin aina tekijänsä näköinen ja uskon, että minun kokemukseni SGI-Suomen parista on vain yksi tarina. Muiden ja minun tarinoilla on varmasti monia yhtymäkohtia, mutta tarinoita on yhtä monta kuin on kertojiaakin.

Yleisesti ottaen analyysissä raakamateriaalista erotellaan tutkimusongelman kannalta keskeiset seikat ja vasta tästä luokitellusta datasta voidaan tehdä tulkintoja. Analyysi tulee siis ennen tulkintoja. (Eskola&Suoranta 1998, 151.) Aineiston keräämisen jälkeen se järjestetään tavalla tai toisella. Tutkimusaineisto voidaan purkaa ja edetä siitä tutkijan intuition varassa kohti analyysia. Aineiston voi myös purkamisen jälkeen koodata ja edetä vasta sen kautta kohti analyysia. Toisaalta purkamis- ja koodaamisvaiheet voidaan myös yhdistää, minkä jälkeen siirrytään analyysiin. Esimerkiksi teemahaastattelun teemat toimivat jo itsessään eräänlaisina aineiston jäsenyyksinä, joista voi lähteä liikkeelle. Teemoittelu voi myös auttaa aineiston läpikäymisessä. Aineistoa voidaan lähteä analysoimaan aineistolähtöisesti ilman teoreettisia etukäteisolettamuksia. Tällöin keskitytään ensisijaisesti aineistosta esille nouseviin teemoihin. Toinen lähestymistapa hyödyntää jotakin teoreettista näkökulmaa, jolloin aineistoa pidetään jo ennalta esityksenä jostakin ja sitä tarkastellaan siitä näkökulmasta käsin. (Eskola&Suoranta 1998, 153.)

Omassa työssäni jo tutkimuskysymysten asettelu sai minut pohtimaan tutkimukseni mahdollisia teoreettisia lähtökohtia. Tarkasteltaessa yhteisön yhteisörakennetta tuntui varsin loogiselta lähteä tutustumaan yhteisöä määritteleviin tekijöihin. Teoreettiset näkökulmat Cohenin symboliikasta Geertzin symboliseen ja sosiaaliseen yhteisön rakentumiseen valikoituivat kuitenkin vasta aineistoa kerätessä, jolloin alkoi näyttää siltä, että juuri nämä teoreettiset näkökulmat voisivat olla hyödyllisiä

oman tutkimukseni kannalta. Aineistoni analyysi rakentuu SGI:n toiminnan kuvailusta, jota pyrin tukemaan tutkimukseni teoreettisilla lähtökohdilla.

Kenttätöni jälkeen pohdin, mitä tekisin kenttämuistiinpanoilleni ja muutamille haastatteluilleni. Päädyin lopulta kartoittamaan aineistosta nousevia keskeisimpiä teemoja yhteisön rakentumisen kannalta suhteessa valitsemaani teoreettiseen viitekehykseen. Teemoittelu voikin toimia hyvänä aineiston koodaamiskeinona. (Eskola&Suoranta 1998, 153.) Teemoittelua käytettäessä on hyvä pyrkiä teorian ja empirian vuorovaikutukseen niin, että ne lomittuisivat toisiinsa itse tutkimustekstissä (Eskola&Suoranta 1998, 176). Teemoittelun avulla tutkimusaineistosta voidaankin poimia tutkimusongelman kannalta olennaista tietoa (Eskola&Suoranta 1998, 179). Ajatuksen tasolla teemoittelu tuntui selkeältä analyysin apuvälineeltä. Käytännössä huomasin kuitenkin, että se voi olla varsin työläs menetelmä. Pyrin löytämään aineistostani keskeisimmät teemat, joiden alle aloin keräämään teemoja tukevia esimerkkejä kenttäpäiväkirjamerkinnöistäni sekä tekemistäni haastatteluista. Lopulta päädyin käyttämään ajatusteni tukena vanhanaikaista post-it-lappumenetelmää, jotta ajatukseni ja keskeiset seikat pysyisivät jonkinlaisessa järjestyksessä päässäni. Olisi kenties ollut hyödyllisempää hyödyntää jotain tietokonepohjaista menetelmää, mutta itselleni tuntui helpommalta jäsentää ajatuksia konkreettisesti paperille kirjoittamalla ja tekstiä alleviivaamalla.

Tutkija aina valitsee, mitä ottaa mukaan tutkimukseensa ja mitkä seikat ovat oleellisia tutkimuskysymyksiin nähden. Myös tämä vaikuttaa tutkimuksen luonteeseen ja siihen, miltä kantilta tutkimusta lukijalle esitellään. Tutkimus on aina myös asioiden tiivistämistä, jossa tutkija valitsee hänen mielestään keskeisimmät seikat tutkimusaineistostaan ja nostaa ne esille. (Rantala 2007, 148.) Olen teemoittelun kautta nostanut aineistostani esille tietyt yhteisöä rakentavat tekijät, joiden katson olevan keskeisimpiä. SGI-Suomen yhteisörakenne saa rakennusaineensa ja yleisen yhteisökuvansa maailmanlaajuisesta SGI -liikkeestä. SGI:n jäsenten yhteisenä tekijänä on Nichiren buddhalaisuuteen nojaava uskomusjärjestelmä ja yhteisöllisyyden voidaan katsoa ilmenevän osin symbolisena tietoisuusmuotona eli Nichiren buddhalaisuuteen ja SGI:iin liitettyinä tavoitteina, ideoina, uskomuksina tai subjektiivisena kokemuksena (ks. kappale 3.1 Yhteisön määritelmästä). Liike on määrittänyt jäsenilleen tietyt tavoitteet ja ideologian, josta kaikki toiminta kumpuaa. Tavoitteiden, uskomusten ja käytännön toimintojen kautta vahvistetaan tunnetta yhtenäisestä yhteisöstä. Analyysiluvuissani olen päättänyt kuvaamaan niitä tekijöitä, joiden katson vaikuttavan eniten yhteisön rakentumiseen ja sen olemassa oloon ylipäätään. Kuvailun kautta pyrin osoittamaan yhteisön rakentuvan paljolti Anthony Cohenin (1985) kuvailemien symbolisten tekijöiden kautta, mutta osoitan myös, että yhteisö tarvitsee tietynlaista sosiaalista toimintaa ja kanssakäymistä

muiden jäsenten kanssa ollakseen elinvoimainen. Clifford Geertz painotti symbolisten konstruktoiden lisäksi yhteisön toiminnallista ja sosiaalista ulottuvuutta. Kenttätöni ja aineistoni analyysin aikana olen huomannut, että yhteisön symbolinen rakentuminen ja jäsenten välinen sosiaalinen toiminta tukevat toinen toistaan. Vaikka yhteisö rakentuu osin symbolisesti jäsenten mielissä, niin yhteisöä kuitenkin tehdään todeksi juuri sosiaalisen kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen kautta.

Tekstissä olevat kursivoidut tekstiosuudet ovat joko tekemistäni haastatteluista tai otteita kenttäpäiväkirjani muistiinpanoista. Kenttäpäiväkirjamerkintöjen perässä on merkintä kenttäpäiväkirjaotteen päivämäärästä ja haastattelusitaateista näkyy vastauspäivämäärä.

6 KESKUSTELUILLAT YHTEISÖÄ YLLÄPITÄVINÄ TOIMINNAN MUOTOINA

”Osallistun keskusteluiltoihin pari kertaa kuukaudessa. Niissä tehdään alkuun gongyo ja 10-15 minuuttia daimokua ja sen jälkeen keskustellaan jostain ennalta sovitusta ja jonkun/joidenkin valmistelemasta teemasta. Ryhmän vastuuhenkilöt suunnittelevat keskusteluillan sisällön yhdessä muiden jäsenten kanssa. Keskusteluillat ovat kuin keitaita, jonne kokoonnutaan kertomaan kokemuksia, rohkaisemaan toisiaan ja lisäämään ymmärrystä buddhalaisen filosofian soveltamisessa käytäntöön omassa elämässä.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Keskusteluillat ovat SGI-jäsenten keskeisin toimintamuoto, joka kokoaa jäsenet yhteen harjoittamaan ja opiskelemaan buddhalaisuutta yhdessä. Iltoja järjestetään monilla paikkakunnilla Suomessa. Keskusteluiltoihin kokoonnutaan keskimäärin kahdesti kuukaudessa ja ne rakentuvat pääsääntöisesti yhteisesti tehtävän uskonharjoituksen sekä buddhalaisuuden opiskelun ympärille. Keskusteluillat ovat tärkeitä kohtaamispaikkoja liikkeen jäsenille ja ne selvästi vahvistavat tunnetta elinvoimaisesta yhteisöstä. Illat toimivat hyvänä tutustumisalustana itse SGI:iin, sillä iltojen aikana pystyy tarkastelemaan liikkeen ja sen jäsenten keskeisiä toimintakäytäntöjä, -tapoja sekä jäsenten välistä vuorovaikutusta ja sen roolia yhteisön rakentumisen kannalta. Vuorovaikutus itsessään rakentaa yhteisöä ja näin ollen juuri sosiaaliset toiminnalliset kohtaamiset ovat tärkeitä yhteisön olemassa olon kannalta (Lehtonen 1990, 23-27).

Keskusteluillat näyttäytyvät ulkopuoliselle osaltaan jonkinlaisena opintopiirinä, mutta illat eivät kuitenkaan ole millään tapaa muodollisia, vaan ne pikemminkin muistuttavat tuttavallista ja rentoa kahvitteluhetkeä yhteisen intressin ympärillä. Illat ovat kuitenkin tarkasti säänneltyjä, sillä ne noudattavat aina samaa kaavaa. Niitä rytmittävät yhteisesti tehtävä rituaalinen uskonharjoitus, jonkin buddhalaisuuden teeman opiskelu ja siitä keskustelu, omasta uskonharjoituksesta ja sen tuomista kokemuksista kertominen sekä kuulumisten vaihto. Monesti keskusteluiltoihin kokoonnutaan jonkun jäsenen kotiin, mutta nykyään Helsingissä on myös virallinen SGI-keskus, jossa pääkaupunkiseudulla vaikuttavat jäsenet voivat kokoontua säännöllisesti. Kodit ovat kuitenkin säilyneet perinteisinä tapaamispaikkoja.

Keskusteluillat ovat sosiaalisia tapaamisia, joissa yhteisön voidaan katsoa konkretisoituvan näkyväksi. Geertzin (1993, 17) ajatukset yhteisön sosiaalisen toiminnan tarkastelusta symbolisten rakennelmien rinnalla tukevat keskusteluiltojen tarkastelua tutustuttaessa SGI:iin yhteisönä. Illat ovat säännöllisiä kohtaamisia ja niissä vahvistetaan yhteenkuuluvuuden tunnetta monin eri keinoin sekä tuotetaan ja ylläpidetään yhteisökuvaa niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisestikin. Keskusteluillat rakentavat toiminnallista kuvaa yhteisöstä, jossa keskinäisellä jäsenten välisellä

vuorovaikutuksella on keskeinen rooli. Illat eivät kuitenkaan ole SGI:n ainoita jäsenten välisen vuorovaikutuksen muotoja. Keskusteluiltojen funktiona voidaan nähdä symbolisen yhteisöllisyyden vahvistamisen, sillä iltojen aikana vahvistetaan liikkeen keskeisiä uskomuksia, ideoita ja uskonnollista pohjaa. (ks. esim. Lehtonen 1990, 23-27.) Nichiren buddhalaisuuden kolmeksi keskeisimmäksi asiaksi on määritetty juuri usko, harjoitus ja opiskelu ja niiden pohjalta keskusteluilta saa myös merkityksensä.

6.1 Kodit konkreettisina tapaamispaikkoina

SGI-Suomen konkreettisen toiminnan keskiössä on yhteen kokoontuminen säännöllisesti jossakin konkreettisessa paikassa, useimmiten jonkun jäsenen kotona. Tämä jäsenten kodeissa tapaaminen on peräisin Japanin Soka Gakkai liikkeestä. Kodit ovat keskeisiä konkreettisia paikkoja, joissa jäsenet voivat tavata toisiaan ja jakaa ajatuksiaan turvallisessa ympäristössä.

”Tapaamme kahdesti kuukaudessa keskustelukokouksissa eri harjoittajien luona opiskellen, keskustellen ja lausuen. Lisäksi kyläilemme toistemme luona lausumassa ja opiskelemassa yhdessä.” -Haastattelu 1, 22.3.2013

”...meillä tai muiden kotona paikkakunnallani pidetään kokouksia viikoittain.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Keskusteluillat ovatkin SGI-Suomen paikallistoiminnan kannalta keskeisiä, sillä ne kokoavat jäsenet yhteen ainakin kaksi kertaa kuukaudessa. Keskusteluiltojen lisäksi joillakin paikkakunnilla järjestetään daimokun eli mantran lausumisiltoja, joissa keskitytään nimenomaan mantran yhdessä lausumiseen. Keskusteluillat ovat kuitenkin liikkeen toiminnan kannalta keskeisin yhteisön toimintaa ylläpitävä voima.

”Olohuoneessa on kotialttari, jossa gohonzon oli. Alttarikaappi oli avoinna jo valmiiksi. Kaapin pöytätasolla oli rukousnauhoja, Nichiren buddhalaisuus vihko, Päivän ajatuksia -kirja (jossa jokaiselle päivälle oma buddhalainen sanoma), hedelmäkori. Tuoleja oli aseteltu kohti alttarikaappia ja gohonzonia. Olohuoneessa oli myös kaksi sohvaa, olohuoneen pöytä, kirjahylly, taulutelevisio eli siis ihan tavallisen näköinen olohuone, johon kotialttari istui huomaamattomasti. Gongyon jälkeen oli kahvittelua ja jutustelua. Tarjolla oli suolaista purtavaa, pipareita, pähkinöitä ja suklaata. Vaihdettiin kuulumisia.” -Kenttäpäiväkirja 13.12.2011

SGI-jäsenten yhteiset tapaamiset ovat varsin rentoja hetkiä, joissa yhdessä ololla ja ajatusten vaihdolla on tärkeä rooli. Kodeissa buddhalaisuus näkyy selvimmin kotialttarin ja gohonzonin kautta. Useimmiten ne sijaitsevat olohuoneessa sulassa sovussa muiden huonekalujen rinnalla, niin

ettei niihin välttämättä kiinnitä sen suurempaa huomiota. Kotialttari on yleensä sijoitettu seinää vasten ja sen ympäristö on usein jätetty vapaaksi muista huonekaluista tai koriste-esineistä. Kysyessäni kotialttarin asettelusta, sain vastaukseksi, että alttarin ympäristön on hyvä olla rauhallinen, niin ettei huomio kiinnity muihin elementteihin harjoitusta tehtäessä. Kotialttarin rooli SGI:n uskonharjoituksen kannalta on tärkeä, sillä se on pyhänä näyttäytyvän gohonzonin eli paperisen käärön paikka. Nämä yhdessä symboloivat ulospäin kuulumista SGI:iin sekä kertovat Nichiren buddhalaisuuden harjoittamisesta. Ne ovat selkeitä ja näkyviä merkkejä buddhalaisuudesta ja liikkeeseen kuulumisesta ja siihen sitoutumisesta. Palaan gohonzonin symboliseen rooliin vielä jäljempänä.

”Olohuone oli taas aseteltu gongyoa varten valmiiksi eli tuoleja oli aseteltu kohti alttaria. Itse istahdin tällä kertaa peräsohvalle. Aluksi vaihdeltiin kuulumisia, kun porukkaa valui vielä paikalle.” -kenttäpäiväkirja 12.8.2013

Keskusteluillan aikana useimmiten kokoonnutaan kotialttarin ympärille. Näin harjoittajat voivat lausua daimokua ja tehdä rukousseremonian kasvot kohti alttaria ja gohonzonia. Kotialttarin edessä tai ympärillä toteutetaan illan rituaalinen osuus, kun taas itse opiskelu ja keskustelu tapahtuvat usein vähän kauempana alttarista, esimerkiksi olohuoneen pöydän ympärillä.

Jäsenten kodit toimivat paikallistason yhteistoiminnan keskuksina. Yhteisöt voidaan osaltaan nähdä sosiaalisina tuotteina, jolloin symboleiden sisältö ja merkitykset rakentuvat juuri ihmisten välisen vuorovaikutuksen kautta (Brunt 2001, 80-83). Se, miten SGI:sta puhutaan ja millaista kuvaa siitä rakennetaan keskusteluilloista, kumpuaa SGI:n tarjoamista symbolisista ajatusrakennelmista. Näille ajatusrakennelmille sekä ajatuksille annetaan niiden sisällölliset merkitykset juuri keskusteluiltojen aikana.

Keskusteluillat ovat SGI-Suomen jäsenten välisiä tapaamisia, joiden kautta käytännössä tehdään rajanvetoja muihin, yhteisön ulkopuolisiin ihmisiin. Tällä tavoin myös oma yhteisö voi tulla jäsenille itselleen näkyvämmäksi ja todemmaksi. (Cohen 1985, 12-13). Voidaan ajatella, että SGI-jäsenen omassa kodissa tapahtuva tilaisuus symboloi jo itsessään kuulumista johonkin tiettyyn yhteisöön tai ryhmään. Keskusteluiltojen järjestäminen jonkun jäsenen kotona tekee tapaamisista jo itsessään intiimin ja henkilökohtaisen tilaisuuden, onhan koti varsin yksityisenä pidetty tila. Jäsenet kutsuvat toisensa näihin tapaamisiin, eikä illoista tiedoteta yleisesti liikkeen ulkopuolisille minkään tiedotuskanavan kautta. Liikkeen toiminnasta kiinnostunut voi ottaa yhteyttä liikkeen jäseniin heidän Internet-sivujensa kautta ja näin saada tietoa mahdollisesti paikkakunnallaan järjestettävistä keskusteluilloista. Samaten liikkeen jäsenet voivat tuoda vierailijoita, omia ystäviään ja tuttaviaan,

keskusteluiltoihin tutustumaan liikkeen toimintaan. Mutta muutoin illat jäävät jo olemassa olevien jäsenten ja liikkeen aktiivien keskeisiksi tapaamisiksi. Näillä toimilla yhteisö rajautuu selvemmin nähtäväksi ja kenties myös tämä vahvistaa tunnetta yhtenäisestä ja elinvoimaisesta yhteisöstä.

Keskusteluiltojen suhteellisen suljetun luonteen voidaankin katsoa kuvastavan tietynlaista rajanvetoa meidän ja muiden välille. Keskusteluillat ovat selkeästi tarkoitettu SGI:n jäsenille ja vierailijat tai toisin sanoen liikkeen ulkopuoliset ihmiset voivat osallistua tapaamisiin vain jonkun jäsenen kutsumana. Ulkopuolisille SGI voi tämän vuoksi jäädä helposti vieraaksi ja kaukaiseksi. Olen useasti pohtinut tässä juuri kotien merkitystä tapaamispaikkoina. Jos paikkakunnalla olisi SGI-keskus, jossa järjestettäisiin avoimia keskusteluiltoja tai mantran lausumisiltoja, voisi liikkeeseen tutustujia olla runsaammin ja liike saada näkyvämpää tilaa myös Suomessa. Kotien rooli SGI:n konkreettisen toiminnan kannalta on suuri, sillä jo itsessään paikkoina ne kuvastavat SGI:n suhdetta liikkeen ulkopuolisiin ihmisiin ja ympäröivään yhteiskuntaan. Yhteiset tapaamiset keskusteluiltojen kautta vahvistavat ja ylläpitävät SGI:n toimintatapoja, kuten juuri buddhalaisuuden yhdessä opiskelua ja harjoittamista. Yhdessä tekeminen voi myös vahvistaa jäsenen omaa sitoutumista yhteisöön ja sen toimintatapoihin. Koti on paikka SGI:n keskeisten uskonnollisten ja sosiaalisten käytäntöjen toteuttamiselle, jossa ajatus ja idea yhteisöstä tulevat näkyviksi ja ymmärretyiksi sen jäsenille. Konkreettisen paikan onkin katsottu olevan yksi yhteisön rakennustekijöistä, vaikka yhteisöt rakentuvat useimmiten useamman eri rakennuselementin varaan (Brunt 2001, 80-89).

SGI:n kannalta yhteisön rajat jäävät monesti näkymättömiksi, pikemminkin ihmisten mielissä oleviksi. Rajat voivat olla myös näkyviä ja näitä voidaan löytää myös Suomesta. Yhteisön konkreettisina rajoina voidaan nähdä esimerkiksi juuri konkreettiset rakennukset ja tilat. Suomessa SGI:n konkreettisena rajana voidaan nähdä Helsingissä toimiva SGI:n toimintakeskus, mutta myös kodit keskusteluiltojen tapaamispaikkoina ovat yhteisöä konkreettisesti paikantavia ja rajaavia paikkoja. (ks. esim. Cohen 1985, 12-13.)

6.2 Keskusteluiltojen yhteiset rituaalit

”Harjoitus sisältää oman päivittäisen harjoituksen, buddhalaisen filosofian opiskelun ja harjoituksen yhdessä muiden kanssa sisältäen, opiskelua yhdessä ja omien kokemusten jakamista. Oman elämän käytännön todisteet harjoituksen voimasta ja toiminnasta ovat kaikkein tärkeimpiä todisteita, millä filosofian pätevyyttä voidaan arvioida. Kaikki kolme tarvitaan (teoreettinen todiste, dokumentaarinen todiste ja käytännön todiste), mutta käytännön todiste on kaikkein tärkein ja niiden jakaminen yhdessä auttaa muitakin vahvistamaan omaa uskoa ja jatkamaan harjoitusta ja saamaan todisteta myös omassa elämässään.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Keskusteluilloissa yhteisellä rituaalisella uskonharjoituksella on suuri rooli ja sen voidaan myös katsoa rytmittävän illan kulkua. Illat alkavat yhteisellä daimokun eli mantran lausumishetkellä sekä yhteisesti tehtävällä rukousseremonialla, gongyolla. Kaikki iltaan osallistuvat asettautuvat istumaan kotialttarin eteen joko tuoleille tai tyynyille kasvot gohonzoniin päin. Yhteisen gongyon ja daimokun vetäjänä tai esilausujana toimii useimmiten se henkilö, jonka luona kokoonnutaan, mutta joskus niiden vetäjänä voi toimia myös joku muu iltaan osallistuvista jäsenistä. Keskusteluillan aluksi sovitaan, kuinka kauan daimokua lausutaan ennen gongyon aloittamista. Kun buddhalaista kelloa lyödään, illan rituaalinen osuus alkaa.

”Aloitettiin daimokulla – sitä seurasi sutran lausuminen – sitten daimokua jälleen. Tällä kertaa butsudani oli jo valmiiksi auki, kaikki näytti valmiimmalta. Tuolit oli jälleen kohdistettu butsudaniin. Itse istuin tällä kertaa lattialla tyynyn päällä, oli rennompaa. Daimoku sujui paremmin, samoin sutran luku, vaikka vielä on paljon harjoittelemista, jos meinaan joskus ehtiä lausumaan muiden perässä ja oikein. Daimoku rytmittää iltaa siinä mielessä, että se aloittaa illan ja ihan viimeiseksi, ennen kuin nousee ja lopetellaan, lausutaan vielä kolme kertaa daimoku nam-myoho-rengo-kyo ja sitten butsudan suljetaan (ovet laitetaan kiinni).” -kenttäpäiväkirja 8.11.2011

Iltojen rituaalinen osuus selvästi tukee ja vahvistaa jäsenten omaa henkilökohtaista uskonharjoitusta. Yhdessä tehtävä harjoitus tukee keskeisten Lootus sutran tekstien ulkoa opettelua, mikä nähdään osaltaan tärkeänä osana itse uskonharjoitusta. Tekstien ulkoa osaamisella voidaan viestittää myös muille omasta sitoutumisesta buddhalaisuuden harjoittamiseen. Yhteisesti tehtävä rituaalinen osuus toimii myös keskusteluillan alustajana tai siihen orientoivana harjoitteena. Se johdattelee Nichiren buddhalaisuuden ytimeen ja yhdessä lausuminen luo yhteisöllistä ja yhteen kuulumisen tunnetta jäsenten välille.

Keskeiset uskonharjoitukset ovat vahvasti läsnä keskusteluilloissa ja palaankin tähän rituaaliseen osuuteen syvemmin vielä seuraavassa luvussa. Yhteisesti tehtävä rituaalinen osuus ylläpitää

jäsenten uskonnollista mentaliteettia suhteessa SGI:iin (ks. esim. Durkheim 1980, 32). Ryhmän sosiaalisen rakenteen voidaan myös katsoa voimistuvan yhteisesti tehtävien uskonharjoitteiden kautta (Geertz 1993, 142-143). Voidaan myös ajatella, että yhteinen rituaaliosuus luo tietynlaista kontrollia keskeisten uskonnollisten harjoitusten harjoittamiseen ja niiden tekemiseen. Se, että muut tekevät samoin ja uskovat samoin, vahvistaa myös omaa tekemistä ja uskomista. Toisaalta tietynlainen sosiaalinen kontrolli rituaalien tekemisessä toimii myös sen tavoitteen takana, että potentiaalinen uusi jäsen alkaa tehdä gongyo'a ja daimokua myös yksin omassa kotonaan. Koin myös itse, liikkeeseen tutustujana, jonkinlaista sosiaalista painetta koettaa uskonharjoituksen tekemistä yhteisten tapaamisten ulkopuolella. Uskonharjoituksen tekemiseen rohkaistaan useasti ja sitä myös tuetaan antamalla uudelle harjoituksesta kiinnostuneelle siihen tarvittavat välineet kuten rukousnauha, pieni buddhalainen kello sekä liturgiakirja.

Gongyon ja daimokun tekemistä pidetään keskeisenä SGI jäsenen ja Nichiren buddhalaisuuden harjoittajan ja harjoittamisen merkinä. Näin ollen keskeisten rituaalien tekeminen ja niihin osallistuminen kuvastaa symbolisesti myös yhteisöön kuulumista ja siten ne heijastelevat myös yhteisön rajoja. Keskusteluiltojen rituaalisella osuudella luodaan rajan vetoa harjoittajan ja ei harjoittajan välille. Yhteisön ulkopuoliselle, esimerkiksi iltaan osallistuvalla vieraille, tämä yhteinen seremoniaosuus viestittää selvästi yhteisön ja sen jäsenten yhtenäisyyttä ja siihen kuulumista. Yhteinen mantra ja seremonia ovat selvästi jäseniä yhdistävä tekijä ja niiden tekemiseen liitetään monia merkityksiä.

"Daimokun aikana pohdin taas sen merkitystä ja sitä, miten sitä kokoonnutaan lausumaan yhdessä. On ehkä helpompaa ja tehokkaampaa lausua yhdessä, kun muutkin tekee, niin myös itse tekee. Ainakin itse mietin, että yksin täytyy todella päättää lausua jokin tietty aika ja olla sitten itsekuria myös toteuttaa tämä. Yhdessä tehdessä aika tuntuu kuluvan nopeammin." -kenttäpäiväkirja 12.8.2013

Uskonto kehittää yleisesti moraalisia voimia ja luo näin turvaa, suojaa ja tukea, joiden kautta yksilö kiinnittyy yhteisöönsä. Uskonto toimii siis uskonnollisen yhteisön moraalisen pohjana. Yhteisö tulee tietoiseksi itsestään yhteisen toiminnan kautta ja tiedostaa asemansa aktiivisena yhteistoiminnan lähteenä. Yhteisöä symbolisoivat kollektiiviset ideat ja yhteinen mieli konkretisoituvat ulkoisissa toiminnoissa. Toiminta on siis yhteisön lähde ja uskonnon ytimenä on ajatus yhteisöstä, jossa yhteisö nähdään symbolisesti rakentuneena. (Durkheim 1980, 370-371.) Uskonnon tehtävänä on siis symbolisesti ilmaista itse yhteisöä, lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ylläpitää me-henkeä jäsenten välillä. Durkheim esitti, että uskonnon avulla yhteisö luo yhteisesti

jaettuja esityksiä, jotka toimivat pohjana jäsenten käsityksille todellisuudesta. (Lehtonen 2005, 65.) Uskonto toimii tässä kollektiivisen ideaalin lähteenä, sillä kun yksilö omaksuu yhteisön ideat, hän myös käsittää sen ideaalin. Durkheim toteaaakin (1980, 374), että yhdessä tiedostaminen luo mentaalisen hurmion tunteen ja saa aikaan idealistisia käsitteitä elämästä. Yhteisöä luodaan ja toistuvasti uudistetaan, mikä luo samalla ideaalia yhteisön elämästä. Yksilölle kehkeytyy tarve päästä kokemusmaailmansa yläpuolelle ja yhteisö antaa hänelle kompetenssia käsittää toisenlaisen maailman olemassaolo. (Durkheim 1980, 374-375.)

”Kun selitettiin iltaan katsomaan tulleelle naiselle keskusteluiltojen funktiota, kuvailtiin iltoja mm. näin: voi kertoa omista asioistaan, myös tuoda jonkin henkilökohtaisen ongelman tai askarruttavan asian iltaan ja muut antavat kommentteja toisista näkökulmista tähän, ei tarvitse yksin olla asioiden kanssa. Voidaan puhua lausumisesta ja tukea toisia.” -kenttäpäiväkirja 3.5.2012

Uskonnollista yhteisöä vahvistetaan ja uudelleen muotoillaan juuri yhdessäolon, kokousten ja tapaamisten avulla (Durkheim 1980, 379) ja tähän myös SGI:n keskusteluillat pyrkivät.

6.3 Keskusteluillat ja buddhalaisuuden opiskelu

”Nichiren Daishoninin ja SGI:n puheenjohtaja Daisaku Ikedan kirjoitusten opiskelu on tärkeää harjoituksen ohella. Niiden kautta ymmärtää elämää paremmin ja pystyy säilyttämään vaikeuksien keskelläkin optimistisen asenteen.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Buddhalaisuuden opiskelu on tärkeä osa SGI -jäsenen buddhalaista harjoittamista, sillä sen katsotaan lisäävän omaa potentiaalia kohti valaistumista eli buddhatilaa jo tässä elämässä. Buddhalaisuuden opiskelu tuo myös lisää ymmärrystä buddhalaisuuden keskeisiin opinkappaleisiin ja selventää liikkeen maailmankatsomusta jäsenille.

”Pyrin ajattelemaan joka päivä arkisia tekemisiäni ”buddhalaiselta näkökannalta”.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

SGI:n uskontopohja on vahvasti henkilöitynyt Nichiren Daishoniniin ja hänen buddhalaisiin ajatuksiinsa, mutta liikkeen uskomusjärjestelmään ovat vaikuttaneet hänen lisäksi Soka Gakkain ja SGI:n puheenjohtajat ja heidän ajatusrakennelmansa Nichiren buddhalaisuudesta ja maailmasta. Keskusteluiltojen opiskeluteemat koskevatkin useimmiten joko Nichiren Daishoninin goshoja eli hänen kirjoittamiaan kirjeitä tai sitten puheenjohtajien ajatuksia näistä kirjeistä, SGI:sta ja sen roolista sekä buddhalaisuudesta nyky-yhteiskunnissa. Keskusteluiltojen opiskeluteemojen kautta pohditaan usein omaa roolia harjoittajana ja omia konkreettisia käytännön kokemuksia teemojen ja uskonharjoituksen ympäriltä. Näin opiskeltavat teemat tulevat lähemmäksi omaa henkilökohtaista

uskonharjoittamisen tasoa. SGI-Suomi järjestää myös opiskelua tukevia kursseja vuosittain jäsenilleen. Samaten järjestetään alueellisia opiskelukokouksia, joiden funktiona on uskonharjoittamisen ja opiskelun tukeminen yhteen kokoontumisen kautta. SGI-Suomen jäsenet voivat osallistua myös SGI-Euroopan ja SGI:n järjestämille opiskelukursseille ympäri maailman.

Osallistuin myös itse esimerkiksi SGI-Suomen kesäkurssille Helsingissä kesäkuussa 2012. Kurssi oli kaksipäiväinen viikonloppukurssi, jossa keskityttiin yhdessä uskonharjoittamiseen, opiskeluun, kokemusten jakamiseen sekä kuulumisten vaihtoon muiden jäsenten kanssa. Tällainen tapahtuma on yhteisön kannalta merkittävä, sillä se ensinnäkin konkretisoi yhteisön olemassa olon Suomessa. Kun konkreettisesti nähdään, että on olemassa paljon muitakin jäseniä, jotka uskovat samalla tavoin, yhteenkuuluvuuden tunne selvästi vahvistuu ja ajatus yhteisöstä voimistuu. Eri puolella maata asuvat jäsenet tapaavat muita harjoittajia ja saavat näin vahvistusta myös omalle jäsenyydelleen ja harjoitukselleen. Toisekseen tällaisissa tapahtumissa yhteisö on käsin kosketeltavissa ja kurssille osallistujien välille muodostuu yhtenäinen me-henki, ainakin jo olemassa olevien jäsenten välille. Juuri tämä yhteenkuuluvuuden tunne oli selvästi havaittavissa myös vuoden 2012 kesäkurssilla. Vuosittaiset yhteen kokoontumiset vahvistavat yleisesti SGI-Suomen olemassa oloa ja SGI-liikkeen elinvoimaisuutta Suomessa. Kesäkurssilla muun muassa kuultiin SGI:n uutisia ja kuulumisia myös muista Euroopan maista sekä liikkeen kotimaasta Japanista. Tällä tavoin jäsenet saavat tietoa myös muualla toimivista SGI-liikkeistä ja niiden jäsenistä, mikä taas osaltaan kasvattaa yhteisön tuntua ja lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta maailmanlaajuisesti jäsenten mielissä.

Keskusteluiltojen tarkoituksena on vahvistaa SGI-jäsenten uskonnollisia näkemyksiä ja uskon harjoittamista sekä toimia yhteisöllisenä toimintamuotona. Nichiren buddhalaisuuteen perehtyminen yhteisen opiskelun kautta ja omien uskonharjoituksesta saatujen kokemusten jakaminen muiden jäsenten kanssa ovat opiskelun keskeisiä piirteitä. Usein ennalta sovittuun keskusteluillan teemaan tutustutaan etukäteen yksin ja keskusteluillan aikana tähän teemaan perehdytään ja syvennyttään yhdessä muiden kanssa. Illat on rakennettu selkeästi niin, että yhteinen harjoitus, opiskelu ja yhdessä olo tukisivat jäsenen uskonharjoittamista ja liikkeeseen kuulumisen tunnetta. Keskusteluillat luovat yhteisöllisyyttä jäsenten välille, ystävyysuhteita sekä siten vahvistavat paikallista ja valtakunnallista SGI-Suomea.

Buddhalaisuuden opiskelu aloitetaan yhteisen rituaalisen osuuden jälkeen. Useimmiten joku jäsenistä toimii opiskeluteeman alustajana ja esittelee aiheen ja omia ajatuksiaan siitä muille iltaan osallistuville. Tämän jälkeen temasta keskustellaan yhdessä pohtien, mitä se tarkoittaa yleisesti

buddhalaisuuden kannalta ja miten se voi näkyä omassa elämässä ja buddhalaisessa harjoituksessa arjessa.

”Illan aiheena oli siis voitto buddhalaisuudessa. -- korosti heti aluksi, ettei voitto terminä tarkoita tässä suhteessa samaa kuin esim. nykyisessä kilpailuyhteiskunnassa, vaan itsensä voittamista, sisäisesti ja sisäisen pimeyden (kysyn, mitä sisäinen pimeys tarkoittaa = tietämättömyys omasta buddhatilasta, potentiaalista) voittamisesta.” -kenttäpäiväkirja 17.1.2012

”Puhuttiin lisää voitosta buddhalaisuudessa. Se on itsensä voittamista, esteiden voittamista ja vaikeuksista oppimista. Se on positiivisen asenteen omaamista ja käyttöön ottamista. Positiivinen asenne johtaa positiivisiin tekoihin ja se taas positiivisesti latautuneeseen ympäristöön helpommin. Puhuttiin huumorin roolista tässä, sillä on suuri merkitys, se voi toimia sillanrakentajana ja muurin murtajana. -- Puhuttiinkin siitä, että voitto buddhalaisuudessa ja omassa buddhatilassa tai sen löytämisessä ja esiintuomisessa, on usein juuri pienissä hetkissä ja asioissa. Pienillä muutoksilla (asenne, suhtautuminen) on suuri vaikutus kokonaisuuteen ja sitä kautta toimii inhimillisesti. Näin myötävaikuttaa oman buddhatilan heräämistä.” -kenttäpäiväkirja 7.2.2012

Keskusteluiltojen teemojen kautta haetaan vastauksia omasta arjesta kumpuaviin kysymyksiin. Niissä koetetaan ymmärtää buddhalaisuutta käytännön esimerkkien ja arkielämän kokemusten kautta. Illoissa pohditaan omaa elämää buddhalaisuuden läpi ja tällä tavoin pyrkimyksenä on oman mielen avaaminen uusille näkökulmille, valaistuminen tai oman buddhatilan saavuttaminen.

”-- alustaa aiheeseen ja kertoo buddhalaisen rukouksen merkityksestä. Tai siitä, mikä on daimokun rooli tässä. Keskustelu ajautuu siihen, miten daimoku voi auttaa selviytymään arjen pienistä ongelmatilanteista.” -kenttäpäiväkirja 10.4.2012

Teemoja yhdessä pohtimalla saadaan vahvistusta omille ajatuksille ja näin myös usko harjoituksen toimivuuteen vahvistuu. Opiskeluteemojen kautta haetaan ymmärrystä elämään, sen haasteisiin ja mahdollisuuksiin sekä ylipäätään olemassa olon kysymyksiin. Filosofisista lähtökohdistaan huolimatta keskusteluilloissa pohditaan usein ihan tavallisia oman elämän ja arjen haasteita, onnistumisia ja epäonnistumisia elämässä ja tulevaisuuden suunnitelmia. Oma henkinen kasvu ja itseymmärrys näyttävät olevan keskeisiä opiskeluteemojen taustalla vaikuttavia tekijöitä.

”Tänään oli Soka Gakkain juhlapäivä ja äitienpäivä, 3.5. Kyseessä on yksi perinteisistä juhlista, sillä Toda ja Ikeda ovat nousseet puheenjohtajiksi ko. päivänä. -- kertoi, että 1980-luvulla päivästä tehtiin myös naisten päivä tai äitienpäivä (-- sanoi, että ei tarvitse olla sanan varsinaisessa merkityksessä äiti, vaan jokainen nainen nähdään ns. äitinä). -- kertoi myös, että tämä johtuu siitä,

että naisia on melkein joka puolella maailmaa SGI toiminnassa enemmän mukana kuin miehiä ja myös siten heillä on erityinen asema järjestössä. -- Puhuttiin lausumisen merkityksestä ja siitä, mitä buddhalaisuus on tuonut omaan elämään, millaisia muutoksia.” -kenttäpäiväkirja 3.5.2012

Buddhalaisille uskonharjoituksille haetaan tukea toisilta jäseniltä. Esimerkiksi kokemukset daimokun tekemisestä voivat vahvistaa jäsenten uskoa harjoituksen toimivuudesta. Uskonnolliset mielikuvat ja käsitykset antavat kehyksen, joiden kautta yksilö voi antaa kokemuksilleen merkityksellisen muodon (Geertz 1993, 123). Kokemusten jakaminen voi vaikuttaa yksilön uskonnollisiin uskomuksiin yhteisön sisällä, sillä juuri yhteisön sisällä hän omaksuu uskonnolliset ajattelutavat ja käytännöt (Lehtonen 2005, 77).

”-- kertoi, että oli viime viikkoina pohtinut tätä paljon, että miten voi juuri yhdessä hetkessä muuttaa suhtautumistaan. --Oleellista on pyrkiä muuttamaan omaa suhtautumistapaansa ympärillä tapahtuviin asioihin ja oleviin ihmisiin. Tällöin voi muuttaa myös yleistä ilmapiiriä. Esimerkiksi jos normaalisti jossain tilanteessa menettäisi hermonsa ja vastaisi siihen negatiivisesti, niin tilanne jatkuisi edelleen negatiivisena. Jos taas koettaa ajatella, että näissä kaikissa ihmisissä on sama buddhatila ja sama viisaus kuin minussa, ja koettaa nähdä asiat siten ikään kuin itsensä ulkopuolelta, itsensä vierestä, voi suhtautua tilanteeseen eri tavalla kuin yleensä. Että ei herpaannu. Ja tällainen pieni teko tai ele voi sitten muuttaa koko ilmapiiriä ja vaikuttaa muihinkin ihmisiin positiivisesti.” -kenttäpäiväkirja 24.4.2013

”Osallistun niin usein kuin mahdollista. On aina mielenkiintoista kuulla mitä muut ajattelevat ja millaisia näkökulmia heillä on. Illat vaihtelevat suuresti, suunnittelu on vaihtelevaa. Joskus joku valmistaa alustuksen tyyppisen jutun. Joskus meillä on aihe ja keskustelemme melkein koko illan jostakin muusta. Osa haluaa suunniteltuja hyvin valmisteltuja iltoja, osa taas spontaaneja. Kaikesta kuitenkin jää jotain mieleen ja herättää uusia ajatuksia.” –Haastattelu 2, 26.3.2013

Opiskelun kautta pyritään havainnoimaan omia käyttäytymismalleja arjen keskellä ja buddhalaisten teemojen kautta näihin tuodaan uusia näkökulmia. Tapaamisten kautta jäsenet luovat sosiaalisia kohtaamisen paikkoja, joista haetaan tukea omalle harjoitukselle.

”Osallistun keskusteluiltoihin. Niiden sisällöstä päätämme yhdessä. Vastuuhenkilöt ovat vastuussa käytännönjärjestelyistä. Jokainen on vastuussa itsestään ja omista puheistaan. Kaikkien odotetaan hakevan rakentavaa ja voimistavaa kokemusta. Ohjeita ja rohkaisua sekä opiskelumateriaalia saa SGiltä ja ennen kaikkea puheenjohtaja Ikedalta.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

Opiskelun tukena käytetään keskusteluiltojen ohella Internetissä olevaa SGI-jäsenille suunnattua foorumia, joka toimii tietopankin tavoin jakaen tietoa SGI:sta ja Nichiren buddhalaisuudesta. Se on jäsenille suunnattu, suljettu yhteisösivusto, joka toimii myös jäsenten välisenä tiedostusalueena.

”Useasti voi tuntua raskaalta lähteä vielä illalla kokoukseen, mutta niiden tuoma voima ja sisältö korvaa kyllä vaivannäön. Me koemme, että meillä on myös yhteinen missio, emmekä ole sattumalta yhdessä tällä Telluksella.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

Yhteenkuuluvuuden tunne rakentuu suurelta osin juuri SGI:n ideologian ympärille ja keskusteluilloissa tämä konkretisoituu näkyväksi. Joidenkin iltojen kohdalla opiskeluteemaa ei ole ollut ennalta määritelty ja keskustelua on syntynyt milloin mistäkin, päivän politiikasta valaistumisen merkitykseen ja omasta työelämästä Lootus-sutran merkitykseen kokonaisvaltaisesti. Keskustelua voidaan käydä myös jonkun jäsenen henkilökohtaisesta kokemuksesta jonkin teeman ympäriltä, minkä jälkeen jokainen voi vuorollaan kertoa omia mielteitä, ajatuksia ja kokemuksia aiheesta. Esimerkkejä kerrotaan omasta elämästä ja keskusteluilloissa saatetaan kertoa myös hyvin henkilökohtaisista asioista.

”Minulle Sgi:ssä toimiminen on itsensä avartamista. Harjoittajat ovat keskenään hyvin erilaisia ihmisiä. Keskusteluillat ovat mahdollisuuksia käydä syvällisiä ja kiehtovia keskusteluja sydämellisessä ja hyväksyvässä ilmapiirissä, myös sellaisten ihmisten kanssa, joita ei muuten arkipäivässään kohtaisi. Keskustelukokouksiin pääseminen on usein - - iso haaste mutta usein keskusteluillan päätteeksi on olo, että ponnistelu on palkittu, kun on saanut lausua ja nauraa yhdessä, keskustella vilpittömästi ja oppia uutta.” -Haastattelu 1, 22.3.2013

Jäsenet kohdistavat keskusteluiltoihin monenlaisia odotuksia. Toisaalta on tärkeää täyttää Nichiren buddhalaisuuden keskeiset uskon seikat ja samalla on tärkeää saada vaihtaa kokemuksia ja kuulumisia samanhenkisten ihmisten kanssa. Yhdistävänä tekijänä on SGI-jäsenyys ja kiinnostus Nichiren buddhalaisuuteen. Mielenkiintoista tässä on juuri se, että jäsenet saattavat muutoin olla hyvinkin eri tavalla ajattelevia yksilöitä, vaikka ensisilmäyksellä ryhmä vaikuttaisi yhtenäiseltä kokoonpanolta. Tämä näyttää todeksi Cohenin (1985, 20-21) toteamuksen siitä, kuinka yksilöiden erilaisuudesta rakentuva todellisuus voidaan muuttaa vaikutelmaksi samankaltaisuudesta, jotta yksilöt voivat edelleen tuntea kuuluvansa johonkin tiettyyn ideologiseen eheyteen. Vaikka nämä yksilölliset erot tiedostetaan, niin toisten oletetaan kuitenkin olevana enemmän samankaltaisia kuin erilaisia, ainakin verrattuna muiden yhteisöjen jäseniin. Tämä on nähtävissä myös SGI-Suomen jäsenten kohdalla. Yhteisön jäsenet jakavat samat symbolit, mutta antavat silti niille omat merkityksensä. Toisaalta yhteisön jäsenet eivät välttämättä edes tiedosta antavansa symboleille

erilaisia merkityksiä, koska yleisesti oletetaan muiden ajattelevan samoin kuin itse. Cohenin (1985, 115) mukaan yhteisöön tiivistyykin symbolisesti harjoittajien sosiaaliset teoriat samanlaisuudesta ja erilaisuudesta ja näin ollen yhteisö itsessään on symboli sosiaaliselle itselle. Keskusteluiltojen kautta SGI:n jäsenet myös oppivat yhteisöön kuulumisen keskeiset piirteet, kuten juuri sosiaalisen kanssakäymisen kannalta keskeiset symbolit (ks. Cohen 1985, 15-16). Yhteiset tapaamiset voidaankin nähdä tietoisina yhteisöä ylläpitävinä toimintoina. Toiminnallisuus luo vuorovaikutusta SGI:n jäsenten välille ja symbolisuus kumpuaa yhteisesti jaetuista uskomuksista, ideoista ja osin myös omista kokemuksista käsin.

Keskusteluilloilla on selvästi yhteisöllinen funktio. Omien kokemusten kautta aiheita on helpompi lähestyä ja monesti päivän tapahtumat omassa työssä tai yhteiskunnassa pinnalla olevat teemat toimivat ikään kuin siltana keskusteluun itse mantran tai buddhalaisuuden oppien konkreettisesta sovittamisesta omaan elämään.

"Keskusteluillat ovat mulle sekä haaste että voiman- ja muutoksen lähde. Ja onhan siellä aina hauskaa!" -Haastattelu 4, 22.4.2013

6.4 Yhteenvedoa – keskusteluillat yhteisön sosiaalisena voimana

Keskusteluilloilla on monikerroksinen funktio. Ne toimivat virallisen roolinsa mukaisesti opiskelun ja harjoituksen keskuksina, mutta samalla niihin liittyy myös monia muita merkityksiä yhdessä olon ja yhteenkuuluvuuden tunteen rakentamisesta uusien jäsenten rekrytoimiseen. Keskusteluillat muistuttavat opiskelupiiriä, jossa uskonnollisuus on kuitenkin läsnä yhdessä tehtävän rukousseremonian ja mantran, daimokun, lausumisen kautta. Keskusteluiltojen opiskeluosuudessa on läsnä tietynlainen oman elämän reflektointi, jonka kautta annetaan ja haetaan esimerkkejä buddhalaisen ajattelun ja harjoituksen mahdollisesti tuomista muutoksista tai vaikutuksista omaan elämään. Keskusteluillat toimivat osaltaan yhteisön olemassa olon kannalta merkittävänä yhteen kokoavana voimana.

Keskusteluiltojen kautta vahvistetaan SGI-yhteisöön kuulumisen tunnetta. Sosiaalisuus ja vuorovaikutus ovat tärkeitä yhteisön olemassa olon kannalta. Cohen (1985, 12-13) puhuu vuorovaikutuksen merkityksestä yhteisön rakentumisessa, sillä juuri jäsenten välisen vuorovaikutuksen kautta tehdään yhteisön rajoja symbolisesti. Tapaamisten symbolisilla käyttäytymiskoodilla, kuten juuri keskeisillä rituaaleilla, vahvistetaan ja ylläpidetään yhteisön rajoja. Niiden kautta oma yhteisö tulee selvennäksi ja näkyvämmäksi. (Cohen 1985, 118.) Uskomus siitä, että esimerkiksi tietyt rituaaliset toimet, kuten daimokun lausuminen ja gongyon tekeminen, auttavat toimimaan maailmassa paremmin ja ne myös edesauttavat oman buddhatilan

heräämistä. Nämä uskomukset voidaan nähdä symbolisina tietoisuusmuotoina (Lehtonen 1990, 23-27), joita keskusteluiltojen kautta vahvistetaan. SGI:n keskusteluilloissa rakennetaan kuvaa yhteisöstä ja samalla yhteisö saa osan merkityksestään juuri keskusteluihin kohdistuvista odotuksista ja ajatuksista. Keskusteluillassa konkretisoituu koko yhteisön olemassa olo ja sen merkitys. Muiden jäsenten tapaaminen vahvistaa yhteisön tuntua ja sen myötä rakennetaan myös kuvaa laajemmasta yhteisökokonaisuudesta ympäri Suomen ja sen myötä taas ympäri maailman. Yhteisen tekemisen kautta yhteisö elävöityy ja voidaan ajatella, että se rajautuu näiden tapaamisten kautta eli yhteisön symboliset rajoja luodaan vuorovaikutuksen kautta. Näin kuva ja ajatus meistä, samankaltaisesti ajattelevien ja uskovien ryhmästä, vahvistuu.

Keskusteluiltojen kautta SGI:n jäsenet saavat vertaistukea muilta jäseniltä, jonka myötä vahvistetaan omaa uskoa. SGI rakentuu ja rajautuu symbolisesti jäsenten mielessä, mutta samalla yhteisöä rakennetaan, ylläpidetään ja uudistetaan paikallisen toiminnan ja yhteisten tapaamisten kautta. Keskusteluilta on tästä hyvä esimerkki, sillä symbolinen yhteisöllisyys on nähtävissä kaiken toiminnan taustalla. SGI:n symbolinen yhteisöllisyys rakentuu liikkeen maailmankatsomuksen, rituaalien ja niille annettujen uskomusten kautta ja tätä yhteisöllisyyttä vahvistetaan konkreettisesti keskusteluilloilla.

Keskusteluillat ovat tärkeitä yhteisöä kannattelevia sosiaalisia tapahtumia. Ilta kokoaa yhteen erilaisia ihmisiä ja olenkin useasti ajatellut, kuinka mukana on hyvin eri tavalla ajattelevia ihmisiä. Tämä on ollut itselleni yllättävää, sillä uskonnollista yhteisöä ajateltaessa voisi kuvitella, että sen jäsenet ovat ajatusmaailmaltaan ja maailmankatsomukseltaan varsin yhtenäisiä. Onkin mielenkiintoista pohtia syvemmin, mikä saa eri tavoin ajattelevat ihmiset sitten kokoontumaan yhteen ja jakamaan ajatuksia? SGI toimii yhteisenä linkkinä ihmisille. Rituaalit, yhteiset keskusteluillat sekä muu liikkeen ympärillä tapahtuva toiminta toimivat yhteisöllisyyden kuvan juurina. Yhteisten symboleiden kautta jäsenet voivat kokea olevansa yhtä. Ihmisten erilaisuus tai erilaiset ajattelutavat peittyvät sen ajatuksen alle, että kaikki jäsenet toimivat ja uskovat samalla tavoin, vaikka näin ei todellisuudessa kuitenkaan ole. Cohen (1985, 20-21) kirjoittaa symbolisten rajojen merkittävydestä tässä, sillä symbolit kykenevät luomaan kuvan samankaltaisesti ajattelevien ihmisten joukosta, vaikka todellisuudessa ryhmän sisällä olisikin eriäviä mielipiteitä. Yhteisöjen sisällä yksilöllisyys on siis edelleen tunnistettavaa, vaikka ulkopuolelta katsottuna yhteisö näyttäisi eheältä kokonaisuudelta. Keskusteluillat ovat yhteisiä kokemuksellisia kohtaamisia, joille annetaan yhteisiä merkityksiä, ja joiden varaan yhteisö lopulta rakentuu.

7 KESKEISET RITUAALIT JA USKON HARJOITTAMINEN

”SGI:n jäsenyys näkyy arjessa niin, että teen joka aamu ja ilta harjoituksen, joka kestää noin puoli tuntia.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Symbolinen uskonnollinen käyttäytyminen on hyvä esimerkki uskonnon rituaalisesta puolesta (Geertz 1993, 112). Keskusteluiltojen uskonnollisella rituaaliosuudella onkin keskeinen rooli iltojen kulussa sekä jäsenten omassa arjessa. SGI-Suomen ja koko SGI:n keskeisenä perustana on ennen kaikkea Nichiren buddhalaisuus, sen arvojen mukainen elämäntapa ja buddhalaisuuden sanoman välittäminen mahdollisimman laajalle kuulijakunnalle. Nichiren buddhalaisuuden harjoittamisessa tärkeäksi nousee uskon rituaalinen pohja, sillä daimokun, nam-myoho-renge-kyo, lausuminen ja gongyon eli rukousseremonian tekeminen rytmittävät liikkeen jäsenten henkilökohtaista arkielämää kuin myös yhteistä toimintaa. Rituaaleilla onkin nähty olevan vankka merkitys yhteisön symbolisten rajojen merkitsijänä, sillä niihin osallistuminen lisää jäsenten tietoisuutta omasta itsestään ja itseä ympäröivästä yhteisöstä (Cohen 1985, 14, 50). Yhteisiksi koetut tavat ja toiminnot olennaisesti lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta ihmisten välillä ja näin myös mahdollistavat yhteisön tunnun syntyä ihmisten ympärille. SGI-Suomen jäsenille näitä yhdistäviä tekijöitä ovat juuri daimoku ja gongyo ja niiden aktiivinen ja säännöllinen tekeminen yksin ja yhdessä. Näillä kahdella päivittäin tehtävällä rituaalilla on merkittävä tehtävä yhteisöön ja uskoon sitouttamisessa ja niihin sitoutumisessa. Rituaaleilla vahvistetaan yhteisiä uskonnollisia mielikuvia (Geertz 1993, 112), joiden myötä myös yhteisöä rakennetaan.

Toiminnan rituaaliseen puoleen tutustuu heti perehdyttäessä SGI:iin. Tapasin Japanissa opiskellessani amerikkalaisen tytön, joka kertoi olevansa SGI:n jäsen. Asuimme samassa asuntolassa, minä kahden hengen huoneessa ja hän yhden hengen huoneessa. Kerran keskustellessamme hän kertoi, että oli pyytänyt yhden hengen huonetta muun muassa sen vuoksi, että hän harjoittaa Nichiren buddhalaisuutta. Hän kertoi, että tähän buddhalaisuuteen kuuluu mantran ääneen lausuminen aamulla ja illalla, joka voisi häiritä mahdollista kanssa-asujaa. En ymmärtänyt kunnolla, mistä hän puhui, mutta nyt ymmärrän. Osallistuttuani keskusteluiltoihin ja kokeiltuani daimokun lausumista ääneen huomasin, että SGI:n harjoittama uskonharjoitus on varsin erilainen. Ajatukset hiljaa lootusasennossa meditoivista buddhalaisista ovat kaukana Nichiren buddhalaisuuden aktiivisesta harjoittamisesta. Daimokun ja gongyon ääneen lausumisesta muodostuva mantra kuulostaa ensikertalaisen korvaan yhtä aikaisesti omituiselta ja vaikuttavalta. Buddhalaisen kellon lyönnit mantraa rytmittämässä saavat helposti aikaan mystisen tunteen siitä, että on osa jotain suurempaa.

7.1 Rukousseremonia Gongyo uskonharjoituksen rituaalisena alkuna

Gongyo on rukousseremonia, jonka muodostavat Lootus-sutran keskeisten lukujen lukeminen tai toistaminen ääneen ja daimokun, nam-myoho-renge-kyo, lausuminen. Gongyo ja daimoku ovatkin käsi kädessä kulkeva käsitepari, toinen tukee toista ja toinen toista. Ne ovat Nichiren buddhalaisuuden keskeisiä uskon perusharjoituksia, joilla uskotaan olevan tärkeä osa oman buddhatilan eli henkisen herännäisyyden tai valaistumisen tilan aktivoimisessa.

Gongyon suorittamisen ohjeet on koottu pieneen kirjaan nimeltä The Liturgy of Nichiren Buddhism. Rukousseremoniassa edetään kirjan ohjeiden mukaan, mutta käytännössä daimokun kesto seremonian yhteydessä voi vaihdella muutamasta minuutista puoleen tuntiin. Kirjassa esitellään uskonharjoituksen keskeinen sisältö ja painotetaan, että harjoitusta tehdään niin itselle kuin myös muille ihmisille. Daimokun, nam-myoho-renge-kyo'n, lausuminen nähdään usein ensisijaisena harjoituksena, jota gongyo'ssa lausuttavat Lootus-sutran tekstit täydentävät. Lootus-sutrasta lausutaan toinen ja kuudestoista luku, joiden Nichiren Daishonin katsoi olevan buddhalaisista opetuksista keskeisimmät. Uskotaan, että näiden molempien tekeminen päivittäin aamu- ja iltaharjoituksena voi maksimoida harjoituksen ilon ja hyödyn omassa elämässä. Gongyoon kuuluu olennaisena osana myös hiljaisten rukousten tekeminen. Rukoukset tehdään sutran lukujen lausumisen jälkeen ja niiden tarkoituksena on osoittaa kiitollisuutta ja päättäväisyyttä harjoitusta ja sen historiaa kohtaan. Rukouksilla osoitetaan kiitollisuutta uskon lähtökohdille ja liikkeen perustajille, omistaudutaan buddhalaiselle harjoitukselle, rukoillaan kosen-rufun eli mystisen lain leviämisen ja maailmanrauhan sekä SGI:n jatkuvan kehittymisen puolesta. Lopuksi rukoillaan henkilökohtaiset rukoukset oman sisäisen kehittymisen ja buddhatilan sekä koko ihmiskunnan onnellisuuden puolesta. Rukouksilla muistetaan myös jo poismenneitä ihmisiä, sillä uskotaan, että daimoku ja sutra vaikuttavat kaikessa, koko universumissa yli ajallisten ja tilallisten rajojen. Uskonharjoituksen avulla pyritään kohti omaa kuin myös muiden onnellisuutta.

"Gongyo on erittäin energisoiva ja svengaava rentoutumis- ja keskittymistapa. - - antaa rytmiä ja valoa ja rauhaa ja merkitystä ja toivoa." -Haastattelu 4, 22.4.2013

Rukousseremonia nähdään tärkeänä osana arkea ja päivittäisiä toimia ja gongyo voidaan tehdä yksin tai yhdessä. Gongyo'n voidaan katsoa rytmittävän jäsenen arkielämää, sillä se tulisi tehdä aamulla päivän aluksi ja illalla päivän lopuksi. Tämän harjoituksen avulla koetetaan päästä osaksi niin sanottua elämän rytmiä, jonka taas ajatellaan johtavan kohti onnellisuutta ja harmoniaa elämässä. Gongyo'a tekemällä uskotaan voivan saavuttavan yhteyden elämän universaaliin lakiin (elämän laki Lootus-sutran mukaisesti) ja näin ollen lopulta kokea buddhatila. Voisi sanoa, että

harjoituksen hyödyt limittyvät tiiviisti juuri buddhalaisuuden oppeihin ja ajatuksiin, joihin elämänkatsomus laajalti tukeutuu.

”Teen gongyon joka aamu ja niinä iltoina, kun en tule liian myöhään tai liian väsyneenä kotiin.” - Haastattelu 4, 22.4.2013

Käytännössä olen huomannut, että harjoituksen tekeminen elää jäsenten elämäntilanteiden mukaan eli joinakin päivinä gongyo viedään läpi kaksi kertaa, toisina päivinä kerran ja toisinaan päivän rituaalisen osuuden täyttää daimokun lausuminen. Harjoitus nähdään pikemminkin etuoikeutena kuin pakkona ja tämän ajatuksen pohjalta käytännön harjoittaminen näyttää myös ponnistavan.

”Teen gongyon yleensä kaksi kertaa päivässä. Joskus illalla väsyneenä lausun kolme daimokua gongyo sijasta.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

Olennaista tuntuu olevan se, että jokaisena päivänä uskonnollisen harjoituksen eteen tekee jotakin. Olen useaan otteeseen kysellyt daimokun ja gongyon tekemisestä ja siitä, miten usein näitä harjoituksia tehdään. Erään keskustelun aikana yksi jäsenistä totesi, että olennaista olisi lausua edes kolme daimokua päivässä, jos muuta ei jaksaa. Tähän lausumiseen liittyy uskomus siitä, että jo tällä lausumisella voi saada aikaan hyvää muutosta itsessä ja omassa elämässä, vaikka yleisesti harjoituksen hyödyt nähdään vasta pitkäjänteisemmän harjoituksen tuloksena. Gongyon tekemiseen kannustetaan, sillä sen katsotaan edistävän omaa hyvinvointia ja onnistumista elämässä. Säännöllisesti tehtynä se auttaa keskittymään elämässä ja arjessa olennaisiin seikkoihin. Gongyon tehtävänä on toimia uskonnon yhtenä perusharjoitteena ja sen päivittäiseen tekemiseen liitetään odotuksia ja tavoitteita. Gongyon tekemisen uskotaan vaikuttavan positiivisesti omaan elämään ja sen tekemisen voi nähdä yksilön konkreettisena pyrkimyksenä kohti parempaa, onnellisempaa tai tasapainoisempaa elämää. Gongyo'ssa myös osoitetaan kiitollisuutta uskonnon perustajalle Nichiren Daishoninille, SGI:n entisille ja nykyiselle puheenjohtajalle sekä yleisesti elämälle ja rukoillaan ihmisten ja maailmanrauhan puolesta.

Antropologi Victor Turnerin (2007/1969) mukaan ”ihmiset ilmaisevat rituaaleissa sitä, mikä heitä eniten koskettaa, ja koska ilmaisun muoto on vakiintunut ja pakollinen, paljastetuksi tulevat kyseisen ryhmän arvot [...] rituaalintutkimus on avain yhteiskuntien perusolemuksen ymmärtämiseen” (Turner 2007, 23). Tätä ajatusta voidaan hyödyntää myös yhteisöjä tutkittaessa. Pyrittäessä selvittämään esimerkiksi uskonnollisen yhteisön perusolemusta, voidaan lähteä liikkeelle sen keskeisistä rituaaleista, jotta löydetään tie itse yhteisön ymmärrykseen. Turnerin (2007, 27) mukaan olennaista on päästä selville siitä, mitä rituaalit merkitsevät niiden tekijöille

itselleen ja tässä havainnoilla ja ihmisten tekemillä tulkinnoilla on keskeinen rooli. Näin päästään käsiksi myös rituaalien symboliikkaan ja ihmisten niille antamiin merkityksiin.

Uskonharjoitukseen liitettävillä uskomuksilla jäsen voidaan sitouttaa uskonharjoittamiseen. Harjoitukseen sitoutumalla ja harjoitusta tekemällä tullaan siten myös osaksi yhteisöä, jolloin itse harjoittamisen voi nähdä symbolisena rajana yhteisöön kuulumisen kannalta. Yhdistäväksi tekijäksi muotoutuvat uskonharjoitus ja tietoisuus siitä, että myös muut yhteisön jäsenet toimivat samalla tavoin. Uskonharjoituksen ja siihen liitettyjen uskomusten voidaan katsoa tukevan yhteisön kollektiivista identiteettiä (ks. Cohen 1985, 12-13). Harjoitukselle annetut merkitykset näin ollen rakentavat myös kuvaa itse yhteisöstä ja sen luonteesta.

Gongyolla näyttää olevan suuri ja merkittävä rooli jäsenten elämässä ja sille annetaan monenlaisia merkityksiä, jotka usein limittyvät daimokulle annettuihin merkityksiin. Keskusteluissa jäsenten kanssa olen huomannut, että siihen liitetään ja symboloidaan hyvin paljon meditatiivisia ja voimaa antavia sekä myös rukousmaisia piirteitä. Ymmärrän meditatiivisuuden tässä niin, että meditaatio käsitteenä tarkoittaa hetkeen keskittymistä tai tietoisuuden herättämistä itsessä. Monesti meditaatiolla viitataan henkisiin harjoituksiin, joilla tähdätään mielen selkiytymiseen. Sillä voidaan myös viitata rukoilemiseen ja mietiskely- ja keskittymis- tai visualisointiharjoituksiin. Kaikkia näitä yhdistää pyrkimys sisäiseen eheyteen ja meditaatio nähdään keinona saavuttaa tämä sisäinen eheys.³² SGI:n päivittäisen uskonharjoituksen voi nähdä myös osaltaan meditaation kaltaisena toimintana, vaikkei se jäsenille itselleen sellaisena näyttäytyisikään suoranaisesti. Gongyoon ja daimokuun liitetään ajatuksia hetkeen pysähtymisestä, mielen rauhoittumisesta ja voiman saamisesta arjen keskellä.

”Gongyo on latautumishetki, joka on ”harras” hetki.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

Viittaukset gongyon keskittymistä parantavaan tai voimia lataavaan rooliin kuvastaa ihmisten tarvetta löytää tietynlaista tasapainoa ja voimaa omaan elämäänsä. Rukousseremonialla haetaan kenties jonkinlaista pysyvyyttä alati muuttuvassa ympäristössä ja elämässä. Yhteiskunnalliset muutokset ja niin sanottu kiirekulttuuri saavat helposti aikaan sen, että ihminen kokee olevansa jatkuvan ulkopuolelta tulevan paineen alla. Kiirekulttuurilla viitataan tässä ilmiöön, jossa ihminen kokee tarpeen olla tehokas päivän jokaisena minuuttina. Nyky-yhteiskunnassa vallitseva ääretön tietotulva eri mediakanavien kautta voi lisätä tällaista kiirekulttuurin tuntua. Tällainen ajattelutapa ja elämäntyyli voivat olla puuduttavia ja sen vastapainoksi onkin jo kehittynyt erilaisia elämän

---

³² Meditaation määritelmä on lainattu osin Selfconin verkkosivuilta. Selfcon on henkisen kasvun alalla toimiva yritys. Lisää tietoa meditaatiosta voit löytää täältä: <http://www.selfcon.fi/meditaatio.htm>.

tahdin hidastamiseen pyrkiviä ajattelutapoja. Uskonnot voivat tarjota hiljentymisen ja rauhoittumisen mahdollisuuden erilaisine rukous- tai meditaatioharjoitteineen. SGI:n uskonnollisen harjoituksen avulla pyritään löytämään jälleen yhteys eheään itseen yhä vaativamman elämänrytmin keskellä.

”Itselleni SGI:ssä mukana oleminen tarkoittaa oman elämän lataamista ja vaikeuksien haastamista harjoituksen avulla ja optimistisen asenteen ylläpitämistä työelämässä.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Rukousseremonian merkitys muodostuu siihen liitettyjen ominaisuuksien kautta tai se saa merkityksensä sille annetuista funktioista. Jos ajatellaan, että gongyo on päivän harras hetki, hetki, jolloin harjoittaja voi keskittyä ja pysähtyä, näyttäytyy se merkittävänä hyvinvoinnin edistäjänä harjoittajan arkielämässä. Gongyo liitetään myös osaksi yhteisiä tapaamisia, jolloin paikalla olevat jäsenet lausuvat gongyon ja daimokua yhdessä. Näin se saa myös yhteisöllisen merkityksensä ja tukee jäsenen omaa harjoitusta ja uskoa. Gongyoon liitetyt uskomukset toimivat siis ajatuksen tasolla, ihmisten mielissä ja itse rituaalinen osuus, gongyon suorittaminen, toimii konkreettisella teon tasolla (vrt. Durkheim 1980, 55). Keskusteluilloissa jäsenille tarjotaan jokin tietty uskonnollinen mielikuva ja käsitys uskonharjoituksesta, jonka kautta yksilö voi antaa kokemuksilleen merkityksiä. Näin ollen yhteisön symbolinen puoli on yhteydessä yhteisön sosiaaliseen toimintaan ja päinvastoin. Molemmat vaikuttavat toisiinsa. (ks. Geertz 1993, 23.) Gongyon kautta vahvistetaan uskonnollisia mielikuvia ja samalla luodaan uskonnollisia ohjeita (ks. Geertz 1993, 112).

”Joskus illat saattavat olla vaativiakin. Ihmiset voivat olla väsyneitä, ja vaikeuksiaahan on kaikilla. Positiivisen ja toiveikkaan ilmapiirin luominen saattaisi olla hankalaa ilman yhteistä harjoitusta kokouksien alussa.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

Keskusteluiltojen rituaalinen uskonnollinen osuus nähdään tärkeänä osana myös omaa henkilökohtaista harjoitusta. Yhteisen uskonharjoituksen kautta haetaan kenties syvempää yhteenkuuluvuuden tuntua, jonka varaan myös keskusteluiltojen toimivuus perustuu.

Gongyo toimii monelle myös daimokuun orientoivana harjoitteena ja se saa helposti merkityksensä juuri suhteessa daimokun tekemiseen.

”Se auttaa pääsemään daimokuvavaihteelle.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

”Gongyo on valmisteleva harjoitus ennen Nam-myoho-renge-kyon lausumista, joka on pääharjoitus. Sananmukaisesti gongyo tarkoittaa ahkeraa harjoitusta. Gongyo auttaa keskittymään

nam-myoho-renge-kyon lausumiseen, se on kuin verryttelyä tai lämmittelyä ennen kuntosaliharjoitusta.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Nam-myoho-renge-kyon lausuminen ensisijaisena uskonharjoitteena pitää sisällään ajatuksen siitä, että tämä daimoku kuvastaa koko elämää itsessään ja on siten avain myös omaan sisäiseen muutokseen.

7.2 Nam-myoho-renge-kyo -mantra SGI:n keskeisimpänä uskonharjoitteena

Daimokulla, nam-myoho-renge-kyo, on merkittävä rooli jäsenen omassa arkielämässä sekä myös yhteisissä tapaamisissa. Se näyttää olevan ensisijainen uskonharjoite, vaikka myös gongyo nähdään tärkeänä osana Nichiren buddhalaisuuden harjoittamista.

”Daimoku rytmittää iltaa siinä mielessä, että se aloittaa illan ja ihan viimeiseksi, ennen kuin noustaán ja lopetellaan, lausutaan vielä kolme kertaa daimoku nam-myoho-renge-kyo ja sitten butsudan suljetaan (ovet laitetaan kiinni).” -kenttäpäiväkirja 8.11.2011

Daimoku on sana, joka tulee tutuksi nopeasti tutustuttaessa SGI:iin ja sen toimintaan. Daimoku käsitteenä viittaa lauseeseen nam-myoho-renge-kyo, joka vapaasti suomennettuna tarkoittaa omistaudun tai omistan elämäni Lotus Sutralle. Daimokun katsotaan symboloivan koko elämää ja kaikkien olentojen olemassa oloa kokonaisuudessaan.

”Daimoku, Nam-myoho-renge-kyo, tarkoittaa elämän peruslakia, universumin perusrytmiä, johon liitytään lausumalla lakia ääneen ja keskittymällä katse kohdistettuna ”kunnioituksen kohteeseen” (Gohonzoniin), jota jokainen jäsen säilyttää kotona olevassa alttarikaapissa. Myoho-renge-kyo on Lootus sutran otsikko ja jokaisella sanalla on monia merkityksiä, lyhyesti myo=mystinen, näkymätön, käsityskyvyn ylittävä, ho=laki, näkyvä puoli elämästä, renge=lootuskukka, joka symbolisoi syyn ja seurauksen lakia, kyo=ääni ja värähtely, myös opetus. Nam=omistautua. Eli omistaudun elämän ja universumin syyn ja seurauksen laille oman ääneni kautta, tai lausumalla lakia ääneen.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Nichiren buddhalaisuudessa uskotaan yleisesti, että nam-myoho-renge-kyo kuvastaa universumin kaikkia toimintoja ja sitä myötä myös elämän lakia. Tämä uskomus elää vahvasti myös jäsenten mielissä ja daimokua selitettäessä viitataan usein juuri tähän elämän lakiin ja sen kokonaisvaltaisuuteen. Nam-myoho-renge-kyon lausuminen on lähtöisin Nichiren Daishoninin oivalluksesta, jonka mukaan Lotus Sutrassa on buddhalaisuuden perimmäinen totuus. Hän uskoi, että buddhatila, elämän korkein olotila, on sisäsyntyisenä kaikissa ihmisissä ja että jokainen voi

tämän olotilan saavuttaa³³. SGI:n jäsenet uskovat, että daimokua lausumalla tätä olotilaa voidaan herättää ja voimistaa, jonka myötä oma sisäinen muutos kohti valaistumisen olotilaa alkaa.

Daimoku on yksi jäsenten arjessa näkyvistä buddhalaisuuden harjoituksista. Käytännössä daimokua lausutaan ääneen toistamalla lausetta nam-myoho-renge-kyo kerta toisensa perään. Ääneen lausumiseen käytettävä aika on paljolti kiinni harjoittajasta itsestään, toiset lausuvat muutaman minuutin ja toiset puolesta tunnista tuntiin. Nam-myoho-renge-kyon toistaminen ääneen toimii aktiivisena mantrana, jonka avulla mieli keskitetään rukoukseen tai meditaatioon. Daimokun lausumisessa käytetään useimmiten apuna rukousnauhaa, joka toimii eräänlaisena keskittymistä edistävänä tekijänä lausumisen yhteydessä. Nauhaa pidetään lausumisen aikana käsien välissä ja monet harjoittajat hierovat sitä yhteen käsiensä välissä harjoitusta tehtäessä.

”...sain itselleni oman SGI -rukousnauhan, jota pidetään daimokun aikana kädessä. Rukousnauha on puusta (tai muovista, helmistä) tehty korunnäköinen nauha, jossa toisessa päässä on kolme erillistä nauhaa, joiden päissä on pallot ja toisessa päässä kaksi erillistä nauhaa palloineen. Nauhaa pidetään niin, että kolmen nauhan päätä pidetään oikeassa kädessä keskisormen ympäri/taakse vietyinä, nauha käännetään ristiin keskeltä ja toinen pää tulee vasemman käden keskisormen taakse samalla tavoin. Sitten kädet usein liitetään yhteen niin, että nauha jää käsien väliin.”-kenttäpäiväkirja 8.11.2011

Rukousnauha toimii symbolisena ulkoisena eleenä harjoittamisesta. Se on näkyvä, konkreettinen esine, jonka avulla harjoitukseen voidaan keskittyä paremmin. Rukousnauhan perinteinen funktio osana buddhalaista rukousta tai harjoittamista konkretisoituu rukousnauhassa olevien helmien laskemiseen mantraa lausuttaessa. Buddhalaisessa rukousnauhassa helmiä on tavallisesti ainakin 108 kappaletta. Yhtenä syynä tähän on se, että harjoittaja lausuisi mantran ainakin 100 kertaa. Viemällä helmiä sormien läpi mantraa lausuttaessa harjoittaja voi keskittää ajatuksensa itse mantraan lausumiskertojen laskemisen sijasta. Jokaisen mantran lausumiskerran jälkeen sormi viedään seuraavaan helmeen.³⁴ Laskin mielenkiinnosta SGI:n rukousnauhan helmet ja sain tulokseksi 156 kappaletta. Helmiä on siis enemmän kuin perinteisessä buddhalaisessa rukousnauhassa. Funktio lienee kuitenkin sama eli se, että harjoittaja toistaisi daimokua riittävän monta kertaa. Toisaalta SGI jäsenet eivät näytä käyttävän rukousnauhaa täysin yllä kuvaillun tapaisesti, vaan he enemmänkin pitävät nauhaa käsiensä välissä, hieroen sitä yhteen satunnaisesti

---

³³ SGI:n buddhalaista harjoitusta avataan heidän verkkosivuillaan: <http://www.sgi.fi/index.php/buddhalaisuus/sgin-buddhalainen-harjoitus>

³⁴ Buddhalaisesta rukousnauhasta, malasta, voit lukea lisää tietoa muun muassa täältä: <http://www.religionfacts.com/buddhism/things/mala.htm>.

mantraa lausuttaessa. Rukousnauha näyttäisi olevan keskittymistä parantava työväline tai apuväline meditaatiossa ja rukouksessa.

Rukousnauhan keskittymistä parantavan roolin voi kokea myös itse melko nopeasti uskonharjoitusta läpi viedessä. Olen lausunut mantraa useasti SGI-jäsenten kanssa keskusteluiltojen yhteydessä ja huomannut, että esimerkiksi viidentoista minuutin mittaisen daimokun tekeminen vaatii, ainakin uudelta, harjoituksen tekijältä jo pientä ponnistelua henkisesti. Ajatukset valtaavat päään melko nopeasti ja vaatii todellista tietoista keskittymistä olla välittämättä näistä ajatuksista ja jatkaa lausumista sanoihin sotkeutumatta. Tässä taas korostuu ääneen lausumisen meditatiivinen funktio, sillä sen avulla pyritään juuri löytämään itsen eheys kaiken muun mielen hälyn taustalta. Rukousnauhan avulla, ja sitä käsien välissä pitämällä, harhaileva mieli voidaan palauttaa itse lausumiseen tietoisesti. Rukousnauhan avulla voidaan keskittyä helpommin itse harjoitukseen.

Daimokun voi sanoa rytmittävän arkipäivää ja elämää ylipäättään. Tähän liitetään ajatus siitä, että vain aktiivisesti harjoittamalla daimokun hyödyt alkavat näkyä omassa elämässä. Eräs jäsenistä kertoi minulle, että daimokua ei pidä ajatella pakkona, joka tulee suorittaa. Se on kuitenkin Nichiren buddhalaisuuden lähtökohta ja perusta, jonka avulla yksilö voi etsiä omaa sisäistä buddhatilaansa. Tämän vuoksi daimokun tekemistä suositellaan tehtäväksi. Moni jäsenistä tuntuu painottavan kaiken harjoituksen kohdalla, että jokaisen täytyy tehdä niin kuin itsestä tuntuu.

”Lausun päivittäin. Lähinnä harjoitan kotona oman alttarini ääressä, mutta joskus lausun mielessäni kovan paikan tullen missä vain, esim.autossa.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

”Lausun aamuin ja illoin noin 20 min – tunnin kerrallaan.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

”Lausun joka päivä. Aamuin illoin kotona gongyon yhteydessä ja joskus hiljaa mielessäni, jos jokin hankaluus esim. työssä.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

Daimokun tekeminen voidaan siis toisaalta nähdä jokaisen oma henkilökohtainen asia, mutta samalla sen tekeminen nähdään ainoana tapana saavuttaa oma sisäinen buddhatila. Toisin sanoen, vaikka sen tekeminen nähdään valinnaisena, on se samalla ainut tie valaistumiseen ja havahtumiseen. Tämä uskomus toimii monelle motivaationa daimokun tekemiseen. Daimokun lausuminen nähdään kaiken lähtökohtana ja perustana, sillä sen tekemisiin liitetään uskomukset uskonharjoituksen hyödyistä ja sen tekeminen myös toimii jäseniä yhdistävänä tekijänä kaikkialla maailmassa.

Daimokun lausumiseen liitetään paljon uskomuksia, jotka luovat sille siihen liitetyn merkityksen uskon keskeisenä rituaalina. Yleisesti puhutaan daimokun lausumisen mukanaan tuomista hyödyistä omalle elämälleen ja siinä on selvästi nähtävillä myös uskonharjoituksen meditatiivinen puoli.

”Lyhyesti sanottuna, lausuminen antaa energiaa, auttaa keskittymään ja jaksamaan elämän haasteiden keskellä paremmin. Daimoku merkitsee latautumista, rauhoittumista ja samalla energian saamista. Perspektiivin löytämistä.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

”Daimoku on mulle keino virittäytyä elämään täysillä ja omana itsenäni. Sen avulla ratkaisen myös päivittäisiä ongelmiani ja pystyn vaikuttamaan asioihini ja ympäristööni ottamalla itse vastuun omista ratkaisuistani. Daimoku auttaa mua pääsemään rytmiin elämän ja universumin kanssa ja siten lisää hyvää onneani – olla oikeassa paikassa oikeaan aikaan.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

”Daimokun lausuminen tuntuu avaavan minua ja auttavan minua kuulemaan ns. syvempää itseäni egon pintaliplatuksen alla.” -Haastattelu 1, 22.3.2013

Daimokun tekeminen näyttää toimivan eräänlaisena elämän hallinnan välineenä. Sen lausumiseen liitetään paljon merkityksiä oman elämän vaikeuksien voittamisesta, voiman saamisesta, latautumisesta ja elämän tasapainosta. Moni saa daimokun lausumisesta turvaa ja kykyä kohdata oma elämä ja sen tuomat haasteet ja mahdollisuudet. Se tuntuukin muistuttavan funktioltaan hieman kristinuskon rukoilemista. Rukousta on määritelty muun muassa näin: ”Rukous on kanssakäymistä elävän Jumalan ja ihmisen välillä. Se on vuoropuhelua, puhumista ja kuuntelemista, huutamista ja vaikenemista.” (Aaltonen 1996, 12) Rukoiltaessa ihminen usein pyytääkin apua kohtaamiinsa vaikeuksiin, kiittää hyvistä asioista ja toivoo onnistumisia elämässään. Rukous myös kohdistetaan usein jollekin ulkopuoliselle jumalalle. Daimoku poikkeaa tästä siinä, että se kohdistetaan itselle ja omalla buddhatilalle. Vastauksia kysymyksiin ja voimaa haetaan itsestä ja omista oivalluksista. Daimokua lausutaan kuitenkin paljolti samoista syistä kuin rukouksia. Lausumisella haetaan voimia oman elämän haasteisiin, kiitetään elämästä ja sen tuomista hyvistä asioista ja onnistumisista ja toivotaan hyvää onnea tulevalle ajalle. Daimokun tekemiseen liitetään vahvasti ajatus oman henkisen hyvinvoinnin kasvamisesta ja sen nähdään myös vaikuttavan positiivisesti omaan elinympäristöön sekä lopulta koko maailmaan.

”Tämä harjoitus on tuonut elämäni vastuuntuntoa ja halun selvittää omat motiivini. Voin aina lausua kun jokin asia kalvaa. Harjoitus auttaa ymmärtämään asioita monelta kannalta.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

”Harjoitus antaa elämälleni syvyyttä ja merkityksellisyyden tunnetta, se auttaa minua suhtautumaan muissakin arkipäivän tilanteissa myötätuntoisesti ja luottavaisesti elämään, itseeni ja muihin ihmisiin sekä olemaan tietoinen vastuustani ja valintojeni vaikutuksista.” -Haastattelu 1, 22.3.2013

”Lisäksi itse harjoitus tuntui alusta saakka dynaamiselta ja avaavalta. Harjoittajat eivät vastanneet aikaisempia ennakkoluulojani buddhalaisuuden harjoittajista (oranssit kaavut, tiukassa kieltäytymyksessä eläminen, jne) vaan olivat yllättävän tavallisia, maanläheisiä ihmisiä. Pidän buddhalaisen humanismin ja inhimillisen vallankumouksen käsitteistä. Se, että olen itse täysin vastuussa omasta elämästäni, teki minuun syvän vaikutuksen ja muutti elämäni kurssia.” - Haastattelu 1, 22.3.2013

Daimokun lausuminen nähdään apuvälineenä arkipäivän asioiden kohtaamiseen. SGI-Suomen jäsenten kertomuksia kuunnellessa olen usein pohtinut sitä, miten daimoku nähdään juuri voimaa antavana mantrana kaikkien arjen haasteiden ja onnistumisten keskellä. Daimoku näyttää toimivan symbolisena ja rituaalisena välineenä kohti omaa henkistä kehittymistä. Jokainen jäsen liittyy siihen omat merkityksensä, vaikka daimokulle onkin annettu ennalta tietty merkitys. Daimokuun liitetyt merkitykset nousevat jokaisen omista kokemuksista, haasteista ja onnistumisista. Näin ollen yhteisesti jaettu rituaali toimii ihmisiä yhdistävänä tekijänä, mutta samalla se antaa jokaiselle mahdollisuuden liittää siihen omat merkityksensä. Yhteenkuuluvuuden tunne syntyy silti ja se on yhteisön olemassa olon kannalta keskeistä. (ks. Cohen 1985, 20-21.) Uskomukset, jotka näihin rituaaleihin liitetään, ovat koko ryhmälle kuuluvia, johon yhteisön ykseyden tunne muodostuu (Durkheim 1980, 62). Daimoku, kuten myös gongyo, ovat yhteisön jäsenille yhtenäisiä rituaaleja, joihin on liitetty ennalta monia uskomuksia. SGI:n jäsenet jakavat nämä uskomukset, joita sitten ennalta sovitulla rituaalisilla toimintamuodoilla tuodaan näkyviksi.

”En juurikaan pidä yhteyttä harjoittajiin ulkomailla – muuten kuin daimokun kautta. Sgi:n Tretsin kurssilla tapaamani harjoittajat eri maista tekivät minuun vaikutuksen ja usein edelleen lähetän heille daimokua. ” -Haastattelu 1, 22.3.2013

Daimokua ei lausuta kuitenkaan vain itselle ja omalle elämälle, vaan myös muille ihmisille. Muille tehtävällä daimokulla on monia funktioita. Ajatellaan, että toisen ihmisen puolesta lausumisella tai toiselle tehtävällä daimokulla voidaan herätellä kyseisessä ihmisessä olevaa buddhatilaa. Toisaalta daimokua voidaan lausua toiselle myös hyvinvointia ja onnea edistämään. Jos joku on esimerkiksi sairastunut, niin hänelle voidaan lähettää daimokua tuomaan energiaa ja hyvinvointia. Daimokulla ikään kuin toivotaan toiselle parempaa vointia ja voimia. Näen tässä jälleen yhtymäkohtia toisen

puolesta rukoilemiseen. Rukoilemalla pyydetään usein apua ulkopuoliselta jumalalta tai jumaluudelta, kun taas daimokuun itseensä liitetään uskomus jostakin itseä suuremmasta voimasta tai energiasta, elämän laista.

”Puhutaan toiselle tehtävästä daimokusta, miten se toimii ja mitä se itse asiassa tarkoittaa. Voi ajatella, että ympärillä on ikään kuin energiavirtoja (oma termi tälle), jossa kaikki kytköksissä toisiinsa. Toiselle voi lausua daimokua ja vaikuttaa siten näihin energiavirtoihin positiivisella tavalla, ja sillä tavoin voi herätellä toisen ihmisen buddhatilaa. Tämä perustuu ajatukseen, että jokaisella on buddhatila sisällään. Daimokua voidaan lausua kelle vain, usein lausutaan sairastuneelle, koetetaan herätellä buddhatilaa esille, lähettää energiavirtoja, olla läsnä. Tai esimerkiksi voidaan lausua vaikeassa elämäntilanteessa olevalle tai ihan vain toivoakseen toiselle menestystä tai onnistumista jossakin. Eräs jäsen sanoo ”rukoilleensa aiemmin, nyt tekee daimokua”. ” -kenttäpäiväkirja 8.11.2011

”Lisäksi lausumme yhdessä viikoittain tunnin ajan joka maanantai-ilta maailmanrauhan ja yhteisen toiminnan kehittämisen puolesta.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Daimoku kuvastaa elämän lakia ja uskomus siitä, että sitä ääneen lausumalla voi vaikuttaa itseen ja ympäristöönsä, on suuri. Daimokua voidaan esimerkiksi päättää lausua myös yhteisesti jollekin teemalle tai jonkin asian onnistumiselle. SGI-Suomen nuorten tavoitteena oli esimerkiksi vuonna 2012 kerätä 2000 gongyoa ystävyydelle ja onnellisuudelle ja 2000 daimokun lausumisen hetkeä elokuun loppuun mennessä. Tavoitetta varten liikkeen nuorille jäsenille jaettiin gongyo- ja daimokukortti, johon gongyon suorittamis- ja daimokun lausumiskerrat merkittiin. Gongyoa tehtäessä ja daimokua lausuttaessa keskityttiin siis eritoten lausumaan ystävyydelle ja onnellisuudelle. Tällä tavoin uskottiin voivan vaikuttaa positiivisesti näiden teemojen toteutumiseen omassa elämässä ja sitä myötä myös muiden ihmisten elämässä. Tällaisella toiminnalla on useita funktioita. Ensinnäkin tällainen kampanja, jossa tavoitteeksi on asetettu tietty lausumiskertojen määrä, voi toimia uskonharjoituksia vahvistavana tekijänä. Jokainen nuori jäsen, joka lähtee kampanjaan mukaan, sitoutuu tekemään uskonharjoituksia säännöllisesti. Tällä tavoin jäsen siis voidaan myös sitouttaa toimintaan ja uskonharjoittamiseen tiiviimmin. Kukaan ei tietenkään konkreettisesti seuraa, tekeekö jäsen uskonharjoituksia vai ei, mutta mielen tasolla tällainen kampanja on toimiva tapa saada jäsen aktivoitumaan uskonharjoitusten tekemiseen. Ajatus siitä, että muutkin tekevät gongyon ja lausuvat daimokua ystävyydelle ja onnellisuudelle, toimii hyvänä kannustimena uskonharjoitusten tekemiselle. Yhdessä tehtävä tavoite luo myös yhteisöllisyyden

tunnetta jäsenten välille ja saa aikaan mielikuvan yhtenäisestä ryhmästä, jolla on sama tavoite. Tällä tavoin ylläpidetään ja vahvistetaan yhteisön ja yhteenkuuluvuuden tuntua.

7.3 Gohonzon uskonharjoituksen keskeisenä symbolina

”Nichiren Daishonin on sanonut, että hän kirjoitti oman elämänsä gohonzoniin, eli siinä kuvataan buddhan olotilaa ja kaikkia elämään ja universumiin kuuluvia voimia, funktioita ja olotiloja.” - Haastattelu 3, 26.3.2013

Gongyo ja daimoku tehdään useimmiten jäsenen kotona olevan kotialttarin edessä, katse sen sisällä olevaan gohonzoniin kohdistettuna. Kotialttarin sisällä, sen keskellä, on harjoittamiseen olennaisesti liittyvä gohonzon eli paperinen kääro, johon on kiinalaisin ja sanskritinkielisin merkein kirjoitettu kuvaus elämän laista. Gohonzon nähdään kunnioituksen kohteena, joka symboloi elämän lakia ja on näin nam-myoho-reng-kyon fyysinen ilmentymä.

Nichirenin kerrotaankin luoneen gohonzonin jokaisen ihmisen elämään kuuluvaksi elämän lain fyysiseksi ilmentymäksi (vrt. mandala³⁵). Gohonzonin katsotaan symboloivan yksilön omaa elämää ja koko ideaa valaistumisesta, buddhatilan saavuttamisesta. Se kuvastaa elämää ja universumia sen kaikissa olomuodoissa.

Gohonzon säilytetään aina alttarikaapissa, sillä kaapin katsotaan suojelevan sitä kaikelta ulkopuoliselta. Tämän voi nähdä symboloivan osaltaan gohonzonin pyhää luonnetta. *”Gohonzonille on hyvä löytää kotoa sellainen hyvä paikka, rauhallinen paikka, sen arvoinen paikka. -- Kaapin tarkoitus on suojata gohonzonia. -- ” -kenttäpäiväkirja 24.4.2013*

”Esimerkiksi jos on pidemmän aikaa poissa kotoa, gohonzon pitäisi viedä muualle (turvalliseen paikkaan).” Miksi? ”No esimerkiksi tulipalon takia.” ”Minä en kyllä ole vienyt sitä kotoa pois, että kunhan pitää sen suojassa, se on tärkeää.” -kenttäpäiväkirja 24.4.2013

Kotialttarin ympäristö on usein varsin neutraali, eikä sen ympäristöä ole koristeltu kovin runsaasti. Alttarin päällä voidaan säilyttää harjoitukseen kuuluvia asioita, kuten harjoitukseen liittyvää kirjallisuutta, hedelmiä, kynttilöitä tai vesikulhoja. Kotialttarin suhteen ei olla niin tarkkoja, sillä jokaisella voi olla omanlaisensa kaappi. Tosin kotialttarissa täytyy olla mitoitettu paikka gohonzonille.

---

³⁵ Mandala tarkoittaa pyhää kuvaa maailmankaikkeudesta. Mandala kuvataan ympärämuotoisena, sillä ympyrä kuvastaa eheyttä, ykseyttä, iäisyyttä ja maailmankaikkeutta. Gohonzon ei kuitenkaan ole ympyrämuotoinen, vaan suorakulmainen paperinen kääro, mutta se kuvastaa mandalan tavoin koko universumia ja sen toimintoja. Lisää tietoa mandalasta voit lukea muun muassa täältä: <http://www.mandalatalo.com/cms/index.php?page=mandala>.

”Hedelmät ja vesi symboloi aisteja, että ollaan kaikilla aisteilla siinä läsnä. Ennen ollaan käytetty myös suitsukkeita, mutta Suomessa ei juurikaan enää. Suomessa monilla astma ja sisätilat on ongelmallisia. Mutta niiden tarkoituksena on herätellä aisteja.” -kenttäpäiväkirja 24.4.2013

Kotialttari ja alttarikaappi, jossa gohonzonia säilytetään, voivat olla jokaisella omannäköisensä, vaikkakin useimmiten ne muistuttavat toisiaan ja alttarikaappi on itsessään mitoitettu juuri gohonzonille.

”Gohonzonit painetaan Japanissa ja ne tilataan sitten sieltä.” -kenttäpäiväkirja 24.4.2013

”Ei ole mitään valmista mallia. Jokainen tekee itse. Joskus tehtiin pajalla useampia laatikoita kerralla, niitä on liikkeellä jonkin verran. Uusi harjoittaja voi saada joltakin vanhemmalta jäseneltä kaapin, jos tämä esimerkiksi vaihtaa isompaan kaappiin.” -kenttäpäiväkirja 24.4.2013

Alttarikaapit ja kotialttari ovat jokaisen jäsenen perusasioita ja niitä voidaan myös kierrättää jäseneltä toiselle. Tärkeintä näyttää olevan, että gohonzonia säilytetään arvokkaasti. Gohonzon voidaan nähdä harjoituksen konkreettisena symbolisena tukena, sillä gongyo ja daimoku kohdistetaan suoraan siihen. Gohonzon näyttäytyy pyhänä, uskonnollisena esineenä, ja sen suojelemisesta ja sen hyvästä huolehtimisesta puhutaan paljon. Toisaalta toiset painottavat myös, ettei kyseessä ole kuitenkaan mikään varsinainen palvonnan kohde, vaikka pyhästä esineestä onkin kyse.

”Gohonzon on kuva valaistumisesta. Varsinainen valaistuminen on jokaisessa ihmisessä ja asiassa itsessään potentiaalisena. Gohonzon on vain esine, mutta kun näin sen ekan kerran, mulle tuli syvän rauhallinen kokemus kauneudesta ja pyhyydestä, ja musta tuntui, että olin nähnyt sen ennenkin.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

”(se) kuvastaa jokaisen omaa elämää, heijastelee sitä. Siksi sitä varjellaan ja pidetään siitä huolta. Eli pyritään pitämään se puhtaana ja turvassa vaurioilta.” -kenttäpäiväkirja 24.4.2013

Gohonzon symboloi Nichiren buddhalaisuutta ja uskonharjoitusta sekä sen myötä niihin liitettyjä uskomuksia. Kun gohonzonia varjellaan mahdollisilta ulkopuolisilta uhkakuvilta, niin voidaan ajatella, että samalla ikään kuin suojellaan omaa elämää näiltä. Uskonnolliselle ajattelulle on ominaista jakaa maailma kahteen alueeseen, pyhään ja profaaniin. Durkheimin (1980, 55-56, 59-60) mukaan pyhää voi olla mikä tahansa, jos ihmiset antavat sille sen merkityksen. Pyhäksi katsotaan ne asiat, joita kiellot suojelevat ja eristävät. Gohonzonin katsotaan olevaan suojelusta tarvitseva kunnioituksen kohde, joka tekee siitä jo itsessään pyhää. Durkheim (1980, 59-60) toteaa, että

uskonnolliset uskomukset ovat mielikuvia, joissa pyhien asioiden luonne ja suhteet ilmenevät. Riitit toimivat ihmisten käyttäytymissääntöinä, jotka määrittävät, miten pyhien asioiden tai kohteiden läsnä ollessa tulee toimia. Uskontojen katsotaan muodostuvan näiden uskomuskokonaisuuksien ja niitä vastaavien riittien pohjalta. Durkheim puhuu uskonnollisten toimitusten tai tapojen suorittamisesta riitin käsitteellä, mutta omassa työssäni käytän sanaa rituaali kuvaamaan uskonharjoittamisen säännöllisiä tapoja. SGI:n jäsenet lausuvat gongyon ja daimokua gohonzonin edessä ja keskeisinä rituaaleina ne toimivat myös tietynlaisena ohjenuorana ja käyttäytymissääntönä sen suhteen, mitä ja miten gohonzonin edessä tehdään ja toimitaan.

Gohonzonin merkitys harjoittajalle on siinä uskomuksessa, että se on buddhatilaa kuvaava fyysinen objekti, johon uskonharjoittaminen konkretisoituu. Gohonzonin edessä uskonharjoittaminen tuo omalle harjoitukselle ikään kuin lisää potentiaalia. Samaten se auttaa myös keskittämään ajatuksia harjoituksen tekemiseen ja sen syihin.

”Käytännössä gohonzon auttaa harjoituksen tekemistä ja vahvistaa omaa buddhatilaa.” - Haastattelu 3, 26.3.2013

”Gohonzon on kaunis ja viisas. Mulla on jäsenille annettava paperikäärö alttarikaapissani ja myös muovinen, pieni matkagohonzon.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

Gohonzon on tärkeä osa uskonharjoitusta ja siihen liitetään symbolisia merkityksiä uskonharjoituksen toimivuuteen nähden. Uskonnon kautta haetaan yleisesti voimia elämän koettelemuksiin. Durkheim (1985, 368-369) jatkaa vielä, että uskonnon kautta ihminen voi ikään kuin nousta ihmisenä olonsa yläpuolelle ja uskoa pelastuneensa pahalta, millaisena hän sen kokeekin. Tässä pyhän kohteen ajatellaan usein toimivan tavanomaista voimakkaamman energian tuottajana ja tietyillä toiminnoilla se energia voidaan valjastaa omaan käyttöön. Tällöin riittä esimerkiksi toistetaan aina silloin, kun koetaan tarpeelliseksi uusintaa sen vaikutuksia. Uskonnonharjoituksen kautta vahvistetaan omaa itseä, uskoa ja myös yhteisöllisyyttä. Yhteisö uskonharjoituksineen ja uskonto itsessään tuo jäsenilleen iloa, sisäistä rauhaa, tyyneyttä ja innostusta, jotka kaikki vahvistavat yksilön uskoa ja riittien kautta päästään aina uudelleen käsiksi näihin tunnetiloihin. Uskonharjoitukset ovat myös siis itsessään pyhiä. Moni onkin kertonut tekevänsä daimokua esimerkiksi juuri kohdattaessa vaikeuksia elämässä. Daimokun lausumisesta koetaan saavan energiaa ja voimaa ongelmien käsittelyyn ja niistä yli pääsemiseen. Gongyon ja daimokun tekeminen etenkin gohonzonin edessä nähdään voimakkaana ja merkityksellisenä, vaikka näitä harjoituksia voidaankin tehdä myös ilman gohonzonia.

Gohonzon ilmentää vahvasti myös SGI:n jäseneksi tulemistä, sillä vain SGI:n jäsenet voivat saada oman gohonzonin. Palaan gohonzonin ja jäsenyyden väliseen kytkökseen tarkemmin seuraavassa jäsenyyden yhteisöllistä roolia pohtivassa luvussa.

7.4 Yhteenvetoa – uskomukset ja rituaaliset käytännöt yhteisön tukena

Uskonnolla ja uskonharjoitteilla voidaan luoda yhteisön symbolisia rajoja. Durkheimin (1980) sanoja lainaten, yhteinen usko yhdistää ihmiset ryhmäksi eli yhteisöksi. Nichiren buddhalaisuuden harjoittaminen on SGI:n jäseniä yhdistävä tekijä ja gongyon ja daimokun harjoittaminen muodostaa symbolisen rajan jäsenen ja ei-jäsenen välillä. Rituaalien tekemisen tärkeyttä korostettaessa vahvistetaan osaltaan tätä symbolista rajaa ja siten jäsenten tietoisuutta omasta yhteisöstään. Gongyo ja daimoku voidaan nähdä jäsenten tietynlaisina symbolisina käyttäytymiskoodeina, joilla jäsenet erottuvat muista, ja jonka avulla oma yhteisö tulee näkyvämmäksi. Yhteisö voidaan nähdä rajoja ilmaisevana symbolina (Cohen 1985, 14-15), jota yhteisön jäsenet pitävät symbolisesti yhteisenä. SGI-Suomen jäsenelle SGI on se yhteisö, johon yksilö katsoo kuuluvansa ja tätä yhteenkuuluvuuden tunnetta tuetaan monilla uskomuksilla, rituaaleilla ja ajatusrakennelmilla, joihin taas yhteisön rajat kytkeytyvät. Cohen toteaa kuitenkin, että vaikka yhteisö olisi symbolisesti yhteinen tekijä, se voi silti avautua sen jäsenille hieman eri valossa. SGI näyttäytyy siis jokaiselle sen jäsenelle jäsenen omien kokemustensa ja niille antamiensa merkitysten kautta, mutta silti SGI yhteisönä koetaan yhteiseksi juuri symbolisten tekijöiden kautta. Monet SGI-Suomen jäsenet tuntuvat korostavan juuri sitä, että jokaisella on oma tapansa ja tyyliensä harjoittaa, mutta uskon perusteet ovat samat. Uskonharjoitus on kaikille sama, vaikka siihen liitettäisiinkin omat odotukset ja merkitykset. Yhteisön yhteinen vahva rituaalinen pohja takaa sen, että jäsenet kokevat yhteisön yhtenäiseksi, vaikka ne saavatkin merkityksensä jokaisesta jäsenestä itsestään lähtien. Cohen (1985, 50) toteaaakin rituaalien vahvistavan sosiaalista identiteettiä ja ihmisten sosiaalisen paikantamisen tuntua. Rituaalien ja niille annettujen merkitysten kautta ihmiset myös kokevat yhteisönsä. Usko ja rituaalit vahvistavatkin yksilön sosiaalisia siteitä, jolloin ryhmän sosiaalinen rakenne vahvistuu. Uskonnon kautta voidaan hakea ymmärrystä ja turvallisuuden tunnetta maailmaan. (Geertz 1993, 142-143.)

Rituaalit voivat toimia ohjenuorina arkielämään ja niistä haetaan apua ja vastauksia oman elämän haasteisiin ja onnistumisiin. Rituaalien kautta siis osaltaan järkeillään ympäröivää maailmaa. (Tamsin 2009, 265-266.) Se, miten harjoituksesta puhutaan, kertoo myös jäsenten arvomaailmasta. Monet puhuvat harjoituksen tuomista positiivisista hyödyistä omaan elämään. Daimokun ja gongyon kautta etsitään tasapainoa ja kontrollia elämään nyky-yhteiskunnassa, jossa oman paikan ja elämän tasapainon löytäminen kaiken muutoksen keskellä voi olla hankalaa. Omaan elämään

halutaan rauhaa, pysyvyyttä ja onnellisuutta, ja samoja asioita toivotaan myös yhteisölle ja yhteiskunnalle. SGI yhteisönä edustaa myös jotain pysyvää ja pysyvyyttä jäsenten elämässä, jotain, johon kuulutaan. Yhteisö muodostaa sen turvallisen jalustan, josta on hyvä kohdata arkielämän ilot ja haasteet. Kaiken harjoittamisen ja uskon pohjalla tuntuukin olevan halu löytää jonkinlainen sisäinen harmonia kaikkeen elämään. Nichiren buddhalaisuuden kautta tunnutaan etsivän tasapainoa ja kontrollia elämään nyky-yhteiskunnassa. Oma rooli harjoittajana nähdään tärkeänä oman itsensä hyvinvoinnin sekä laajemmin koko yhteisön ja yhteiskunnan kannalta.

Uskonnollisilla uskomuksilla voidaan informoida ja määritellä jokapäiväisen elämän raameja. Näin ollen uskonto muokkaa ihmisten maailmankuvaa ja uskomuksia. (Tamsin 2009, 270.) Daimoku ja gongyo näyttäytyvätkin työvälineinä ympäröivään maailmaan suhtautumisessa ja kaikkeen tähän gohonzon oman elämän vertauskuvana ja suojeluksen kohteena nivoutuu.

SGI:n rituaalinen puoli toimii hyvänä esimerkkinä symboliikan toimivuudesta yhteisön eheyden kannalta. Rituaaleille on ennalta annettu jotkin yhteisesti jaetut merkitykset. Esimerkiksi daimokun osalta on ennalta sovittu, että se symboloi omaa elämää ja elämän lakia, mutta samalla yksilöt voivat kuitenkin vapaasti liittää siihen omat merkityksensä omien henkilökohtaisten kokemustensa kautta. Daimokun merkitys jaetaan ja ymmärretään yhteisesti, mutta silti se on samalla myös subjektiivinen omien kokemusten ja oman elämän vertauskuva. Yhteisesti jaetut symbolit takaavatkin yhteisön toimivuuden yksilöllisistä eroista huolimatta. (ks. Cohen 1985, 20-21.) Tähän myös SGI:n toimivuus yhteisönä osaltaan perustuu.

8 JÄSENYYS YHTEISÖÖN KUULUMISEN MERKKINÄ

SGI:n jäsenyys ja liikkeeseen kuuluminen näyttäytyy tärkeänä osana liikkeeseen identifioitumisessa. SGI:n jäsenyyden tarkastelu onkin mielenkiintoinen lähtökohta yhteisön symbolisen rakentumisen kannalta. Cohen (1985) on esittänyt, että yhteisö rakentuu sen rajojen kautta ja voidaan ajatella, että SGI:n jäsenyys on yksi selkeä rajan ylityskohta yhteisön kannalta. Kun liittyy SGI:n jäseneksi, liittyy osaksi SGI:a yhteisönä. Jäsenyys konkretisoi yhteisöön kuulumisen ja jäsenyyden voidaan näin ollen katsoa symboloivan osin yhteisön kollektiivista identiteettiä. Liityttäessä osaksi liikettä, liitytään samalla osaksi yhteisesti jaettua ajatusta yhtenäisestä yhteisöstä. Toisaalta itse jäsenyys on liikkeeseen liittymisen muotoseikka, mutta samalla siihen kytkeytyy monia odotuksia ja merkityksiä, joita jäsenet itse sille antavat. Jäsenyyteen liitetyt ajatukset ja oletukset ovat myös hyviä esimerkkejä liikkeen symbolisten rajojen luomisesta suhteessa liikkeen ulkopuolisiin ihmisiin. SGI:n jäsenille yhteisön todellisuus onkin symbolista. Yhteisöllä itsellään ja sen kaikilla toiminnoilla voidaan katsoa olevan symbolinen ulottuvuus, jonka avulla ihmiset muodostavat ajatuksiaan. Yhteisön symbolinen todellisuus ja kuva yhteisöstä rakentuvat siten hyvin pitkälti sen jäsenten sille antamista merkityksistä. (Cohen 1985,19.)

SGI alkoi saada kannattajia ja harjoittajia Suomessa 1970-luvun lopulla. Virallisten tietojen mukaan SGI-Suomen jäsenmäärä oli vuonna 2012 52 jäsentä³⁶, mutta tämä luku viitanee jäseniin, jotka ovat liittyneet SGI-Suomen uskonnollisen yhdyskunnan jäseniksi. SGI-Suomen Internet-sivuilla Suomen jäsenmääräksi on arvioitu noin 170 jäsentä. Lukujen eroa selittää se, että liittyäkseen SGI:n jäseneksi, ei tarvitse liittyä Suomessa toimivan uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi. SGI:n jäseniä on siis Suomessa enemmän kuin itse SGI-Suomi uskonnollisen yhdyskunnan jäseniä. Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyteen kuitenkin kannustetaan ja olen kuullut sanottavan, että yhdyskunnan jäseneksi liittymisen katsotaan tukevan omaa uskonharjoitusta. Sen katsotaan näyttävän todeksi tai todistavan niin itselle kuin myös muille, että henkilö kuuluu Soka Gakkai Internationaliin. Tällä tavoin tuodaan yleisesti esille se, että yhdyskuntaan kuulumisen on myös yhteisön kannalta suotavaa.

Jäsenyys itsessään liittää ihmisen osaksi yhteisöä ja yhteisö taas tarjoaa jäsenelle tietynlaisen elämäntavan, jonka mukaisesti, normeja ja käyttäytymistapoja säännellen, jäsenet pyrkivät elämään (Geertz 1993, 93). Yleisesti ottaen SGI:n jäseneksi liittyminen on merkki yhteisöön kuulumisesta. Jäsenyys tekee rajanvetoa muihin liikkeen ulkopuolella oleviin ihmisiin, mutta myös samalla muihin harjoittajiin, jotka eivät vielä välttämättä ole SGI:n jäseniä. Omaa asemaa ja statusta SGI-

---

³⁶ Tietoa uskonnoista Suomessa löytyy www.uskonnot.fi -sivustolta, josta löytyy myös kuvaus Suomen Soka Gakkai Internationalista.

yhteisössä voidaan siis vahvistaa jäsenyydellä, joka viestii ulkopuolelle uskonharjoittajan sitoutumisen asteesta yhteisöön. Liittymällä SGI:n jäseneksi vahvistetaan omaa kuulumista SGI-yhteisöön, mutta liittymällä lisäksi SGI-Suomen uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi voidaan viestittää muille, lähipiirissä oleville SGI-jäsenille, vahvemmin liikkeeseen kuulumisesta ja uskonharjoittamiseen sitoutumisesta.

8.1 Uskonharjoittajasta jäseneksi

Millä tavoin SGI:n jäseneksi sitten päädytään? SGI:n toiminnassa voi olla mukana, vaikkei olisi liikkeen virallinen jäsen. Monet jäsenet ovat aloittaneet uskonharjoittajina ilman virallista jäsenyyttä ja jäseneksi on liittytty vasta aktiivisen harjoittamisen jälkeen. Nichiren buddhalaisuutta voi harjoittaa ilman kuulumista mihinkään liikkeeseen. SGI:n jäsenyyteen liitetään kuitenkin selkeitä merkityksiä Nichiren buddhalaisuuteen ja SGI:iin sitoutumisen asteesta. Jäseneksi liittyminen on hyvä tapa viestittää muille, että on päättänyt alkaa harjoittaa Nichiren buddhalaisuutta juuri SGI:n tavoin. Tie jäseneksi lähtee liikkeelle uuden henkilön mukaan tulosta. Keskusteluiltojen kautta voi tutustua vähitellen liikkeeseen, sen ideologiaan, uskonharjoituksiin sekä paikallisiin aktiivijäseniin. Tällä tavoin uusi liikkeestä kiinnostunut henkilö oppii SGI:n peruspilarit, uskon, harjoituksen ja opiskelun kolminaisuuden, jonka jälkeen henkilön katsotaan olevan pätevä tekemään päätöksen liikkeeseen kuulumisesta ja jäseneksi ryhtymisestä. Yhteisön sisällä SGI:n jäsenet tai liikkeeseen tutustujat siis oppivat yhteisöön kuulumisen keskeisiä piirteitä (Cohen 1985, 15-16) ja eräänlaisena jäsenyyden ehtona pidetään sitä, että henkilö on ensinnäkin perehtynyt Nichiren buddhalaisuuden harjoitukseen ja osaa siten tehdä gongyon ja toisekseen sitä, että tietää uskon peruseräpäätteet. Olen kuullut usein puhuttavan uskonharjoittajasta tai liikkeeseen tutustujasta, jonka jälkeen voi liittyä liikkeen varsinaiseksi jäseneksi. Harjoittajan tai liikkeeseen tutustujan ajatellaan usein jo harjoittavan Nichiren buddhalaisuutta omatoimisesti ja täten jäseneksi hakeutuminen nähdään varsin luonnollisena siirtymänä kohti yhteisöön kuulumista. Vaikka henkilö voi olla toiminnassa mukana ilman virallista jäsenyyttä, näyttäytyy jäseneksi liittyminen silti selvänä rajana yhteisöön sisälle pääsyssä sekä siihen kuulumisessa.

SGI:n jäseneksi on päädytty monien eri polkujen kautta, mutta kaikkia tarinoita yhdistää tietynlainen uutuuden viehätys, yleinen kiinnostuneisuus buddhalaisuuteen tai itämaiseen filosofiaan ja SGI harjoittajaan tutustuminen.

”Silloin - - Suomessa oli vain muutamia jäseniä, noin kymmenen aktiivista, he kaikki asuivat Helsingissä. Vierailin muutamia kertoja Helsingissä ja noin puolen vuoden kuluttua liityin jäseneksi.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

”...pidin - - lausumista aika eksentrisenä touhuna, mutta kuuntelin liikuttuneena, kun hän sanoi lausuvansa onnellisuudelleni. Viikon kuluttua lausuin jo itsekin, ja siitä alkoi toisenlainen elämä.” - Haastattelu 4, 22.4.2013

”Tutustuin harjoittavaan.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

Moni haastattelemistani henkilöistä on korostanut SGI:n tuomaa muutosta verrattuna omaan entiseen elämään ja liikkeen jäseneksi liittyminen ikään kuin jakaa oman elämän aikaan ennen SGI:ia ja liittymisen jälkeiseen aikaan. SGI:iin ja Nichiren buddhalaisuuteen on tutustuttu usein oman tuttavapiirin kautta, mikä viestittää jo itsessään siitä, ettei liike ole suurelle yleisölle tunnettu.

”Eräs ystäväni harjoitti Timanttapolun buddhalaisuutta ja toinen ystäväni taas Nichiren Daishoninin buddhalaisuutta Sgi:ssa. Kävin pitkiä keskusteluja molempien kanssa. Nichiren Daishoninin buddhalaisuudessa minuun teki vaikutuksen eritoten kymmenen olotilan teoria.” - Haastattelu 1, 22.3.2013

Nichiren buddhalaisuuden harjoittamisen aloittaminen on liittynyt monella jollain tapaa elämänmuutokseen tai se ainakin nähdään eräänlaisena positiivisena käännekohtana omassa elämässä. Monet ovat tehneet päätöksen Nichiren buddhalaisuuden uskonharjoittamisesta kuullessaan jonkun muun tekevän harjoitusta ja keskusteltuaan jo harjoittavan jäsenen kanssa harjoituksen merkityksestä ja toimivuudesta omalle elämälle.

”Tutustuin naiseen, joka harjoitti, kuulin, kun hän teki harjoitusta ja se teki minuun heti valtavan vaikutuksen, aloin kokeilla ja käytännössä harjoittaa lausumista jo seuraavana päivänä. Olin ollut kiinnostunut mietiskelystä ja itämaisestä filosofiasta jo aikaisemmin ja tämä osui suoraan sydämeen.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Monelle Nichiren buddhalaisuuden aktiivinen uskonharjoitusmuoto, daimokun aktiivinen ääneen lausuminen, näyttää olevan merkittävä harjoittajasta jäseneksi päätyminen syy. Mallia on otettu muilta jäseniltä, mutta oman harjoittamisen myötä jokaiselle kehkeytyy oma suhde niin uskonharjoitukseen kuin buddhalaisuuteen ylipäätään. Moni onkin korostanut Nichiren buddhalaisuuden teoreettista ja filosofista puolta, joita kuvaillaan myös oman elämän filosofioiksi.

8.2 Gohonzon jäseneksi tulemisen ja liikkeeseen sitoutumisen symbolina

”Jokainen saa oman gohonzonin liittyessään jäseneksi, tai jos perheessä on jo gohonzon, silloin liitytään jäseneksi, jokaisessa kodissa on yksi gohonzon.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

Gohonzon³⁷ symboloi SGI:n uskonharjoituksen keskeisintä ohjenuoraa, elämän lakina pidettyä nam-myoho-renge-kyota. Samalla sen voidaan katsoa symboloivan liikkeeseen kuulumista ja Nichiren buddhalaisuuden harjoittamista. SGI:n jäseneksi tullaan gohonzonin vastaanottamisen myötä. SGI:n jäseneksi haluavan on haettava gohonzonia kirjallisesti gohonzonhakemuksella. Suomen osalta hakemuksessa voi valita, liittykö samalla myös SGI-Suomen uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi.

Gohonzoniin liitetään monia merkityksiä ihmisen halusta sitoutua harjoittamaan Nichiren buddhalaisuutta. Se osoittaa muille jäsenille sen, että uusi uskonharjoittaja on päättänyt alkaa harjoittamaan Nichiren buddhalaisuutta omassa elämässään aktiivisesti ja gohonzonin myötä tulee näin osaksi SGI:ia. Gohonzonin vastaanottaminen konkretisoi jäseneksi tulemisen niin itselle kuin myös muille harjoittajille ja jäsenille. Gohonzon voidaan nähdä selkeänä symbolina SGI:n jäsenyydestä ja Nichiren buddhalaisuuden harjoittamisesta ulospäin.

Vaikka jäsenyys näyttäytyy pintapuolisesti varsin mekaaniselta käytännön toimelta, niin sillä on syvällisempi merkitys itse harjoittajalle ja myös henkilön lähiympäristölle. SGI-Suomen gohonzonin hakuohjeissa korostetaan, että ennen gohonzonin vastaanottamista jäseneksi tulevan on hyvä varmistaa ja tiedostaa, että 1) muut perheenjäsenet tai samassa asunnossa asuvat henkilöt hyväksyvät gohonzonin vastaanottamisen, 2) gohonzon on elämän vertauskuva ja sitä tulee kunnioittaa sekä suojella, jottei se vahingoitu ja 3) Nichiren Daishoninin buddhalaisuuden kolme perusasiaa ovat usko, harjoitus ja opiskelu. Jo näiden ohjeiden ilmaisussa on nähtävissä gohonzonille annettu erityisasema yhteisöön kuulumisen ja jäsenyyden kannalta. Gohonzon yleensä vastaanotetaan ja asetetaan paikoilleen oman paikallisen SGI-ryhmän ja läheisten läsnä ollessa. Gohonzonin pyhä luonne tulee esiin näissä tarkasti säännellyissä ohjeissa, kuinka gohonzon tulee vastaanottaa ja asentaa kotiin.

Gohonzonin hakuprosessissa korostuu jäseneksi haluavan oma tahto ja halu tulla jäseneksi. Tämä tukee hyvin ajatusta siitä, että uusien uskontojen jäsenyys perustuu pääosin vapaaehtoisuuteen, jolloin jäsenyys aina valitaan itse. Gohonzonin hakemista voidaan pitää selkeänä merkinä siitä,

---

³⁷ Gohonzon = paperinen kääre, johon on kiinalaisin ja sanskritinkielisin merkein kirjoitettu kuvaus elämän laista. Ks. kappale 6.3.

että henkilö haluaa kuulua juuri tähän yhteisöön. Myös gohonzoniin liitetty merkitykset³⁸ voidaan nähdä symbolisina rajoina yhteisöön kuulumisesta. Gohonzon toimii jäseniä yhdistävänä tekijänä ja kaikki, jotka ovat vastaanottaneet sen, edustavat samaa yhteisöä ympäri maailman. Gohonzon edustaa jäsenyyttä, yhteisöön kuulumista ja siihen liitettyjä yhteisiä odotuksia ja tavoitteita.

8.3 Jäsenyys yhteenkuuluvuuden tunteen määrittäjänä

Jäsenyyteen liitetty merkitykset tuovat yhteisön näkyvämmäksi jäsenille itselleen ja näin jäsenyyden voidaan katsoa vahvistavan kuvaa yhteisöstä sekä myös lisäävän yhteenkuuluvuuden tunnetta. Jäsenille juuri SGI itsessään symboloi omaa yhteisöä. Vaikka yhteisölle annetut merkitykset saattavat vaihdella suurestikin jäsenten välillä, niin symboleiden kautta yhteisö kykenee näyttäytymään yhtenäisenä kokonaisuutena, jonne jäsen voi itsensä edelleen sijoittaa mielessään (Cohen 1985, 20-21). Yhteenkuuluvuuden tunne rakentuu yhteisten symboleiden kautta ja jäsenyys itsessään toimii yhtenä symbolina yhteisöön kuulumisesta.

SGI-jäsenyys luontaisesti luo syviäkin ihmissuhteita jäsenten välille. SGI:n jäsenyyteen kuuluvat yhteiset keskusteluillat ja mahdolliset muut yhteiset tapaamiset, joiden myötä jäsenet luonnollisesti tulevat toisilleen tutuiksi. Kaveruus- ja ystävyysuhteita syntyy ja tuttavien saadaan ympäri maailman.

”Joskus on ollut myös läheisempää ja jatkuvampaa yhteydenpitoa joihinkin jäseniin. Henkilökohtaisten asioiden jakamista.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

”Joidenkin kanssa on vuosien mittaan syntynyt säännöllinen yhteydenpito. Suomessa muutamiin ja ulkomailla pariin. Joidenkin kanssa jutellaan kaikesta mahdollisesta ja joidenkin kanssa enemmän buddhismista.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

”Pidän yhteyttä lähinnä oman kaupunkini jäseniin. Suunnittelemme ja järjestämme yhteisiä kokouksia ja silloin tällöin myös tapahtumia. Pidämme yhteyttä n kerran viikossa tekstiviesteillä tai puhelimitse. Yhteydenpito on välttämätöntä. Ja vähän velvollisuuskin. Mutta ryhmäni jäsenten ajattelemisen saa mut aina iloiseksi.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

Jäsenyys yhdistää ihmisiä, mutta sen voidaan katsoa myös velvoittavan pitämään yhteyttä muihin jäseniin, jotta SGI:n tavoitteet yhtenäisen yhteisön luomisesta voisivat toteutua käytännössä. Yhteenkuuluvuutta voidaan vahvistaa pitämällä säännöllisesti yhteyttä muihin jäseniin ja tässä telekommunikaatio on noussut tärkeään asemaan.

---

³⁸ Ks. kappale 6.3 gohonzonista

”Suomessa minulla on paljon harjoittajia ystävinä eri paikkakunnilla. Heidän kanssaan pidämme yhteyttä Facebookissa, puhelimitse ja myös kyläilemällä toistemme luona. Yhteydenpito muihin harjoittajiin inspiroi ja virkistää omaa harjoitusta.” -Haastattelu 1, 22.3.2013

Internet ja puhelin ovat keskeisiä tiedotus- ja yhteydenpitovälineitä jäsenten välillä. Etenkin Internet ja sen tarjoama Skype-palvelu mahdollistavat yhteydenpidon kaikkialle maailmaan reaaliaikaisesti maantieteellisistä etäisyyksistä huolimatta. Skypen kautta mahdollistuvat muun muassa henkilökohtaiset videopuhelut, ilmaiset nettipuhelut Skypestä Skypeen, soitot puhelimiin, kokouspuhelut ja ryhmänäköpuhelut.³⁹ Tällainen yhteydenpito mahdollistaa vankkojen verkostojen syntymisen ja ylläpidon ja on myös ideaali kanava liikkeen sanoman levittämiseksi. Halvat puhelumahdollisuudet ovat vaikuttaneet valtavasti ja monella tapaa monenlaisiin transnationaalsiin yhteisöihin juuri esimerkiksi helpottamalla yhteydenpitoa ihmisiin ympäri maailman. Uudet teknologiat ovat mahdollistaneet ja mahdollistavat transnationaalisten siteiden ylläpidon päivittäin. (Vertovec 2009, 54-61.)

Myös SGI-jäsenet vahvistavat liikkeen sisäisiä sosiaalisia suhteitaan nykyteknologiaa apuna käyttäen. Yhteyttä pidetään niin SGI-Suomen jäsenten kesken kuin myös maailmanlaajuisesti SGI:n jäsenten kesken. Yhteydenpito muihin jäseniin konkretisoi ajatuksen meistä, yhtenäisestä yhteisöstä ja samalla luo näkymätöntä rajaa meidän ja muiden välille. Jäsenten väliset suhteet voimistuvat yhteydenpidon myötä ja kuva yhteisöstä vahvistuu. SGI-Suomen toiminnassa juuri Skypellä näyttää olevan erityinen rooli jäsenten välisessä yhteydenpidossa. Jäsenet pitävät sen kautta yhteyttä toisiinsa, pitävät keskustelukokouksia keskusteluiltojen tapaan sekä voivat lausua daimokua yhdessä videopuhelujen välityksellä. Tällä kaikella on selvä vaikutuksensa jäsenten välisten verkostojen luomisessa. Nämä verkostot myös vahvistavat ajatusta yhdestä yhtenäisestä yhteisöstä välimatkoista huolimatta. Nykyteknologia poistaa fyysiset välimatkat jäsenten väliltä, mikä edesauttaa kokonaisuudessaan aivan uudenlaisen harjoittamisen ja yhteisöön kuulumisen muodon syntyä.

”Skypetapaamisia on kuulemma Revontulialueen kesken. Minulle kerrottiin, että näin päästään lähemmäksi toisia ja voidaan olla yhteyksissä konkreettisesti, vaikka välimatkat ovat pitkiä. Skypettäminen on kuulemma toimiva tapa pitää keskustelupiirejä eri aiheista. Siellä tapaa kuulemma uusia ihmisiä, saa vahvistusta uskalle ja harjoittamiselle ja oppii uusia asioita

---

³⁹ Lisätietoa Skypestä ja sen toimintamahdollisuuksista: <http://www.skype.com/intl/fi/home/>

buddhalaisuudesta. Samalla se on kuulemma yhteisöllistä, se yhdistää jäseniä ympäri Suomen ja konkretisoi näin toimintaa.” -kenttäpäiväkirja 7.2.2012

SGI-jäsenet hyödyntävät Internetin palveluita toteuttaakseen SGI:n keskeisiä toimintatapoja, kuten esimerkiksi keskusteluiltoja. Skype-tapaaminen keskustelupiirin tavoin muistuttaa normaalia keskusteluiltaa, mutta näin siihen voi osallistua jäseniä helpommin myös oman paikkakunnan ulkopuolelta. Verkostot laajenevat ja yhteisön koko kasvaa tai ainakin tuntu laajemmasta yhteisöstä kasvaa. Skype-tapaamisten roolia on painotettu etenkin Suomessa, jossa jäseniä on suhteellisen vähän ja jäsenten väliset välimatkat voivat olla pitkiä. Näyttäisi siis siltä, että Skypen käyttö yhtenä yhteydenpitomuotona ylläpitää ja vahvistaa SGI:n asemaa Suomessa ja myös SGI-Suomen yhtenäisyyttä ja yhteisön tuntua jäsenten kesken. Samaten se vahvistaa verkostoja kansainvälisen SGI:n suuntaan.

Tietoverkkojen avaamat maailmanlaajuiset yhteydet ovat muokanneet yhteisöllisyyttä ja synnyttäneet nettiyhteisöjä, joissa yhteiset intressit kokoavat ihmisiä yhteen ympäri maailman jakamaan kokemuksia ja kehittämään ideoita ilman, että he tuntevat toisiaan henkilökohtaisesti (Hautamäki 2005, 10). Näin myös SGI:n jäsenet voivat kohdata toisensa juuri Internetin välityksellä ilman, että he tuntevat toisiaan henkilökohtaisesti. Yhteisöllisyys nähtiin pitkään niin, että ihmiset kokoontuvat yhdessä yhteisön tilaisuuksiin ja osallistuvat sen toimintaan. Nykyään ajatellaan tämän lisäksi, että esimerkiksi uskonnollisissa yhteisöissä uskonnollisten seikkojen jakaminen sekä uskonnonharjoitukseen osallistuminen ei välttämättä edellytä ihmisten suoraa kanssakäymistä toistensa kanssa. Internet, radio, televisio, elokuvat ja kirjat sekä aikakaus- ja sanomalehdet ovat osin korvanneet ihmisten välisen konkreettisen kohtaamisen. Tieto välittyy nopeasti näiden kanavien kautta ja uskonnon välittäminen ja yhteisöllinen jakaminen voi tapahtua myös tiedotusvälineiden kautta. Yhteisöllisyyden kannalta olennaista on se, että yksilö kuvittelee, että on olemassa muita ihmisiä, jotka ajattelevat ja uskovat samalla tavalla kuin hän itse. Juuri tässä piilee uskonnon yhteisöllisyyden ydin, jota sitten vahvistetaan rituaalis-kultillisella toiminnalla. (Lehtonen 2005, 77-78.) Internetin välityksellä tapahtuva viestintä ja vuorovaikutus kasvattavat ja vahvistavat selvästi yhteenkuuluvuuden tunnetta ja kuvaa yhteisöstä.

Jäsenyyteen ja sen merkityksiin liittyy olennaisesti myös uusien jäsenten hankinta ja heidän saamisensa mukaan toimintaan. Uskonnollisten liikkeiden perinteinen tapa saada uusia jäseniä perustuu käännättämisajatuksen, jossa ihmisiä käännytetään uskomaan omaan uskontoon (Junnaho 1996, 96). Kääntymisellä viitataan monesti uskoon tuloon tai uskonnolliseen herätykseen, jonka myötä henkilön suhde uskontoon muuttuu olennaisesti. Usein tällaiset

kääntymiset tapahtuvat uskonnon sisällä, jolloin liitytään johonkin herätysliikkeeseen tai lahkoon. Uusien uskontojen kohdalla kyse on kääntymisestä uskonnosta toiseen. (Junnonaho 1996, 102.)

Myös SGI:lla on toimintaohjeissaan määritelty liikkeen jäsenten tehtäväksi suorittaa shakubukua, jonka on katsottu muistuttavan käännytystyötä. Shakubukun kääntäminen suomeksi on osoittautunut vaikeaksi, mutta yritän tässä luonnehtia sitä parhaani mukaan. Shakubuku kuvastaa Nichiren buddhalaisuudesta ja siten SGI:sta kertomista liikkeen ulkopuolisille ihmisille. Ajatus jokaisen ihmisen buddhaluonteesta ja sitä myötä elämän rajattomasta potentiaalista toimii buddhalaisuudesta kertomisen moottorina. Nichiren korosti shakubukun pyrkimykseksi avoimen dialogin luomista ihmisten välillä. Tarkoituksena on siis välittää ihmisille tietoa heissä olevasta rajattomasta potentiaalista, vähättelemättä kuitenkaan muita uskomuksia tai uskontoja.⁴⁰ Tämän voi siis ymmärtää toisille ihmisille kertomisena eli jäsenen tehtäväksi katsotaan omasta uskonharjoituksesta ja uskosta kertominen sekä siten uskonsanoman levittäminen. Durkheim (1980, 377) on myös todennut, että uskova ihminen kokee tarvetta levittää omaa uskoaan, sillä hän kokee sen oikeaksi ja juuri tähän uskon sanoman levittäminen usein perustuu.

Tähän liittyy läheisesti myös toinen SGI:n keskeinen termi, *kosen-rufu*. Kosen-rufu on usein käännetty tarkoittamaan maailman rauhaa ja ajatellaan, että maailman rauhan voi saavuttaa yksilöllisen onnellisuuden kautta. Uskotaan, että tähän yksilölliseen onneen voidaan päästä Nichiren buddhalaisuutta harjoittamalla ja SGI:n elämänfilosofian kautta, jossa keskeistä on juuri Nichiren buddhalaisuuden opit ja ajatukset. Kosen-rufun kirjoitusasu (kiinalaisin merkein) voidaan kääntää sanoiksi: laajalti, julistaa, virrata ja levittää aatetta. Tämä on ymmärretty usein Lootus-sutran sanoman ja opetusten levittämisenä. Nichirenin mukaan kosen-rufun saavuttaminen mahdollistaa ihmisen yksilöllisen onnen saavuttamisen. Hän katsoi, että yksilöllinen onni on sidoksissa kanssaihminen rauhaan ja onneen ja tämän vuoksi uskonsanomaa tulisi välittää myös muille. Nichiren erosi aikansa buddhalaisista ajattelijoista siinä, että hän uskoi ihmisen voivan saavuttaa todellisen onnellisuuden tason jo tämän hetkisessä elämässään. Samaten hän uskoi, että valaistuminen ei ole pelkästään henkilökohtainen ja sisäinen hyve, vaan pikemminkin kytköksissä muihin kanssaihmiin. Nichirenin näkemyksen mukaan valaistuminen itsessään ei ole ainoa maali, johon pyritään, vaan tärkeintä on epäitsekäs toiminta. Buddhatilan saavuttaminen perustuu ajatukseen epäitsekäistä teoista ja toimista muiden kanssaihminen hyvinvoinnin ja onnellisuuden edistämiseksi. Kosen-rufu viittaa siis sanoman levittämiseen siinä mielessä, että tarkoituksena on viestittää muille ihmisille liikkeen keskeinen uskomus ihmisen oman elämän arvosta ja

---

⁴⁰ Shakubukua avataan kansainvälisen SGI:n verkkosivuilla ja sen katsotaan merkitsevän ihmisissä olevan rajattoman potentiaalin paljastamisena. <http://www.sgi.org/buddhism/buddhist-concepts/shakubuku-reveal-true-potential.html>

potentiaalista.⁴¹

Uusilla uskonnollisilla liikkeillä on monitasoisia tavoitteita, joilla voidaan edistää uusien jäsenien saamista. Pelastussanomaa ajavat liikkeet pyrkivät levittämään sanomaansa mahdollisimman laajalle, mutta hengellisten tavoitteiden lisäksi liikkeillä on toki myös muita yleishyödyllisiä tavoitteita, kuten rauhanaatteen edistäminen, köyhyyden poistaminen sekä koulutuksen ja valistuksen lisääminen. Näiden avulla liikkeet voivat saada joukkoonsa lisää kannattajia, mikä taas tuo sille lisää vaikutusvaltaa ja yleensä myös rahaa. Vaikutusvallan ja varallisuuden lisääminen taas parantavat organisaation toimintaedellytyksiä yleisesti. Yksilötason toimintatavoitteet ovat yhteisön kannalta olennaisia, sillä ilman jäseniä on mahdotonta toimia. Pelastus luvataan niille, jotka tulevat mukaan toimintaan ja noudattavat liikkeen tai organisaation sääntöjä. Yhteisö tarvitsee tehokkaan organisaation toimiakseen tehokkaasti. Näin ollen, yhteisöllä, jolla on toimiva organisaatio ja paljon kannattajia, on hyvät mahdollisuudet toteuttaa myös globaalit tavoitteensa eli levittää sanomaansa kaikkialle maailmaan. (Junnonaho 1996, 96.) Mitä enemmän liikkeellä on kannattajia, sitä enemmän se saa äänensä kuuluville. Jäsenille annetut yksilötason tavoitteet, kuten harjoituksen tekeminen ja siitä kertominen muille, tukevat yhteisön olemassa oloa, sillä yhteisö muodostuu loppujen lopuksi jäsentensä varaan.

Olen useissa keskusteluilloissa pannut merkille, että uusien jäsenten mukaan tulo ja harjoituksesta muille kertominen koetaan tärkeäksi asiaksi, mutta käytännön tasolla nämä tavoitteet tuntuvat vaikeilta ja etäisiltä. Olenkin huomannut, että uusien jäsenten hankinta ei näytä olevan kovin aktiivista toimintaa. Puheen tasolla tämä tiedostetaan ja keinoja uusien jäsenten saamiseksi sekä shakubukun ja kosen-rufun tekemiseksi pohditaan, mutta käytännön keinot tähän tuntuvat vähäiseltä. Tähän vaikuttaa varmasti moni seikka ja yksi merkittävä tekijä voi olla Suomessa vallitsevana oleva käsitys uskonnon yksityisyydestä. Moni jäsen on kertonut, että uskonnosta puhuminen koetaan hankalaksi ja yksityiseksi asiaksi ja sen vuoksi myös buddhalaisuudesta ja SGI:sta kertominen koetaan toisinaan vaikeaksi tai tungettelevaksikin. Ihmettelin tätä ääneen erään keskusteluillan aikana ja sain vastaukseksi, että kyse on osaltaan sukupolvierosta. Moni vanhemmista jäsenistä kertoi, että heidät on kasvatettu pitämään uskonto yksityisenä asiana ja tästä ajatuksesta on vaikeaa päästä irti. Tätä voitaneen pitää esimerkkinä uuden uskonnon kohtaamista integroitumisongelmista tai -vaiheista uuteen ympäristöönsä. SGI on uusi tulokas Suomessa, ja vaikka sen jäsenistä moni on ollut mukana alkutaipaleelta lähtien, etsii se edelleen paikkaansa ja rooliaansa uudessa ympäristössään. SGI:n tavoitteet tiedostetaan ja omaksutaan, mutta käytännön

---

⁴¹ Kosen-rufu käsitteenä avataan myös SGI:n kansainvälisellä verkkosivulla <http://www.sgi.org/buddhism/buddhist-concepts/kosen-rufu.html>

tasolla niiden toteutumiselle etsitään yhä luontaista muotoa. Keskusteluissa nousi esille myös pelko lahkoksi leimautumisesta, mikä liittyy läheisesti uskonnon yksityisenä pitämiseen.

Uusien jäsenten saaminen on selvästi luontevampaa siten, että liikkeestä kiinnostunut henkilö itse ottaa yhteyttä liikkeeseen. Itsekin koin, että yhteydenottoni jälkeen ja oltuani mukana muutamissa keskusteluilloissa, minua alettiin aktiivisemmin kannustaa itse uskonharjoituksen tekemiseen myös omassa arkielämässäni keskusteluiltojen ulkopuolella.

”Sain paketin, joka sisälsi buddhalaisen kellon, lyömäkapulan, Nichiren buddhalaisuuden harjoituskirjaseen, rukousnauhan ja tummansinisen samettipussukan kirjalle ja nauhalle. Ne on kuulemma siltä varalta, jos päätän alkaa tekemään gongyoja joskus.” -kenttäpäiväkirja 17.1.2012

Uutta harjoituksesta kiinnostunutta voidaan tukea ja kannustaa monin tavoin harjoituksen tekemiseen. Itsekin koin keskeisten uskonharjoitukseen liittyvien esineiden saamisen kannustimena alkaa tehdä harjoitusta myös kotonani, jotta voisin itse todeta harjoituksesta saadut hyödyt henkilökohtaisesti. Tällainen kannustin toiminee hyvin uusien kannattajien ja jäsenten hankinnassa, sillä tästä olisi ollut helppo siirtyä uskonharjoittajaksi, jos liikkeen tarjoamat uskonharjoitteet ja ideologia olisivat sillä hetkellä tuntuneet omilta. Testasin uskonharjoitteita oma-aloitteisesti myös omassa kodissani, osin, jotta oppisin uskonharjoituksen rituaaliset osuudet paremmin, mutta osin myös siksi, että halusin kokeilla, miltä harjoituksen säännöllinen tekeminen itsestäni tuntuu. Omakohtainen kokemus ja näkemys harjoituksesta ovat auttaneet minua ymmärtämään paremmin, mistä on kyse, kun puhutaan harjoittamisesta ja sen tuomista hyödyistä omalle elämälle ja lähiympäristölle. Minusta ei kuitenkaan tullut liikkeen jäsentä, ainakaan vielä. Mutta yleisesti ottaen uskonnolliset yhteisöt tarvitsevat uusia jäseniä joukkoonsa, sillä uskonto saa elinvoimansa yhteisöstä ja ilman jäseniä ei olisi itse yhteisöä (Durkheim 1980, 377).

8.4 Yhteenvetoa – jäsenyys yhteisöä kannattelevana voimana

Yhteisö tarvitsee jäseniä ollakseen elinvoimainen. Yhteisö myös saa merkityksensä suhteessa sen jäseniin. Jäsenyyden voidaan katsoa olevan vahva symbolinen viesti yhteisöön kuulumisesta. Harjoittajasta tai liikkeeseen tutustujasta jäseneksi siirtymisen voidaan ajatella olevan merkittävä virstanpylväs liikkeen sisällä. Jäseneksi liittymällä korostetaan omaa sitoutumisen astetta liikkeeseen niin itselle kuin myös muille jäsenille. Sitä pidetään merkinä henkilön päätöksestä omistaa elämänsä Nichiren buddhalaisuuden harjoittamiselle ja oppien levittämiseksi sekä SGI-yhteisöön kuulumisesta. Jäsenyys liittyy henkilön virallisesti ja konkreettisesti SGI-yhteisöön, joka samalla symboloi itse jäsenelle omaa yhteisöä. Näin ollen jäseneksi liittymisen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta jäsenten välillä ja vahvistaa siten yhteisöä ja sen tuntua.

Uskonharjoittaja ja liikkeeseen tutustuja, jotka eivät vielä ole SGI:n jäseniä, ovat myös jo osa yhteisöä, mutta yhteisön jäsenyys konkretisoituu lopulta vasta virallisen jäseneksi liittymisen myötä. Liikkeeseen liittymisen taustaoletuksena on kuva yhtenäisestä yhteisöstä, joka on saavutettavissa jäsenyyden kautta. SGI:n jäseneksi liittyminen ikään kuin sinetöi kuulumisen SGI yhteisöön niin jäsenelle itselleen kuin myös muille jäsenille sekä liikkeen ulkopuolisille henkilöille.

Jäseneksi liittymisen myötä henkilöstä tulee osa maailmanlaajuista SGI:ia ja hän saa vastaanottaa oman gohonzonin merkiksi uskontoon ja harjoittamiseen sitoutumisesta. SGI:n jäseneksi tulemisen kannalta gohonzonilla onkin merkittävä rooli. Ensinnäkin se konkretisoi niin itselle kuin muille kuulumisen SGI:iin ja toisekseen se symboloi yhteisöön kuulumista, Nichiren buddhalaisuuteen sitoutumista sekä oman elämän omistamista buddhalaisuuden harjoittamiselle. Gohonzon symboloi uskoa ja harjoitusta ja on myös ulkoinen merkki yhteisöön kuulumista.

Jäsenyyden merkitys yhteisön kannalta on merkittävä. Yhteisö rakentuu sen jäsenistä ja jäsenyys myös rajaa yhteisöä selvemmin nähtäväksi. Jäsenyyden voidaankin katsoa luovan ja ylläpitävän yhteisön symbolisia rajoja, sillä se samalla ottaa sisälleen liikkeeseen sitoutuneet jäsenet ja pois sulkee liikkeen ulkopuoliset ihmiset.

9 SGI-SUOMI USKONNOLLISENA YHDYSKUNTANA JA MAAILMANLAAJUINEN SGI YHTEISÖÄ RAKENTAVINA TEKIJÖINÄ

Kuten yllä on jo todettu, yhteisö on rajoja ilmaiseva symboli, jonka jäsenet ajattelevat kuuluvansa samaan yhteiseksi jaettuun ajatukseen yhteisöstä. SGI-Suomi virallisena uskonnollisena yhdyskuntana ja SGI itsessään luovat näitä yhteisön rajoja, niin konkreettisesti kuin myös symbolisesti jäsenten mielissä. Molemmat tukevat ja rakentavat yhteisökuvaa ja ylläpitävät sitä konkreettisilla toiminnoilla. Maailmanlaajuista SGI:ta voidaan pitää osin myös kuviteltuna yhteisönä (vrt. Anderson 2007), jonka jäsenet jakavat saman uskonnollisen järjestelmän ja maailmankatsomuksen eli näin he jakavat yhteisen intressipohjan. Internet mahdollistaa yhteydenpidon kaikkialle maailmaan ja osaltaan näin auttaa yhteisökuvan synnyssä. Paikallistason konkreettiset toiminnalliset käytännöt, kuten keskusteluillat, lopulta tuovat yhteisön todelliseksi sen jäsenille. Molemmilla tasoilla on oma tehtävänsä, sillä symbolinen ajatus yhteisöstä yhteisesti jaettujen uskomusten ja ideoiden kautta ylläpitää yhteisön tuntua ja paikallinen käytännön toiminta keskusteluiltoineen on tärkeä sosiaalisen kohtaamisen areena, jolla yhteisöä vahvistetaan ja eletään todeksi.

9.1 SGI-Suomi uskonnollisena yhdyskuntana

”Hitaasti, mutta varmasti kasvava organisaatio, joka on juuri puhkeamassa uuteen vaiheeseen, kun saamme keskuksen toimimaan Helsingissä.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

SGI on toiminut Suomessa jo useamman vuosikymmenen, mutta viralliseksi uskonnolliseksi yhdyskunnaksi se tuli vuonna 2009. Yhdyskunnan tehtävä tai rooli näyttäytyy SGI -liikettä tukevana toimena, jolla liike saadaan integroitua paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Yhdyskunta on mahdollistanut monia käytännön asioita, kuten oman buddhalaisen keskuksen perustamisen Helsinkiin vuonna 2013. Millaisena virallinen uskonnollinen yhdyskunta näyttäytyy sitten itse jäsenille?

”Toiminta on vielä pioneeriasteella ja on vasta nyt muuttumassa organisoiduksi toiminnaksi, kun saimme oman paikan, keskuksen, mikä auttaa toiminnan järjestämisessä. On hauskaa olla mukana uudessa jutussa. Toivon järjestön olevan tulevaisuudessa avoin ja uudistumisaltis.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

”Koti. Turvapaikka. Koulu. Haaste. Niin paljon on tehtävää.” -Haastattelu 4, 22.4.2013

SGI-Suomi on yhdyskuntana vakiinnuttanut SGI:n toimintaa ja olemassa oloa Suomessa ja Helsinkiin perustettu SGI-Suomen virallinen buddhalainen keskus näyttäytyy jäsenille tärkeänä

paikkana. Keskus konkretisoi ja tuo pysyvyyttä SGI:n toiminnalle ja samalla on myös näkyvä merkki yhteisöstä Suomessa. Virallisen yhdyskunnan perustamisen voidaan ajatella olevan tietynlainen rajaviiva liikkeen ja yhteisön asettumisessa Suomeen, vaikka SGI:lla onkin ollut aktiivista toimintaa Suomessa myös tätä ennen. Virallisen yhdyskunnan kautta jäsenten on myös helpompi paikantaa itsensä Suomen uskontokenttään yhtenä aktiivisena uskontokuntana. SGI-Suomi yhdyskuntana edustaa liikettä ja yhteisöä jäsenilleen ja toimii näin symbolisesti maailmanlaajuisista SGI-yhteisöä vahvistavana rakenteena. Yhdyskunta voidaan nähdä tärkeänä saavutuksena yhteisön kannalta, sillä se vakauttaa SGI:n toimintaa Suomessa ja tuo sille myös lisää painoarvoa. SGI-Suomen kuvaaminen kotina ja turvapaikkana kuvastaa myös tarvetta kiinnittyä ja kuulua johonkin yhteisöön yhä moninaisemmassa ja haastavammassa yhteiskunnassa.

Mielenkiintoisen seikan tähän tuo se, että jäsenen ei velvoiteta liittyvän Suomessa toimivan uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi, vaikka hän liittyisi SGI:n jäseneksi. Uskonnolliseen yhdyskuntaan itsessään tunnutaan suhtautuvan varauksellisemmin kuin esimerkiksi SGI:iin liikkeenä.

”Erosin kirkosta jo nuorena, kauan sitten. En jostain syystä halua kuulua mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan virallisesti, vaikka olenkin harjoittanut (buddhalaisuutta) jo pitkään ja haluan kehittyä siinä.” -kenttäpäiväkirja merkintä jutustelusta SGI-jäsenen kanssa 24.4.2013

Tällainen suhtautumistapa uskonnollisiin yhdyskuntiin kuvastaa jollain tapaa nykyaikaista länsimaista suhtautumista uskontoihin ylipäänsä. Uskonto nähdään usein henkilökohtaiseksi asiaksi ja se määrittyy omista lähtökohdista käsin. Oman itsenäisen henkisen tien etsintä ilman ulkoisia uskonnollisia rakenteita on yhä yleisempää. Toisaalta SGI on itsessään uskontoon pohjautuva liike, vaikkakin se tuntuu näyttäytyvän jäsenilleen enemmän elämäntapana tai elämänfilosofiana kuin uskontona.

SGI-Suomi yhdyskuntana toimii liikkeen virallisena linkkinä suomalaiseen yhteiskuntaan. Se myös järjestää erinäisiä tapahtumia ja kursseja SGI-jäsenille ja toiminnasta kiinnostuneille. Helander (2003, 24) esittelee Manuel Castellsin idean verkostoyhteiskuntaan siirtymisestä, mikä tarkoittaa uudenlaista sosiaalista järjestäytymistä verkottumisen ollessa sen keskiössä. Tämä verkostoituminen rakentaa uudenlaista yhteisöllisyyttä, jossa yhteiset uskonnolliset kokemukset luovat yhteyden ihmisten välillä ilman vaatimusta sitoutumisesta järjestäytyneeseen uskonnolliseen yhteisöön ja toimintaan. Myös symboliset ja virtuaaliset yhteisöt rakentavat yhteisöllisyyttä ja voivat toimia yhteisönä.

9.2 Mielikuva maailmanlaajuisesta yhteisöstä – ”Olemme yhtä suurta perhettä”

”SGI on kuin suuri perhe, ystäviä ja perheenjäseniä joka puolella maailmaa. Erilaisia, yksilöllisiä ihmisiä, joilla on suuri yhteinen päämäärä, maailmanrauha.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

SGI on maailmanlaajuinen buddhalainen yhteisö, jolla on paikallisia SGI-ryhmittymiä ympäri maailman. SGI-Suomi edustaa SGI:ia Suomessa. Yhteisöt voivat rakentua paikallisesti, mutta ne voivat silti olla globaalisti organisoituja (Delanty 2003, 2-3) kuten SGI, jonka johtomaana toimii yhä sen lähtömaa Japani. SGI:n rooli elinvoimaisen paikallisyhteisön kannalta on suuri. Yhteisö voi olla ryhmän symbolinen ja ideologinen ohjenuora, jonka kautta tai avulla yksilö orientoituu sosiaalisesti (Cohen 1985, 58).

”Se on kansainvälinen rauhan, kulttuurin ja suvaitsevaisuuden järjestö, jonka toiminnassa haluan olla mukana.” -Haastattelu 2, 26.3.2013

Maailmanlaajuinen SGI tarjoaa ja kuvastaa yhteisönä tietynlaista elämäntapaa, jonka mukaisesti, sen normeja ja käyttäytymistapoja säännellen, jäsenet pyrkivät elämään. SGI maailmanlaajuisesti määrittää yhteisöön kuulumisen kannalta keskeiset asiat kuten uskon ja harjoituksen, jäsenyyden sekä yhteisöllisyyttä edistävän toimintamuodon, keskusteluillan.

”Tämä ilta vahvisti hyvin järjestön yhteisöllisen puolen. Minulle kerrottiin yhdestä Skype-piiristä, jossa on neljä naista, kaksi suomalaista, yksi filippiiniläinen ja yksi japanilainen. He keskustelevat Skypen kautta buddhalaisuudesta sekä elämästä. Piiri on toiminut pari vuotta, ja vähitellen heistä tullut läheisiä toisilleen, niin, että voi ja uskaltaa kertoa arkojakin asioita / käsitellä arkoja ja henkilökohtaisia asioita näiden muiden jäsenten kautta.” -kenttäpäiväkirja 3.5.2012

SGI yhdistää ihmisiä ympäri maailman, sillä sen jäsenet jakavat samat toimintaperiaatteet ja uskomukset kaikkialla. Monet jäsenet ovatkin kertoneet tavanneensa paljon ihmisiä ympäri maailman SGI:n kautta. Uskonnon voidaan katsoa yhdistävän ihmisiä yhteisöön yli kansallisten rajojen. SGI toimii siis kansainvälisenä linkkinä ihmisten välillä ja osaltaan myös näin voi luoda transnationaalisia eli ylirajaisia suhteita ihmisten välille. Ylirajaisuudella tarkoitetaan kulttuurisia muutoksia ja uusia kulttuurisia muotoja, joille teknologia avaa uusia mahdollisuuksia. Ylirajaisuudesta puhuttaessa puhutaan rajoja ylittävistä ihmisistä, sanoista, tavaroista ja tulonsiirroista. Tekstiviestein, sähköpostilla ja webbikameroiden välityksellä voidaan olla reaaliaikaisesti yhteyksissä läheisten kanssa. Ylirajaisuus ei kuitenkaan ole vastine globaalille tai kansainväliselle, sillä käsite pitää sisällään ihmisten arjessa tapahtuvat rajojen ylitykset ja rajaneuvottelut. (Hirsiäho et al. 2005, 13-14.) SGI-Suomen jäsenten toiminnassa erilaisilla

viestintävälineillä, eritoten Internetillä ja matkapuhelimella, on suhteellisen suuri rooli niin kansallisesti kuin yli kansallisten rajojen. Kenttätyön aikana olen huomannut, että Internetin tarjoama virtuaaliyhteisön mahdollisuus⁴² ja esimerkiksi edellä kuvatun Skype-ohjelman tarjoamat ilmaispuhelut mahdollistavat yhteydenpidon kaikkialle maailmaan fyysisistä välimatkoista riippumatta.

On myös ehdotettu, että transnationalismi on muuttanut ihmisten suhteita tilaan, erityisesti luomalla niin sanottuja transnationaaleja sosiaalisia kenttiä tai sosiaalisia tiloja, jotka yhdistävät ja asemoivat joitakin asioita useisiin maihin (Vertovec 2009, 12). SGI:n kohdalla voisi ajatella tällaisten tilojen syntyvän osin juuri nykyteknologian mahdollistamana. Internetin, sähköpostin, puhelimien ja Skypen voi nähdä muodostavan ”näkymätöntä” ylirajaista sosiaalista ja yhteisöllistä tilaa, jossa SGI:n aktiviteetteja toteutetaan. Tällainen ylirajainen yhteisö, yhteisöllisyys tai yhteisöllisyyden tunne toteutuu ja sitä ylläpidetään pitkälti ylläkuvattujen teknologioiden kautta. Monet nykytutkimukset ovatkin tulleet siihen tulokseen, että virtuaaliset ajantasaiset verkostot ja suhteet muodostavat Internet-yhteisöjä, jotka ovat verrattavissa kasvotusten muodostuviin yhteisöihin. Nämä ryhmät voivat tarjota tärkeitä ei-materiaalisia sosiaalisia resursseja samankaltaisesti kuin kasvokkain tapahtuvassa yhteydenpidossa. Näihin resursseihin lukeutuu muun muassa psykologinen ja emotionaalinen tuki, toveruus ja kuulumisen tunne. Ja samoin kuin kasvokkain tapahtuvissa verkostoissa, virtuaaliyhteisöt voivat osoittaa myös sosiaalista pääomaa ja vastavuoroisuutta. (Vertovec 2009, 48-49.)

SGI nähdään usein yhtenä suurena yhteisönä, omana perheenä, johon kuulutaan. Kuva yhtenäisestä yhteisöstä, jonka jäsenet jakavat samat aatteet, uskomukset ja tavat, on vahva. Cohenin (1985, 109) tavoin voidaan ajatella, että yhteisö on monella tapaa mielen tuote, joka saa voimansa ja uskottavuutensa uskonnon kautta. Uskomukset ovatkin koko SGI ryhmälle kuuluva ominaisuus, johon nojaten ykseyden tunne muodostuu. Yhteinen usko yhdistää lopulta yksilöt ryhmäksi eli yhteisöksi. (Durkheim 1980, 62.) SGI:n osalta Nichiren buddhalaisuus ja sen harjoittaminen ovat ne keskeiset tekijät, jotka yhdistävät sen jäseniä toisiinsa. Ne luovat yhteisölle rajoja, joiden sisälle yhteisön keskeiset yhteisesti jaetut seikat, kuten uskonnolliset rituaalit, asettuvat. Yhteisön rajoja merkitseviä rituaaleja voi olla monenlaisia ja ne ovat itsessään symbolisia. Niillä on usein virallinen muoto ja perustellut syyt, mutta rituaaleihin osallistujat voivat samaistaa niihin erilaisia merkityksiä ja kokemuksia. Rituaalit kertovat ryhmän suhteista muihin ja myös yksilön suhteesta ryhmäänsä ja

---

⁴² SGI-Suomen Internet-sivuilla oleva Lootusnetti on SGI-Suomen jäsenille tarkoitettu yhteisöalusta opiskelulle, keskustelulle ja asioista tiedottamiselle. www.sgi.fi

ympäröivään maailmaan. Molemmat rakentavat ja sallivat yksilön kokea sosiaalisia rajoja. (Cohen 1985, 53-55.)

SGI muokkautuu jokaisessa maassa omanlaiseksensa ryhmittymäksi integroituaan ympäröivään yhteiskuntaan. SGI:n rituaalinen puoli on kuitenkin kaikille sama, vaikka käytännön toimintamuodot voivatkin vaihdella maan mukaan. Voidaankin ajatella, että liikkeen uskonnollinen puoli vahvistaa yhtenäisen yhteisön tuntua yli kansallisten rajojen ja toimii näin myös symbolisesti yhteisöä ylläpitävänä voimana.

”Tärkeältä tuntuu myös tieto, että Sgi:n jäsenet ympäri maailmaa käyvät omissa olosuhteissaan (monet hyvinkin haastavissa) samaa ponnistelua oman ja muiden onnellisuuden hyväksi.” - Haastattelu 1, 22.3.2013

”Olen ollut kerran kansainvälisellä Sgi:n kurssilla Ranskan Tretsissä. Kokemus oli avartava, kaikki harjoittajat eri maissa tekevät samaa harjoitusta ja erilaisten elämäntarinoiden kuuleminen oli tajuttoman koskettavaa. Mm. Turkissa ja Israelissa buddhalaisuuden harjoittaminen tapahtuu hyvin diskreetisti, melkein pä salassa. Kurssilla käydyt keskustelut antoivat perspektiiviä omalle harjoitukselle ja lisäsivät kiitollisuuden tunnetta.” -Haastattelu 1, 22.3.2013

Tutustuttaessa muiden maiden SGI-jäseniin, vaihdetaan myös kokemuksia SGI:n parista. Kokemusten vaihto ja keskustelut muiden jäsenten kanssa vahvistavat myös henkilön omaa uskoa liikkeeseen ja SGI:iin. Kun nähdään, että samanlaiset tarinat toistuvat maasta toiseen, uskotaan entistä vahvemmin myös oman harjoituksen toimivuuteen. Näin jäsenet symbolisesti vahvistavat toistensa uskoa ja kuulumista yhteiseen yhteisöön. Mielikuva samanlaisuudesta ja yhtenäisyydestä kasvaa ja vahvistuu samankaltaisten henkilötarinoiden ja kokemusten vaihdon kautta. Kun ihmisiä tavataan ympäri maailman, muodostuu myös kuva yhä kasvavasta, suuresta ja vaikutusvaltaisesta yhtenäisestä ryhmästä, yhteisöstä. Maailmanlaajuisen SGI:n voidaan katsoa symboloivan koko SGI-yhteisöä kaikkialla maailmassa. Se toimii yhdistävänä linkkinä ihmisten välillä ja yhdistää ihmisiä toisiinsa erilaisista lähtökohdista ja ympäristöistä huolimatta.

SGI-yhteisöä pohdittaessa maailmankansalaisen käsite on noussut esille useissa keskusteluissani jäsenten kanssa. Myös liikkeen nykyinen puheenjohtaja Daisaku Ikeda viittaa jäsenten olevan maailmankansalaisia omassa yhteisössään.

*”Jäsenemme ovat maailmankansalaisia, jotka harjoittavat aitoa onnellisuutta tuovaa filosofiaa. He levittävät kanssaihmisinä luottamuksen ja ymmärryksen kehää ja työskentelevät tuodakseen maailman tiukemmin yhteen arvostaen samanaikaisesti paikallista yhteisöä.”*⁴³

Lainaus pitää sisällään ajatuksen yhteisön rakentumisesta liikkeen jäsenten ympärille. Jäsen nähdään maailmankansalaisena maailmanlaajuisen yhteisön jäsenenä, jolla on samalla tärkeä tehtävä omassa paikallisessa yhteisössään. Soka Gakkai Internationalin jäsenten tehtävänä on ylläpitää ja harjoittaa liikkeen buddhalaista filosofiaa tavoitteenaan levittää buddhalaisuuden sanomaa kaikkialle maailmaan ja sen kautta lopulta saavuttaa maailmaan universaali rauhan tila. Ideana tämä saattaa kuulostaa varsin ideaaliselta tavoitteelta, mutta käytännössä kyse näyttää olevan hyvinkin arkipäiväisistä valinnoista ja elämään asennoitumisesta. Maailmankansalaisuuden idea symboloi jollain tapaa maailmanrauhan saavuttamista. Uskotaan, että jos jokainen ihminen kuulee tästä buddhalaisesta harjoituksesta ja edes osa heistä alkaa noudattaa liikkeen tarjoamia elämänohjeita uskonharjoituksineen, voidaan kenties jonakin päivänä saavuttaa tämä maailmanrauha.

Yhteisön rakentumisen kannalta tätä maailmankansalaisen käsitettä on mielekästä pohdiskella hieman lisää. Daisaku Ikeda toivoo, että liikkeen kannattajat esimerkiksi matkustaisivat mahdollisimman paljon, laajentaisivat näkemyksiään maailmasta, oppisivat uusia kieliä ja toimisivat näin maailmankansalaisina rakentaen oman silkkitiensä ympäri maailman:

”I want you to become people who can later look back and say, during my youth I gave it absolutely everything I had, and succeeded in creating my own Silk Road.”

Silkkitie-metafora viittaa sen merkitykseen idän ja lännen yhdistäjänä ja se nähdään muinaisena itä-länsi-kontaktina. (Seager 2006, 10–11.) Silkkitie toimi oman aikansa maailmanyhdistäjänä, jonka myötävaikutuksella luotiin monia maailmanlaajuisia verkostoja. SGI:ssa uskotaankin, että maailma voi ikään kuin yhdistyä Nichiren-buddhalaisuuden sanoman kautta, jossa keskeisellä sijalla on sanoman levittäminen ja sen puitteissa maailmanlaajuisen verkoston luominen. Tavoitteena näyttäisi siis olevan yksi yhteinen yhteisö, jossa kaikki ovat maailmankansalaisia ja yhtä.

Voidaan ajatella, että jäsenille tällainen vertauskuvallinen käsitys jäsenen roolista auttaa pitämään yllä myös yhtenäistä yhteisökuva. Ikedan sanoihin tartutaan helposti, sillä hän nähdään suurena kunnioituksen ja arvostuksen kohteena yhteisön sisällä. Ikeda nähdään roolimallina, sillä onhan hän harjoittanut Nichiren buddhalaisuutta jo yli kuusikymmentä vuotta. Matkustaminen, uusien

---

⁴³ Daisaku Ikedan luento: ”The selection of time” – Part 4 (of 4) NL 8088

ihmisten tapaaminen, uusiin kulttuureihin tutustuminen ja SGI:n jäseniin tutustuminen ympäri maailman edesauttavat kaikki ajatusta yhdestä ja tunnetta yhtenäisestä yhteisöstä. Syntyy kuva yhteisöstä, jonka jäsenet ovat toistensa kaltaisia kansallisuudesta riippumatta. Myös SGI-Suomen jäsenet näkevät matkustamisen näiden positiivisten ideoiden läpi.

”Jos matkustan loma- tai työmatkalla, etsin käsiini mielelläni paikallisen harjoittajan, mikäli sellainen onnistuu, jotta voimme lausua yhdessä ja vaihtaa ajatuksia.” -Haastattelu 1, 22.3.2013

”Matkustan kokouksiin Helsinkiin useita kertoja vuodessa, Tretsiin Ranskaan vuosittaiseen Euroopan vastuuhenkilöiden kokoukseen, Milanoon Euroopan opiskelukokoukseen. Matkustaminen avartaa omaa näkemystä, kun tapaa jäseniä eri maista ja saa oppia heidän kokemuksistaan ja huomaa, miten samankaltaisten elämän ongelmien kanssa kamppailemme maasta, kulttuurista ja yhteiskunnasta riippumatta. Samalla omat ”suuret” jopa ylipääsemättömät ongelmat voi nähdä uudesta perspektiivistä ja saada voimia niiden haastamiseen.” -Haastattelu 3, 26.3.2013

”Jo Daishoninin aikaan ymmärtääkseni ihmiset taittoivat pitkiä ja vaivalloisia matkoja tukeakseen muita harjoittajia. -Haastattelu 1, 22.3.2013

Tukea yhteisön arvoille haetaan ja saadaan muilta jäseniltä ympäri maailman. Yhteisö muotoutuu jäsenten mielissä ja luodaan ajatus maailmanlaajuisesta yhteisöstä ja muista ihmisistä, jotka elävät ja ajattelevat kuten minä. Tällainen tietyllä tapaa kuvitteellinen yhteisö (Anderson 2007) kuvaa hyvin globaalin maailman yhteisöjä. Tunne siitä, että kuuluu johonkin yhteisöön, saa aikaan tunteen siitä, että samalla paikantuu kuuluvaksi johonkin alati muuttuvassa maailmassa. Yhteisöjen kuvitteellisuus ei riitä kuitenkaan kannattelemaan koko yhteisön muotoutumista, sillä yhteisöt perustuvat tavalla tai toisella oikeaan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja heidän konkreettisiin toimintoihin ja suhteisiin. (Korpela 2009, 43-44.) Paikallinen SGI-toiminta keskusteluiltojen ja jäsenten välisten tapaamisten kautta toimii juuri tällä tavalla. Mielikuva maailmanlaajuisesta SGI yhteisöstä ja perheestä voimauttaa paikallisia, kansallisia SGI-ryhmittymiä. SGI-Suomi saa yhteisökuvansa maailmanlaajuisesta SGI:sta, josta kumpuavat yhteisön tavoitteet, uskomukset ja ideat. Paikallisyhteisö konkreettisena yhteisöllisenä toiminnanmuotona on kuitenkin tärkeä osa yhteisön sosiaalista rakentumista ja sen elinvoimaisuutta. Myös Internet monine mahdollisuuksineen, matkustaminen yhteisiin tapaamisiin Eurooppaan ja kauemmas ja näistä tapaamisista kertominen muille jäsenille vahvistavat kuvaa siitä, että on olemassa vahva, maailmanlaajuinen SGI yhteisö ja verkosto. Symbolinen kuva SGI-jäsenestä maailmankansalaisena omassa yhteisössään voi tuntua idealistiselta, mutta toisaalta myös kannustavalta tavalta suhtautua maailmaan yhä moninaisemmassa ja muuttuvassa maailmassa.

"Olen oppinut ajattelemaan koko maailmaa. Naisten asemaa. Nälkää. Köyhyyttä. Sotaa. Lapsia. Kaikki on meille yhteistä. Jokainen on samanarvoinen kuin itse. Kukaan ei ole kaukana. Maailma on pieni. Maapallo on rajallinen. Mutta elämä on ikuista." -Haastattelu 4, 22.4.2013

"Minulle se merkitsee, että olemme kaikki - ihmiset, muut olennot ja luonto, yhtä. Kaikilla kulttuureilla on omat ominaispiirteensä, oma kauneutensa ja omat haasteensa. Mutta maailmankansalaiset pyrkivät dialogiin yli kansallisuuksien, uskontojen, sukupuolten ja yhteiskuntaluokkien rajojen - oman mukavuusalueen ulkopuolelle haluten kehittää itseään kohtaamalla erilaisuutta. Meillä on maailmankansalaisina mahdollisuus (voidaan myös ajatella vastuu) vaikuttaa todellisuuteen, muokata sitä suuntaan, joka vie kohti kaikkien olentojen onnellisuutta. Maailmankansalaisuutta on pyrkä rauhaan, kunnioitukseen ja myötätuntoon niin suurissa linjoissa kuin arkipäivän tilanteissakin." -Haastattelu 1, 22.3.2013

"Elämä on kaikkein arvokkainta, kaikkien ihmisten elämä on tasa-arvoista ja yhtä arvokasta. Kulttuurien, yhteiskuntien ja valtioiden rajat ja ihmisten tietämättömyys, viha ja ahneus voivat hämärtää tämän elämän perustotuuden toteutumista käytännössä. Maailmankansalainen on rohkea ja pystyy puolustamaan heikommassa tilanteessa olevia ja auttamaan oikeudenmukaisuuden toteutumista omassa elinympäristössään, työssään, perheessään. Suuret puheet eivät auta, pienet käytännön teot merkitsevät paljon enemmän. Vaikka en aina onnistukaan toimimaan viisaasti, rohkeasti ja myötätuntoisesti päivittäisen elämän haasteiden keskellä, voin harjoituksen avulla, daimokua lausuessani, Ikedan kirjoituksia lukiessani ja keskusteluissa ystävien kanssa, palata elämän arvokkuuden lähteille ja aloittaa joka päivä uusin voimin." -Haastattelu 3, 26.3.2013

"Maailmankansalainen ymmärtää olevansa osa ihmiskuntaa ja samalla, kun arvostaa omaa elämänsä ja on luottamuksen arvoinen pienessä lähipiirissään voi samalla omalta osaltaan levittää luottamusta ympäristöönsä. Omassa arjessani haluan levittää ympäristööni optimismia tai ainakin olla levittämättä negatiivisuutta. Ajattelen, että kaikki maailman ihmiset olemme oman kehityksemme ja tiemme eri kohdissa, siksi me ymmärtäisimme toisiamme ja haluaisimme toisillemme hyvää." -Haastattelu 2, 26.3.2013

10 LOPPUPOHDINTAA

Tämä tutkimusprosessi on ollut moninainen ja mielenkiintoinen, mutta myös vaikea matka. Tutkimusaiheeni on herättänyt kysymyksiä ja kiinnostusta esille tullessaan ja olenkin keskustellut aiheesta useiden ihmisten kanssa. Suurimmalla osalla ei ole ollut etukäteen tietoa SGI:n olemassa olostakaan ja sen vuoksi on tuntunut mielekkäältä pyrkiä avaamaan SGI:ia hieman laajemmin ja syvällisemmin. Uudet uskonnot ja uskonnolliset liikkeet ovat suurelle yleisöllä suhteellisen tuntemattomia, mutta silti uudet uskonnot sekä myös muut hengellisyyttä ja hyvinvointia tarjoavat liikkeet, kuten jooga, tuntuvat saavan suurta kiinnostusta osakseen yleisellä tasolla.

SGI on maallikkobuddhalainen maailmanlaajuinen liike, jonka Suomen liikkeeseen tämä tutkimus lukijansa tutustuttaa. Perimmäisenä tarkoituksena on ollut tietouden lisääminen uusista uskonnollisista liikkeistä, eritoten SGI:sta ja sen yhteisö rakenteesta suomalaisessa yhteiskunnassa. Uudet uskonnolliset liikkeet jäävät helposti yhteiskunnan marginaaliin, sillä monet niistä eivät välttämättä tuo itseään julki kovinkaan aktiivisesti. Myös SGI on pitänyt hiljaiseloa Suomessa ja kerran eräs kannattajista totesi, ettei tarkoitus ole lähteä kääntämään ketään, joten sen vuoksi ei pidetä itsestämme meteliäkään. Osaltaan tämä kuvastaa oman aikamme uskonnollista kenttää, jota helposti pidetään yksityisenä ja henkilökohtaisena. SGI:n yhtenä suurena päämääränä on kuitenkin Nichiren buddhalaisuuden ja liikkeen ajatusmaailman levittäminen kaikkialle maailmaan, mikä tuntuu osin ristiriitaiselta ajatukselta siihen nähden, ettei omaa liikettä tuoda juurikaan esille yhteiskunnassa. Uusien uskontojen asema voi olla epäluulojen puristuksissa hankala, mutta liikkeiden hiljaiselo tuskin ainakaan poistaa liikkeisiin kohdistuvaa epäluuloisuutta ja tietämättömyyttä. Kenties avoimempi ote ja linjaus yleisessä uskontodialogissa tuottaisivat parempia tuloksia liikkeen tunnettavuuden kannalta. Kenties myös ne, jotka saavat käsiinsä tämän opinnäytetyön, ovat edes muutamaa ajatusta rikkaampia suhteessa SGI:iin.

Millainen SGI-Suomi sitten yhteisönä on ja minkä tekijöiden varaan sen yhteisökuva rakentuu? Yhteisöt on perinteisesti nähty paikallisena ihmisryhmänä, jossa jäsenet jakavat saman arvopohjan ja tuntevat toisensa henkilökohtaisesti. Tällainen näkemys on usein asetettu vastakkain modernin yhteiskunnan ja valtion kanssa, jossa yhteisöllisyys on nähty kadotettuna ja kaihottuna seikkana. Yhteisöt eivät kuitenkaan rakennu enää pelkästään paikallisen vuorovaikutuksen varaan, vaan ne saavat voimansa merkityksen ja identiteetin etsinnässä. Yhteisöjä on alettu tarkastella sosiaalisten käytäntöjen sijaan esimerkiksi symbolisina rakennelmina (Cohen 1985). Yhteisöllisyys saa tällöin voimansa mielikuvituksesta eli kyvystä nähdä yhteiset merkitykset. Toisaalta yhteisön rakennuselementteinä on symbolisten konstruktioiden lisäksi nähty myös yhteisön sosiaalinen ja toiminnallinen ulottuvuus (Geertz 1993). SGI rakentuu yhteisönä monien symbolisten tekijöiden

varaan, mutta yhteisöllä on myös aktiivinen sosiaalinen ulottuvuus, joka ylläpitää ja tuo todeksi symbolista kuvaa yhteisöstä erityisesti paikallisilla toiminnan tasoilla. SGI yhteisönä saa voimansa sen jäsenistä ympäri maailman. SGI-Suomen yhteisökuvaa tuetaan konkreettisesti paikallisella toiminnalla, jossa keskinäisellä jäsenten välisellä kanssakäymisellä on tärkeä rooli. Vuorovaikutteinen paikallistoiminta on sosiaalista toimintaa, jolla tuetaan ja joka ylläpitää ajatusta maailmanlaajuisesta SGI-yhteisöstä. SGI-jäsenten ja kannattajien ympärille muodostuva yhteisö ja maailmanlaajuisen yhteisöllisyyden tunne saa voimansa symbolisesti jäsenten mielissä. Näin ollen voidaan olettaa, että yhteisön tuntu rakentuu jäsenten mielissä, mutta siitä tehdään todellista ja konkreettista käytännön toimilla, kuten juuri keskusteluilloilla, tapaamisilla ja yhteisillä rituaaleilla.

Uskontoantropologien tekemät etnografiset tutkimukset voivat tuottaa menestyksekkäästi vastauksia niihin globaaleihin kysymyksiin, joilla pyritään kuvaamaan ihmiselämän mikro-osa-alueita, esimerkiksi juuri yhteisöelämää. Uskonnolla nähdään olevan merkittävä rooli siinä, miten ihmiset samastuvat maailmaan ja ymmärtävät sitä. Tutkimuskohteiksi nousevat tällöin juuri uskomukset ja ihmisten uskonnollinen käyttäytyminen. Etnografisten tutkimusten kautta voidaan tarkastella sitä, miten ihmiset samastuvat ympäröivään maailmaan, ja miten he vastaavat ulkoisiin ja sisäisiin muutoksiin. Ihmiset hakevat usein vastauksia huoliin ja murheisiin uskonnollisten rituaalien tai rituaalisten tilojen kautta. (Tamsin 2009, 267.) SGI:n yhteisö rakentuu monille eri tasoille, joista kuitenkin kenties tärkeimmäksi nousee liikkeen rituaalinen uskonnonharjoitus puoli. Keskeiset rituaalit symboloivat SGI:n jäsenille ensinnäkin yhteenkuuluvuuden tunnetta, jotakin yhteisesti jaettua muiden jäsenten kanssa. Toisekseen ne liittävät jäsenet yhteen yhteisten uskomusten ja ajatusten kautta kaikkialla maailmassa. Rituaaleihin liitetään SGI:n puolesta tiettyjä yhteisesti jaettuja ja hyväksyttyjä merkityksiä, jotka jäsenet jakavat. Nichiren buddhalaisuuden harjoittaminen on SGI:n jäseniä yhdistävä tekijä ja gongyon ja daimokun harjoittaminen muodostavat symbolisen rajan jäsenen ja ei-jäsenen välillä. Rituaaliseen puoleen liittyy tiiviisti pyhänäkin pidetty gohonzon, joka nähdään oman elämän vertauskuvallisena konkreettisena ilmentymänä. Cohenin (1985) mukaisesti voidaan kuitenkin selvästi nähdä, että näihin rituaaleihin voidaan käytännön tasolla liittää omakohtaisia merkityksiä, joilla tuetaan omaa yhteisöön kuulumista. Yhteisö siis rakentuu yhteisten uskomusten ja käytännön tason rituaalisten toimien varaan, vaikka yhteisön jäsenet ovatkin yksilöitä yhteisössään.

Keskusteluillat ovat konkreettisia sosiaalisia toimintoja, joilla tunne yhteisöstä vahvistuu. Yhteisön elinvoimaisuuden kannalta keskusteluillat ovat tärkeitä kohtaamisia. Niissä SGI:n jäsenet tapaavat toisiaan, jakavat kokemuksia uskonharjoituksestaan ja buddhalaisuudesta sekä harjoittavat uskoa

yhdessä. Yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuu, jolloin myös yhteisön rajat vahvistuvat. Keskusteluiltojen myötä myös jäsenten usko uskonharjoitukseen ja sen toimivuuteen vahvistuu ja kokemus eheästä yhteisöstä voimistuu.

SGI:n jäsenyys on merkittävä yhteisöä vahvistava tekijä. Liikkeen jäsenyys voidaan nähdä henkilön omakohtaisena symbolisena viestinä yhteisöön kuulumisesta. Samalla jäsenyys kasvattaa yhteenkuuluvuuden tunnetta suhteessa SGI-yhteisöön ja siten vahvistaa itse yhteisöä. Jäsenyyden voidaan katsoa ylläpitävän yhteisön kuvitteellisinakin pidettyjä symbolisia rajoja, joiden sisälle jäsen asettuu ja jonka ulkopuolelle ei-jäsen sijoittuu. Jäsenyys liittyy tiiviisti myös ajatukseen yhdestä yhtenäisestä maailmanlaajuisesta yhteisöstä. SGI:n jäsenet ympäri maailman muodostavat maailmanlaajuisen SGI-yhteisön. SGI:n jäsenet jakavat saman uskomuksellisen ja ideologisen pohjan kaikkialla, mikä toimii hyvin yhteisön perustana. Yhteiset rituaaliset uskonharjoitteet Nichiren buddhalaisuuden ympärillä tukevat myös yhteenkuuluvuuden tunnetta jäsenten välillä maasta tai kansalaisuudesta riippumatta. SGI-Suomen kannalta haasteena voi kuitenkin nähdä uuteen yhteiskuntaan integroitumisen ja uusien jäsenten mukaan saamisen. Nyky-yhteiskunta tarjoaa paljon vaihtoehtoisia uskonnollisia ja henkisiä liikkeitä niistä kiinnostuneille ihmisille. Tulevaisuudessa SGI-Suomen tulee kenties ottaa aktiivisempi rooli yhteiskunnallisen näkyvyyden ja uusien kannattajien mukaan saamisen kannalta, jos yhteisön halutaan säilyvän elinvoimaisena kilpailuyhteiskunnan pyörteissä.

Olen hyödyntänyt tutkimuksessani etnografista tutkimusotetta, josta keskeisimpänä metodina esille nousee kenttätö ja osallistuva havainnointi. Näiden lisäksi olen saanut tietoa haastattelujen ja taustamateriaalien kautta. Taustamateriaaleinani on toiminut SGI-Suomen ja SGI:n Internet-sivut, Internet-foorumi, liikkeen opiskelumateriaalit ja tietenkin liikkeen Suomen jäsenet, joista on ollut korvaamaton apu SGI:iin tutustuttaessa. Tutkimusprosessin myötä olen kuitenkin huomannut, että olisin voinut toteuttaa monia kohtia tutkimuksestani tehokkaammin ja järjestelmällisemmin, etenkin kenttätövaiheessa. Kenttätövaiheeni venyi lähes kolmen vuoden mittaiseksi ajanjaksoksi, jonka aikana osallistuin välillä aktiivisemmin ja välillä passiivisemmin SGI:n toimintaan ja keskusteluiltoihin. Opinnäytetyön ja tämän tutkimuksen kannalta olisi kenties ollut tehokkaampaa osallistua tiiviimmin keskusteluiltoihin ja muihin tapahtumiin jonkin tietyn ennalta määrätyn ajanjakson ajan. Olisin voinut suunnitella järjestelmällisemmin tutkimusaineistoni keruun, toteuttaa kenties enemmän konkreettisia haastatteluja ja ottaa näin napakampi tutkimuksellinen ote. Näin olisin voinut nopeammin saada kasaan relevantin tutkimusaineiston ja päästä nopeammin myös eteenpäin tutkimuksessani. Tähän kaikkeen vaikutti selvästi kokemattomuuteni tutkijana, sillä olin

lähes koko kenttätöön ajan jopa ylivarovainen, enkä missään vaiheessa halunnut puskea tutkimustavoitettani eteenpäin. Kenties pelkäsin sitä, etteivät SGI:n jäsenet haluaisikaan olla osana tutkimustani, jos korostan tutkimustavoitettani liikaa. Näin jälkeempäin ajateltuna tämä tuntuu jopa hupaisalta, sillä suurin osa jäsenistä oli ja ovat kannustavia tutkimukseni suhteen ja halusivat minun saavan opinnäytetyöni tehtyä.

Tässä lienee juuri etnografisen tutkimusotteen haastavuus. Tutkijan on hallittava tutkimusote perin pohjin, jotta hän ei eksy tutkimuksensa syövereihin ikuisiksi ajoiksi. Kenttätöössä voi helposti vierähtää pitkiäkin ajanjaksoja, jos sitä ei suunnittele ennalta suhteellisen tarkasti. Toisaalta etnografinen ote elää tutkijan mukana ja on joustava, eikä sitä voi ennalta liiaksi sitoa tiettyihin näkökulmiin ja lähtökohtiin. Saatu tutkimusaineisto tuo esille lopulliset tutkimuskysymykset ja teoreettiset lähtökohdat. Ennalta suunnitellut lähtökohdat ja kysymykset toimivat hyvänä orientoivana ohjeena itse kenttätööhön ja aineiston keruuseen, mutta niistä ei kannata pitää kiinni liian tiukasti. Oma tutkimuskysymykseni on muokkautunut koko prosessin ajan lopulliseen muotoonsa. Lähtöajatuksenani oli tarkastella yhteisöä itsessään jostain näkökulmasta käsin ja lopulta tutkimukseni keskipisteeksi valikoituivat SGI:n keskusteluillat ja niistä esille nousseet teemat yhteisön rakentumisen kannalta.

Modernisaatioteoreetikot uskoivat, että maallistuminen hävittää uskontoja ja uskonnollisuuden merkitys vähenee. Näin ei ole kuitenkaan käynyt, vaan uskonnot keräävät ihmisiä aivan uusin tavoin yhteisöihinsä. Toisaalta yhteisöllisyyden peruskysymyksenä on nykyään nähty kuulumisen ja johonkin kuulumisen tarve. Nyky-yhteiskunnan epävarmuus ajaa ihmiset hakemaan turvaa yhteisöistä, joissa kuulumisen tunne rakentuu vuorovaikutuksessa muiden jäsenten kanssa. Modernit yhteisöt rakentuvat usein symbolisten rakennelmien sekä jäsenten välisen kommunikaation ja yhteisten merkitysten etsimisen varaan. (Hautamäki 2005, 8-10.) Myös SGI on hyvä esimerkki elinvoimaisesta yhteisöstä, joka rakentaa olemassa oloaan niin symbolisesti kuin myös konkreettisen jäsenten välisen vuorovaikutuksen varaan. Tällaisten yhteisöllisten ryhmittymien voidaan katsoa lisääntyvän myös tulevaisuudessa.

Tutkijan työhön vaikuttaa aina tutkijan etukäteisolettamukset ja hypoteesit aiheesta ja tutkimuskysymyksistä. Jo tutkimuksen ja kenttätöön alussa tutkija valitsee enemmän tai vähemmän tietoisesti tietyt käsitteet ja ennakko-oletukset, vaikka tarkoituksena olisi tutkittavien ajatustapojen ja -kategorioiden kartoittaminen. (Suojanen 1997, 154.) Myös oma tutkimukseni on omien

ennakkokäsitysteni, valittujen teoreettisten lähtökohtien sekä etukäteishypoteesieni värittävä. Esimerkiksi toisenlaisen kirjallisuuden valitseminen uskontoantropologian osalta olisi voinut tuoda työhöni aivan uudenlaisia sävyjä. Tutkimukseni antaa kuitenkin yhden tulkinnan ja kuvan SGI-Suomesta yhteisönä, mutta samalla se jättää paljon tietoa koko SGI:sta kertomatta. SGI:n parista tutkittavaa riittäisi monelle tutkijalle. Keskityn omassa tutkimuksessani liikkeen järjestämiin keskusteluihin ja niistä nousseisiin teemoihin yhteisön rakentumisen kannalta. Jo tästä näkökulmasta tutkimusta olisi voinut laajentaa ja syventää edelleen. Olen tietoisesti pyrkinyt keskittymään tutkimuskysymyksen kannalta keskeisiin tekijöihin ja näin myös tietoisesti jättänyt useita mielenkiintoisia osa-alueita täysin tutkimukseni ulkopuolelle. Tämä olennaisesti vaikuttaa tutkimukseeni ja antaa näin rajallisen kuvan koko SGI:sta ja sen toiminnasta. Keskusteluiltojen kautta saadaan kuitenkin hyvä yleiskuva SGI:n perustoiminnoista ja ajatusmaailmasta ja siten myös sen keskeisistä yhteisöä rakentavista tekijöistä.

Lähteet:

- Aaltonen, Riitta 1996: Pieni kirja rukouksesta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Anderson, Benedict 2007: Kuvitellut yhteisöt. Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua. Tampere: Vastapaino.
- Atkinson, P. 1992: Understanding Ethnographic Texts. Qualitative Research Methods 25. Newbury Park: SAGE.
- Beckford, James A. 2004: New religious movements and Globalization. Teoksessa: Lucas, Phillip Charles & Robbins, Thomas (2004): New Religious Movements in the 21st Century. Legal, political, and social challenges in global perspective. Routledge.
- Brunt, Lodewijk 2001: Into the Community. Teoksessa: Atkinson, Paul & Coffey, Amanda & Delamont, Sara & Lofland, John & Lofland, Jyn 2001: Handbook of Ethnography. London: Sage.
- Coffey, A. & Atkinson, P. 1996: Making sense of qualitative data: Complimentary research strategies. Thousands oaks, CA: Sage.
- Cohen, Anthony P. 1985: The Symbolic Construction of Community. London & New York: Routledge.
- Delanty, Gerard 2003: Community. London: Routledge
- Durkheim, Émile 1980 [1912]: Uskontoelämän alkeismuodot. Helsinki: KK Kirjapaino.
- Ellwood, Robert 2000: Keynote Address. Conference on Oppositional Religion in Finland. Teoksessa: Kaplan, Jeffrey (ed.) 2000: Beyond the Mainstream. The Emergence of Religious Pluralism in Finland, Estonia and Russia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Emerson, Robert M. & Fretz, Rachel I. & Shaw, Linda L. 2001: Participant Observation and Fieldnotes. Teoksessa: Atkinson, P. & Coffey, A. & Delamont, S. & Lofland, J. & Lofland, L. (edt.) 2001: Handbook of Ethnography. Sage: London.
- Eriksen, Thomas Hylland & Nielsen Finn Sivert 2001: A History of Anthropology. Lontoo: Pluto Press.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Geertz, Clifford 1993 [1973]: The Interpretation of Cultures. London: Fontana Press.

- Gordon, T. & Hynninen, P. & Lahelma, E. & Metso, T. & Palmu, T. & Tolonen, T. 2007: Koulun arkea tutkimassa. Kokemuksia kollektiivisesta etnografiasta. Teoksessa: Etnografia metodologiana. Lähtökohtana koulutuksen tutkimus. Sirpa Lappalainen & Pirkko Hynninen & Tarja Kankkunen & Elina Lahelma & Tarja Tolonen (toim.) 2007: Tampere: Vastapaino, 41-64.
- Gothóni, René 1997: Eläytyminen ja etääntyminen kenttätutkimuksessa. Teoksessa: Viljanen, A. & Lahti, M. (toim.) 1997: Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätutkimuksesta. Suomen Antropologinen Seura. Vammalan Kirjapaino Oy: Vammala.
- Hautamäki, Antti 2005: Johdanto. Teoksessa: Hautamäki, Antti & Lehtonen, Tommi & Sihvola, Juha & Tuomi, Ilkka & Vaaranen, Heli & Veijola, Soile 2005: Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus.
- Heino, Harri 1997: Mihin Suomi tänään uskoo. Helsinki: Werner Söderström.
- Helander, Eila 2003: Uskonto ja globalisaatio. Teoksessa: Eila Helander (toim.): Muutoksen tulkkina. Kirkot ja uskonnollinen elämä osana yhteiskuntaa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Junnonaho, Martti 1996: Uudet uskonnot. Vastakulttuuria ja vaihtoehtoja. Tutkimus TM-, DLM- ja Hare Krishna -liikkeistä suomalaisessa uskonmaisemassa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Junnonaho, Martti 2000: On Religious Otherness in Finnish Discourse. Teoksessa: Kaplan, Jeffrey (ed.) 2000: Beyond the Mainstream. The Emergence of Religious Pluralism in Finland, Estonia and Russia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ketola, Kimmo 2008: Uskonnot Suomessa. Käsikirja uskontoihin ja uskonnollistaustaisiin liikkeisiin. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 102. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Ketola, Kimmo 2008b: The founder of the Hare Krishnas as seen by the devotees: a cognitive study of religious charisma. Boston: Leiden: Brill.
- Korpela, Mari 2009: More Vibes in India. Westerners in Search of a Better Life in Varanasi. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Kuula, Arja 2006: Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino: Tampere.

- Kuula, Arja 2006b: Yksityisyyden suoja tutkimuksessa. Teoksessa: Hallamaa, J. & Launis, V. & Lötjönen, S. & Sorvali, I. (toim.) 2006: Etiikkaa ihmistieteille. Suomen Kirjallisuuden Seura: Helsinki.
- Lahelma, Elina & Gordon, Tuula: Taustoja, lähtökohtia ja avauksia kouluetnografiaan. 2007. Teoksessa: Etnografia metodologiana. Lähtökohtana koulutuksen tutkimus. Sirpa Lappalainen & Pirkko Hynninen & Tarja Kankkunen & Elina Lahelma & Tarja Tolonen (toim.) 2007. Vastapaino: Tampere. 17-38.
- Lappalainen, Sirpa 2007: Mikä ihmeen etnografia? Teoksessa: Etnografia metodologiana. Lähtökohtana koulutuksen tutkimus. Sirpa Lappalainen & Pirkko Hynninen & Tarja Kankkunen & Elina Lahelma & Tarja Tolonen (toim.) 2007. Vastapaino: Tampere. 9-14.
- Lehtonen, Heikki 1990: Yhteisö. Tampere: Vastapaino.
- Martikainen, Tuomas 2000: Globalization and the Religious Field in Turku. Teoksessa: Kaplan, Jeffrey (ed.) 2000: Beyond the Mainstream. The Emergence of Religious Pluralism in Finland, Estonia and Russia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Martikainen, Tuomas 2004: Immigrant religions in local society. Historical and Contemporary Perspectives in the City of Turku. Åbo: Painosalama Oy.
- Opas, M. 2004: Mitä on uskontoetnografia? Teoksessa: Fingeroos, O. & Opas, M. & Taira, T. (toim.) 2004: Uskonnon paikka. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki.
- Partridge, Christopher 2006: Uusien uskontojen käsikirja. Uudet uskonnolliset liikkeet, lahkot ja vaihtoehtoisen henkisyyden muodot. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Rantala, Taina 2007: Kokemuksen etnografia – avain koulun arjen tunteisiin. Teoksessa: Syrjäläinen, Eija & Eronen, Ari & Värri, Veli-Matti (toim.) 2007: Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. Tampere. 126-158.
- Rothstein, Mikael 2000: New Religions in Denmark in the European Context. Teoksessa: Kaplan, Jeffrey (ed.) 2000: Beyond the Mainstream. The Emergence of Religious Pluralism in Finland, Estonia and Russia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) 2005: Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Vastapaino: Tampere.

Seager, Richard Hughes 2006: Encountering the Dharma. Daisaku Ikeda, Soka Gakkai, and the Globalization of Buddhist Humanism. University of California Press.

Suojanen, Päivikki 1997: Työkaluna tutkijan persoona. Teoksessa: Viljanen, A. & Lahti, M. (toim.) 1997: Kaukaa haettua. Kirjoituksia antropologisesta kenttätöystä. Suomen Antropologinen Seura. Vammalan Kirjapaino Oy: Vammala.

Tamsin, Bradley 2009: Religion and Globalisation: Bringing Anthropology and International Relations Together in the Study of Religious-Political Transnational Movements. Globalizations. London Metropolitan University. Routledge. 265-279.

Tolonen, T. & Palmu, T. 2007: Etnografia, haastattelu ja (valta)positiot. Teoksessa: Etnografia metodologiana. Lähtökohtana koulutuksen tutkimus. Sirpa Lappalainen & Pirkko Hynninen & Tarja Kankkunen & Elina Lahelma & Tarja Tolonen (toim.) 2007. Vastapaino: Tampere, 89-112.

Turner, Victor 2007 [1969]: Rituaali. Rakenne ja communitas. Helsinki: Summa.

Tönnies, Ferdinand 1988 [1957]: Community and Society (Gemeinschaft und Gesellschaft). Transaction Books. New Brunswick (USA) and Oxford (UK).

Vertovec, Steven 2009: Transnationalism. Routledge.

Vuorinen, Kimmo 2005: Etnografia. Teoksessa Ovaska, S., Aula, A. & Majaranta, P. (toim.) Käytettävyydestä tutkimuksen menetelmät, 63-78. Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos B-2005-1.

Tieteelliset artikkelit:

Hubbard, Jamie 1998: Embarrassing Superstition, Doctrine, and the Study of New Religious Movements. Journal of the American Academy of Religion. 1998. Oxford University Press. 59-92.

Karma, Lekshe Tsomo 2004: Everyday Dharma and Perfect Enlightenment. Religion East and West. June 2004. Contemporary Buddhist Hermeneutics.

Internet-lähteet:

Buddhalaisesta rukousnauhasta, luettu 25.10.2013:

<http://www.religionfacts.com/buddhism/things/mala.htm>

Eroa kirkosta.fi -sivusto:

https://www.eroakirkosta.fi/dynamic/index.php/media/none/tiedote_02_2012.html?year=2012,
luettu 9.11.2012

https://www.eroakirkosta.fi/dynamic/index.php/media/none/tiedote_03_2012.html?year=2012,
luettu 9.11.2012

Kirkon hallituksen ylläpitämä seurakuntatyön ja hallinnon palvelu kirkon työntekijöille ja toimijoille:

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3D45B8>, luettu 9.11.2012

Maailmanlaajuisen SGI:n verkkosivut:

www.sgi.org (luettu 2011, 2012, 2013, 2014, 2015)

Tietoa mandalasta:

<http://www.mandalatalo.com/cms/index.php?page=mandala>, luettu 26.10.2013

Tietoa meditaatiosta:

<http://www.selfcon.fi/meditaatio.htm>, luettu 24.10.2013

Suomen SGI:n verkkosivut:

<http://www.sgi.fi/>, luettu 19.11.2012 (2011, 2012, 2013, 2014, 2015)

Uskonnonvapauslaki:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030453>, luettu 19.11.2012

Uskonnot Suomessa -hanke:

<http://www.uskonnot.fi/>, luettu 19.11.2012 (2011, 2012, 2013)

Liite 1: Haastattelurunko 1

Sähköpostihaastattelu SGI -Suomea käsittelevään pro gradu -tutkielmaan

Ohjeet vastaamiseen: voit vapaamuotoisesti omin sanoin kirjoittaa vastauksesi kysymysten alle. Joissakin kohdissa voi olla useampia kysymyksiä. Tallenna lomake omalle koneellesi, kirjoita vastauksesi kysymysten alle, tallenna, ja lähetä se takaisin tutkijalle sähköpostin liitetiedostona. Tietoja käsitellään luottamuksellisesti eikä siis missään vaiheessa julkisteta yksilöidysti. Tutkimuksessa aineisto anonymisoidaan siten, ettei haastateltavia voi tunnistaa. Toisin sanoen tutkimusjulkaisuihin valittavissa haastatteluotteissa ei esitetä haastateltavien tai muiden haastatteluissa mainittujen henkilöiden nimiä tai muita tunnistetietoja, joista henkilö voidaan välittömästi tunnistaa. Haastattelukysymysten liitteenä lähetän lyhyen kuvauksen tutkimuksestani. Kiitos suuresti vastauksistasi!

1. Perustiedot (esim. nimi, ikä, ammatti)

2. Miten tutustuit Soka Gakkai Internationaliin? Miten kiinnostuit liikkeestä?

3. Miten lähdit mukaan SGI:n toimintaan? Missä? Millaisiin tapahtumiin osallistuit?

4. Oletko SGI-Suomen jäsen?

5. Kuinka kauan olet ollut mukana SGI:n toiminnassa? Onko mukana olosi ollut yhtäjaksoista vai onko siinä ollut taukoja?

6. Millaista toimintaa SGI:n puitteissa järjestetään omalla paikkakunnallasi? Oletko mukana niiden suunnittelemisessa ja / tai järjestämisessä?

7. Millaista muuta toimintaa SGI:n puitteissa järjestetään? Oletko osallistunut oman paikkakuntasi ulkopuolella järjestettävään toimintaan / tapaamisiin? Jos, niin millaisiin tapahtumiin olet osallistunut?

8. Mitä SGI:ssa mukana oleminen tarkoittaa sinulle itsellesi omassa arjessasi? (Näkykö esimerkiksi joka päivä? Miten näkyy, jos näkyy?)

9. Lausutko daimokua? Kuvaile omin sanoin, mitä daimoku tarkoittaa? Jos lausut, niin kuinka usein lausut? Millaisissa tilanteissa lausut? Missä lausut? Mitä daimoku sinulle merkitsee? Miten kuvailisit sen merkitystä itsellesi?

10. Teetkö Gongyo'a? Jos teet, niin kuinka usein? Mitä Gongyo sinulle merkitsee? Miten kuvailisit sen merkitystä itsellesi?

11. Onko sinulla oma Gohonzon? Mitä Gohonzon sinulle merkitsee? Miten kuvailisit sitä?

12. Osallistutko keskusteluiltoihin? Jos osallistut, niin miten kuvailisit keskusteluiltoja? Mitä keskusteluillat merkitsevät sinulle itsellesi? Kuka suunnittelee keskusteluillat ja niiden sisällön? Miten kuvailisit keskusteluiltoja?

13. Pidätkö yhteyttä muihin SGI:n jäseniin? (Suomessa ja / tai ulkomailla) Miten pidät heihin yhteyttä? Kuinka usein? Minkälaisissa asioissa pidät heihin yhteyttä? Onko yhteydenpito tärkeää sinun omalla kohdallasi? Jos on, niin miksi?

14. Matkustatko SGI:n puitteissa? (Suomessa ja / tai ulkomailla) Jos matkustat, niin miten kuvailisit matkustamisen roolia osana SGI:a? Miten se näkyy käytännössä omassa arjessasi? Minkälaiden asioiden vuoksi matkustat?

15. Jos sinun pitäisi kuvailla maailmanlaajuista SGI:a, niin miten kuvailisit sitä? Mitä se sinulle itsellesi merkitsee?

16. Jos sinun pitäisi kuvailla SGI-Suomea, niin miten kuvailisit sitä? Mitä se sinulle itsellesi merkitsee?

17. Ikeda on luennossaan ”The selection of time” – Part 4 (of 4) NL 8088 todennut, että ”jäsenemme ovat maailmankansalaisia”⁴⁴. **Miten itse näet tämän maailmankansalaisuuden idean?** Miten kuvailisit sitä ja mitä se sinulle merkitsee? Miten se näkyy käytännössä omassa arjessa ja elämässä?

18. Tuleeko mieleesi vielä jotain, mistä haluaisit kertoa tai mitä haluaisit lisätä? Sana on vapaa:

19. Saako sinuun tarvittaessa ottaa uudelleen yhteyttä asian tiimoilta?

KIITOS VASTAUKSISTASI!

---

⁴⁴ ”Jäsenemme ovat maailmankansalaisia, jotka harjoittavat aitoa onnellisuutta tuovaa filosofiaa. He levittävät kanssaihmisinä luottamuksen ja ymmärryksen kehää ja työskentelevät tuodakseen maailman tiukemmin yhteen arvostaen samanaikaisesti paikallista yhteisöä.”